JO NESBØ

Daktaras Proktoras ir galbūt pasaulio pabaiga

Alma littera

Versta iš: Jo Nesbø
Doktor Proktor og verdens undergang. Kanskje
Aschehoug

UDK 821.113.5-93
Ne-154

Šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo ir mokslo įstaigų bibliotekose, muziejuose arba archyvuose, draudžiama mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

ISBN 978-609-01-1429-2

Copyright © Jo Nesbø 2010
Published by agreement with Salomonsson Agency
Knygos iliustracijos © Per Dybvig
© Vertimas į lietuvių kalbą, Alvyda Gaivenienė, 2014
© Leidykla „Alma littera“, 2014

JO NESBØ

Daktaras Proktoras ir galbūt pasaulio pabaiga

Iš norvegų kalbos vertė
Alvyda Gaivenienė

Iliustracijos Per Dybvig

Alma littera
VILNIUS / 2014

Pasaulinis karas ir žagsulys

NAKTĮ OSLE SNIGO. Didžiuliai, balčiausi sniego kąsniai dribo iš dangaus ant stogų, gatvių ir parkų. Orų pranešimuose greičiausiai buvo užsiminta, kad sniego dribsniai – ne kas kita, o debesyse sušalęs lietus, bet tiesa ta, kad niekas nebuvo dėl to tikras. Sniego dribsniai galėjo kristi, tarkim, iš mėnulio, kuris retsykiais kyšodavo pro plyšį debesyse ir skleisdavo virš miegančio miesto magišką šviesą. Nuklojęs asfaltą priešais rotušę, sniegas greitai tirpo ir nubėgdavo į artimiausią kanalizacijos šulinį, pro angas žemyn ir suvarvėdavo į vamzdžius, o paskui ir į vamzdyną, išraizgytą giliai po visu Oslu.

Niekas tiksliai nežino, kas ten, kanalizacijos pasaulyje, dedasi, bet jeigu būdamas kvailas drąsuolis šią šaltą gruodžio naktį ten nušoktum ir tylėtum sulaikęs kvapą, gal ir išgirstum vieną ar kitą keistą garsą. Lašančio vandens, gurguliuojančių nuotekų, šmirinėjančių žiurkių, kvarkiančių varlių.

O jeigu tu tikras nelaimėlis – išgirstum dar ir sugirgždant milžiniškus anakondos žandikaulius, atsiveriant dideliems lyg plaukimo ratas nasrams, paskui seilėtekio garsą ir ausis apkurtinantį susičiaupiančių nasrų kaukštelėjimą. Jau tada tai tikrai būtum nurimęs, mano nelaimėli drauge. Bet kadangi nesi toks nelaimėlis, šiąnakt išgirsi kitokius garsus. Garsus, kurie tave nustebins. Metalinės vaflinės, kuri taukšteli uždaroma, spragsinčio lydomo sviesto, garsiai murmančių balsų, vėl atidaromos vaflinės. O tada – tyliai žiaumojant.

Pagaliau snigti liovėsi, žmonės Osle kėlėsi pasitikti naujos dienos ir tamsoje keliavo į darbą ir mokyklas. Ir tik poniai Strubei pasakojant

mokiniams apie pasaulinį karą iš už kalvos pagaliau ėmė vogčiomis žvilgčioti vėl pramiegojusi ir pablyškusi žiemos saulė.

Liza sėdėjo suole ir žvelgė į lentą. Ponia Strubė joje buvo užrašiusi: PASAULINI KARAS. Ji bus pamiršusi raidę *S*. Turėtų būti PASAULINIS KARAS. Šitai Lizą sunervino, nes ji troško, kad žodžiai būtų rašomi taisyklingai. Dėl to mergaitė niekaip nepajėgė susikaupti ir klausytis, ką pasakoja ponia Strubė. O toji pasakojo, kaip 1940 metais Norvegiją užpuolė vokiečiai ir kaip keletas didvyrių taip juos patvarkė, kad norvegai laimėjo karą ir galėjo giedoti: „Pergalė mūsų, mes laimėjom, pergalė mūsų."

– O ką veikė kiti?

– Mes keliame ranką, Biule, kai norime ko nors paklausti! – subarė ponia Strubė.

– Tiesa, ir jūs ją iškeliate. Bet dėl to nesulaukiate geresnių atsakymų, – nepasidavė mažasis berniukas. – Manasis būdas, ponia Strube, tiesiog pasičiupti žodį... – Raudonplaukis ir strazdanomis apsipylęs Biulė pakėlė rankelę į orą ir nuskynė nematomą obuolį. – Šitaip! Pagriebti žodį, jį palaikyti, suteikti jam savosios jėgos, sparnus ir paleisti jums...

Ponia Strubė palenkė galvą ir išsproginusi akis žvelgė pro akinius, šie dar per centimetrą pasislinko ant jos ir taip ilgos nosies. Liza jau išsigando pamačiusi, kad mokytoja pakėlė ranką savo garsiajam

smūgiui į suolą. Ponios Strubės delno smūgio į pušinę lentą garsas būdavo priblokiantis. Buvo kalbama, kad jis priverčia vyrus pravirkti, o mamas šaukti „mama!“. Liza stengėsi prisiminti, ar tik ne Biulė bus šitai sakęs, vadinasi, šimtu procentų negali tuo tikėti.

– O ką darė ne didvyriai? – pakartojo klausimą Biulė. – Atsakykite, miela mokytoja, jeigu tik jūsų grožis nenustelbia jūsų žinių. Atsakykite ir leiskite mums gerti iš sklidinos žinių taurės.

Ponia Strubė nuleido ranką ir atsiduso. Lizai pasirodė, kad griežtą mokytojos išraišką suvirpino lūpų kampučiai. Ponia Strubė buvo ne iš tų, kurios perdėtai šypsosi ar kitaip žaidžia mimika.

– Kiti norvegai, kurie per karą anaiptol nesielgė didvyriškai... – mokytoja patylėjo, – ech, jie džiūgavo.

– Džiūgavo?

– Jie džiūgavo dėl didvyrių. Ir dėl karaliaus, pasitraukusio į Londoną.

– Ak, tai patys jie nė pirštelio nepajudino, – pareiškė Biulė.

– Ne viskas taip paprasta, – atsakė ponia Strubė. – Visi negali būti didvyriais.

– O kodėl ne?

– Kodėl ne ką?

– Kodėl visi negali būti didvyriais? – nenurimo Biulė, papurtydamas raudonus kirpčiukus taip, kad šie pakilo net pro suolo kraštą.

Stojus tylai Liza galėjo girdėti riksmus ir žagsulį klasėje už sienos. Ten dirba naujasis darbų mokytojas Gregoras Galvanijus, kurį jie vadina ponu Žagsuliu, nes susijaudinęs jis ima žagsėti.

– Trulsai! – iš nevilties falcetu cypė Gregoras Galvanijus. – Hik! Trymai! Hik!

Liza girdėjo piktavališką Trulso juoką ir tokį pat piktavališką jo brolio Trymo juoką, paskui bėgančių dvynių žingsnius ir užsitrenkiančias duris.

– Ne visi gimę būti didvyriais, – pasakė ponia Strubė. – Daugelis žmonių tenori ramybės ir taikos, tvarkyti savo reikalus ir kad kiti jų neskaudintų.

Čia jau visi klasėje liovėsi klausytis ir ėmė spoksoti pro langus. Mat tenai, sniegu užklotame mokyklos kieme, jie išvydo tursenančius Trulsą ir Trymą Tranus. Ne itin gražus reginys, nes Trulsas ir Trymas gana tuklūs berniukai ir jiems bėgant vienos į kitas garsiai trynėsi kelnių klešnės. Bet juos besivejantis vyras atrodė dar kerėpliškiau. Ponas Žagsulys lingavo susikūprinęs, klišindamas su šlepetėmis, kaip gremėzdiškas briedis, nutviekstas rytmečio saulės. O lingavo ir kūprinosi ponas Žagsulys greičiausiai dėl vienintelės priežasties – prie jo kelnių užpakalio buvo prisiūta kėdė.

Ponia Strubė pažvelgė pro langą ir liūdnai atsidūsėjo.

– Biule, kai kurie žmonės, regis, neturi nė menkiausios kruopelytės didvyriškumo.

– O kas ten tai kėdei? – tyliai paklausė Biulė.

– Atrodo, lyg būtų prisiūta jam prie kelnių, – atsakė Liza ir nusižiovavo. – Pažvelkit, jis svirduliuoja ant ledo...

Gregoro Galvanijaus, pravarde Žagsulys, šlepetės ėmė slysti ir jis pargriuvo. Tiesiai ant užpakalio. O kadangi užpakalis buvo prisiūtas prie kėdės, o kėdė – su ratukais, ir dar gerai suteptais, o mokyklos

kiemas driekėsi iki nuokalnės ir Pabūklų upeliuko apačioje, tai ponas Žagsulys staiga pasijuto kaip ne savo noru nuokalne ant biuro kėdės, įgaunančios vis didesnį pagreitį, važiuojantis keleivis.

– Gerasis Dieve! – suriko persigandusi ponia Strubė, suvokusi, kad jos kolega skuba pasitikti pasaulio pabaigos – arba bent jau į mokyklos kiemo galą.

Stojo tokia tyla, kad net klasėje buvo girdėti dardantys ledu kėdės ratukai, besitrinančios šlepetės, beviltiškai mėginant stabdyti, ir kaip niekad karštligiškas žagsulys. Ir staiga kėdė su darbų mokytoju įlėkė į sniego pusnį kiemo gale. Pusnis kaipmat išgaravo, nes visas sniegas pakilo į orą. Kėdė ir Gregoras Galvanijus dingo be pėdsakų.

– Žmogus už borto! – sugriaudėjo Biulė, užlipo ant suolo ir nušokavo nuo vieno suolo ant kito prie durų.

Visi puolė jam iš paskos, taip pat ponia Strubė. Ir nespėjus suskaičiuoti nė iki trijų į kiemą jau buvo išvirtę visi, išskyrus Lizą. Ji stovėjo prie lentos su kreida rankoje ir tarp raidžių *I* ir *K* parašė *S*. PASAULINIS KARAS. Šitaip. O tada ir ji išpuolė į kiemą.

Šalia sniego pusnies ponia Strubė su kolega mokytoju bandė išlaisvinti Gregorą Galvanijų, tebesėdintį ant kėdės.

– Kaip ten viskas buvo, Gregorai? – susirūpino ponia Strubė.

– Hik! – žagsėjo Gregoras. – Aš apakau!

– Tikrai ne, – ramino jį ponia Strubė ir įkišo pirštą už akinių stiklų, norėdama juos nuvalyti. – Štai taip...

Galvanijus suglumęs sumirksėjo ir išraudo, pamatęs ją šalia.

– O, laba diena, ponia Strube! Hik!

– Daug triukšmo dėl nieko, – pasakė Liza Biulei, kuris visuomet būdavo pirmas įvykių sūkuryje, o dabar baltutėlis nuo Galvanijaus pakelto į orą sniego.

Biulė tylėdamas žvelgė į Pabūklų upelį.

– Ar kas nutiko? – pasmalsavo Liza.

– Prieš eidamas pas jus mačiau kažin ką tenai, apačioje. Visą aplipusį sniegu.

– Aplipusį ką?

– Tai kad nežinau. Sniegui ištirpus nieko nebeliko.

Liza atsiduso.

– Reikia ką nors daryti dėl tavo perdėtos vaizduotės, Biule. Galbūt daktaras Proktoras ką nors išrastų pernelyg lakiai vaizduotei sumažinti.

Biulė mirksėdamas nuo vokų nusikratė sniegą ir čiupo jai už rankos.

– Eime!

– Biule...

– Eime, – pakartojo Biulė ir timptelėjo už pūkinės striukės užtrauktuko.

– Vidurys pamokos!

Bet Biulė laikėsi savo. Jis jau buvo panardęs po sniegą, o dabar ėmė slysti ant pilvo pašlaite apledėjusio upelio pusėn.

– Biule! – šaukė Liza, klampodama paskui. – Nevalia eiti prie upelio!

Biulė, jau atsistojęs, džiūgaudamas rodė kažką sniege.

– Kas čia? – paklausė Liza, priėjusi arčiau.

– Pėdsakai, – atsakė Biulė. – Įsispaudusios pėdos.

Liza pamatė beveik vienodus gilius pėdsakus sniege. Jie vedė per upelį, ant kurio ledo buvo menkas sniego sluoksnis.

– Kažkas perėjo upelį, – tarė Liza. – Na ir kas?

– Pažvelk į pėdsakus, – pasakė Biulė. – Juk jie ne žvėries?

Liza prisiminė, kokių gyvūnų pėdsakus jie matę per gamtos pamokas. Letenų, nagų, varnų pėdelių. Šie pėdsakai nė į vienus iš anų nepanėšėjo. Ji linktelėjo pritardama draugui.

– Ir čia ne aulinių, ne batelių pėdsakai, – tarė Biulė. – Mistika...

Jis ėmė žvalgytis pėdsakų ant ledo.

– Pala! – šaukė Liza. – O jeigu ledas...

Tačiau Biulė nesiklausė. Saugiai perėjęs į kitą krantą paklausė:

– Tai ateini?

– Jeigu ledas išlaiko tave, nebūtinai išlaikys mane, – sušnibždėjo Liza, baimindamasi, kad ponia Strubė pamatys juos iš mokyklos kiemo.

– Ei! – ragino Biulė.

Liza parodė į ledą.

Biulė pabaksnojo sau į galvą.

– Pasitelk riešuto dydžio smegenėles! Pažvelk į pėdsakus! Tas, kas čia ėjo, kur kas didesnis už tave ir mane kartu sudėjus!

Lizai nepatikdavo, kai Biulė vaidindavo esąs už ją protingesnis.
Ji piktai patrepsėjo sniege.

Ką komendantas tėtis pasakytų, o dar baisiau – kaip nuliūstų komendantienė mama, jeigu ji pareitų namo su ponios Strubės pastaba. Visiškai to nenorėtų.

Vis dėlto ji ryžosi. Taip jau nutinka, kai, savo nelaimei, esi geriausia tokio nutrūktgalvio kaip Biulė draugė.

Pėdsakai apsuko nedidelį ir jaukų lazdynėlį, nuvedė Riešutų tiltu, paskui atgal į mokyklos kiemą ir laiptais aukštyn į sporto salę. Juodu pravėrė duris ir įžengė.

– Žiūrėk, – parodė šlapius pėdsakus ant grindų Biulė.

Tačiau jie nebebuvo tokie ryškūs perėjus koridorių, drabužinę ir galiausiai atsidūrus tuščioje sporto salėje. Čia jie beveik dingo.

– Šlapios kojos, – Biulė įkvėpė oro, tarsi uosdamas.

– Kas čia? – susidomėjo Liza, akims užkliuvus už mokyklos orkestro vėliavos, atremtos į salės sienelę už čiužinių ir seno ožio. Šioje salėje vykdavo orkestro repeticijos. Vėliava buvo mėlyna, o užrašas išsiuvinėtas aukso siūlais: DIOLGENO MOKYKLOS ORKESTRS.

Biulė pasuko prie durų, o Liza nuskubėjo iš paskos. Nors buvo protinga ir drąsi, nebijanti vaiduoklių, pabaisų ir kitokių dalykų (Cha! Ir kuris gi dešimtmetis bijo?), čia likti viena nenorėjo. Mat kai kas privertė jos odą pašiurpti, – kažkas čia ne taip, ji pasijuto it sapne.

Mokyklos kieme prie sniego pusnies direktorė garsiai klausė, kas prisiuvo prie kėdės pono Galvanijaus kelnes, ar kas žino. Biulė su Liza stovėjo aukštai ant laiptų prie durų į salę ir matė išsigandusius mokinius, žiūrinčius tai į direktorę, tai į Trulsą su Trymu; šie stovėjo petys į petį, sunėrę rankas, ir varstė visus įspėjamais žvilgsniais.

– Neatsiras nė vieno, kuris pasakytų, kad čia Trulso ir Trymo darbas, – atsiduso Liza.

– Ponia Strubė teisi, – tarė Biulė. – Dauguma žmonių nori ramiai rūpintis savais reikalais ir kad kiti jų neskaudintų.

Kaip tik tuomet nuaidėjo skambutis į pamoką. O gal į pertrauką. Lizai pasirodė, kad ši diena iš tiesų keistoka.

O dar keisčiau Liza pasijuto per paskutinę pamoką. Ji pagaliau suprato, kas čia vis dėlto keista. Visai kaip Trulsui su Trymu metus jai į galvą sniego gniūžtę. Orkestro vėliava! Ją su išsiuvinėtu auksiniu užrašu buvo mačiusi šimtus kartų. DIOLGENO MOKYKLOS ORKESTRAS.

O neseniai jie matė užrašą: DIOLGENO MOKYKLOS ORKESTRS. Buvo praleista žodžio „orkestras“ raidė A. Lizai vėl šiurpuliukai nuėjo nugara. Kaipgi čia gali būti?

Vėl nuaidėjo skambutis į pertrauką ir Liza nusitempė Biulę į tuščią salę pažiūrėti senosios vėliavos. Biulė skaitė paraidžiui:

D-I-O-L-G-E-N-O M-O-K-Y-K-L-O-S O-R-K-E-S-T-R-A-S.

– Bet anąkart trūko A žodžio „orkestras“ pabaigoje! – sunerimo Liza. – Tikrai!

Biulė suglaudė pirštų galiukus ir atsisuko į ją.

– Galbūt daktaras Proktoras galės ir tau, mieloji Liza, pasiūlyti ką nors, kad vaizduotė nebūtų tokia laki.

– Aš nieko neprasimanau! – šūktelėjo netekusi kantrybės Liza.

Biulė jai draugiškai patapšnojo per nugarą.

– Liza, ar žinai, kuo mudu skiriamės?

– Ne. O gal ir žinau. Daugmaž.

– Skirtumas tas, Liza, kad būdamas tavo draugas visuomet aklai tikiu tuo, ką sakai.

– Ne, Biule, skirtumas tas, – aiškino Liza, – kad aš visada sakau tik tiesą ir nieko neprasimanau.

Biulė susimąstęs pažvelgė į vėliavą.

– Na, manau, pats laikas paklausti patarimo draugų.

– Mes neturime *draugų*, Biule. Išskyrus vienas kitą. Ir dar abu turime vieną draugą!

– O skamba taip, lyg jų būtų visas būrys, – tarė Biulė ir ėmė švilpauti pirmuosius „Senojo medžiotojų maršo“ garsus.

Ir Liza nesusilaikė – ėmė švilpauti klarneto partiją.

Ir su „Senojo medžiotojų maršo“ garsais jie žygiavo iš mokyklos Pabūklų gatvele pro raudonąjį namelį, kur gyveno Liza, pro geltonąjį, kuriame gyveno Biulė, prie keistojo, mėlynojo perkrypusio namelio, giliausiai pasislėpusio ir beveik nematomo pro pusnis; čia gyveno jų vienintelis draugas. Jie brido sniegu pro pliką kriaušę ir pasibeldė į duris, nes durų skambutis vis dar neveikė.

– Daktare Proktorai! – sušuko Biulė. – Atidarykit!

Batai pusiausvyrai išlaikyti ir mėnulio chameleonai

TAČIAU DAKTARO PROKTORO namelio durų niekas neatidarė.

– Kur jis galėtų būti? – sumurmėjo Biulė ir žvilgtelėjo vidun pro pašto dėžutės plyšį duryse.

– Tenai, – pasakė Liza.

– Kur? – sukluso Biulė.

– Ten, aukštai.

Biulė atsisuko ir pasekė Lizos smilių.

O ten, ant stogo kraigo, jis pamatė aukštą liesą vyriškį profesoriaus švarku ir rožinėmis ausinėmis. Norėdamas išlaikyti pusiausvyrą jis ėjo mažais žingsneliais, ištiesęs į šalis rankas.

– Daktare Proktorai! – kuo garsiausiai suriko Biulė.

– Jis negirdi, – paaiškino jam Liza, – nes užsidėjęs dvigubas garso slopinimo apsaugas.

Dvigubos garso slopinimo apsaugos – arba daktaro Proktoro dvigubos garso slopinimo ausinės –

buvo profesoriaus išradimas apsaugoti klausai nuo kitų triukšmingų jo paties atradimų, tarkim, daktaro Proktoro pirstukonautų miltelių.

Liza sulipdė sniego gniūžtę ir sviedė ją ant stogo. Ji suguro prie profesoriaus, besistaipančio ir ketinančio ant stogo sušokti keistą šokį, kojų. Jo rankos dirbo kaip kastuvai ir užkliuvo už rožinių ausinių, šios jau kabojo tik ant vienos ausies.

– Ką čia darote?! – riktelėjo Biulė.

– Aš... mosikuoju rankomis! – atsišaukė profesorius ir ėmė dar stipriau jas kilnoti aukštyn žemyn. – Ir siūbuoju liemeniu... – sustenėjo liesam kūnui linguojant čia į vieną, čia į kitą pusę. – Ir netekau pusiausvyros! – surikęs staiga pradingo.

Liza su Biule persigandę susižvelgė. Ir puolė už namo.

– Sveiki! – šaukė Liza.

– Ei, sveiki! – šaukė Biulė.

– Sveiki, – pasigirdo sausokas ir duslus balsas. Iš skylės sniege kyšojo dvi rankos. – Ir jeigu jau pasisveikinome, ar galėčiau tikėtis pagalbos?

Biulė su Liza tvirtai įsikibo rankomis, ir taip jau antrą kartą tą keistoką dieną iš sniego buvo ištrauktas žmogus. Ir vienas, ir kitas – suaugęs. Daktaras Proktoras nuolat išrasdavo gana vaikiškų, nepaprastai linksmų, deja, ne itin pravarčių suaugusiesiems dalykų. Bet ką gi jam daugiau veikti, kai turi sodą su kriauše, du gerus draugus ir dar įsimylėjęs šauniau-

sią pasaulyje (jeigu tik galėtų tinkamai vertinti žvelgdamas pro pajuodusius ir niekuomet nenusiimamus akinius) ir gražiausią visame Osle damą – Džuljetą Margarin.

– Kodėl jūs su ausinėmis? – pasiteiravo Liza, kai juodu padėjo daktarui Proktorui atsistoti.

– Man šalo ausys, o kepurės neradau, – atsakė profesorius. – O kas nutiko jums?

Liza jam papasakojo apie nuotykį mokyklos kieme.

– Taip, Gregoras Galvanijus, – pratarė Proktoras, persibraukdamas ranka plaukų kupetą. – Vargšelis.

– Ar jūs pažįstate poną Žagsulį? – susidomėjo Biulė. – Trulsas su Trymu tvirtai kryželiu prisiuvo jam kelnes prie kėdės. Dailė ir darbai – gana nenuspėjamos pamokos. Ir vis dėlto kaip jie įsigudrino prisiūti kėdę, kad jis nepastebėtų?

– Vargšas Gregoras greičiausiai buvo prisnūdęs, – atsiduso Proktoras.

– Joks mokytojas neužmiega vidury pamokos, – įsiterpė Liza.

– Nebent tik toks, kuris iš tikrųjų apsnūdęs, – patikino Proktoras.

– O kas čia? – paklausė Biulė, rodydamas į Proktoro kojas.

– Mano naujasis išradimas, – atsakė profesorius, žvelgdamas į raudonos ir oranžinės spalvos batus mėlynais raišteliais. – Čia daktaro Proktoro batai

pusiausvyrai išlaikyti. Pažvelk... – pakėlė vieną koją ir parodė bato padą. – Čia pora senų boksininko batelių, prie jų pritaisiau magnetus. Jie padeda išlaikyti pusiausvyrą. Tereikia tik pasukti ratuką.

Paprasčiausias viryklės jungiklis buvo pritvirtintas ties keltimi. Liza perskaitė jungiklio nuorodas:

TIESI LINIJA
KREIVĖ
TVORELĖ
TILTO TURĖKLAI
KRAIGAS

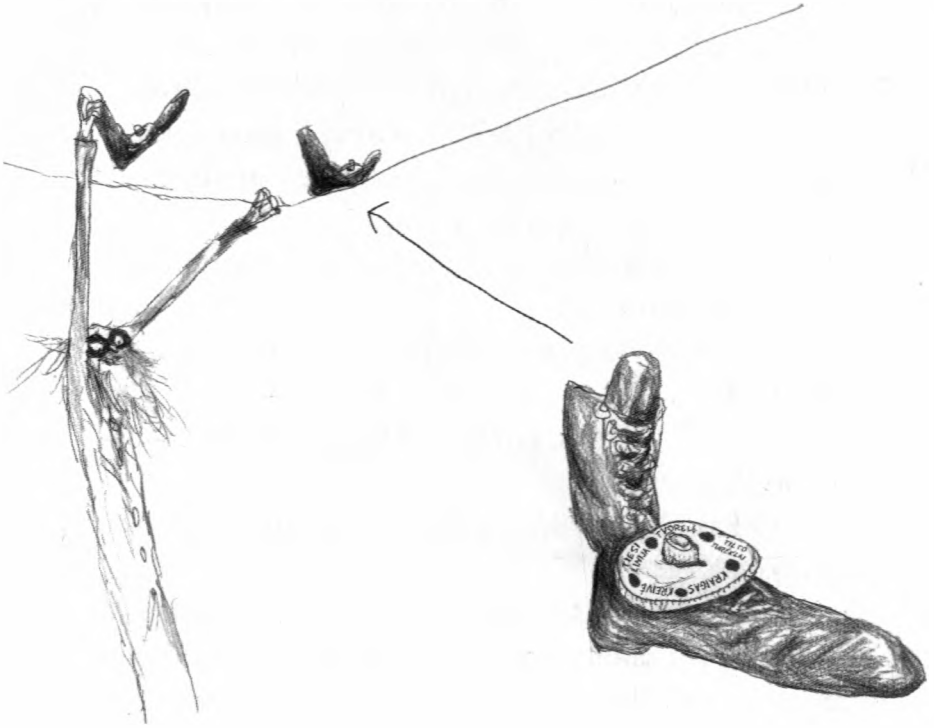

– Čia tai bent! – ėmė šaukti Biulė. – Ar galiu juos išbandyti?

– Ne dabar, mielasis Biule. Dar reikia padirbėti, kad būtų... ech, tobula.

– O kodėl tada lipote su jais ant stogo? – įsižeidęs paklausė Biulė, mat testuojant daktaro Proktoro atradimus Biulei labiausiai patikdavo galutinai nepatobulintieji.

– Turiu sutvarkyti anteną, – paaiškino Proktoras ir parodė į stogą, ant kurio juodomis šakomis į blyškų žiemos dangų stiebėsi didžiulė antena. – Nebesugaunu nė menkiausio televizijos kanalo.

– Mielasis profesoriau! – sudejavo Liza. – Nejaugi pamiršote, kad televizija dabar skaitmeninė? Ir senosios antenos nebeveikia.

Daktaras Proktoras kilstelėjo antakį ir pažvelgė į Lizą. Tada žvilgtelėjo į anteną ant stogo. Ir į laikrodį.

– Sakyčiau, laikas bėga. Ir kas gi nutiko?

– Nesupratau... – atsiprašė Liza.

– Kas nu-ti-ko?

– Vos tik nutirpo sniegas, kai kas pradingo, – paaiškino Biulė.

– Tirpdamas sniegas visada paslepia pėdsakus, – linktelėjo Proktoras. – Kas dar?

– Mokyklos vėliavoje dingo viena raidė, – pranešė Liza.

– Skamba taip, lyg artėtų pasaulio pabaiga, –

sausokai tarė daktaras Proktoras ir ėmė klampoti per sniegą prie durų.

– Gal turite kokį pasiūlymą, ko mums reikėtų griebtis? – pasiteiravo Liza.

– Žinoma, – atsakė Proktoras.

– Ir?..

– Darysime tai, ką darome visuomet. Gaminsime karamelinį pudingą.

– Puiku, – tarė daktaras Proktoras, kai trijulė profesoriaus virtuvėje susėdo aplink stalą, ant kurio puikavosi pusantro metro ilgio karamelinis pudingas. Dar ant virtuvinio suolo stovėjo sraigtasparnio modelis, kuriuo profesorius plakdavo kremą, duonos skrudintuvas, kurį jis naudodavo pirštinėms ir kojinėms džiovinti, ir didžiulis puodas žuvienei virti. Šio dugne jis buvo padaręs didelę skylę, mat nekentė žuvienės.

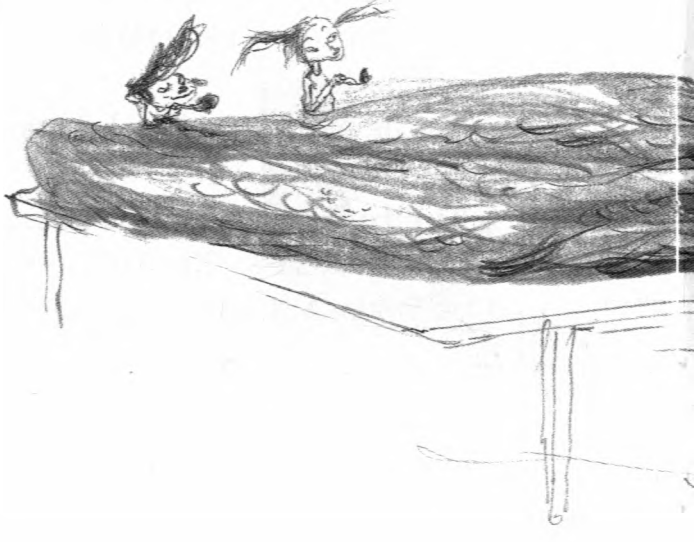

– Jūs kai ką pamatėte... – priminė Proktoras.

– Taip, – atsakė Biulė ir garsiai atsiraugėjo. – Atsiprašau.

– Į sveikatą. Ir ką gi tu pamatei?

– Sunku pasakyti. Kai Galvanijus nusivertė, tą kažką užklojo sniego pusnis. Mačiau tik apybrėžas. Tada sniegas ištirpo ir viskas dingo.

– Žmogaus ar gyvūno apybrėžas?

– Nežinau. Bent jau ne tokio gyvūno, kokį kada nors būčiau matęs. Pėdsakai nepriminė nei baso žmogaus pėdų, nei buvo apavo palikti. Atrodė

lyg... – Biulė primerkė vieną akį, tarsi itin mažomis savo smegenėlėmis mąstytų, kas ten galėjo būti.

– Chm, o toji vėliava? – mąstė ir Proktoras. – Ar žodyje „orkestras“ nebuvo raidės A? O kai vėl grįžote, ar šis žodis buvo be klaidų?

Liza linktelėjo.

Daktaras Proktoras pasikasė smakrą.

– Kojinės! – suriko Biulė.

Liza su Proktoru atsisuko į jį.

– Tai buvo kojinių palikti pėdsakai, – paaiškino Biulė. – Tokie, kai išsimaudęs sniege grįžti namo, nusiauni batus ir šlapiomis kojinėmis pereini per grindis.

– Kojinių vagys, – sau po nosimi sušnibždėjo Proktoras. – Kalbos klaida. Mėnulio cha... – profesorius, regis, tik dabar suprato, kad Liza su Biule vis dar tebesėdi prie stalo, ir staigiai užsičiaupė.

– Kojinių vagys? – choru paklausė Liza su Biule.

– Kalbos klaida! – pašoko Proktoras. – Turiu galvoj... aš suklydau. – Jis parodė į langą. – Vaje! Pažvelkit, vėl ėmė snigti!

Jie sužiuro. Ir išties tai vienur, tai kitur leidosi snaigės.

Liza pažvelgė į daktarą Proktorą.

– Kas tie kojinių va...

– Aš dirbu prie savo naujo atradimo, – dar jai nebaigus minties paskubėjo įsiterpti daktaras Proktoras. – Prie sukryžmintų paprastosios eglės ir Kalėdų eglutės mutavusio hibrido. Ant jo turėtų užaugti

blizgučiai, popieriniai angeliukai ir švieselės. Teliktų ją nusikirsti ir parsinešti papuoštą namo. Ką apie tai manote?

Biulė papurtė galvą.

– Netikusi mintis. Pačiam eglutę puošti didžiulis džiaugsmas.

– Tikrai? – susidomėjo Viktoras.

– Taip, – atsakė Biulė ir brūkštelėjo per lėkštelę. – Ar negalėtumėt išrasti ką nors, kas priverstų Diolgeno mokyklos orkestrą skambėti itin gerai?

– Neįmanoma, – tarė daktaras Proktoras. – Na, o kaip karamelinio pudingo skonio kalėdinė košė?

– Na, ČIA jau geriau! – apsidžiaugė Biulė, žvelgdamas į karamelinio pudingo gabalą, vis dar tebegulintį ant padėklo. – Jeigu niekas nebenorėtų daugiau, aš galėčiau...

– Daktare Proktorai, – įsiterpė Liza, – ką jūs turėjote galvoj, sakydamas „kojinių vagys“?

– Nieko panašaus nesu girdėjęs, – tarė Proktoras. – Greičiausiai ir jūdu taip pat.

Liza žvilgtelėjo į Biulę. Jo žandai atrodė lyg balionai, o karamelinio pudingo padėklas tuščias.

– Oho! Pažvelkit į laikrodį, – daktaras Proktoras garsiai nusižiovavo.

– Ar tau nepasirodė, kad Proktoras šįvakar kiek keistokas? – jiems stovint lauke ant laiptų paklausė Liza.

– Ne, – atsakė Biulė, garsiai atsiraugėjo ir laimingas nusišypsojo.

– O man kaip tik šitaip ir pasirodė, – tvirtino Liza, mirksėdama akutėmis.

Parėjusi namo Liza pavakarieniavo, paruošė namų darbus ir pasimokė pūsti klarnetą, o kambaryje sėdinti mama jai priminė, kad jau laikas miegoti. Liza irgi taip manė. Išsivaliusi dantis ji grįžo į svetainę televizorių žiūrintiems tėvams palinkėti labos nakties ir ekrane pamatė didelį būrį vyrų ir moterų, dainuojančių visu balsu ir linguojančių pirmyn atgal taip, kad net ilgos baltos jų kepurės plazdėjo it užuolaidos vėjeliui papūtus. Liza ilgėjosi pavasario.

– Kas čia? – paklausė ji.

– Čia? – nustebo komendantas tėtis. – „Chorų karai“. Choras nugalėtojas laimi šimtą tūkstančių kronų ir penkiasdešimt erių. Ir savą televizijos programą. Ir dar išvyką į Daniją, ten būtų galima gyventi stovykloje.

– Ir dar pusmetį lankytis grožio salone pas kirpėją, – pridūrė mama. – Ir dar...

– O kas čia dainuoja?

– Halvardo Tenoreseno choras, – suniurnėjo tėvas.

– Kas tas Halvardas Tenoresenas?

– Kas tas Halvardas Tenoresenas? – nustebusi perklausė mama. – Liza, turėtum dažniau skaityti spaudą. Halvardas Tenoresenas – dainuojantis manualinis terapeutas iš Jonšiopingo. Puikiausias chorų

dirigentas į pietus nuo Nordbotno. Pažvelk, koks jis šaunus. Keista, kad nevedęs.

– Nieko keista, kad nevedęs, – suniurnėjo komendantas tėtis.

Liza žvilgtelėjo į plačiai išsižiojusius, dainuojančius ir besišypsančius choristus. Ir išėjo.

Įsitaisiusi lovoje mergaitė išjungė šviesą, įsijungė žibintuvėlį ir pašvietė į langą, tiesiai į geltonąjį namuką kitapus kelio. Ir kaip įprastai jame taip pat pasirodė šviesa, o pora mažyčių pirštelių pradėjo šešėlių vaidinimą. Jis buvo apie žagsintį žmogų, riedantį kiemu ir į kažką atsitrenkiantį. Ir apie jam padedančią ilganosę moterį. Vyriškis lyg ir bandė ją pabučiuoti, o toji jam trinktelėjo. Liza garsiai juokėsi. Ir visiškai pamiršo, kad pamiršo kai ką pamiršusi. O kai pasirodymas baigėsi, Liza užmigo saugi ir neįprastai greitai. Ji nepamatė nei kad nustojo snigti, nei kad iš kanalizacijos šulinio Pabūklų gatvelėje ėmė sklisti keistas murmesys. Niūniuojama daina kilo aukštyn į mėnulį, mieguistai mirkčiojantį virš um Oslo.

Septynkojai vorai siurbikai ir erdvėlaivis „Apollo 11“

KITĄ DIENĄ MOKYKLOJE visi kalbėjosi apie „Chorų karus“ ir kas už ką balsavo.

– Už Halvardo Tenoreseno chorą, – sakė vieni.

– Už chorą, vadovaujamą Halvardo Tenoreseno, – pritarė kiti.

O keletas vaikų pasakė tik tiek:

– Už Halvardą Tenoreseną.

Paskutinis ir baigiamasis „Chorų karų“ turas vyks vakare. Visi, žinoma, jį žiūrės, o labiausiai norės matyti Halvardą Tenoreseną.

Per ilgąją pertrauką mergaitės sėdėjo ant suoliuko koridoriuje, valgė atsineštą iš namų maistą ir kalbėjo apie ilgus kirpčius, dengiančius švelniai mėlynas dirigento akis, ir tobulus dantis, šie jo burnoje atrodė it baltai dažyta statinių tvorelė.

– Paklausykit, – tarė Beatričė, ne tik gražiausia klasėje, bet ir geriausia mokinė tokių dalykų kaip matematika, gimnastika ir visų kitų, kurie baigiasi

priesaga *-ika*. – Man atrodo, turėtume suburti savo chorą ir išsiųsti paraišką dalyvauti konkurse kitais metais.

Kai Beatričė ką nors sugalvodavo, kitos mergaitės tik pritardavo. Visos, išskyrus Lizą, – dažniausiai ir kuo maloniausiai ji pasirinkdavo atokiausią vietą ant suolo.

Beatričė krestelėjo ilgus šviesius plaukus ir ėmė apžiūrinėti neseniai nudažytus nagus:

– Aš tikra, kad mes laimėtume. Turiu galvoj – tik pasižiūrėkit į save. Mes, pavyzdžiui, skleidžiam vien žavesį ir grožį, ir visa kita.

Liza pavartė akis, bet kitos mergaitės jos nematė. O jeigu ir būtų pastebėjusios, vargu ar dėl to būtų sukusios galvas.

– Bet kaip mes, pavyzdžiui, suburtume tą chorą, Beatriče? – paklausė viena mergaitė.

– Kuo lengviausiai, – atsakė Beatričė, dabar jau žvelgdama į plaukų galiukus. – Viskas, ko mums reikia – dirigentas.

– Ir kaipgi mes, pavyzdžiui, jį *rastume*?

Iš viršaus nuaidėjo šūksnis:

– Dirigentą?

Ir kaip tik tuo metu tiesiai priešais mergaites kažkas nušoko ant žemės su dviem odiniais dvidešimt aštunto dydžio batais. Pro strazdanas švietė akys. Ant mažytės galvos berniukas buvo kreivai užsimaukšlinęs oranžinę vilnonę kepuraitę.

– Puiku, priimu darbo pasiūlymą.

– Ir iš kur tu, pavyzdžiui, čia atsiradai? – pasidomėjo Beatričė.

– Iš skrybėlių lentynos, – atsakė Biulė, glamžydamas maistinį popierių ir įstabiausiu lanku sviesdamas jį į šiukšliadėžę šalia Lizos. – Kada pradėti?

Beatričė perbedė jį akimis.

– Ar mes norėtume, pavyzdžiui, raudonplaukio nykštuko dirigento?

Mergaitės sukikeno.

– Kai kas nori nuspręsti už mus, – sušnibždėjo viena.

– Retas kas leidžiasi žlugdomas, – atsakė kita.

– Tu mums netinki, nykštuke, – pareiškė Beatričė.

– Pasiūlymas galioja tik penkias sekundes, – paragino Biulė. – Keturi, trys... Na, ką pasakysit?

Atsakymas nuskambėjo choru:

– NEEE!!!

– Gerai, – pasakė Biulė. – Tik kai kitąmet laimėsime, nesiskųskite neturėjusios galimybės.

– Mes? – išpūtė akis Beatričė.

– Taip, jūs! – atšovė Biulė.

– Ir kas gi kitąmet laimės?

– Sopranas Liza ir aš – tenoras...

Mergaitės pratrūko erzinamai kvatotis, o Liza pyktelėjo.

– Biule... – išsižiojo ji.

– Ar jau sugalvojote pavadinimą? – krizeno Beatričė.

– Aišku, – tarė Biulė, piešdamas ore raides ir greitakalbe išpyškino pavadinimą: – Biulės gana harmoningas ir puikiai derantis choras.

– Cha cha, – šaipėsi Beatričė. – Bet jūsų chore, pavyzdžiui, tik judu abudu? Halvardas Tenoresenas turi mažiausiai trisdešimt choristų.

– Kas sakė, kad tik mudu? – nenusileido Biulė. – Aišku, mūsų keletas.

– Ir kas gi dar, pavyzdžiui?

– Na, žinoma, baritonas daktaras Proktoras, – kilstelėjęs vieną antakį ir lenkdamas pirštus, lyg būtų itin sunku visus prisiminti, lėtai skaičiavo Biulė. – O... o altu dainuos jo mylimoji Džuljeta Margarin. Savaime suprantama, diskanto partiją atliks Peris.

– Ir kas gi tas Peris?

– Septynkojis perujietiškas voras siurbikas. Jis išgauna aukščiausius tonus, nemuzikali žmogaus ausis nė nepajėgi jų išgirsti. Nepaprastai gražu.

– Fui, – suirzo Beatričė. – Tie tavo nuolatiniai pramanai, Biule. Juk visi žino, kad nėra jokių septynkojų peru... peru...

– Nėra?! – sušuko Biulė. – Tada pasisveikinkit su... – jis nusitraukė nuo galvos oranžinę kepuraitę, – ...Periu!

Mergaitės ėmė klykti. Kai kurios suklykė taip garsiai, kad net išmetė sumuštinius ant grindų. Mat

ten, ant Biulės viršugalvio, tikrai tūnojo kreivakojis voras siurbikas. Tiesa, jis neatrodė nei perujietiškas, nei kaip siurbikas, nei trokštąs dainuoti, bet vis tiek buvo voras. Ir jeigu kas būtų suskaičiavęs, jis tikrai turėjo septynias kojytes.

– A-a-ar jis dar, pavyzdžiui, ir dainuoja? – sušnarpštė Beatričė.

– O kaipgi? – atšovė Biulė. – Argi negirdi? – Jis užsimerkė ir lyg pakerėtas niūniavo linguodamas čia į vieną, čia į kitą pusę. – Aleliuja, aleliuja...

Mergaitės išsižiojusios spoksojo į Biulę ir vorą siurbiką. Liza atsiduso. Net ir ji nemaloniai suglumo.

– Iš tiesų tai girdžiu tik tave, – pareiškė Beatričė, – susigūžęs kvaiša.

– Suprantama, – patvirtino Liza. – Jis sakė, kad vorai siurbikai traukia tokiais aukštais tonais, kad nemuzikalios ausys jų negirdi.

Beatričė dėbtelėjo į Lizą išsižiojusi. Jai sekasi viskas, kas baigiasi priesaga *-ika*, ne vien muzika, o Liza dar drįsta teigti, kad ji – Beatričė – nemuzikali!

– Aleliuja, aleliuja, – dainavo Liza, pritardama Biulei ir linguodama tuo pat taktu.

– Gana, – sušnirpštė Beatričė ir atsistojo. – Eime, choristės.

Ir visos, užrietusios nosis, pražygiavo pro Lizą, Biulę ir Perį į mokyklos kiemą.

– Taip, taip, – linksėjo Liza. – Tikros draugės. Ir jų choras. Ir aš, kuriai dar užteko vietos ant jų suolelio.

– Geresnė vieta dabar čia, – pasakė Biulė, sėsdamasis šalia jos. – Ir kas gi norėtų dainuoti chore, kai galima griežti orkestre?

Gerai pagalvojusi Liza jam pritariamai linktelėjo.

– Tavo voras tikrai mielas.

Balsas Biulę su Liza privertė išsigąsti. Jie negirdėjo, kad kažkas ateina. Virš jų palinko dailės ir darbų mokytojas Gregoras Galvanijus. Jis žvelgė į juodu, – tiksliau į Biulę, – kaip vilkas žvelgia į ėriuką.

– Ponas Žagsulys, – išsprūdo Biulei.

– Ponas Žagsulys? – perklausė Galvanijus, o jo akių vokai klapsėjo aukštyn žemyn virš akių, kiek išsprogintų tiesiai į Perį. – Ar šitai jūs vadinate gėriu?

– A, jūs apie šitą? – paklausė Biulė. – Draugams jis tik Peris. Ar jums patinka vorai siurbikai, pone Galvanijau?

– Labai, – atsakė Galvanijus, kyščiodamas ilgą liežuvį ir vis apsilaižydamas. – Visi vabzdžiai patinka, pasakyčiau.

– Tikrai? – susidomėjo Biulė. – Čia septynkojis...

– Voras siurbikas iš Peru, – išpyškino Galvanijus. – Jis gana storas ir gražus, – pro lūpų kamputį jam nutįso seilė.

Biulė paėmė oranžinę kepuraitę ir atsargiai užmaukšlino ant viršugalvyje sėdinčio Perio.

– Šalta, – paaiškino Biulė. – Periui taip greitai sušąla kojytės, o kai turi septynias šąlančias galūnes, tai labai... ech, šalta. Argi ne taip?

Liza susivokė stovinti ir spoksanti į Galvanijaus batus. Jie atrodė kaip nauji. Naujut naujutėlaičiai. Iš tiesų neįprastai nauji. Šitokių naujų batų ji dar nemačiusi.

– Kas čia vyksta? – išgirdo klausimą trijulė.

Ponia Strubė. Galvanijus garsiai žagtelėjo ir išraudo.

– Ar neturėtumėte skubėti į pamoką? – paklausė ji.

– B-bet dar nenuskambėjo skambutis, – pasiteisino Liza.

Ir kaip tik tada, tarsi poniai Strubei paliepus, nuaidėjo mokyklos skambutis. Aštriai ir zirziamai, lyg kamanė uogienės stiklainyje.

Biulė su Liza pašoko ir nubėgo į klasę. O už nugaros girdėjo raginantį ponios Strubės balsą:

– Kalbu ir apie jus, pone Gregorai.

– Žinoma, ponia Strube.

Ir jai atsakęs, keistai žirgliodamas Galvanijus iškurnėjo... į lauką.

Liza su Biule sėdėjo klasėje, pamoka jau buvo prasidėjusi. Liza matė Beatričę ir kitas mergaites suglaudus galvas kikenant ir siunčiant jai ir Biulei pagiežos kupinus žvilgsnius. Ir Liza pamanė, kad Biulė teisus. Kas gi dainuotų chore, kai galima griežti orkestre? O vakare orkestro repeticija.

Choras ir orkestras

VISA NORVEGIJA, IŠSKYRUS PORĄ ŽMONIŲ, sėdėjo priešais televizorius. Laidos „Chorų karai“ vedėjas Kalė Papsas sušuko į kamerą, kad prasideda finalas ir pirmasis choras, kuriam teks atlaikyti ugnį, bus...

Kalė Papsas suspigo falcetu ir ranka rodydamas į sceną paskelbė:

– ...Halvardas Tenoresenas ir „Smagieji balsai“!

Ten stovėjo jie, pasipuošę juodais ir siaurais madingais marškiniais. „Funny Voices“. O prieš juos – dar juodesniais, siauresniais ir dar madingesniais marškiniais – Halvardas Tenoresenas.

Jis plačiai šypsojosi, iškėlė abi rankas, suspaudė nykštį ir smilių, lyg laikytų kai ką purvina, keistai linktelėjo galvą, tarsi jį kas būtų perleidęs elektros šoku, ir choras uždainavo:

Money, money, money
Must be funny
*In the rich man's world.**

Dainuojant trečią posmą Tenoresenas atsisuko, nusišypsojo į kamerą ir ėmė diriguoti, lyg visi žmonės daugybėje tūkstančių namų trauktų drauge su jais.

* Pinigai, pinigai, pinigai / Turtuoliu būti smagu labai (*angl.*). (Čia ir toliau – *vert. past.*)

Iš tikrųjų žiūrovai ne dainavo, o sėdėjo su kavos puodeliais, čiulptukais ar buteliais limonado ir greičiau aimanavo, kaip nuobodu dirbti ir kad kur kas smagiau būti turtingam.

Kai Tenoresenas baigė dirigavęs, ekrane vėl pasirodė Kalė Papsas ir sušuko:

– Puikumėlis! Jeigu balsuojate už „Smagiuosius balsus“, surinkite telefono numerį, kurį matote ekrane.

Taigi namuose pradedant Lindesneso ir baigiant Kirkeneso vietovėmis žmonės čiupo telefono ragelius ir balsavo. Ir kol dainavo kiti chorai, – o šie stengėsi nerdamiesi iš kailio, – žmonės valgė bulvių traškučius, skrudintus kukurūzus, traškučius su sūriu ir kitus panašius dalykus, kalbėdamiesi apie fantastiškąjį Halvardą Tenoreseną. Viename iš Hionefoso grožio salonų kirpėja ėmė krizenti:

– Manau, man reikėtų užsirašyti į manualinės terapijos pamoką pas patį Tenoreseną.

Frenoje tolimųjų reisų vairuotojas kavinėje suniurnėjo:

– Girdėjau, jis gali nugalėti iškart tris vyrukus rankų lenkimo rungtyje ir tuo pat metu dar sugeba pakeisti padangas, skambinti balalaika ir suplauti indus.

O Raufoso senelių namuose pats vyriausias globotinis drebančiu balsu ištarė:

– Žurnale buvo rašoma, kad jis pabučiavęs šešis šimtus šešiasdešimt dvi merginas ir moteris. Ir dar keletą vyrukų, atrodančių kaip moterys. Ir vieną

moterį, kuri jam pasirodė besanti vyras, kuris manė besąs moteris.

Kai ir kiti chorai baigė dainuoti, o laikrodis rodė be minutės septintą valandą, ekrane išlindo Kalės Papso veidas.

– Mielieji, dabar belieka balsuoti. Visos mūsų linijos atviros iki aštuntos valandos vakaro. Tada ir paaiškės, kas taps...

Jis davė ženklą ir visi žiūrovai sušuko choru:

– ...„Chorų karų“ nugalėtoju!

Lygiai septintą valandą Madsenas pasitaisė piloto akinius nuo saulės, atsikrenkštė ir pakėlė lazdelę. Sporto salėje priešais jį sėdėjo berniukai ir mergaitės su trimitais, klarnetais, perkusiniais būgnais, valtornomis, saksofonais, didžiuoju būgnu ir tuba, o visi jie buvo Diolgeno mokyklos orkestras. Vasarą orkestras buvo gavęs specialųjį apdovanojimą orkestrų šventėje Stampešletoje. Vertinimo komisija pareiškė, kad tai blogiausias iš visų kada nors dalyvavusių šventėje orkestrų. Ir kad, išskyrus pora talentų, pirmiausia – nykštukėlio raudonplaukio su trimitu, tai esąs neįtikimai nemuzikalių vaikų sambūris, kuriam diriguodamas tokį ilgą laiką gali ištverti tik itin pasiaukojantis atsidavėlis. Todėl komisija Madsenui įteikė porą vokiškų ausų kamštelių iš grynos odos. Madsenas išmetė tuos kamštelius, paskyrė dar vieną papildomą repeticijų dieną per savaitę ir dabar

stovėjo prieš juos skaičiuodamas iki pasigirs „Gana senas medžiotojų maršas“, sukurtas po „Senojo medžiotojų maršo“, bet prieš „Naująjį medžiotojų maršą“. Jis skaičiavo ne į priekį, o atgal, lyg priešais jį būtų buvusi įmontuota bomba su laikrodiniu mechanizmu:

– Keturi, trys, du...

Metęs bežadį maldaujamą žvilgsnį, jis susitelkė ir, šūktelėjęs „vienas“, mostelėjo dirigento lazdele pradėti.

Po trijų minučių lazdele jis nupiešė ore kryžių. „Gana senas medžiotojų maršas“ baigėsi. Ir nors saksofonas atsilikdamas išleido garsą, orkestrantai užbaigė maždaug kartu.

– Chm, – numykė Madsenas, kai įsivyravo tyla.

Jis mėgino parinkti žodžius, kurie geriausiai apibūdintų tai, ką jis ką tik išgirdo. Mat nuskambėjo ne taip ir blogai. Žinoma, buvo girdėti šiek tiek nedarnių garsų: nervingas klarneto cyptelėjimas falcetu, pora klaidingų valtornos garselių, prastokas didžiojo būgno gaudesys ir dar vienas kitas pirstelėjimas pūtikams per stipriai papūtus. Bet visa apibendrinus – gerai. Netgi labai gerai.

Orkestrantams neramiai į Madseną žvelgiant, šis kostelėjo.

– Lyg ir neblogai. – Madsenas nemėgo perlenkti lazdos, štai kodėl pasakė „neblogai“. Bet geriau pagalvojęs jis suprato persistengęs ir buvęs per griežtas. Todėl dar kartelį kostelėjo: – Visiškai neblogai.

Tiesa ta, kad Diolgeno mokyklos orkestras žengė didžiulį žingsnį po apmaudžios vasaros nesėkmės Stampešletoje. Pirmąsyk gyvenime orkestro dirigento Madseno akyse suspindo viltis. Ir jis pajuto tai, ko dar niekada nebuvo jutęs. Jis susijaudino. Taip, jo akys po saulės akiniais išties sudrėko. Jis juos kiek pasitaisė, norėdamas įsitikinti, kad niekas nieko nepastebės.

– Dar kartelį, – tarė jis, susivokęs, kad iš pradžių būtų buvę geriau kostelėti.

Ir Diolgeno mokyklos orkestras sutrenkė maršą dar sykį. Ir dar. Ir kaskart skambėjo vis geriau.

– Dar kartą sugrokim ir darysime pertrauką, – tarė Madsenas.

Madsenas pakėlė dirigento lazdelę. Bet tuojau nuleido, nė nepradėjęs skaičiuoti atbulai.

– Kurgi judu, Trulsai su Trymu, susiruošėt?

Trulsas ir Trymas susikrovė savo perkusinius būgnelius, abu užsitraukė savo storų dygsniuotų striukių užtrauktuką ir panėšėjo į dvi rietuves padangų. Ir tada dvyniai patraukė prie durų.

– Namo, balsuoti už Tenoreseną, – atsakė Trulsas. – Telefono linijos bus išjungtos lygiai po pusvalandžio.

– Bet repeticija dar toli gražu nesibaigė, – pasipiktino Madsenas.

– O mums nusispjaut, – pareiškė Trulsas. – Mes baigėm.

– B-baigėt? – Madsenas vis taisėsi akinius, bet iš tiesų jis matė kuo puikiausiai ir išgirdo geriausiai – nė kiek nesuklydo.

Tuodu stačiokai paprasčiausiai nusprendė nemušti būgnų jo orkestre!

– Jūs negalit taip imti ir išeiti, – sušuko Liza. – Kaip tik dabar, kai pagaliau griežiame kaip tikras orkestras.

– Liežuvį už dantų, Smirdale Liza! – užriko Trulsas. – Orkestras dvokia.

– Dar ir kaip dvokia, – pritarė Trymas jau verdamas duris.

– Palaukit! – šaukė Madsenas. – O ką tada veiksit?

– Lankysim chorą.

– Chorą? – Madsenas negalėjo patikėti savo gražiomis ausimis. – Ir kas gali lankyti chorą, kai galima groti orkestre?

– Mes, – tarė Trulsas. – Ir jos.

Jis parodė į Beatričę ir dvi jos drauges, irgi pasiruošusias krautis instrumentus.

– Ir jie, – pareiškė Trulsas, rodydamas į trijulę, uždarančią valtornų dėklus.

– Kas atsitiko?! – sušuko Madsenas ir trenkė lazdele į pultą.

Jokios naudos. Nieko nepaisydami keletas vaikų ir toliau krovėsi instrumentus.

– Maištas laive! – suriko Biulė ir užšoko ant suolo.

Bet niekas jo neišgirdo. Vaikai išėjo, o Beatričė netgi parodė Biulei liežuvį ir stipriai trinktelėjo durimis.

Kai salėje vėl įsivyravo tyla, Liza apsižvalgė. Be jos pačios, Biulės ir Madseno, vienintelė likusi salėje buvo Jana, pučianti tubą, niekada su niekuo nešnekanti ir ant abiejų akinių stiklų užsiklijavusi pleistrą, nes sausio sniegas ją labai akindavo.

Madsenas stovėjo priešais juos iškėlęs rankas, jo apatinė lūpa virpėjo. Šitaip jis stovėjo ilgai, nė nekrustelėdamas, kol apatinė lūpa nustojo drebėjusi. Jis pasitaisė akinius, iškėlė dirigento lazdelę ir nukreipė žvilgsnį į tris muzikantus.

– Pasiruoškite pakartoti „Gana seną medžiotojų maršą“. Keturi, trys, du, vienas...

Grįžusi namo Liza išsivarstė raištelius, nusiavė batus ir įkišo juos į spintelę.

Ji įžengė į svetainę. Per tėčio ir mamos foteliuose nugaras ji matė televizoriaus ekraną ir Tenoreseną su glėbiu gėlių, jis net švytėjo visiems šypsodamasis.

– Labas, kaip sekasi? – paklausė Liza.

– Ką tik laimėjo Tenoresenas ir „Smagieji balsai“! – laimingas juokėsi tėtis. – Argi nesidžiaugi?

– Sveika, drauguže, – pasisveikino mama nė neatsisukdama. – Paruošta vakarienė *su*šaldytuve.

– Visi iš orkestro perėjo į chorą ir...

– Ša! – sudraudė mama. – Vėl diriguos Tenoresenas.

Ir su tėčiu ji palinko foteliuose į ekraną.

Liza atsiduso ir nuėjo į virtuvę pasistiprinti vienu iš dviejų šaltų sumuštinių su lydytu sūriu. O iš kambario buvo girdėti, kaip tėvai dainuoja kartu su choru:

Mailė. Gražiausias žodis žemėje...

Išgėrusi pieno ir išsivaliusi dantis Liza grįžo pas tėvus. Chorų konkursas jau buvo pasibaigęs, o žinių vedėjas pranešė, kad po laidos bus transliuojamas išsamus pokalbis su konkurso nugalėtoju Halvardu Tenoresenu.

– Labanakt, – Liza apkabino mamą ir tėtį.

– Pamiršau pasakyti, – prisiminė mama. – Užvakar tėvų susirinkime ponia Strubė sakė, kad galėtum per pamoką dažniau kelti ranką, nes visuomet žinai atsakymus.

– Puiku, – atsakė Liza ir nesivargino paaiškinti, kad paprastai jai dar nespėjus pakelti rankos Biulė jau išpyškindavo atsakymą.

Ir kad atsakymai dažniausiai turėdavo mažai ką bendra su klausimais.

– Beje, mes pasisveikinome su naujuoju dailės ir darbų mokytoju, – įsiterpė tėtis. – Ponas Galvanijus, tiesa?

– Jis kiek bauginantis, – gūžtelėjo pečiais mama. – Kai sveikinomės, jo ranka buvo slidi, nepajutai? Ir pirštai keisti, lyg tarp jų būtų plėvės, padedančios plaukti.

Tėtis komendantas taip prajuko, kad net storas jo pilvas virpėjo.

– Cha cha. Tu perdedi, smieloji. Tiesa, Liza?

– Chm, – numykė Liza, tėčio klausimas jai neberūpėjo.

Jos dėmesį patraukė žinių vedėjas, skaitantis menkutę naujieną. Toji žinutė buvo tokia trumpa, kad daugelis jos nė neišgirdo. Ji nublanko šalia naujienų apie didžiulį žemės drebėjimą ir orų pranešimo. Iš tiesų toji naujiena tebuvo vienas vienintelis sakinys. Tačiau nuo jos Liza pašiurpo. Visai kaip tada, kai stovėjo sporto salėje ir žvelgė į orkestro vėliavą.

– Ramaus miegelio, mano aukseli, – tarė tėtis ir pabučiavo Lizai į kaktą.

Bet kai Liza atsigulė ir pamėgino užmigti, galvoje vis sukosi tas vienintelis sakinys. Naujiena buvo tokia menka, kad žinių vedėjas perskaitė ją su šypsena:

– Policija praneša gaunanti vis daugiau pranešimų apie dingusias kojines.

5 skyrius

Ledinės sniego gniūžtės ir smegenų siurbimas

KAI KITĄ RYTĄ BIULĖ ATSIBUDO, suvokė, kad kažkas kitaip. Tik nenutuokė, kas tiksliai, mat bemaž viskas buvo kaip įprasta. Tarkim, Eva, jo vyresnė sesuo, užsirakino vonios kambaryje, liepė jam eiti šalin ir netrukdyti gražintis.

– Vėl spaudysiesi inkštirus? – už durų paklausė Biulė.

– Išnyk, tu kvaily! – rėkė ji. – Puikiai žinai, kad neketinu škubėti.

Biulė nuėjo į virtuvę. Čia pasidarė keturis sumuštinius: vieną čia pat suvalgė, du susivyniojo į maistinį popierių neštis į mokyklą. O paskutinį įdėjo į lėkštutę ir kartu su stikline sulčių ir rytiniu laikraščiu nunešė motinai į miegamąjį. Viską padėjęs ant naktinio stalelio, ėmė atsargiai ją žadinti:

– Pabusk, o visų motinų motina. Išaušo šviesi diena.

Ji apsivertė lovoje, įtariai pažvelgė į jį krauju pasruvusia akimi ir porą kartų apsilaižė lūpas prieš sušnarpšdama:

– O tu kaip visada meluoji net išsijuosęs, Biule.

– *Bus aštuoni laipsniai šalčio ir švies saulė,* – laikraštyje paskaitė Biulė.

– Trumpiau, skaityk tik antraštes, – paliepė motina, užsimerkė ir vėl nusisuko į sieną.

– *Triumfuoja Halvardas Tenoresenas!* – skaitė Biulė. – *Nugalėtojas sako, kad Norvegija – vandenų šalis, kad čia niekas neveikia, kad karalius su ministru pirmininku – neišmanėliai ir kad išdidi norvegų tauta netrukus turės pasirinkti lyderį, kuris žinotų, kaip viską tvarkyti. Tokį, kuris suprastų, kaip priversti tautą dirbti kartu. Kaip chore.*

– Chm. Kokios kitos naujienos?

– Pažiūrėkime... – ištarė Biulė ir įsispoksojo į smulkų užrašą po didžiule Halvardo Tenoreseno nuotrauka. – Kažkur įvyko didžiulis žemės drebėjimas.

– Kur? – sušuko sesuo iš vonios kambario.

Biulė žvelgė į raides.

– Neįžiūriu.

– Neįdomu, – tarė motina. – Paskaityk apie Tenoreseną.

– „Tenoresenas sako, kad tai skubu, – skaitė Biulė. – *Esu pasiruošęs imtis darbo, kad padėčiau Norvegijai susiklosčius sunkiai padėčiai ir matydamas, kad*

tautai manęs reikia, – pasakė Tenoresenas interviu televizijai.“ – Biulė garsiai nusijuokė.

– Iš ko čia juokiesi, kvaileli! – užriko sesuo, išėjusi iš vonios kambario ir stovėdama tarpduryje, jos veidas buvo nusėtas nedidelėmis raudonomis dėmelėmis.

– Iš Tenoreseno, – atsakė Biulė. – Vaikinas mano, kad galėtų valdyti valstybę. Tik pamanykit! – Biulė ėmė rašyti ore antraštę: *Dainuojantis manualinis terapeutas perima valdžią Norvegijoje.*

Biulė net žagtelėjo iš juoko, bet ūmai liovėsi pamatęs, kad motina su Eva į jį spokso.

– O kuo dar mums pasitikėti, jeigu ne Tenoresenu? – ramiai paklausė motina. – Tavim?

Eva garsiai nusijuokė iš motinos sąmojo, o ši dar garsiau nusijuokė, kad dukrai patiko jos pokštas, tada Eva nusikvatojo dar garsiau, kad motina juokiasi džiaugdamasi ją prajuokinusi. Biulė dirstelėjo į laikrodį, padėjo laikraštį ir nuėjo pasiimti kuprinės. Motina sušuko jam įkandin:

– Prieš išeidamas įjunk kafinuką!

Biulė kaip visuomet luktelėjo šalia Lizos kiemo vartelių, kol ji pasirodė su kuprine ant pečių. Ir kaip visuomet juodu nepratarė vienas kitam nė žodžio, tik kulniavo Pabūklų gatve kaip įpratę.

– Viskas lyg ir įprasta, – pagaliau tarė Liza, priartėjus prie Trulso ir Trymo namo. – Ir vis dėlto kažkas, kas... kas...

– Kažkas, kas visiškai neįprasta, – pritarė jai Biulė. – Ir tau krito į akis?

– Mama su tėčiu, jie elgiasi taip, lyg būtų nesveiki.

– Ir maniškės, – sutiko Biulė. – Na, nebent savaime suprantama, jog yra normalu, kad mano sesuo ir motina yra nenormalios.

– Ir beveik visas orkestras taip staiga suiro. Ar manai, kad čia nieko stebėtina?

– Ne, nemanau, tai dar ir kaip stebėtina. Liūdnai stebėtina, tikrai.

– Bet Tranų namuose viskas lyg ir įprasta, – Liza linktelėjo galvą į vilą priešais, apjuostą tvora.

Kaip tik taip ir buvo. Už tvoros prie sniego tvirtovės stovėjo Trulsas ir Trymas Tranai ir dėbsojo į juos viltingai pykčio kupinais žvilgsniais, paruošę jiems sniego gniūžtes. Lizai su Biule kliūdavo viena kita gniūžtė, kai tekdavo pro juos prabėgti, tačiau dažniausiai jie pasprukdavo nuo klišų smūgių, mat pastaraisiais metais Trulsas su Trymu taip nusipenėjo, kad nepajėgdavo dorai nė rankų pakelti.

Bet šįkart Liza juto, kad taip lengvai nuo brolių neišsisuks.

Dvyniai peršoko tvorelę ir pastojo Lizai su Biule kelią. Abu laikė po didžiulę sniego gniūžtę. Pirmieji saulės spinduliai sutvisko į sniego gniūžtes ir Liza suvokė, kad Trulsas su Trymu pasidarė gniūžtes sušlapinę sniegą vandeniu. Ledo gniūžtes.

Biulė garsiai tarė:

– Ramiai, Liza. Leisk man sutvarkyti reikalą.

Liza pažvelgė žemyn į nykštukėlį draugą. Kartais jis erzindavo, keldavo rūpesčių, būdavo nerūpestingas, bet ji nepažinojo nė vieno už jį drąsesnio vaikino. Retsykiais jis būdavo toks drąsus, kad net pamanydavai, ar tik jis ne kvailas.

– Labas rytas, kapitone Tranai ir kapitone Tranai! – šypsodamasis skandavo Biulė. – Juk jūs su kapitonų kepurėmis, tiesa?

– Su choristų kepuraitėmis, – duetu atsakė dvyniai gana išdidžiai.

Kepuraitės buvo baltos, ryškiais juodais snapeliais ir papuoštos virvutėmis su kutais.

– Chorų? – nepatikėjo Biulė. – Tai judu galite ne tik mušti būgnus, bet ir dainuoti? Ir kas galėtų patikėti, kad tiek daug talentų tokiuose mažuose kūnuose?

– Talentų? – paklausė Trulsas, įtariai primerkęs vieną akį. – Ar tik ne tu pernai prieš Kalėdas buvai sakęs, kad mes jaučiame ritmą kaip du židiniai.

– Taip, ir prisimink, kaip jam nuo mūsų kliuvo! – juokėsi Trulsas. – Cha cha!

– Bet dar per mažai! – pareiškė Trymas ir iškėlė ledo gniūžtę.

– O tąkart aš užsiminiau, – tarė Biulė, – apie du koklinius firmos „Jøtul“ židinius. Patikėkit, nerasi židinio, kuris taip gerai perteiktų ritmo pojūtį kaip

„Jøtul“. Tik pagalvokit apie „Jøtul» bosanovą. Ar jums teko girdėti, kad dar kokie kiti židiniai spragsėtų dviejų ketvirtinių ritmu?

Trulsas su Trymu spoksojo į Biulę išsižioję, o jiems iš burnų kaip iš kaminų rūko garai.

– Jis tik mėgina užkalbėti mudviem dantį, – sušnibždėjo Trymas broliui.

– Bet... aš juo tikiu, kai jis pripažįsta, kad gerai mušu būgnus, – sušnibždėjo ir Trulsas.

– Tik todėl, kad esi kvailinamas, – nenusileido Trymas.

– Esu kvailinamas, – sulinksėjo Trulsas.

– Užduokim jam kaip reikiant, – šnibždėjo Trymas, – į galvą.

– Trinktelėkim į tą erzinančią makaulę, – sutiko Trulsas ir pakėlė ranką su ledine gniūžte.

– Leiskite man palengvinti jums tą užduotį, mieli broliai Tranai, – tarė Biulė, nusitraukdamas nuo galvos oranžinę kepuraitę.

– Cha! – nusivaipė dvyniai ir kiek pajėgė užsimojo.

– O kas ten jam ant galvos? – paklausė Trymas.

– Gyvūnėlis, – atsakė Trulsas.

– Matau, tik kas per gyvūnėlis?

– Nedidukas.

– Gal utėlė?

– Taip, – juokėsi Trymas. – Utėlėtas nykštukas! Trenkiam!

– Nedelskit, – nusišypsojo Biulė, nė nekrustelėdamas iš vietos. – Tik jaučiu pareigą jus, kaip kaimynus, įspėti apie pasekmes, kurios jūsų laukia užmetus ledo gniūžtę ant septynkojo voro siurbiko iš Peru.

– Į galvą jam! – šaukė Trulsas.

– Pala! – sudraudė Trymas. – Kokias dar pa... sek... sekmes?

– Na štai, – aiškino Biulė, – šie perujietiški vorai siurbikai užaugę snieguotuose ir karų nuniokotuose Andų kalnuose, ten mėtymasis sniego gniūžtėmis – varginanti kasdienybė. Ar girdėjot apie Trisdešimtmetį sniego gniūžčių karą? Ne? Gerai, leiskite jums štai ką pasakyti – jeigu Peris gaus sniego gniūžte, sureaguos instinktyviai...

– Palauk! – sušuko Trulsas. – Ką tai reiškia? In-stink...

– Ogi kerštą! – pertraukė jį Liza ir net kiek nustebo išgirdusi savo pačios balsą. Ir aiškino toliau: – Voras atsidurs to, kuris metė sniego gniūžtę, ausyje. Įsisiurbs iki pačių smegenų...

– Fui! – nusipurtė Trymas.

Vien nuo tos minties Trulsas ėmė kasytis, net mėgino įsikišti pirštą į ausį, pamiršęs, kad su pirštinėmis.

– Ir tada jis ims čiulpti, – kalbėjo Liza.

– Čiulpti?! – duetu suriko dvyniai.

– Ims čiulpti... – šnibždėjo Biulė, Trulsui su Trymu nejučiomis palinkus prie jo, – ...smegenis. –

Staiga jis garsiai sučiulpė, o persigandę dvyniai žengė atatupsti.

– Pirmiausia iš galvos dingsta atmintinai mokėta daugybos lentelė ir Europos šalių pavadinimai, – aiškino Liza. – O toliau ir visa kita, ko teko mokytis mokykloje. – Pastebėjusi, kad jos žodžiai nepadarė įspūdžio, vardijo toliau: – Paskui užmiršti „Taip, mes mylim“ gaidas, visų draugų vardus, kelią namo, o galiausiai ir savo vardą.

Trymas tik nusižiovavo.

– O tada... tada... – užsikirto Liza, – tada...

Trulsas užsimojo ledo gniūžte.

– O tada užmirši valgyti, – aiškino Biulė. – Išstypsti it pagalys ir miršti iš bado.

Trulsas su Trymu persigandę spoksojo į Biulę išpūtę akis.

– Ir vėl jis varo savo, – sužagsėjo Trulsas. – Užkalbinėja mums dantį!

– Fui! – sušuko Trymas, kilstelėjo ranką palei Biulės galvą, ją vėl atitraukė ir atgniaužė pirštinę. Joje sėdėjo Peris.

– Cha cha! – džiūgavo Trymas. – Pačiupau jį! Čia paprasčiausias voras!

– Nutrauk jam vieną galūnę! – šokčiodamas nuo vienos kojos ant kitos šaukė Trulsas. – Ne, dar tris! Taip, tada bus trikojis peru... peru... pe... voras siurbikas!

– Aš to nedaryčiau, – perspėjo juos Biulė.

Dvyniai atsisuko į jį.

– Visi žino, kad trikojis perujietiškas voras siurbikas triskart pavojingesnis už septynkojį.

Dvyniai sužiuro į vorą.

– Tu nutrauk, – Trymas atkišo pirštinę su voru Trulsui.

– Aš? – išsigando Trulsas ir nusisuko. – Tu pats ir trauk!

– Ne, tu! – mostelėjo pirštine supykęs Trymas.

– Tu!

– Aš galiu, – pasakė Biulė ir nustvėrė pirštinę.

Jis atsargiai paėmė Perį ir užsidėjo ant galvos. Tada užsimovė oranžinę kepuraitę ir grąžino pirštinę Trymui.

– Bet pirmiausia pareisiu namo. Tokios vorų kojų operacijos turi vykti tvarkingai, reikia gero apšvietimo, narkozės ir suaugusiųjų priežiūros. Sutinkat?

– Sutinkam, – ramiai atsakė Trymas.

– Taip, sutinkam, – pakartojo ir Trymas.

– Linkiu jums prasmingos dienos, – linktelėjo dvyniams Biulė.

Ir abudu su Liza apsisukę nuėjo į mokyklą.

– Nė nežinojau, kad tu tiek sukaupusi, – prabilo Biulė jiems nuėjus tokį atstumą, kai jų pokalbio jau negalėjai girdėti.

– Apie ką tu? – nesuprato Liza.

– Apie daugybos lenteles ir „Taip, mes mylim“ gaidas. Tu gali išvardyti net blogesnių dalykų nei aš.

– Niekas nepasakys stipriau už tave, Biule.

Jis garsiai sušliurpė. Ir taip abu įsikvatojo, kad stumtelėję vienas kitą vos neišsidrėbė ant ledo.

Šitaip jie visą kelią stumdėsi ir kvatojosi iš garsaus šliurpimo.

Buvo jau gerokai praslinkę pirmos pamokos, kurioje ponia Strubė kalbėjo apie dažniausias norvegų kalbos klaidas, o tada Lizai staiga kažin kas toptelėjo. Ji suvokė, kas čia ne taip. Ir kodėl jai pasidingojo, kad jos tėvams kažkas nutiko. Juk taip galima pasakyti ne tik apie jos šeimą, bet ir daugelį kitų. Apie Trulsą ir Trymą. Ir Beatričę. Kai gerai pagalvoji, įtariamųjų eilėje rikiavosi kone visi. O tai vertė ne tik plaukus, bet ir nematomus plaukelius ant jos dilbio pasišiaušti.

Gandraryklis, kirinė žiurkė ir milžinė skruzdėlė

– AR PRISIMENI, KAIP VAKAR daktaras Proktoras pirmąkart paminėjo kojinių vagis ir pavartojo žodžius *kalbos klaida*? – per pertrauką paklausė Liza.

Abu su Biule stovėjo ant sniego pusnies mokyklos kieme ir žvilgčiojo į bendramokslius, pakiliai šnekančius apie Halvardą Tenoreseną ir „Smagiuosius balsus".

– Vakar tėtis kreipėsi į mane ne *mieloji*, o *smieloji*. O mama pasakė *sušaldytuvas*. Argi čia ne kalbos klaidos?

– Gal tik atsitiktinumas? – tarė Biulė. – Galbūt jiems tik nepasisekė ištarti tų garsų. Gal buvo sunki diena?

– Šiek tiek pamąstyk, – neatstojo Liza. – Argi nepastebėjai, kad pastaruoju metu beveik visi blogai taria garsus?

Biulė pamąstė.

– Jeigu jau taip sakai, – nusileido jis. – Mama šįryt paprašė užkaisti kafinuką. O sesuo pasakė škubėti, užuot sakiusi skubėti.

– O juk reikėtų kaip tik taip...

– Mano sesuo prietranka.

– Ir dar vienas dalykas, – kalbėjo Liza. – Žinai, ką pasakė vakar per žinių laidą?

– Kad viso pasaulio moterys išrinko Biulę metų vyriškiu?

– Ne. Kad žmonės vis dažniau pasigenda kojinių.

– Oi, – tarė Biulė, – kojinių vagys. Ar manai?..

– Manau, kad kai kas nutiks, Biule. Ir spėju, kad daktaras Proktoras kai ką žino, tik nenori mums sakyti.

– Liaukis mane gąsdinusi, Liza!

– Aš jaučiu, Biule! Toji mokyklos vėliava be vienos A, šlapi kojinių pėdsakai. Ką darysim?

– Teks prašyti suaugusiųjų pagalbos.

– Bet suaugusieji sako: vištukas, ir kynas, ir svertybės. Kaip jais kliautis?

Biulė pasikasė šandenas. Atsiprašau, žandenas.

– O daktaras Proktoras, – ryžtingai tarė Biulė, – jis iki šiol tebesako šaldytuvas.

– Ir nukreipia kalbą, kai jo ko nors paklausi, – atsiduso Liza. – Mudu patys turime išsiaiškinti. Vienaip ar kitaip, tai turėtų būti susiję su padaru, kurį matei.

– Chm, – numykė Biulė. – Tokiomis aplinkybėmis būtų geriausia truputį patyrinėti. Kai jau kalba

pasisuka apie būtybes, tam reikalui, žinoma, turime G. K. G. N.

Liza linktelėjo. G. K. G. N. – GYVŪNAI, KURIŲ GERIAU NEBŪTŲ. Šios knygos ji niekuomet nebuvo mačiusi, bet joje, pasak Biulės, daugiau kaip šeši šimtai puslapių, o didumą jos parašęs jo senelis.

Po pamokų Liza su Biule bėgte bėgo Pabūklų gatvele.

– Knyga mano kambaryje, – tarė Biulė ir apsisukęs paliko Lizą ant laiptų.

Lizai toptelėjo, kad ji dar nesilankė Biulės namuose, nors abu gyvena čia pat, vienas priešais kitą.

– Ateik, – sušnibždėjo Biulė.

Dvejodama Liza žengė koridoriumi. Ji pamanė: Biulė šnibžda todėl, kad jam neleidžiama nieko pasikviesti. Ji pati niekada nesiprašė į svečius, bet nuojauta nebus jos apgavusi.

Ji čia eiti ir nenorėjo. Biulės mama su seserimi buvo gerokos paniurėlės. Liza apsižvalgė ir ėmė uosti. Namelyje tvyrojo kažkoks kvapas. Žinoma, jos namuose tokio neužuosi. Tačiau tikrai visur taip, pamanė ji, tik niekam į galvą netopteli, koks jo paties namų kvapas. O Biulės namuose tvyro... taip, koks gi čia kvapas? Gal cigarečių ir kvepalų? Bent jau tikrai ne toks, kokiu kvepia draugas, o jis neskleidžia jokio kvapo, na, gal tik šiek tiek biulišką.

Ji nusiavė batus ir ramiai nusekė paskui jį. Liza užmetė akį į kambarį su televizoriumi ir sofa, o virš

jos kabėjo didžiulis mamos ir sesers portretas. Tada nuskubėjo laiptais į viršų paskui Biulę. Ir įsmuko į jo kambarį. Sienos buvo žydros, o ant jų pilna prikabinėta nuotraukų didvyrių, kuriuos ir ji atpažino, tik poros gal nebuvo mačiusi. Palubėje nuleistas ant virvutės kabojo sklandytuvo modelis. Biulė savo kuprinę pasidėjo ant sofos ir ėmė versti knygos, didumo sulig juo pačiu, lapus. Rudas odinis knygos viršelis buvo nušiuręs.

Liza įsitaisė šalia.

– Pažiūrėkime, – tarė Biulė. – Kojinių vagys.

Jis pravertė gyvūnus, kurių pavadinimai prasideda iš raidės M, N ir O. Lizai prieš akis sušmėžavo gyvūnų, kurių išties geriau nebūtų, aprašymai ir piešiniai. Tiesą sakant, ji abejojo, ar visi tie gyvūnai egzistuoja. Jeigu Biulės senelis iš tikrųjų parašė šią knygą ir buvo šiek tiek panašus į savo vaikaitį, galbūt medžiagą pateikė ne tiek kruopščiai, kiek linksmai.

Jie pravertė G raidę. Ir GANDRARYKLĮ, panašų į mūrinę sieną gyvūną, kurio burna it kaminas taip neva ir viliojanti gandrus.

– Atsiverskime raidę K – apie kojinių vagis. Ne, čia nėra jokios užuominos, – tarė Biulė. – Paieškokim apie KALBOS KLAIDAS.

Knygoje nieko neužsimenama ir apie jas.

– Chm, – nusistebėjo Biulė. – Nusivyliau. – Greitai jis vėl nušvito. – Bet jeigu to padaro nėra tarp gyvūnų, kurių geriau nebūtų, galbūt jis ne toks ir pavojingas.

Biulė jau buvo pasiruošęs užversti knygą.

– Pala, – sulaikė jo ranką Liza. – Daktaras Proktoras šiek tiek prasitarė. Profesorius nepasakė viso pavadinimo, bet jis prasideda žodžiu MĖNULIO... – Mergaitė linkusiais garbanotis plaukais mąstė. – MĖNULIOCHA! Jis sakė MĖNULIOCHA.

Biulė vertė puslapius.

– Čia rašoma apie KIRINES ŽIURKES, – dėstė jis. – Ir MILŽINES SKRUZDĖLES. Bet nieko neužsimenama apie MĖNULIOCHĄ.

– Paskaityk čia, – Liza parodė į straipsnelį tarp pasakojimų apie kirines žiurkes ir milžiniškas skruzdėles.

Biulė paraidžiui dėliojo ilgą pavadinimą:

– M-ė-n-u-l-i-o ch-a-m-e-l-e-o-n-a-s.

Liza garsiai skaitydama juto, kaip jos garbanos staiga ima tįsti ir tiesintis:

– *Chameleonus Lunaris*. Aptinkamas: Mėnulyje (ir labai norėtųsi, kad vien tik ten). Maitinasi: visais kūnais, kurie turi mėsos, dažniausiai – žmonių. Prieš tai iš jų iškepa vaflius. Geria: kraują ir ką tik užplikytą arbatą. Išvaizda: deja, nėra jokių šio žiauraus padaro aprašymų, nuotraukų ar iliustracijų. O tiems, kas jį vis dėlto išvydo, tai buvo paskutinis matytas reginys. Kai mėnulio chameleonai artinasi, nesunku išgirsti juos minkštai šlepsint lyg kojinėmis per medines grindis ir...

– Ša! – nutraukė Biulė.

Jie ėmė klausytis. Ir išgirdo. Kažkas artinosi prie lauko durų. Švelniai šlepsėdamas...

– Po lova! – sušnabždėjo Biulė.

Liza skubiausiai susirangiusi po lova išgirdo, kaip atsidaro durys. Ir kažin kas suviauksėjo:

– Aš išalkau!

Lizai užgniaužė kvapą, bet tuoj pat ji išgirdo Biulės balsą:

– Iš pradžių paruošiu pamokas, o tada iškart pagaminsiu vakarienę.

– Pamokas? – pasigirdo prunkštelint. – Ar žinai, kas nutinka tiems, kas per daug kruopščiai ruošia pamokas? Jiems užduodama dar daugiau namų darbų!

– Tuojau ateisiu, mama. O tu prigulk.

– Kad šiandien bulves kuo gražiausiai nuskustum, kitaip matysi gimtadienio šventę kaip savo ausis.

– Niekada jo ir nešvenčiau, mama.

– Juo labiau.

Ir durys užsitrenkė.

Liza vis laukė, norėdama įsitikinti, kad siaubūnė draugo mama negrįš. Paskui ji išsirangė iš po lovos. Biulė gulėjo ant lovos, nosį įbedęs į knygą.

– Jau? – pasiteiravo ji.

– Nieko gera, – neatitraukdamas akių nuo knygos burbtelėjo Biulė.

Jis buvo susikaupęs ir kaip niekad rimtas, tokio Liza dar nebuvo jo mačiusi. Tylesnis nei kapinės. Netgi *dvejos*.

– Girdėjau, – prabilo Liza, – nebus jokio gimtadienio vakarėlio.

– Šneka ne apie gimtadienio vakarėlį, – tarė Biulė, rodydamas į knygą. – Klausimas, ar iš viso dar sulauksime gimtadienių. Tiesą sakant, net Kalėdų.

– Net... Kalėdų, – pakartojo Liza ir jos balsas virptelėjo.

Jeigu Biulė ir linkęs paistyti niekus, dėl Kalėdų nejuokautų. Išties nejuokautų.

– Apieee ką kalbi?

– Manau, artinasi pasaulio pabaiga, – pareiškė Biulė.

Pasaulio pabaiga

LIZA SU BIULE RADO DAKTARĄ PROKTORĄ mėlynojo namelio rūsyje – dirbtuvėje. Prie padedančių išlaikyti pusiausvyrą batų jis kalė puspadžius. Pamatęs vaikus, profesorius nudžiugo.

– Ateikit! – šūktelėjo jis, nardymo akinius užsitraukdamas ant kaktos ir sukdamas į prausyklą.

Štai čia, ant drabužiams džiauti virvės, ištemptos per visą patalpą, jis atsargiai uždėjo batus. Iš pradžių vieną, paskui – antrą. Ir batai ant virvės stovėjo.

– Nuostabu! – šaukė Biulė toks patenkintas ir kupinas pakilumo, kad Lizai teko porą kartų kostelėti, kol jis susivokė, kodėl jie čia. Biulė nutaisė išraišką, tinkamą rimtai padėčiai.

– Perskaitėm apie mėnulio chameleonus, – prasitarė Liza.

Daktaras Proktoras persigandęs pažvelgė į porelę.

– Skaitėt apie... apie...

– Ir puikiai žinom, kad jūs nenorit mums apie juos pasakoti, – kalbėjo Liza. – Tai ne vaikams.

– Ir kurgi jūs, po galais, galėjot perskaityti apie mėnulio chameleonus?

– Knygoje „Gyvūnai, kurių geriau nebūtų“, – išpyškino Biulė. – Trys šimtai penkioliktame puslapyje.

Daktaras Proktoras susmuko ant kėdės.

– Betgi apie mėnulio chameleonus sklando tik gandai. Išgirdau apie juos studijuodamas Paryžiuje, vaiduokliškoje 1968-ųjų istorijoje, kai pirmoji raketa iš Mėnulio grįžo į Žemę. Kalbėta, kad ta raketa kai kas buvo parsigabenta. Netgi keletas įdomybių. Kažkas neregima. O tiksliau – kažkas, kas geba visokiais įmanomais būdais puikiai slėptis. Užtat jie ir chameleonai. Kalbėta, kad jie krečia baisiausius dalykus, bet aš viską buvau užmiršęs, kol jūs papasakojot apie nematomą būtybę, kojinių pėdsakus ir gramatines klaidas. Viskas sutampa, bet nenorėjau jūsų gąsdinti. Viso labo vaiduokliška istorija, o kaip žinome – vaiduoklių nebūna.

Jis nužvelgė Lizą su Biule.

– Ar gerai jaučiatės?

Jie tylėjo.

Proktoras pagrąžė rankas.

– Ojojoj. Kas apie tai parašyta?

Biulė pasakojo, o Liza primindavo, jeigu draugas ką nors pamiršdavo.

– Be to, stengdamiesi prisitaikyti prie aplinkos, jie gali vogti, – tarė Biulė. – Paprasčiausia tyčinė kojinių vagystė. Jie užeina pas žmones, įsimaišo tarp jų, žiūrinčių per televizorių į orų žemėlapius ar futbolo varžybas, susitapatina su kuo panori ir pasipūtėliškai vaikšto po patalpas, kur žmonės skalbia, o nugvelbę kojines iš skalbyklių jas užsimauna. Sporto salėje matėme šlapių kojinių pėdsakus.

Proktoras pasitrynė smakrą.

– Girdėjau apie kojinių vagystes, bet tais gandais netikiu.

Biulė atsiduso ir pirštu bedė į daktaro Proktoro kojas.

– Pažvelkite. Jūs mūvite vieną raudoną, o kitą mėlyną kojinę. Ar galite paaiškinti kodėl?

– Paaiškinti tai paaiškinsiu, – sumurmėjo profesorius. – Trūksta vienos raudonos kojinės.

– Na štai. Nes iš skalbyklės mistinėmis aplinkybėmis dingo viena raudona kojinė, tiesa?

– Ne, ji sudegė, kai norėjau ją išdžiovinti duonos skrudintuve.

Liza nusijuokė, o Biulė suaimanavo.

– Vis dėlto kiekvieną dieną visame pasaulyje dingsta galybė kojinių, – kalbėjo berniukas. – Kasdienės kojinių paslaptys lieka neįmintos, o žmonės žvalgosi vieni į kitus it klausdami, ir kurgi jos prapuolė... Bet juk čia tik kojinės, todėl jos greitai pamirštamos ir apie jas nebegalvojama. Milijonai

kojinių! Nesuskaičiuojama gausybė pėdų dangalų! Begalinės galaktikos siūtų, megztų, nertų, lygių, dryžuotų kojinių!

– Ir ką gi veiktų... ech, mėnulio padaras su tomis puskojinėmis ir kojinėmis? – paklausė Proktoras.

– O pats ką manote? – pasiteiravo Biulė.

– Ech...

– Nušaltų pirštus, – pareiškė berniukas.

– Tai su batais būtų kur kas geriau?

Biulės veidas persikreipė.

– Jų pirštams batų nepritaikysi. Pėdsakai rodo, kad mėnulio chameleonų kojų pirštai ilgesni, aštresni ir patys nešvariausi iš visų, kokius tik galit įsivaizduoti. Tokie kojinėse iškart palieka skyles. Todėl jiems nuolat tenka vogti naujas. Negana to, kad jie nenugalimi, jiems nepritrūksta jėgų. Tik vieną bėdą jie turi – jiems nesiseka taisyklingai ištarti garsų.

– Ir kas? – pertraukė Proktoras.

Liza kostelėjo.

– Knygoje GYVŪNAI, KURIŲ GERIAU NEBŪTŲ rašoma, kad mėnulio chameleonams nesiseka pasakyti žodį paraidžiui.

– Iš tiesų jie niekada nepasakytų taisyklingai, – patvirtino Biulė.

– Jie praleidžia raides, – kalbėjo Liza. – Tai vienas iš kelių būdų, kaip atskirti mėnulio chameleonus. Kai jie prieis prie užrašo KARAMELINIS PUDINGAS, liks, tarkim, tik KARAMELINS PUDINGAS.

– K-A-R-A-M-E-L, – paraidžiui dėliojo Biulė. – Ar šitai žinojot?

Proktoras linktelėjo.

– Ir P-U-D-I-N... – vėl paraidžiui ėmė sakyti Biulė.

– Manau, dabar šitai jis jau žino, – tarė Liza.

– Taigi, – kalbėjo Biulė, – kai Liza pamatė orkestro vėliavą ir atkreipė dėmesį, kad joje „Diolgeno mokyklos orkestrs“ užrašyta be raidės A, ji matė ne vėliavą, – nuleido balsą Biulė, – o mėnulio chameleoną, sustingusį it pelė priešais orkestro vėliavą.

– Oi oi, – pralemeno Proktoras.

– Dvigubai oi oi, – tepasakė Liza.

– O kaip dėl kalbos klaidų? – paklausė Proktoras.

– Hipnozė, – atsakė Liza.

– Hipnozė?

Proktoras žvilgtelėjo į Lizą, paskui – į Biulę ir lėtai linktelėjo prašydamas paaiškinti.

– Tai aprašyta G. K. G. N., – pasakė šis. – Jei prisitaikęs prie aplinkos mėnulio chameleonas žvelgs tau į akis ilgiau nei dvi minutes, jis gali tave taip užhipnotizuoti, kad darysi, ką jis lieps. Vienintelis būdas atkreipti dėmesį, kad nebūtum užhipnotizuotas, – jo kalbos klaidos.

– Tai vienintelis būdas tokią hipnozę išsklaidyti, – papildė Liza, – pasinaudoti kai kuo stipresniu už hipnozę.

– Ir kuo gi?

– Ogi dar labiau hipnotizuojančiu dalyku.

– Arba išgąsdinti jį taip, kad netektų nuovokos, – tarė Biulė ir iššiepė dantis. – Grrr!

– Chm, – gūžtelėjo pečiais daktaras Proktoras. – Suprantu, šitai perskaitėte toje knygoje.

Biulė su Liza linktelėjo.

– Tada puikiai žinote, kad ne dėl kalbėjimo klaidų, blogos tarties ar kojinių gvelbimo šis padaras pateko į jūsų knygą.

Vaikai pritarė. Liza užsimerkė ir susikaupė.

– Trys šimtai šešioliktas puslapis, – prašneko ji ir ėmė cituoti: *Nežinia, kur mėnulio chameleonai tūno Žemėje, aišku tik tiek, kad jie vengia dienos šviesos. Jeigu būsi nelaimėlis ir išvysi juos dienos šviesoje, vadinasi, gali nutikti kai kas baisaus. Iš tikrųjų kai kas labai baisaus. Neįtikimai baisaus, jeigu apibūdintume tiksliau. O jeigu visiškai visiškai tiksliai: gali ateiti pasaulio pabaiga.*

Keletą akimirkų rūsyje tvyrojo tokia tyla, kad būtum išgirdęs adatą krintant į šieno kaugę. Mažų mažiausiai. Paskui daktaras Proktoras liūdnai palinksėjo.

– Pasaulio pabaiga. Tokie gandai sklido ir anuomet.

– Taip, tikrai, – pritarė Biulė. – Pažvelkime į šį reiškinį iš gerosios pusės. Jeigu nestovėtume ant pasaulio pabaigos slenksčio, neturėtume galimybės išgelbėti pasaulio. Argi ne taip?

– Vaje, – žvilgtelėjęs pro rūsio langelį Proktoras pamatė, kad jau visiškai tamsu. – Tai taip nemalonu, manau, turime eiti į virtuvę gaminti karamelinio pudingo, gerai?

O kaip tik tuo pačiu metu priešais rūmus, didžiulį gelsvą mūrinį pastatą Oslo centre, vienas iš dviejų prie vartų stovinčių sargybinių ištempęs ausis žvelgė į tuščią plytinčią snieguotą aikštę.

– Ar tu irgi girdėjai, Gunarai? – paklausė jis ir pirštu persibraukė riestus ūsus.

– Ką, Rolfai? – perklausė jo kolega, sukiodamas nukarusius ūsus.

– Pasigirdo, tarsi kažkas priešais mus eitų.

– Nieko nematau, – atsakė nuleistaūsis, žvelgdamas į tamsą. Jis atsisuko į rūmų fasadą, šviesus buvo vienintelis langas. – Bent jau ne karalius ėjo, jis tebesėdi prie savo kryžiažodžių.

– Tyliau! – suriko riestaūsis.

Nuleistaūsis atsisuko. Jo kolega rodė pirštu į kažką sniege priešais. Nuleistaūsis nusiėmė juodą uniformos kepurę su kvaila plunksnine puošmena viršuje ir pasilenkė.

– Lyg ir šuns pėdsakai, – spėjo jis.

– Šuns, ilgokai nekirpusio kojų nagų, pėdsakai, – patikslino riestaūsis.

– Bet vaikštančio dviem kojomis, – nusistebėjo nuleistaūsis.

– Taip, tikrai, – nusižiovavo riestaūsis. – Šiandienos šunys elgiasi labai keistai.

– Atsiprašau.

Abudu sargybiniai susižvelgė.

Priešais juos stovėjo aukštas vyriškis šviesiais kirpčiais, vilkintis admirolo uniforma. Už jo stovėjo didžiulis automobilis, o užrašas ant šono skelbė: KRAUSTYMO PASLAUGOS MAJORŠTUA RAJONE.

– Klausome jūsų.

– Man reikia kai ką suderinti.

– Nesupratau?

– Esu naujasis prezidentas. Ar būtumėt tokie malonūs ir praneštumėt karaliui, kad jis privalo krautis daiktus. Ir galbūt jūs galėtumėt man padėti viską sunešti vidun?

Hipnozė ir Norvegų Sandrauga

BUVO JAU VĖLUS VAKARAS, tačiau daktaro Proktoro virtuvėje dar buvo likę pusė karamelinio pudingo. Šis vakaras nebuvo tinkamas jį valgyti, mat karamelinis pudingas praranda savąjį karamelinio pudingo skonį, kai kas nors paklausia: „Ir kaipgi mes gelbėsime pasaulį nuo jo pabaigos?“

Prie stalo tvyrojo tyla. Daktaras Proktoras, Liza ir Biulė kasėsi smakrus ir murmėjo „chm“, „mm“, „hm“ ir leido kitokius garsus, neverčiančius mąstyti ir ištariamus nepravėrus burnos.

Galų gale daktaras Proktoras du kartus pasakė „štai šitaip“ ir „kaip tik taip“, tarsi pritardamas pats sau. Paskui atsilošė ir, pažvelgęs į Biulę su Liza, tarė:

– Pirmiausia turime išsiaiškinti, kaip žmonės hipnotizuojami, kad patys nuo to apsisaugotume.

– Ir kaip mes tai padarysime? – susirūpino Liza.

– Į viską pažvelgsime moksliškai, – paaiškino Proktoras. – Pirmiausia trumpai apibūdinsime žmo-

nes, kurie hipnotizuojami, ir išsiaiškinsime, kas juos sieja. Tada pateiksime žmonių, kurie nėra hipnotizuojami, apžvalgą ir kas jiems būdinga. O tada tai, kas bendra hipnotizuojamiems žmonėms, bet ko neturi nehipnotizuojamieji, bus hipnotizavimo priežastis. Ar aišku?

– Žinoma, – atsakė Biulė.

Liza porą kartų sumurmėjo po nosimi ilgą sakinį, skirtą daktarui Proktorui.

– Tikiuosi, – tarė ji. – Bet kad būčiau visiškai dėl to tikra, gal dar kartą man viską paaiškintum, Biule?

– Ėchė. Taigi, taip... tai taip akivaizdu, kad... – mykė Biulė. – Gal geriau jūs, daktare Proktorai, apibūdintumėte?

– Na gerai. Sakykim, visi tie, kas turėjo ištarti žodį „suknelė“, bet pasakė „sknelė“, praėjusią savaitę gėrė pieną. Ir manykim, kad vienas iš bendrų dalykų ištariantiems žodį „suknelė“ yra tai, kad jie negėrė pieno...

– Vadinasi, kažkas, esantis piene, šveplius ir užhipnotizavo, – pateikė išvadą Liza.

– Kaip tik taip ir buvo, – patvirtino daktaras Proktoras. – O tai moksle ir reikšminga.

– Moksliniu požiūriu, – patikslino Biulė ir pastūmė desertinę lėkštelę su karameliniu pudingu Periui, bet voro jis anaiptol nesugundė.

– Jeigu pradėsime nuo to, kad daugelis taria žodžius netaisyklingai, galėtume sudaryti sąrašą žmonių, kalbančių be klaidų.

– Mes trise, – įsiterpė Liza. – Ir ponia Strubė.

– Galvanijus, – pridūrė Biulė.

– Ir užtenka, – tarė daktaras Proktoras. – O ką gi mes turime bendra, išskyrus tai, kad nedarome kalbos klaidų?

Jie mąstė ilgai.

– Mes nei rūkome, nei geriame, nei meluojame, – apibendrino Biulė.

Kiti du reikšmingai pažvelgė į jį.

– Nei rūkome, nei geriame, – pasitaisė Biulė.

– Kartais aš paimu kokį cigarą, – pasiteisino Proktoras. – Ir vieną kitą taurę raudonojo vyno.

– Karamelinis pudingas! – šūktelėjo Biulė. – Neabejoju, kad ponia Strubė bus minėjusi, kaip ji dievina karamelinį pudingą.

– Bet mes nežinome, ar Galvanijus jį mėgsta, – garsiai samprotavo Liza. – Tai ir bėda, kad mes nieko apie jį nežinome, tik tiek, kad jis gana keistas.

– Luktelėkit, – sudraudė Biulė. – Daktare, kai mes pasakojome, kad Galvanijus snaudė per pamoką, jūs lyg ir pasakėt, kad jis menkas padaras. Negi jį pažįstate?

– Abu tuo pat metu studijavome Paryžiuje. Aš – chemiją, o jis – biologiją. Bet palikime tą istoriją ramybėje.

– Vis dėlto pasakykite, – susirūpinęs sušuko Biulė, – ką manote apie poną Žagsulį?!

– Žinau tik tiek, kad vieną dieną jis kvailai pasielgė paimdamas kažką iš mano lentynėlės bendrame šaldytuve. Ar galime keliauti toliau?

– Ne! – choru sušuko Liza su Biule.

Proktoras atsiduso.

– Gregoras atsigėrė iš puodelio, manydamas, kad jame apelsinų sultys, o iš tiesų ten buvo tonizuojamasis gėrimas, mėginau tokį sukurti.

– Tonizuojamasis gėrimas! – pertraukė Biulė. – Puikumėlis! Iš ko jis?

– Nieko ypatinga. Tik įvairiausių kūnų skysčių mišinys. – Proktoras primerkė akį ir ėmė lenkti pirštus skaičiuodamas: – Pažiūrėkime... paėmiau tigrinę rykliapelę, norvegišką A tipo graužiką ir... sparčiai nykstančią raguotąją varlę. Pridėjau dar ir anabolinių asteroidų. O pačioje pabaigoje šliūkštelėjau šiek tiek meksikietiško aitriųjų paprikų antpilo.

– Kad taptumėte stiprus?

– Ne, skoniui pagerinti. Deja, prancūzų nacionalinė sveikatos tarnyba šį gėrimą uždraudė.

– Ir kaip jie galėjo? – piktinosi Biulė. – Juk turėjo būti didžiausias atradimas!

– Pridėjau per daug dažiklio E18, – atsiduso profesorius.

– Ir ponas Žagsulys to gėrimo paragavo? – paklausė Liza.

– Nelaimei, – nuliūdo Proktoras. – Ir rezultatas buvo... – jis ieškojo tinkamo žodžio, – ...įdomus. Įtariu, kad dėl to jis ir tapo darbų ir dailės mokytoju, užuot baigęs biologiją. Tačiau užteks apie Gregorą, turime išsiaiškinti, kaip vyksta hipnozė!

Jie ir vėl ėmė mąstyti. Bet jiems nesisekė.

– Pasiduodu, – galų gale pareiškė Biulė.

– Chm, – pratarė daktaras Proktoras. – Pagalvokime, ką visi kiti daro, o mes – ne.

Jie ir vėl ėmė sukti galvas. Stipriai. Ir dar šiek tiek stipriau. Jokios naudos.

– Šiandien mąstyti užteks, – tarė daktaras Proktoras ir nusižiovavo. – Išsimiegokime, rytas už vakarą protingesnis.

Vaikams stovint Pabūklų gatvelėje ir jau ruošiantis linkėti vienas kitam „labos nakties“, Lizai staiga kažin kas toptelėjo.

– Luktelėk! Ir mano tėvai, ir tavo mama užhipnotizuoti. Ir Trulsas su Trymu, tiesa?

– Taip...

– Ponas Žagsulys! Štai kas juos visus vienija.

– Apie ką tu čia?

– Tik pagalvok! – sušnibždėjo Liza ir apsidairė, lyg baimindamasi, kad kas tamsoje jų neišgirstų. – Jie visi arba lankėsi tėvų susirinkime pas Gregorą Galvanijų, arba dalyvavo jo dailės ir darbų pamokose!

– Kuo gilyn į mišką, tuo daugiau medžių, – pratarė Biulė. – Tikra tiesa! Turime išsiaiškinti, kas nutiko. Reikia apklausti tėvus.

– Apklausti? – sutriko Liza. – Ir kaipgi?

– Be abejonės, turime surengti trečio lygio apklausą, – paaiškino Biulė, ir abu viltingai vienas su kitu pliaukštelėjo rankomis. – Eik ir apdorok savo tėvus, o aš apklausiu saviškes. Ir rytoj pašnekėsim. Cho cho!

Ir Biulė nubėgo prie geltonojo namelio durų, pro jo svetainės langą Liza matė mirguliuojantį televizoriaus ekraną. Liza pažvelgė savo namo pusėn. Apklausti tėvus?

Ji pasitempusi įėjo pro vartelius, įžengė pro duris ir įžygiavo į kambarį, kuriame priešais televizorių sėdėjo tėvai.

– Norėčiau paklausti jūsų kelių dalykų, – išlemeno ji.

Bet tėvai nei atsakė, nei atsisuko, tebesėdėjo įbedę akis į ekraną ir jame Liza pamatė puikiai pažįstamą veidą.

– Jūs paveikti hipnozės, – garsiai ir aiškiai ištarė Liza.

– Ša, – sudraudė komendantas tėtis.

– Ša, – pakartojo komendantienė mama.

– Ar ponas Ža... tai yra ponas Galvanijus... jus užhipnotizavo?

– Tyliau, Liza, – paprašė mama. – Argi nematai, kad į tautą kreipiasi mūsų prezidentas?

Liza vėl pažvelgė į ekraną.

– Pirmiausia, mes neturime prezidento, tik karalių ir ministrą pirmininką. O antra, čia joks prezidentas, tik Halvardas Tenoresenas.

Tėvai atsisuko į ją išblyškusiais ir susirūpinusiais veidais ir duetu paklausė:

– Tik?

– Taip, – atsakė Liza. – Tai... ech, dainuojantis manualinis terapeutas iš Jonšiopingo.

– Liza, – kreipėsi mama, jos tonas pranašavo, kad ji pamažu irzta. – Prašyčiau domėtis naujienomis. Prezidentas Halvardas Tenoresenas buvo išrinktas Norvegijos ir jai priklausančių kolonijų prezidentu prieš... – mama žvilgtelėjo į laikrodį, – ...keturias valandas. Kur tu buvai? Mėnulyje?

– Greičiausiai, – sumurmėjo Liza. – Ir kaip viskas įvyko?

– Jie paprašė žiūrovų skambinti ir balsuoti, – atsakė tėtis. – Tenoresenas laimėjo ir persikėlė į rūmus. Ministras pirmininkas, parlamentas ir karalius

pralaimėjo ir visi privalo važiuoti namo. Dabar šalį valdo prezidentas Tenoresenas.

– Dainuojantis manualinis terapeutas valdo? – netikėjo savo ausimis Liza.

– Aleliuja, – tepasakė mama.

– O kaipgi karalius? Juk jis *gyvena* rūmuose.

– Jis tremtyje užsienyje.

– Kokiame dar užsienyje?

– PTR.

– Pė-tė-er? – perklausė Liza, mėgindama prisiminti, ką mokėsi geografijos pamokose.

– Pietų Triondelago Respublikoje. Ten jis turi vasarnamį.

– Argi ten užsienis?

– Žinoma, – atsakė tėtis. – Ša pagaliau!

– Bet aš noriu sužinoti, ar Gregoras Galvanijus nebus jūsų užhipnotizavęs!

Tačiau tėvai vėl buvo susidomėję Tenoreseno kalba.

– Norvegija – maža šalis, – kuo rimčiausiai kalbėjo Tenoresenas. Ir nors ji, anot poetų, didvyrių šalis, kol kas vis tiek atrodo menkesnė, nei iš tiesų yra. Todėl pažadu šalies teritoriją išplėsti. Norvegų Sandrauga taps tokia pat didžiulė, kaip ir kitos Sandraugos.

– Norvegų Sandrauga? – nepatikėjo Liza. – Jis jau pakeitė ir mūsų valstybės pavadinimą?

– Cit! – duetu sudraudė ją tėvai.

Tenoresenas pakėlė balsą:

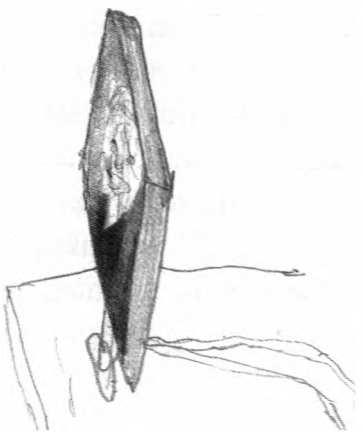

– Norvegų Sandrauga ir jai priklausančios kolonijos drieksis nuo dykumų pietuose iki poliaračio šiaurėje. Mažų mažiausiai!

Iš televizoriaus ekrano nuvilnijo džiūgavimai ir plojimai, bet Lizai pasirodė keista, nes žiūrovų ji nematė. O prie mažo stalelio, įtartinai panašaus į tokį, prie kurio sėdi žinių vedėjai, buvo įsitaisęs tiktai Tenoresenas.

– Gal ir skamba taip, tarsi aš vienas viską nusprendžiau, – aiškino Tenoresenas. – Jau nevisiškai aišku, ar čia diktatūra... atsiprašau, cha cha, galvoj turėjau demokratiją! *Visi* turės apsispręsti. Galų gale norėčiau suformuluoti *prezidento rekomendaciją,* o jos nereikėtų painioti su įsakymu. Pirmoji mano, kaip prezidento, rekomendacija – visiems daryti tai, ką aš pasakysiu. Žinoma, iš karto mane perspėkite, jei nesutinkate.

Tenoresenas plačiai šypsojosi į kamerą.

– Taip, aš *pasikviesiu* visus, kurie su manim nesutiks. Tuos, kurie galvoja, kad prezidentas negali visko nuspręsti, kviečiu skambinti numeriu, kurį matote ekrane. Paskambinkite, nurodykite savo vardą ir adresą, kad aš galėčiau... galėčiau...

Tenoreseno išraiška pasikeitė. Jis jau nebesišypsojo. Šviesūs kirpčiai uždengė kaktą, o akys žaižaravo it pakaušyje įtaisyti automobilio žibintai. Tačiau jis greitai atsipalaidavo ir vėl nusišypsojo prezidento rinkimų laimėtojo šypsniu.

– ...apie tai su jumis padiskutuoti.

Nematomos publikos plojimai.

– Skamba prastai, – pareiškė Liza.

– Nesąmonė, – pasakė komendantas tėtis.

– Kvailystės!

– O kadangi jūs apie tai galvojate, – kalbėjo Tenoresenas, – uždainuokime dainą. Mat daina suvienija bendruomenę ir padeda atsikratyti visų rūpesčių. Uždainuokime „Tarp kalnų ir klonių“.

– Eisiu miegoti, – sudejavo Liza. – Rytoj slidinėsime.

Mama atsisuko ir nustebusi paklausė:

– O tu nedainuosi?

Liza papurtė galvą.

– Man labiau patinka orkestras.

Atsigulusi į lovą ir pažiūrėjusi Biulės šešėlių teatro pasirodymą miegamojo lange kitapus gatvelės, ji girdėjo iš kambario atsklindančios dainos „Tarp kalnų ir klonių“ atgarsius. O kai užsimerkė, ši melodija skambėjo visuose namuose Pabūklų gatvelėje. Ji matė, kaip televizorių ekranų šviesa mirga viršum veidų, akimis sekiojančių, kaip mylimas jų prezidentas diriguoja. Ir ne tik Pabūklų gatvelėje. Ne tik Osle. Ir visoje Norvegijos Sandraugoje. Visose jai priklausančiose kolonijose.

Šuolių rekordas ir atbulinė eiga

– KAI PAKLAUSIAU MAMOS IR SESERS, ar nesijaučia užhipnotizuotos, jos juokėsi išsijuosusios, – pasakojo Biulė Lizai kylant į kalniuką.

Čia juodu kartu su kitais eilėje laukė išvykos pradžios. Kiekvienas iš jų gavo po starto numerį. Lizos numeris buvo dvyliktas, o Biulė išsiprašė tryliktojo.

– Mama su tėčiu nieko iškart neatsakė, – aiškino mergaitė. – Jie tenorėjo žiūrėti televizorių.

– Aštuntas numeris! – riktelėjo ponia Strubė iš apačios, nuo šuolių tramplino, kurį su Gregoru Galvanijumi buvo įrengę kalno viduryje.

Aštuntasis numeris buvo Trymas. Jis žvilgtelėjo žemyn.

– Tu šok, – pasakė jis Trulsui, seginčiam devintą numerį. – Aš šiandien nešoksiu.

– Ir aš nešoksiu, – nusižiovavo Trulsas.

Jie stumtelėjo Ulriką, dešimtą numerį, į priekį. Ulrikas, rankoje dar tebelaikantis sumuštinį, pilna

burna, buvo toks persigandęs, kad patekęs į aklavietę stengėsi tvirtai stovėti vėžėse leisdamasis link tramplino. Galiausiai jis susivokė turintis ką nors daryti, taigi nusviedė sumuštinį ir pats metėsi šalin. Bet šiek tiek pavėlavo. Jis nuslydo šuolių tramplino kraštu vos ne pusiaugula ir nusileido taip toli, lyg būtų riedėjęs ant rutulio. Kol Galvanijus padėjo jam susirinkti slides, lazdas ir net rankas su kojomis, nesiliovė vilnijęs pašėlęs klegesys ir juokas.

– Keturi metrai! – rėkė Galvanijus. – Pažymys – nulis kablelis nulis! Maždaug aštuonioliktas, paskutinė vieta!

Dar daugiau juoko.

– Numeris... pasižiūrėkime... vienuoliktas! – šaukė ponia Strubė.

Beatričė pasiruošė šuoliui.

– Mes patys turime demaskuoti Galvanijų, – pasakė Biulė. – Turime slapta jį pašnipinėti ir galėsime pateikti įrodymus.

– Kaip pašnipinėti?

– Pasekti jį šiandien, kai eis namo. Išsiaiškinti, kur jis gyvena. Nužiūrėti, ką jis veikia. Žinai, tai paprasčiausias pirmo laipsnio šnipinėjimas. Vieni niekai.

Beatričė pajudėjo ir visi nusekė ją akimis. Ji slydo šuolių tramplinu, grakščiai nuskriejo oru ir gražiai nusileido toli kalno apačioje.

– Dešimt metrų! – džiaugėsi Galvanijus. – Įvertinimas – devyniolika, devyniolika su puse! Lyderė!

Pasigirdo plojimai.

– Dvyliktas numeris! – riktelėjo ponia Strubė.

– Tavo eilė, – tarė Biulė. – Štai, paimk šitų.

Jis atkišo ranką. Joje gulėjo maišelis su daktaro Proktoro pirstukonautų milteliais.

– Pirstukonautų milteliai! – sušnibždėjo ji. – Biule, tu pakvaišai!

Ji čiupo maišelį ir įkišo jam atgal į kišenę, kol kiti nieko nepastebėjo.

Biulė truktelėjo pečiais.

– Daugiau liks man.

– Juk būtų apgaulė, Biule!

– Apgaulė? – pakreipė galvą Biulė. – O kaip tu pavadintum tai, kad Beatričei slides jos tėvas sutepė ir paruošė pas profesionalą tepėją? Ir aš turiu būti ramus?

Jis palinkčiojo galvą, žvelgdamas į savo trumputes balto plastiko slides, laikydamas rankoje senas medines senelio lazdas, kurias jam buvo tekę kiek patrumpinti. Ir Lizai neliko nieko kita, kaip jam pritarti – kai šitoks inventorius, neturėtum stebėtis likęs paskutinėje vietoje, juk Beatričės slidės lygutėlės, pritaikytos slidinėti lygumose.

– Visos dienos neturime, dvyliktas numeri! – paragino ponia Strubė.

Liza iščiuožė. Ji lengvai pradėjo, iššoko, prasklendė oru šiek tiek virpant slidėms ir saugiai bei gražiai nusileidusi apsisuko kalno papėdėje.

– Aštuoni su puse metro! – susijaudinęs šaukė Galvanijus. – Aštuoniolika su puse, devyniolika. Apytiksliai trečia vieta!

– Tryliktas numeris!

Liza grįžtelėjo į kalną ir pamatė nykštuko dydžio būtybę, skriejančią visu greičiu. Visi ant kalno nuščiuvo, lyg būtų nuspėję, kad kai kas įvyks. Nuojauta jų neapgavo, nes buvo Biulės eilė, o tada jau gali tikėtis pačių keisčiausių nutikimų. Ir Liza žinojo, kad greičiausiai bus neįtikimai neįprasta nei įprasta, nes tyloje išgirdo Biulę skaičiuojant: „Keturi, trys, du, vienas...“ Užtrunka gana ilgai, kol nurijęs daktaro Proktoro pirstukonautų miltelių išleidi dujas, o jau tada šios savo jėga ir garsu prilygsta trijų šimtų tūkstančių antilopių gnu bandos ar aštuoniolikos vandens buivolų bezdėjimui.

– Nulis!

Biulė artėjo prie šuolių tramplino. Liza užsikimšo ausis. Sprogimas buvo kurtinantis, o tada stojo trumpa, bet stipri sniego audra. Po jos visi braukėsi nuo akių sniegą, nustebę mirkčiojo ir dairėsi – į kalną ir aplinkui plytintį tankų eglyną. Mažylis raudonplaukis berniukas buvo dingęs kartu su visu šuolių tramplinu, įrengtu ponios Strubės ir Galvanijaus. Prapuolė, tiesiog prasmego skradžiai žemę.

– Biule! – šaukė ponia Strubė, sukdamasi aplinkui it koks sunkus lėtas vilkelis.

– Biule! – sušuko Gregoras Galvanijus.

– Kur tu? – šūkavo ponia Strubė.

Ji buvo tokia nusiminusi, kad akiniai nuslydo ant paties pačiausio jos nosies galiuko.

– Čia! – atsiliepė balsas iš eglyno.

Visi atsisuko ir tarp milžiniškų apsnigtų eglių pamatė besiremiantį lazdomis mažytį raudonplaukį. Berniuko galva nuo plačios šypsenos atrodė tuoj perplyš.

– K-ką veikei miške? – paklausė suglumusi, tačiau akivaizdžiai aprimusi ponia Strubė.

– Baigiau čiuožti, – atsakė Biulė, nusiėmė oranžinę kepuraitę, patikrino, ar Peris sėdi kur sėdėjęs, nubraukė nuo kepuraitės sniegą ir vėl atsargiai ją užsimovė. – Kiek pasvirduliavau, bet ant kojų kaip stulpas išstovėjau.

Visi nebyliai žvelgė į Biulę, lazdomis besiriantį į priekį prie Beatričės.

– Prašom, čia paguodos premija už antrąją vietą. Nurėškiau nuo aukščiausios eglės tankumyne.

Beatričė išsižiojusi spoksojo į ką tik gautą kankorėžį.

Varžybos buvo nutrauktos, nes dingo šuolių tramplinas, o saulė jau buvo besiruošianti leistis už eglyno. Gregoras Galvanijus pasiliko sutvarkyti vietos, o vaikai nusekė paskui ponią Strubę slidžių vėžėmis kaip ančiukai paskui mamą. Biulė pasirūpino, kad abu su Liza eitų paskutiniai.

– Turime atsitraukti nepastebėti, – sušnibždėjo jis.

– Kodėl? – paklausė Liza.

– Jeigu šiandien imsime sekti Galvanijų, turime pradėti jau dabar, kad jis nedingtų mums iš akių.

Liza linktelėjo. Jie atsiliko, o kai visi pričiuožė posūkį už miškelio, Liza su Biule apsigręžė ir tuo pačiu keliu nuskubėjo atgal.

Jiems priartėjus prie kalniuko, šalia laukymės pasigirdo murmesys.

– Galvanijus, – sušnibždėjo Liza.

Jie pasislėpė už eglių ir stebėjo. Ponas Žagsulys sėdėjo palinkęs ant rogučių, pasistatęs šalia radijo imtuvą, per kurį jie klausydavosi muzikos, pasidėjęs krūvelę sulankstytų startinių numerių ir plakatų su užrašais STARTAS ir FINIŠAS. Mokytojas buvo susiėmęs rankomis už galvos ir atrodė, lyg nuolat kartotų tuos pačius tris žodžius.

– Ką jis sako? – sušnibždėjo Biulė.

– Cit! – nutildė Liza. – Gal ką nors ir išgirsime.

– Jei taip netildysi, gal ką ir išgirsim.

– Ša!

– Dvigubas ša!!

– Trigubas ša!

– Tiek kartų ša, kiek tu pasakysi, plius dar vienas!

Liza pasidavė. Ir ištempė ausis.

– Ar girdi? – sušnabždėjo Biulė.

– Jis sako... *aš... esu... nematomas*, – atsakė Liza.

– Štai ir įrodymas! Jis mėnulio chameleonas!

Tą pačią akimirką Galvanijus pakėlė galvą, o Liza su Biule atsitraukė ir pasislėpė už kamieno.

– Ar jis mus išgirdo? – sušnabždėjo Biulė.

– Ša! – sudraudė Liza.

– Dvigubas ša!

– Muzika? – paklausė Liza.

– Čia „Debitels“*, – atsakė Biulė.

Muzika sklido iš radijo imtuvo:

Help! I need somebody.
*Help! Not just anybody...***

Jie drauge iškišo galvas iš už kamieno.

– Kur Galvanijus? – paklausė Liza.

---

* Iškraipytas *The Beatles* pavadinimas.

** Padėkit! Man reikia ko nors šalia, / Tik ne bet ko (*angl.*).

Jie nieko nepamatė.

– Ar atpažinai? – paklausė Biulė.

– Ką tokį?

– Drebėjimą, – aiškino Biulė, – lyg kas sunkaus būtų atsitrenkęs į kalną.

– Slėpkis! – perspėjo Liza.

Ten buvo Galvanijus. Jis sunkiai pūškavo į kalną toje vietoje, kur buvo šuolių tramplinas prieš Biulei jį nupučiant. Užkilęs į viršų jis griebė roges su radiju už virvutės ir tempdamas jas dingo miške pakeliui į automobilių aikštelę.

– Greičiau! – paragino Liza, pasispirdama lazdomis.

– Pala! – sudraudė Biulė. – Pirmiausia turiu kai ką patikrinti.

Jis nušliuožė žemyn į tą pačią vietą, iš kurios pūškuodamas aukštyn kilo Galvanijus. Biulė grįžo užduseęs, išsproginęs akis.

– Galvanijus nušoko!

– Apie ką tu?

– Jis nušoko LABAI TOLI! O kai jis nušoko ir trinktelėjo, žemė sudrebėjo.

– Ką čia kalbi? Šuolių tramplino juk nėra.

– Ir vis tiek jis nušoko daugiau nei penkiasdešimt metrų! Mačiau, kur dingsta jo slidžių vėžės. Kalno papėdėje jų nėra. Penkiasdešimties metrų šuolis be šuolių tramplino, Liza. Žmogui tai neįveikiama! – Jis

nuleido balsą: – Nuo šiol sekti reikia itin atsargiai. Juk reikalą turime ne su žmogumi, o su nežemiška būtybe.

Liza su Biule šliuožė kuo sparčiau, bet nesuspėjo greičiau už Galvanijų pasiekti aikštelės. Vaikai stovėjo už dviejų mašinų ir stebėjo, kaip į seną dulkėtą žalią automobilį mokytojas krauna rogutes ir numerius. Tada jis įlipo į automobilį ir paleido variklį, šis kosėjo ir spjaudėsi juodais dūmais.

– Ką daryti? – sunerimo Liza. – Išleisime jį iš akių.

– Neišleisime, nes aš vis dar Biulė, – atšovė berniukas, mat jis tikrai buvo Biulė.

Jis padavė Lizai savo lazdas, nučiuožė arčiau trumpomis plastikinėmis slidėmis, pasilenkė ir užsikabino už galinio automobilio sparno.

Variklis bjauriai sukrenkštė ir Liza pamanė, kad Galvanijus mėgina įjungti atbulinės eigos pavarą. Atbulinės eigos!

– Saugokis! – šaukė Liza. – Jis at...

Buvo per vėlu. Žalias automobilis pavažiavo atbulas keliuku ir Biulė po juo pradingo.

– O ne! – sudejavo Liza.

Tačiau kai automobilis apsisuko ir nuvažiavo, ji vėl išvydo draugą, tvirtai tebesilaikantį už buferio. Automobilis pervažiavo aikštelę ir išsuko pagrindinio kelio link, tempdamas iš paskos Biulę. Automo-

biliui priartėjus prie autobuso, išnuomoto slidinėjimo išvykai, pamojavusi ranka ponia Strubė sustabdė Galvanijų.

Liza pamatė, kaip automobilio lango stiklas nusileido, ir išgirdo ponią Strubę sakant:

– Nėra Biulės su Liza! Turime jų paieškoti!

Galvanijus jau buvo pasiruošęs lipti iš automobilio, ir Liza suvokė, kad juos tuoj pričiups. Reikėjo veikti. Ir greičiausiai reikės daryti tai, ko Liza labiausiai nemėgsta – meluoti. Bet jeigu reikalas susijęs su pasaulio pabaiga, ji neturi kitos išeities.

– Ei! – riktelėjo Liza, iščiuožusi pro automobilius ir mojuodama lazdomis – savomis ir trumpomis Biulės.

– Liza! – sušuko ponia Strubė. – Kur tu buvai?

– Mes čiuožėme trumpesniu keliu, – paaiškino ji, pasispirdama lazdomis. – Biulė nekantravo, todėl... ech, išvažiavo taksi.

– Taksi?

– Taip, jis turėjo suspėti į... labai svarbų susitikimą.

– Kokį dar susitikimą? – lėtai paklausė ponia Strubė.

– Su... ech, choru, – iš savo balso Liza suprato, kaip prastai jai sekasi meluoti.

– Choru? – ponios Strubės antakiai virš nosies susimetė į grėsmingą V.

– Taip, su choru iš Amerikos, – atsakė Liza, rydama seiles. – Jie nori, kad Biulė jiems diriguotų.

Akies krašteliu ji matė draugą, susirietusį už automobilio. O kitoje pusėje – autobusą su Beatriče ir jos draugėmis, visos buvo prisiplojusios prie langų ir nutaisiusios nepatiklias išraiškas.

– Apie tai rytoj rytą pasišnekėsime su Biulės mama, – pasakė ponia Strubė. – Lipk, turim važiuoti.

– Gerai, – teištarė Liza ir nusekė paskui ponią Strubę į autobusą.

Ji klestelėjo į laisvą sėdynę ir ėmė dairytis pro langą. Galvanijus vėl sėdo į automobilį ir paleido variklį.

– Liza?

Liza atsisuko. Beatričė.

– Gal galiu atsisėsti šalia?

Užuot atsakiusi, Liza gūžtelėjo pečiais ir toliau žvelgė pro langą.

– Paklausyk, – tarė Beatričė, nulenkdama atlošą. – Kadangi tu pašįsti Biulę, o jis, tarkim, diriguos chorui iš Amerikos...

– Chm.

– Ar nemanai, kad būtų puiku, jeigu galėtume būti drauge su... pavyzdžiui?

– Ir kodėl gi?

– Na... Tada mes galėtume, pavyzdžiui, tapti televizijos įšymybėmis. Amerikoje.

– Suprantu, – atsakė Liza ir pamatė, kaip Galvanijus suka iš kelio.

O už automobilio didžiuliame juodų dūmų debesyje išvydo raudoną ševeliūrą.

Pirmojo laipsnio šnipinėjimas

VAKARE LIZA ATSIGULĖ, tačiau niekaip nepajėgė užmigti. Biulės miegamojo lange nebuvo šviesos. Kas nutiko? Valandėlę ji sprendė, ar nepapasakoti apie tai tėvams, bet jie juk paveikti hipnozės. Ji jau nutarė tylomis nueiti pas daktarą Proktorą ir paklausti jo, ką gi daryti, tik staiga nugriaudėjo sprogimas ir ji pakilo septynis centimetrus virš čiužinio.

Ji žvelgė į tamsų langą, vis dar tebevirpantį po sprogimo. Į stiklą drėbėsi sniego gniūžtės. Trulsas su Trymu? Ne, net jie nesiryžtų ir bijotų mesti sniego gniūžtę į komendanto namą. Ji pašoko iš lovos ir įsmeigė akis į gatvę. Ogi čia, nušviestas vienišo gatvės žibinto, stovėjo suodinas vaikis ir spoksojo į ją. Jos širdis krūtinėje šoktelėjo gerokai aukščiau nei septynis centimetrus – štai ką gali džiaugsmas. Biulė!

Biulė mojavo ir siuntė ženklus, kad ji nuliptų žemyn. Liza paskubomis apsirengė ir tylomis nutipeno

laiptais. Eidama pro svetainę ji girdėjo gerai pažįstamą balsą iš televizoriaus ekrano.

– Norvegija per maža, mieli piliečiai. Kaip Norvegų Sandraugos prezidentas, aš paskambinau Danijos karaliui ir pasiteiravau, ar jis neprieštarautų, jeigu mes perimtume jo šalies valdymą. Deja, jis nesutiko. Negana to, jis supyko ir rėžė, kad mes – kalnų beždžionės ir kad mūsų vieta medžiuose. Jei tik toli šiaurėje medžiai auga.

Koridoriuje Liza užsitempė aulinukus ir apsivilko pūkinę striukę.

– Pirmasis klausimas, – iš kambario griaudėjo Halvardas Tenoresenas, – ar mes, išdidi norvegų tauta, pakęsime tokį įžūlumą. Antrasis klausimas – jeigu mes beždžionės, tai Danijos karalius galbūt mano, kad gali ateiti čia ir apgyvendinti Norvegiją savo alų siurbiančiais, raudoną dešrą kemšančiais ir it su bulve burnoje šnekančiais žmonėmis. Ir trečiasis mano klausimas – ar mes dar atrasime save? Mano, kaip prezidento, siūlymas toks – mes turime nukariauti Daniją, nes kitaip ji nukariaus mus. Skambinkite ir balsuokite! O jeigu jūs kitokios nuomonės, nepamirškite palikti vardo ir adreso. Tada mes kartu padainuosim „Taip, mes mylim šitą šalį“. Visi pasiruošę? Vienas, du, trys...

Liza paėmė Biulės lazdas ir nepastebėta išspruko iš namų.

– Išsiaiškinau, kur jis gyvena, – išpylė Biulė jai priėjus prie vartelių.

– Labai džiaugiuosi tave matydama! – sušnibždėjo ji. – Jeigu tavo veidas nebūtų toks paišinas, apkabinčiau tave.

– Paišinas? – suglumo Biulė.

– Tu juodas juodutėlis, – tarė Liza ir pirštu perbraukė jam per skruostą, ant jo liko pieno baltumo ruožas su strazdanomis.

Ji parodė jam juodą savo piršto galiuką.

– Greičiausiai nuo išmetamųjų dujų, – paaiškino Biulė. – Galvanijus turėtų nuvalyti savo automobilio

žvakes. Tiek jau to. Jis nuvažiavo iki Hiojenhalo ir pastatė automobilį gatvėje. Nusekiau jį ir pamačiau, kaip jis įeina į nedidelį mūrinį namą. Tada įsėlinau į sodą, įsiropščiau į medį priešais svetainės langą ir šnipinėjau. Ilgai šnipinėjau.

– Ir ką pamatei? – paklausė Liza ir pajuto maloniai kutenant iš jaudulio, šis visuomet užliedavo, kai pasakose netrūkdavo nuotykių.

– Kad jis miega, – atsakė Biulė, imdamas savo lazdas.

– Ką?

– Kad jis miega. Galvanijus prileido vandens į vonią, nusirengė, įlipo į ją, atsigulė ir užmigo. Ir ilgiausiai miegojo.

– Jis miegojo vonioje? Ir vis dar tebemiega?

– Niekada nebuvau matęs, kad kas taip ilgai maudytųsi ir net miegotų vonioje, – stebėjosi Biulė. – Nuobodžiausias visų laikų šnipinėjimas. Ir šalčiausias.

– Užjaučiu, – tarė Liza, šiek tiek nusivylusi, kad nebūta nuotykių. – O dabar?

– Pamaina keičiasi. Šiuo metu jį seka Peris, tuoj tavo eilė šnipinėti.

– Besimaudantį ir miegantį vyriškį?

– Eikš, – paragino Biulė, – čia netoli, tik stokis ant mano slidžių galų.

Ir Liza pamanė, kad galbūt pasaka taptų kupina nuotykių, jeigu tik pati truputį pagelbėtų. Ji įsirėmė

aulinukais už Biulės batų, prigludo jam prie pečių ir šūktelėjo:

– Jau!

Ir po šių žodžių jie iščiuožė iš kiemo pasispirdami lazdomis, net apledėjusi sniego plutelė sugirgždėjo.

Jie atsidūrė tylioje vilų gatvėje. Mėnulis apšvietė mažą mūrinį namelį, prie kurio Biulė sustojo. Niekur nebuvo nė gyvos dvasios: nei automobilių girdėti, nei žmonių.

– Čia? – paklausė Liza.

– Taip, – atsakė Biulė, spirdamasis lazda artyn vartų, paskui pridėjo pirštą prie vieno iš vartų stulpų.

– Drauguži, eikšen pasišildyti, – pakvietė Biulė.

Mėnesienoje Liza matė Biulės delnu ir ranka ropojantį ir po kepure lendantį Perį.

Biulė jau buvo beveriąs vartelius, tik staiga jo ranka sustojo.

– Jis vėl išvykęs, – pasakė Biulė.

– Iš kur žinai? – pradėjo Liza.

– Prieš man nučiuožiant Peris buvo nunėręs šitą, – Biulė parodė naujutėlį voratinklį tarp vartų ir stulpelio. Jis karojo perplėštas.

– Kažkas ką tik išėjo pro vartus, – suprato Liza. – Bet kur?

Lyg atsakydamas į klausimą tą pačią akimirką sudejavo paleidžiamas variklis, o užbirbęs ėmė krenkšti ir kosčioti.

– Greičiau! – paragino Biulė. – Ant slidžių!

Iščiuožę į kelią, jie pamatė išmetamosiomis dujomis besispjaudantį žalią automobilį, išsukantį į kelią ir tolstantį sankryžos link.

– Mano rankos ilgesnės, – tarė Liza, perimdama lazdas iš Biulės.

Ji spyrėsi iš visų jėgų, ir jų čiuožimo greitis paspartėjo.

Tačiau Galvanijaus automobilis jau buvo pervažiavęs sankryžą ir riedėjo tolyn.

– Greičiau! – ragino Biulė. – Mes jį pamesime iš akių!

– Čiuožiu negailėdama jėgų, – atsidūsėjo Liza, vis pasispirdama lazdomis. – Teks pasiduoti!

– Ne, ne! – ragino Biulė. – Priekyje vėl šviesoforas, jeigu užsidegs raudona, pasivysime!

– Biule, jis kaipmat pajudės iš vietos.

– Šit kaip? – tepasakė Biulė ir ėmė kažin ko raustis po striukės kišenes. – Štai! Praryk!

Liza pažvelgė į daktaro Proktoro pirstukonautų miltelius.

– Nė už ką! – pareiškė ji. – Mergaitės oro negadina!

– Turi! Pasaulio pabaiga ir visa kita!

– Ne, sakau tau! Pats juos ryk!

– Nebūk pasipūtėlė bent dabar, Liza. Aš stoviu priekyje. Puikiai supranti, kad nupūsčiau tave nuo slidžių.

Liza virė iš pykčio. Ji nepakentė bezdėjimo. Bet ne ką geriau būti vadinama ir pasipūtėle.

– Greičiau duokš, – paliepė ji, čiupo maišelį, atlošė galvą ir susipylė viską į burną.

– Cho cho! – sušuko Biulė, net susiriesdamas iš džiaugsmo. – Septyni, šeši...

Labai toli priekyje, priešais it taškelis atrodantį automobilį, Liza pamatė šviesą. Žalią šviesą. O pilve pajuto kutenant, kunkuliuojant ir burbuliuojant.

– Penki, keturi...

Vis dėlto ne, jau geltona akis užsižiebė. O pilvą kažin kas spaudė taip, lyg ji būtų prarijusi pripūstą balioną.

– Trys, du, vienas.

Šviesa priešais pasikeitė į raudoną. Liza matė Galvanijaus automobilio stabdžių švieseles. O balionas pilve buvo ne tik pripūstas, jis jau buvo besprogstąs.

– Tvirtai laikykis! – džiūgavo Biulė. – Kylam!

Driokstelėjo sprogimas. Liza pasijuto taip, lyg kelnių užpakalis būtų plyšęs nuo šiltos išsilaisvinusių dujų bangos. Tarsi juodu būtų prisitvirtinę raketos variklį. Kad ir kaip ten buvo, jie šovė į priekį. Sodai, vilos ir kryžkelės skriejo pro šalį. Paskui po truputį greitis ir dujų srovė ėmė mažėti.

– Kietasis nusileidimas! – sušuko Biulė.

Ir tada vienas po kito įvyko štai kokie septyni dalykai:

1. Pasigirdo stiprus smūgis jiems trenkiantis į žalio automobilio užpakalį.
2. Raudonas šviesoforo signalas pasikeitė į žalią.

3. Žaliasis automobilis ėmė važiuoti.
4. Biulė sugriebė už buferio, bet rankos išslydo iš pirštinių, tvirtai prilipusių prie automobilio.
5. Biulei išsprūdo žodis, kuris, deja, negali būti išspausdintas, nes čia juk knygelė vaikams.
6. Liza taip suktelėjo dešinę ranką su lazda, kad paskutinį mirksnį lazdos skritinėlis tvirtai užsikabino už buferio apačios ir nusitempė juos paskui automobilį.
7. Biulė riktelėjo žodį, kurį mes patenkinti galime spausdinti: „Jėga!“

Liza kartu su Biule susilenkę laikėsi už lazdos, automobilio tempiami per tylų naktinį miestą. Liza kaskart sukosėdavo nuo juodų išmetamųjų dujų, tačiau iš tiesų nebuvo taip baisu. Slidėms šliuožiant sniegu ir apledijusiais takeliais, Liza apsidairė ir pamatė mėnulį, slystantį žvaigždėtu nakties dangumi. Ir pamanė – paprastų paprasčiausias gražus vakaras.

Ir nesvarbu, kad artėja pasaulio pabaiga ir visa kita. Iš tiesų vakaras buvo gražus.

Staiga slidės sucypė, o automobilis sustojo.

– Kas čia buvo? – paklausė Liza, kuo grakščiausiai išlaikydama pusiausvyrą.

– Pervažiavom kanalizacijos šulinio dangtį, – nuramino Biulė.

Liza atkabino lazdą nuo sustojusio automobilio buferio.

– Eime, – sušnibždėjo jis.

– Biule! Turim slėptis!

Biulė nusitvėrė pirštines ir nučiuožė paskui Lizą į kelkraštį. Abu susigūžė už čia stovinčio automobilio.

Galvanijus išlipo iš savojo.

– Pažvelk, – sušnibždėjo Liza. – Jis tik su chalatu!

– Ir mūvi Vegardo Ulvango kojinėmis, – sumurmėjo Biulė. – Kvepia mėnulio chameleonais.

Jie nusekė jį žvilgsniu iki kanalizacijos šulinio dangčio, kurį buvo pervažiavę. Iš angos kylanti šiluma sniegą aplinkui buvo ištirpdžiusi. Galvanijus sugriebė už sunkaus metalinio dangčio skylučių, pakėlė jį ir jau kitą akimirką dingo angoje.

– Jis įsiropštė į šulinį! – šūktelėjo Biulė.

– Ir ką, po galais, jis ten veiks? – stebėjosi Liza.

– Gal pasijuto per daug švarus po ilgų maudynių? Išsiaiškinkime, – pasakė Biulė, nusispirdamas slides. – Greičiau!

Trumpomis kojelėmis jis nubėgo prie šulinio ir pamėgino pakelti dangtį kaip Galvanijus.

– Padėk man, – iškošė pro sukąstus dantis, tai stumdamas, tai traukdamas.

Liza įkišo pirštus į dangčio skyles, irgi bandydama pakelti, tačiau tas nė nekrustelėjo.

– Ir kas galėtų pamanyti, kad ponas Žagsulys toks stiprus! – sušnypštė Biulė, dar sykį pamėginęs, kol veidą išmušė raudonis.

Staiga Liza paleido dangtį.

– Kas? – paklausė Biulė.

– Mes ten nelipsime.

– O kodėl?

– Anakonda, – atsakė Liza.

– Ana Konda?

– Anakonda! Smauglys. Didelis. Didžių didžiaausias! O didelių gyvačių aš vengiu.

Biulė irgi paliko dangtį ramybėje ir pakreipęs galvą tarė:

– Na jau, Liza! Tik nesakyk, kad tiki sena plėšikų istorija.

Liza įsižeidusi pažvelgė į Biulę.

– Tikiu ir tikėsiu. Tu pats, Biule, man ją papasakojai. Sakei, kad Oslo kanalizacijos vamzdyne gyvena aštuoniolikos metrų smauglys, toks ėdrus, kad ryja viską, kas pasitaiko. Taip, tu ir pats buvai prarytas. Bet tik per stebuklą išvengei žūties.

– Aš? – nustebo Biulė, kasydamasis skruostą. – Chm. Greičiausiai darausi užmaršus. Žinoma, kai tu turi tokį patikimą šaltinį kaip aš, turiu tavim tikėti. Puiku, žemyn nelipsim. Nes šitokių baisenybių kaip anakondos ir pats vengiu.

Kurį laiką juodu stovėjo tylomis ir spoksojo žemyn į juodą šulinio dangtį su dar tamsesnėmis angelėmis, vedančiomis gilyn į dar baisesnę tamsą, pereinančią į tamsių tamsiausią gelmę – Oslo požeminių vamzdynų ir labirintų knibždėlyną, apie kurį niekas viršuje nežino ir niekas nė nenorėtų žinoti, kas iš tiesų tenai vyksta.

– Gal šiam vakarui šnipinėti pakaks? – viltingai paklausė Liza.

– Beveik, – tarė Biulė. Menkas jo šypsnys Lizai sufleravo, kad jis kaip visuomet susirūpinęs.

– Ką nori pasakyti? – paklausė jau numanydama atsakymą Liza.

– Gregoro Galvanijaus namas tuščias. O kaip žinai, septynkojai perujietiški vorai siurbikai kaip niekas kitas sumaniausiai išlaužia spynas.

– Ne, Biule! Mums nevalia *laužtis* į svetimą namą.

– Pirmiausia, nėra reikalo šūkauti dėl nekalto įsilaužimo, kai kalbama apie pasaulio gelbėjimą nuo jam iš tiesų gresiančios pasaulio pabaigos. Antra, maniau, kad mudu jau sutarėme: Galvanijus – ne žmogus, o mėnulio chameleonas. O pati tinkamiausia vieta įrodymams rasti – jo namuose.

– Taip, bet...

– Dabar mes turime progą, Liza.

– Na taip, bet argi ne... argi negalėtume... – Liza stengėsi susikaupti, bet kad ir kiek būtų galvojusi, Biulė juk teisus.

O jai nepatikdavo, kai jis elgdavosi kvailai arba būdavo teisus, ypač kai nuo to jos gyvenimas apkarsdavo.

– Velniava, – pasakė ji. – Čiuožkim ir įsilaužkim.

– Jėga! – sušuko Biulė.

Įsilaužimas ir meilės laiškas

Jie vos išgirdo spragtelint, ir iš rakto skylutės išropojo Peris.

– Puiku, Peri! – pagyrė Biulė, spausdamas Gregoro Galvanijaus mūrinio namelio durų rankeną.

Durys prasivėrė.

Biulė pakėlė Perį ant sienos šalia skambučio ir rimtai jį nužvelgė.

– *Parla unata sijones senor Galvanius los portes, si?*

– Ką čia sakai? – nustebo Liza.

– Paprašiau jo paskambinti, kai pamatys Galvanijų ateinant.

– O, tikrai? Turbūt vorų kalba, tiesa?

– Nekvailiok, vorai nešneka. Čia ispaniškai. Šitaip kalba Peru.

Lizai norėjosi kai ką pridurti, bet jautė, kad vargu ar ką pakeis, todėl nuskubėjo vidun paskui Biulę. Ir uždarė duris. Juodu stovėjo tamsiame koridoriuje ir sulaikę kvapą klausėsi.

– Koks čia garsas? – sušnibždėjo Liza.

– Daužosi tavo širdis, – pašnibždomis atsakė Biulė.

– Ne, paklausyk.

– Tau vaidenasi, Liza. Čia nieko nėra, tik mes!

– Zvimbesys.

– Užsičiaupk, čia tik... palauk! Girdėjai? Zvimbesys.

– O ką aš tau sakau...

– Ateik! – pertraukė Biulė ir truktelėjo jai už rankos.

Koridoriuje buvo tik kelios durys.

– Sklinda iš čia, – pasakė Biulė prie vienų.

– Taip, – pritarė Liza.

– Gal galėtum atidaryti? – paklausė Biulė.

– O gal tu atidarytum? – paklausė Liza.

– Akmuo, žirklės, popierius, – pasakė Biulė.

Jie suskaičiavo iki trijų ir atkišo rankas.

– Cha! – džiūgavo Liza, parodžiusi popierių, o Biulė parodė akmenį.

– Kas per cha?! – supyko Biulė. – Akmuo uždengia popierių.

– Ką?

– Argi nežinojai? Spalį taisyklės buvo pakeistos.

– Kas jas pakeitė?

– Tarptautinė akmens, žirklių ir popieriaus draugija.

Liza norėjo prieštarauti, bet staiga suvokė, kad jau užteks tų kvailysčių. Ji atidarė duris.

Viduje buvo tamsu, tačiau zvimbė stipriai.

– Ai! – riktelėjo Liza, nes kažkas jai įdūrė į kaklą.

Biulė apčiuopė jungiklį ir tą pat akimirką kambarys nušvito.

Liza išpūtė akis.

– Uodas, – tarė trindamasi kaklą.

– Ir musės, – pridūrė Biulė.

Pustuščiame kambaryje zvimbė ir skraidė vabzdžiai, dideli ir maži. Visi dabar spietėsi prie vienintelės lemputės palubėje.

Liza vėl trinktelėjo durimis.

– Keista, – prašneko Biulė.

Jie perėjo kitus kambarius. Ir itin greitai, mat jų nedaug ir tebuvo: vienas kambarys, viena virtuvė ir vonios kambarėlis su vonia, iki šiol pilna vandens.

– Išskyrus tuos vabzdžius, niekas čia daugiau nestebina, – pasakė Biulė jiems grįžus į didįjį kambarį.

– Ne, – pritarė Liza. – Išskyrus dalyką, kurio čia *nėra*.

– Taip, – tarė Biulė ir pavargęs nuvirto ant sofos. – Vaikinas neturi televizoriaus. Liūdnoka.

– Turiu galvoj *lovą*. Kurgi Galvanijaus lova?

– Chm, – tepasakė Biulė, sunėrė rankas ant sprando ir užsimerkė. – Gal jis miega ant sofos?

– Bet jeigu jis turi miegamąjį, tai kodėl... – nutilo ir tada greitai baigė Liza: – Jis miega vonioje!

– Tai ir sakiau.

– Aš norėjau štai ką pasakyti: jis miega vonioje kasnakt!

– Nekvailiok, – nusižiovavo Biulė. – Tik pagalvok, kaip jam skaudėtų nugarą. Kalbu apie kokio nors disko išvaržą. Sėdimojo nervo skausmus.

– Tai tu sakai, kad jis ne koks paprastas žmogus? – pyktelėjo Liza. – Taip?

Biulė neatsakė. Jis užsičiaupė, o iš burnos lygiais intervalais sklido garsas, lyg kas bandytų įjungti atbulinę pavarą. Jis knarkė.

*

Kieme priešais namą buvo ramu.

Paskui kažkas tyliai sukrebždėjo prie vartelių.

Ir vėl nutilo.

Tada pasigirdo švokštimas, lyg tamsoje būtų metama kilpinė.

Kažkas lengvai tekštelėjo, tarsi kas šlapias būtų atsitrenkęs į namo sieną.

Paskui ir vėl tas pats švokštimas, o galiausiai ir klapt, lyg būtų susinėrę žandikauliai.

Ir vėl tyla.

Liza suko ratu po kambarį, klausydamasi lygaus ir tylaus Biulės kvėpavimo.

Ant sienų nebuvo nė vieno paveikslo, ji kaip tik buvo priėjusi prie rašomojo stalo. Ant jo gulėjo popieriaus lapas, kuriame kažkas buvo mėginęs kažką rašyti.

Ji pakėlė lapą ir ėmė skaityti:

Mieloji Rože Marija

Atsiprašau, kad taip drąsiai kreipiuosi
į jus, bet tai, apie ką čia rašau, ilgą
laiką kaupėsi krūtinėje ir turi būti išgul-
dyta šiose eilutėse. Aš myliu jus, Rože
Marija. Štai — jau ištarta. [redacted]
Neišdrįsau jums to pasakyti dėl dvie-
jų priežasčių. Pirmoji ta, kad bijojau būti
atstumtas, o tai, mano manymu, visiškai
suprantama. [redacted]
[redacted]. Toks vargšas kvailelis kaip aš negali
būti mylimas tokios moters kaip jūs, Rože
Marija. Bet yra ir kita priežastis. Aš pa-
bėgau nuo meilės. Nes meilė man nesutei-
kė nieko daugiau kaip tik skausmą. Ji buvo
kilusi iš Austrijos. Agneta paliko mane, nes
manė, kad mudu visiškai skirtingi. Ji grįžo
į namus, į Zalcburgą, įsimylėjo gitaristą
Bruną, nusišviesino plaukus, nusipirko aukš-
takulnius ir ėmė daimuoti jo šokių orkestre.
Jie išgarsėjo pasaulyje, o aš ėmiau gerti
ir persikėliau į nuošalią vietovę, čia ga-
vau mokytojo darbą Antraeilių dalykų. Dai-
lės ir darbų, apie kuriuos nieko neišmanau.
Aš negaliu dėstyti biologijos, nes nesgebu
skrosti negyvų varlių.

Liza pajuto, kaip kaktą išmuša prakaitas. Žvilgtelėjo į žodį *nesgebu*. Praleista balsė *u*. O tai reiškė vieną iš trijų dalykų.

1. Kad Gregoras Galvanijus primiršęs rašybą, nors žmonėms nesvetima daryti klaidas.
2. Kad tai paprasčiausiai rašyta ne žmogaus, o mėnulio chameleono!
3. Kad tikrajame laiške „nesugebu“ buvo parašyta taisyklingai, tačiau kaip tik dabar tarp Lizos ir laiško stovi mėnulio chameleonas!

Liza suklykusi išmetė laišką.

Biulė sukriokė ant sofos.

Ir tą pačią akimirką užgeso šviesa.

Liza prispaudė ranką prie burnos, kad nerėktų. Ji žvelgė į tamsą, bet nieko nematė, tik klausėsi. Girdėjo tylų Biulės knarkimą ir dar kažką. Garsą, nuo kurio atsistojo piestu plaukai: iš pradžių ant dilbių, tada ant sprando, o paskui ir ant galvos. Žagsulį. Ji išgirdo gerai pažįstamą kvarksintį žagsėjimą. Ir jis sklido ne iš kur toli, o čia pat. Žagsėjo kambaryje.

– B-B-Biule, – mikčiojo Liza ir mėgino suvaldyti virpantį savo balsą.

Bet jis peraugo į viso kūno drebulį ir ji susivokė drebanti kaip stūmoklinio oro kompresoriaus grąžtas. Tamsoje ji kai ką pamatė. Porą išsprogusių ir šviečiančių akių, lėtai aukštyn žemyn slankiojo vokai.

– Biule!!! – suklykė Liza.

Knarkimas staiga liovėsi. Biulė suniurnėjo ir mieguistas paklausė:

– Kas atsitiko?

Balsas, kuris atsakė, buvo ne Lizos. Balsas cypsėjo, šnibždėjo ir šveplavo:

– Tas, kas čia įsibrovė, – hik! – bus suvalgyta!

Gregoras Galvanijus.

Liza pajuto kažką šaltą ir glitų apsikabinus kaklą ir prisispaudus prie sprando. Ranką. Ne žmogaus.

– Padėkit! – rėkė Liza daužydamasi, bet ranka tik dar labiau veržė gerklę.

– Pagalbos, pagalbos!

– Jokios pagalbos – hik! – mažiems įsilaužėliams.

Galvanijus prajuko cypsėdamas ir baugindamas.

Ir tuo pat metu užsidegė šviesa.

– Žinoma, sulauksite pagalbos, – atsakė gerai pažįstamas balsas.

Tarpduryje stovėjo aukšta ir liesa figūra.

– Daktare Proktorai! – lengviau atsiduso Liza.

– Profesoriau! – apsidžiaugė Biulė.

– Ak, dabar mes – hik! – jau drąsuoliai? – paklausė Galvanijus, taisydamasis chalato raištį.

– Greičiau! – šaukė Biulė, nuo sofos šokdamas Galvanijui ant pečių ir apsivydamas kojomis jam aplink kaklą.

– Neleiskite jam pasislėpti ir pradingti.

– Hik! – ištarė Galvanijus, sukdamasis aplink ir mėgindamas išsivaduoti iš gniaužtų ir nusimesti nuo kupros kenkėją.

– Nustok, Biule, – sudraudė daktaras Proktoras.

– Turime išgelbėti pasaulį nuo mėnulio chameleonų! – šaukė Biulė, mažyčiais kumšteliais daužydamas Gregorui Galvanijui per galvą.

– Ai! Hik! Ai!

– Liepiau liautis, tai ir liaukis! – pakėlė balsą Proktoras. – Gregoras ne mėnulio chameleonas!

Liovėsi abudu – ir Gregoras Galvanijus, ir Biulė.

– Ką ten pasakei, – hik! – kas aš ne? – sukluso Galvanijus.

– Ne mėnulio chameleonas, – atsakė Proktoras.

– Jeigu jis ne mėnulio chameleonas, tai kas tada? – paklausė Biulė.

– Ar tik judu detektyvai neketinote to išsiaiškinti? – paklausė profesorius, priėjo prie Gregoro Galvanijaus ir padėjo Biulei nulipti nuo darbų mokytojo pečių.

– Gal ir ne, – pasakė Liza, primerkdama dešinę akį. – Bet šitai aiškėja.

– Iš tiesųųų! – pritarė Biulė. – Ech... ar tikrai?

– Taip, – patvirtino Liza. – Žinom, kad jis miega vonioje ir dabar jį apėmusi tokia pat būsena. Kad nušoka penkiasdešimt metrų be jokio tramplino. Kad turi kambarį, pilną vabzdžių. O tas žagsėjimas tampa kvarkimu. Jis yra... – Liza parodė pirštu į Gregorą Galvanijų, kuris persigandęs žvelgė į ją. – ...varlė!

– Varlė? – pakartojo Biulė.

– Kvaila varlė, – linksėdamas pritarė Proktoras.

– Demaskuota kvaila varlė, – pasakė Gregoras Galvanijus ir nulenkė kaklą.

– Jūs kalbate nesąmones! – nusijuokė Biulė, nužvelgdamas juos. – Ar vis dėlto... nekvailiojate?

Lyg atsakydamas Gregoras Galvanijus išsižiojo ir leido liežuviui vyniotis. Ir vyniotis. Ir vyniotis, kol išsivyniojo per visą kambarį it mėlynai raudonas

kilimas iki pat Biulės nosies galiuko. O čia, ant paties nosies galiuko, sėdėjo Peris, mėgindamas išlaisvinti bent keletą iš septynių kojų, tvirtai prilipusių prie lipnaus varlės liežuvio.

– Pamatęs šį padarą prie skambušio, supratau, kad *šia* jūs, – švęplavo Galvanijus. – Paimkit, kol jo dar neprarijau. Labai jau jis viliojantis.

Biulės veidas išdavė, kad jį pykina, ir jis atsargiai nykščiu ir smiliumi atplėšė savo voriuką. Peris kaipmat nuropojo Biulės ranka aukštyn, kaklu ir po išganinga kepure. Galvanijus vėl susivyniojo liežuvį ir garsiai sučiaupė burną.

– O dabar, – tarė daktaras Proktoras ir ne itin garsiai pliaukštelėjo rankomis, – siūlau visiems prisėsti ir kai ką nuspręsti. Yra ir kitų darbų, kuriuos turime atlikti. Ir skubiai.

– Kokių dar reikalų? – paklausė Galvanijus.

– Paprasčiausių, – pareiškė Biulė ir nusižiovavo. – Turime išgelbėti pasaulį.

Šokanti karalienė ir varlė

PRIE APSKRITO SVETAINĖS STALO daktaras Proktoras Lizai, Biulei ir Gregorui Galvanijui papasakojo, kaip juos visus surado. Profesorius darbavosi prie savo pusiausvyrą padedančių išlaikyti batų ir klausėsi vietos radijo žinių, o tada į duris paskambinusi Eva pasiteiravo, ar čia nėra jos brolio. Abi su mama nebuvo jo mačiusios nuo pat ryto, kai jis išėjo iš namų, o motina kaip paprastai laukusi, kada jis patieksiąs jai vakarienę į lovą. Proktoras pataręs jai pažiūrėti pas Lizą ir visus išmetęs iš galvos, kol išgirdęs komendanto balsą per megafoną nuo Lizos namų laiptų.

Iš sutrikusio komendanto jis ir sužinojęs, kad Lizos lova tuščia ir kad ji taip pat pradingusi! Tuo pat metu naujienų pranešėjas paskelbęs, kad Ančių Tvenkinio gatvelės 24 namo gyventojai pranešė apie smarkų sprogimą, nuo jo sudrebėję visi kaimynų langai. Dar jie matę mergaitę su kažkuo, turbūt su

nykštuku, greičiausiai skriejančią trumputėmis slidėmis. Tikriausiai buvo pasiektas greičio rekordas. O daktaras Proktoras žinojo, kad jo senasis Paryžiaus laikų kambario draugas gyvena Ančių Tvenkinio gatvelės 25 name, be to, Liza su Biule jam buvo užsiminę apie Gregorą, tai profesorius pridėjęs du prie dviejų ir gavęs pirstukonautų miltelius. Ir jis nusprendęs keliauti tenai ir patikrinti, kas vyksta.

– Mes turime eiti namo ir prisistatyti tėvams, – tarė Liza. – Jiems tikrai neramu.

– O, jie dar truputį palauks, – pasakė daktaras Proktoras. – Turime svarbesnių reikalų nei susirūpinę tėvai.

– Ką gi, – prašneko Biulė, – pirmiausia turime sužinoti, kaip vyras tampa varle.

– Keista varle, – patikslino daktaras Proktoras. – Tau teks papasakoti, Gregorai.

– Deja, neišvengiama, – suaimanavo Gregoras. – Norite ilgos ar trumpos versijos?

– Ilgos, – sutartinai atsakė Liza su Biule.

Praėjo beveik dešimt minučių, kol Gregoras baigė pasakoti apie savo vaikystę Farsunde, apie ūmaus būdo tėvą, norėjusį, kad jis taptų profesionaliu tinklininku, ir kaip nepakluseęs šeimai jis išvykęs į Paryžių studijuoti biologijos.

– Ten aš sutikau Agnetą, – pasakojo Gregoras. – Gražiausią dvikoję būtybę.

– Raganą? – pasiteiravo Biulė.

Jis nenorėjo paklausti, ar Agneta ragana, tik pilna burna sausainių bandė ištarti „ar gana“. Jis laikė atkišęs maišelį su sausainiais, vienintelį name rastą maistą, mat čia buvo valgomi ir vabzdžiai.

– Ačiū, – atsakė Gregoras. – Apie ką aš čia?

– Apie Paryžių.

– Taigi, buvau įsimylėjęs iki ausų – ar kaip ten sakoma? Todėl išdrįsau pasikviesti Agnetą į „Debitels“ koncertą. Ir tik pamanykit, ji sutiko. Jiems atliekant dainą *Šlovšiu**, ji atsisuko į mane ir austriškai tarė: „Tai tieza, Gregorai, apie ką jie dainuoja.“ Ir ji

* „She Loves You“ – bitlų daina.

pabučiavo mane į lūpas. O „Debitels“ kaip tik dainavo: „Ji myli tave, je je je...“ Tai buvo laimingiausia akimirka mano gyvenime. Kitas akimirksnis irgi buvo puikus. Ir vėliau. Gyvenimas apskritai susidėjo iš daugybės nuostabiausių akimirkų, kol aš taip neatsargiai atsigėriau iš vieno puodelio.

– Tragiškas nesusipratimas, – įsiterpė daktaras Proktoras.

– Nesusipratimas?! – sušnarpštė Gregoras ir net išraudo. – Viktorai, tu padėjai puodelį su pavojingu gyvybei skysčiu į mūsų bendrą šaldytuvą! Hik!

– Ir dėl to atsiprašau, – pasakė daktaras Proktoras. – Bet tu jį pavogei iš mano lentynos, Gregorai!

Gregoras su Proktoru dėbčiojo vienas į kitą. Vėl nulenkęs galvą Gregoras tarė:

– Tu teisus. Man nereikėjo jo imti.

– Jūs bent jau pasimokėte, – pasakė Biulė. – Nesuvalgėte Perio.

– Aš nevalgau naminių vabalų, – pasakė Gregoras. – Viskam yra saikas.

– O kas atsitiko, kai išgėrėte iš to puodelio? – paklausė Liza.

– Taip, kas atsitiko? – prisiminė Gregoras. – Tą pačią naktį pabudau gleivėse. Iš mano paties kūno. Pajutau judant Adomo obuolį pirmyn atgal, pajutau keistą potraukį ieškoti drugelių, vabzdžių ir skruzdėlių. Pradžioje pokyčiai nebuvo ryškūs. Po kurio laiko sustiprėjau. Į tolį nušokdavau devynis

metrus. Iš vietos. Antro aukšto langus nuvalydavau iš sodo šokinėdamas aukštyn žemyn. Tapau supermenu! Neabejojau, kad Agneta mylės mane tik dar stipriau. Tačiau vieną vakarą nutiko kai kas likimiška...

Gregoras delsė.

– Kas gi, kas gi? – klausinėjo Liza.

Gregoras delnais užsidengė veidą.

– Lydėjau ją namo iš kino ir ketinau pabučiuoti. Turėjo būti liežuvio bučinys ir... ir...

– Vaje, – tepasakė Biulė.

Gregoras giliai įkvėpė ir pasakojo toliau:

– Kai ėmiau vynioti liežuvį, Agneta suklykė. Tiesą sakant, nė nenumaniau, kokio jis ilgio. O dar ir lipnus. Ji rėkė it skerdžiama. O tada nubėgo į savo butą ir užsirakino. Maniau, jai reikia laiko priprasti prie minties bučiuotis su vaikinu, turinčiu kaip niekas kitas ilgą liežuvį. Tačiau kitą dieną kambario šeimininkas pasakė, kad ji susikrovė lagaminą ir išvyko atgal į Zalcburgą Austrijoje.

Gregoras nutilo ir žvelgė į vieną tašką. Jam ryjant seiles Adomo obuolys judėjo pirmyn atgal ir atrodė taip, lyg Gregoras ketintų praryti liežuvį ir dar labiau nuliūsti.

– O kas nutiko paskui? – beveik pašnibždomis paklausė Liza.

– Praėjo keletas mėnesių, vis tikėjausi, kad ji grįš. Kol vieną dieną atsitiktinai įsijungiau televizorių. Ir pamačiau ją. Drauge su Brunu. Jie kartu dainavo.

Ir atrodė labai įsimylėję. Jų grupė vadinosi BABA*, o daina – „Šokanti karalienė“.

– O, graži daina, – pasakė Liza ir ėmė dainuoti: – *You are the dancing queen...* – Tu – šokanti karalienė.

– Užsičiaupk! – užstaugė Gregoras ir užsikimšo ausis.

– Chm, – įsižeidė Liza. – Dainuoju ne taiiip ir blogai...

– Gerai... – pritarė Biulė.

---

* Sukeistos švedų grupės ABBA raidės.

– Ne tavo dainavimas, o pati *daina* mane trikdo, – ištarė Gregoras ir jo veidas staiga papilko. – Ji sudaužė man širdį. Tris savaites po to koncerto išgulėjau lovoje. Be jėgų, be vilties, it šlapias skuduras, neįstengiantis nė kvarktelėti. O kaskart stengiantis atgauti jėgas, per radiją jie užleisdavo grupės BABA dainą ir aš vėl atguldavau. Šitai truko tol, kol vieną dieną į mano kambarį užėjo Viktoras.

Daktaras Proktoras gūžtelėjo pečiais.

– Viskas, ką padariau, tai paleidau plokštelę, norėdamas jį pralinksminti.

– Tai buvo *tinkama* daina, Viktorai.

– Akivaizdu, – pritarė Proktoras. – Nes jis iššoko iš lovos. O sakydamas „iššoko“ turiu galvoj tai, kad jis it guminis kamuoliukas šokinėjo atsimušdamas į grindis, sienas ir lubas.

– Tai buvo grupės „Debitels“ daina „She Loves You“, – prisiminė Gregoras.

– Supratau, – tarė Liza.

– Supratai? – nustebo Biulė.

– Taip, – patvirtino Liza. – „Ji myli tave“ priminė laimingiausią jūsų gyvenimo akimirką. Kai Agneta jus pabučiavo. Ir tada jūs atgavote nepaprastas jėgas.

Nusiminęs Gregoras palinksėjo.

– Ir turiu jų iki šiolei.

– Aha! – šūktelėjo Biulė. – Štai kodėl jūs nuo kalno nušokote penkiasdešimt metrų! Nes klausėtės dainos „Ji myli tave“.

– Deja, mane kaskart paveikia ir BABA, išgirdęs šią grupę tampu it drebutis ir bejėgis.

– Mane domina dar vienas dalykas, – kalbėjo Biulė. – Ką jūs, po galais, veikėte kanalizacijos šulinyje?

Gregoras gūžtelėjo pečiais.

– Kartais jaučiuosi labai vienišas, būdamas vieniša varle čia, aukštai. Ypač žiemą, kai visos varlės miega po ledu. Tada kiek pasisvečiuoju pas kanalizacijos varles.

– Kanalizacijos varles?

– Ten apačioje šilta.

– Ir ką jūs veikiat?

– Šnekučiuojamės apie šį bei tą. Suėdame kokį tarakoną ar vorą. Mėgaujamės.

– Dvigubas viau!

– Varlės *kalbasi*? – pasidomėjo Liza.

– Žinoma.

– Ir kokia kalba?

– Šnekamės bendrine varlių kalba.

– Kaip ji skamba?

– Hik! – atsakė Gregoras. – Hik hik hik!

– O ką tai reiškia?

– Prašyčiau alaus.

– Fantastiška! – riktelėjo Biulė, net susiriesdamas iš juoko.

– O apie ką varlės šnekasi?

– Apie viską, – paaiškino Gregoras. – Šįvakar jos daugiausia šnekėjosi apie keistas, vaflius valgančias beždžiones kanalizacijoje.

– Pašnekėkite dar varlių kalba! – šaukė Biulė vis dar ašarojančiomis iš juoko akimis.

– Hik! – Gregoras ir pats ėmė juoktis. – Hik hik, hik hik, hiiiiik!

– O tai reiškia? – paklausė Biulė.

– Aš tik truputį suprantu varlių kalbą, todėl prašyčiau kalbėti lėčiauuuuu.

Ir Biulė su Gregoru jau abu ėmė iš juoko raitytis ant grindų. Daktaras Proktoras irgi prajuko.

– O man įdomu, – Liza vienintelė iš jų neužsikrėtė juoku, – ką jūs turėjote galvoj, kai čiuoždamas nuo kalno su rogutėmis pasakėte „aš nematomas“?

Tai mums tik patvirtino, kad esate mėnulio chameleonas.

– A, jūs šitai girdėjote? – sukluso Gregoras. – Aš... ech, kalbėjausi pats su savim apie ypatingą asmenį, kuris... taip, kuris, man regis, gana nepastebimas.

– Vaje, Gregorai, tu rausti, – nusišaipė daktaras Proktoras. – Ar tik nenori nuslėpti, kad vėl įsimylėjai? Jau iš tiesų būtų laikas!

– Įsimylėjęs? – Gregoras neįprastai kvailokai sukikeno. – Ne, ne. Hik! Man... taip, galbūt kai kas patinka, tačiau – hik! – įsimylėti? Chi chi, ar kada esate girdėję ką panašaus?

Trijulė sužiuro į Gregorą. Dėl šito nė vienas neabejojo – Gregoras Galvanijus įsimylėjęs. Tačiau tik vienintelė Liza žinojo ką, bet ji nieko apie tai neužsiminė.

– Nesvarbu, – prašneko daktaras Proktoras. – Kai jau įsitikinome, kad Gregoras ne mėnulio chameleonas ir neužhipnotizuotas, manau, turime paprašyti jo mums padėti išgelbėti pasaulį.

– Taip! – pritarė Liza su Biule.

– O kokie tie mėnulio chameleonai? – paklausė Gregoras.

Jie jam paaiškino, kokie mėnulio chameleonai iš tikrųjų. Tada Gregoras apibendrino:

– Taigi mėnulio chameleonas gali persirengti kaip žmogus, vadinasi, bet kuo. Jis valgo žmogieną, visai

kaip mes kotletus, jis praleidžia raides, vagia kojines ir hipnotizuoja žmones tarti viš*t*ukas, o ne viščiukas. Ir toje tavo knygoje parašyta, kad, pamačius mėnulio chameleoną dieną, įvyks kai kas neįtikimai baisaus.

– Neįtikimai ir neapsakomai baisaus, – pataisė Biulė.

– Ir jūs manote, kad dienos šviesoje matėte mėnulio chameleono pėdsakus ir kad jie pranašauja pasaulio pabaigą?

Biulė su Liza palinksėjo galvomis.

Gregoras nusijuokė.

– Skamba beprasmiškai. Argi jums taip neatrodo?

Liza kiek pamąstė. Ir suprato, kad Gregoras teisus. Ji jau suabejojo, ar pasaulio pabaiga artėja. Jokių žemės drebėjimų, jokių ugnikalnių išsiveržimų, tik gal kokia kometa nukris.

Atgijo ir daktaras Proktoras.

– Manau, atėjo laikas sužinoti ir dar kai ką.

Visi atsisuko į jį.

– Apie tai, kas knygoje nerašoma, – liūdnai prašneko Proktoras, – bet apie ką pranašavo gandai Paryžiuje.

– Ar tai grėsminga? – sušnibždėjo Liza.

– Iš tiesų tai nutiko prieš aštuoniolika metų, – pasakė Proktoras. – Gal įsijunkime daugiau lempų prieš man pasakojant.

Grėsmė. Blogos naujienos

DAKTARAS PROKTORAS KUO RIMČIAUSIAI nužvelgė draugus aplink stalą Gregoro kambaryje.

– Norėjau tai kuo ilgiau nutylėti. Juk čia viso labo tik gandai.

– Ir kokie tie gandai?

– Kad mėnulio chameleonai ketina mus suvalgyti, – pasakė daktaras Proktoras.

– Mus suvalgyti? – choru sušuko Liza, Biulė ir Gregoras.

Daktaras Proktoras linktelėjo tokia rūškana išraiška, kokia būna apsiniaukusi diena Vadsėje.

– Ganduose iš Paryžiaus užsimenama, kad Marse gyvena marsiečiai.

– Gana logiška, – pareiškė Biulė. – Jeigu tik išvis kas nors ten gyvena.

– Jau nebegyvena, – pasakė Proktoras. – Juos prarijo mėnulio chameleonai. Nes tik tai jie ir daro.

Keliauja iš planetos į planetą ir ryja viską, ką randa protinga. O Žemėje protingiausi esame... mes.

– Sutinku, – pareiškė Biulė, nepastebėjęs, kaip Liza ir Gregoras persigando.

– Sakydamas „mes“, turiu galvoj visą žmoniją, – patikslino Proktoras.

– Bet... bet, – susirūpino Liza. – Kodėl mes iki šiol negirdėjome, kad bent vienas žmogus jau būtų surytas?

– Jeigu tik neapsigaunu, mėnulio chameleonai irgi protingi padarai, – kalbėjo Proktoras. – Jie kažką rezga, bet mes nesuprantame ką, atsitokėsime tik tada, kai bus per vėlu.

– Jeigu sakai tiesą, mes turime perprasti jų planus, – tarė Gregoras.

– Ir mes, kurie nesileisime užhipnotizuojami, turime sutelkti pasipriešinimo judėjimą, – pasakė Proktoras.

– Pasipriešinti! – sušuko Liza. – Kaip per karą!

– Baigėsi sausainiai, – pamosavo tuščiu pakeliu Biulė.

Sėdėdami tyloje jie girdėjo Biulę kramtant paskutinį sausainį ir mėgino išprotauti ką nors išradinga. Žinia, gavus tokią komandą nelengva. Gregoro kambaryje įsivyravo tokia tyla, kad girdėjai silpną vabzdžių zvimbimą miegamajame, dainas choru kaimynams sėdint prie televizorių ir vienišų pravažiuojančių pro šalį automobilių gausmą.

Lizai kai kas toptelėjo.
– Supratau! – sušuko ji.
Visi sužiuro į ją.
– Žinau, kaip mūsų tauta buvo užhipnotizuota!

Užhipnotizuota tauta ir du išdaužti langai

MOTINA SU SESERIMI bliovė visu balsu. Jos užmiršo, kad Biulės nėra, užtat čia buvo Halvardas Tenoresenas. Televizoriaus ekrane. Jis dirigavo, o jo veide švytėjo platus baltas šypsnys. Jiedvi žvilgsniu sekė dirigento lazdelę ir darė ką liepiamos. Antrojo posmo viduryje giedant „Norvegija – raudona, balta, mėlyna“ ir baigiant kimšti jau trečią sūrio lazdelių maišelį, kažkas dzingtelėjo į stiklą.

Buvo vėlus metas ir jos tarėsi saugiai sėdinčios kambaryje, todėl staiga apmirė iš baimės. Jos spoksojo į didžiulę sniego gniūžtę, ištiškusią vidury kambario su stiklo duženomis.

– Biule, tu nenaudėli neūžauga! – įsiutusi šaukė motina į skylę lange. – Ar jau langus daužai?

Kaip atsakymas buvo įmesta dar viena gniūžtė ir išbyrėjo visas langas.

Motina su Eva atsistojo ir pasuko prie lango. O ten, kitapus tvorelės, jos pamatė šešis šešėlius.

– Kas ten? – riktelėjo motina.

– Norvegų jaunimas, – atsiliepė balsas, kurį motina kaipmat atpažino.

– Trulsai ir Trymai Tranai! – užriko ji. – Jūsų motina tuojau pat apie tai sužinos!

– Atsiųskit mums savo nykštuką! – atsiliepė Trymas. – Mums reikia Biulės! Arba išdaušime ir kitus langus! Toks prezidento nurodymas!

Motina klausiamai pažvelgė į Evą, o toji gūžtelėjo pečiais.

– Ko jums reikia iš Biulės? – suriko motina.

– Sakykim, mes pristatysim jį prezidentui, ponia Biule, – atsakė laibas balselis.

– Vaje, – susizgribo Eva, – Beatričė. Maniau, ji nedrįstų daužyti langų ir daryti panašių kiaulysčių.

– Ko prezidentas nori iš Biulės? – užstaugė motina.

– Ar šį vakarą nesiklausėte prezidento kalbos, ponia Biule? Visi, kas labai maži arba itin gerai taria žodžius, privalo vykti pas prezidentą.

– Kodėl? – pro langą šūktelėjo Eva.

– Todėl, kad mes esame Milšinų valstybė ir niekas, tarkim, negali būti mažas. Jis tikrai grįš pas jus po pokalbio su prezidentu.

– O kaipgi tartis?

– Na, prezidentui nereikia gerai žodžius tariančių ir ginčytis mėgstančių žmonių, nuolat baksnojančių kitiems dėl jų klaidų. Patikėkit, ponia Biule!

Motina kiek pamąstė. Ir šūktelėjo jiems:

– Regis, tai teisinga ir pagrįsta. Biulė – nenaudėlis ir aš mielu noru atiduočiau sūnų jums, dargi surištomis rankomis ir kojomis. Tačiau perduokite linkėjimus prezidentui ir pasakykite, kad Biulės namie nėra.

– Gerai! – sušuko Beatričė. – Labai atsiprašome, kad išdaužėme langą, ponia Biule, tačiau mums, tarkim, buvo liepta taip elgtis. Užsuksime vėliau.

Motina su Eva grįžo prie televizoriaus kaip tik laiku sugiedoti paskutinio posmo.

– Už langą velniūkštis Biulė sumokės iš savaitės dienpinigių, – tarė motina ir sudrebėjo.

– Biulė negauna dienpinigių, mama, – priminė Eva ir pasiskubino suvalgyti paskutinį sūrio traškutį.

Aplink stalą pas Gregorą sėdintys Biulė, daktaras Proktoras ir pats Gregoras susijaudinę žvelgė į Lizą. O susirūpinę jie buvo todėl, kad ji ką tik pasakė žinanti, kaip žmonės buvo užhipnotizuoti!

– Klausėte, ką bendra turime mes, neužhipnotizuotieji? – dabar paklausė ji.

– Taip, – atsakė daktaras Proktoras. – Tada tikrai žinosime, kaip tai vyksta.

– Tai vyksta nepaliaujamai, – pasakė Liza. – Tiesiog mūsų akyse. Mes tik nesidomėjome. Atsitiktinai. Ir laimė.

– Apie ką ji čia šneka? – Gregoras pašnibždėjo Proktorui.

– Ša! – sudraudė Proktoras.

– O visi kiti žiūrėjo išpūtę akis, – aiškino Liza. – Mama su tėčiu. Biulės motina su seserimi. Beatričė, Trulsas, Trymas. Visi visoje Norvegijoje!

– Žinoma, juk savaime suprantama! – šaukė Biulė, trinktelėdamas sau per kaktą.

– Eureka! – suprato daktaras Proktoras. – Štai kas mus vienija. Mes nežiūrėjome!

– Ko nežiūrėjome? – jau irzo Gregoras.

Liza, Biulė ir daktaras Proktoras atsakė choru:

– „CHO-RŲ ka-rų“!

– Aš jų nežiūrėjau, nes visą laiką ruošdavau pamokas ir anksti eidavau miegoti, – tarė Liza.

– O aš nežiūrėjau todėl, kad skaitydavau apie baisius gyvūnus ir rodydavau šešėlių vaidinimą, – pasakė Biulė.

– Aš nežiūrėjau, nes neveikė mano antena, – pasiteisino daktaras Proktoras.

– O jūs, Gregorai, – kalbėjo Liza, – nežiūrėjote todėl, kad neturite televizoriaus.

Lizos namuose televizoriaus ekrane Tenoresenas dirigavo jau šeštąjį „Norvegija – raudona, balta, mėlyna“ posmą, o tada kažkas dzingtelėjo į langą.

Komendantas nustebęs pažvelgė į stiklo šukes, sudužusį gėlių vazoną ir sniego gniūžtę kambario viduryje priešais jo fotelį. Iš pradžių dingo Liza, o dabar – šitai!

– Gerasis Dieve, kas čia vyksta? – sunerimo komendantienė.

Iš gatvės pasigirdo balsas:

– Atsiųskit čion Lizą Smirdalę!

Komendantas tėtis priėjo prie lango.

– Kas čia per padaužos? – užgriaudėjo jis. – Ko jums reikia iš mano dukros?

– Ji kuo *f*uikiausiai taria žodžius!

– Žinoma, ji taria žodžius kuo *f*uikiausiai! O aš esu pasiruošęs įrodyti, kad kuo *f*uikiausiai nusuksiu jums ausis!

Šitai pasakęs didysis žmogus išlėkė iš kambario ir gąsdinamai sustaugė, o riaumojimas išsiveržė koridoriumi, pro laukujes duris, pro vartelius į gatvę, ir Norvegijos jaunimas išsilakstė, apimtas panikos.

Komendantas nutilo, atsiduso ir sumurmėjo:

– Bet kur ji vis dėlto?

– Halvardas Tenoresenas, – pasakė Liza. – Dainuojantis manualinis terapeutas. Jis visus hipnotizuoja.

– Jis toks manualinis terapeutas, koks iš manęs mėnulio chameleonas, – burbtelėjo Biulė.

– Kokia grėsmė, – pareiškė Proktoras. – Mūsų prezidentas – žmones ryjantis mėnulio chameleonas. Ir jis sumanė skelbti karą Danijai!

Valandėlę jie mąstė tyloje apie šią apgailėtiną ir liūdną padėtį.

– Taip, taip, – prašneko Liza. – Gal galite kiek paskubinti tą planą? Turiu kuo greičiausiai grįžti namo ruošti namų darbų.

Komendantas stovėjo ant laiptų ir laukė, kol pareis Liza.

– Pagaliau parsiradai!

Jis stovėjo sunėręs rankas ir nutaisęs rūsčią miną bandė slėpti, kad jam palengvėjo.

– Ar žinai, kaip dėl tavęs nerimavo mama?

– Taip, – atsakė Liza, supratusi, kad tėtis irgi nerimavo. – Bet turėjau rimtą priežastį grįžti vėlai, tėti.

– O, nejaugi? Ir kokia gi ta priežastis?

– Apie tai negaliu pasakoti nei tau, nei mamai. Jūs privalote manim tikėti, tėti.

Komendantas lyg nukritęs iš dangaus žvelgė į dukrą, žygiuojančią pro jį, einančią vidun ir lipančią į antrą aukštą. Komendantienė atskubėjo pas vyrą žemyn.

– Ką Liza sakė?

– Kad turime ja pasitikėti.

Komendantienė klausiamai pažvelgė į komendantą. Tuomet vyras apkabino ją per pečius ir kostelėjo.

– Mieloji, regis, mūsų mažoji mergaitė nebe tokia ir maža.

Kai Biulė grįžo, namie jau buvo tamsu.

Jis dirstelėjo į sesers miegamąjį ir įtipeno pas motiną, norėdamas įsitikinti, kad nė vienos iš jų dar

neprarijo mėnulio chameleonai. Abidvi miegojo, iš knarkimo atrodė – saugiai ir nerūpestingai. Biulė jau buvo beuždaraąs motinos miegamojo duris, o tada išgirdo balsą:

– Čia tu, bastūne. Dabar aš per daug pavargusi, bet primink man rytoj iš ryto, kad surišusi tau rankas ir kojas perduočiau Norvegijos jaunimui, gerai?

– Gerai, mama.

– Bet jau būk paruošęs pusryčius!

– Žinoma. Labos nakties.

– Hmfrh.

Ir paskutinis to vakaro įvykis – trumpas Biulės šešėlių vaidinimas Lizai. Ne liūdnas, nors tą dieną buvo nutikę gan daug liūdnų dalykų. Vaidinimas buvo apie ilgiausią pasaulyje šuolių trampliną ir patį šuolį. Šis truko tol, kol žmogus virto paukščiu ir plačiais sparnais mėnesienoje nuplasnojo į tamsiausią naktį ir sapnus. Ir nenusileido dar ilgai, nors Liza su Biule jau seniausiai buvo įmigę.

Ypatingas masalas ir paspiriamosios rogės

SIVERTSENO KONDITERIJOS KRAUTUVĖLĖ įsikūrusi Oslo viduryje, šalia šalies parlamento rūmų – Stortingo, trijų drabužių parduotuvių, kirpyklos ir masonų ložės. Ant grakščių kėdžių apskritomis sėdynėmis prie mažų apskritų staliukų sėdi mielos šalimais gyvenančios ponios. Jos atsikanda po kąsnelį kepinių, pavadintų Europos miestų – Berlyno, Vienos, Paryžiaus – vardais, ir iš mažų puodelių šiek tiek gurkšteli arbatos, atvežtos iš tolimiausių Azijos kampelių. Dažniausiai jos šnekasi apie suaugusius vaikus ir mažus šių vaikučius, dar aptaria ir daugybę kaimynų reikaliukų. Tačiau kaip tik dabar jos šnekasi apie kur kas rimtesnį dalyką.

– Ar girdėjote, karalius pasitraukė į užsienį? – paklausė viena.

– Taip, į Pietų Triondelagą, – atsakė kita.

– Pietų Triondelagas greičiausiai taps prašmatnia vieta, – įsiterpė trečioji.

– Tenoresenas persikėlė į rūmus, – pareiškė antroji.

– Deramas žingsnis ir suprantamas, – tarė pirmoji. – Jis prezidentas.

– Tačiau iš tikrųjų liūdnoka, kad jis paskelbė karą Danijai, – pasiguodė trečioji. – Mudu su vyru nusipirkome bilietus į danų laivą, o dabar jokios kelionės nebebus.

– Taip nešnekėk, – įspėjo pirmoji. – Mūsų prezidentas žino, ką daro.

Šios trys damos buvo ne vienintelės, kurios tądien Sivertseno konditerijos krautuvėlėje kalbėjo apie svarbius dalykus. Aplink stalą kiek atokiau sėdėjo keturi asmenys ir aptarė ne ką menkesnius reikalus kaip pasaulio pabaiga, mėnulio chameleonai ir kojinių vagystės. Tie keturi asmenys buvo: daktaras Proktoras, Liza, Biulė ir Gregoras Galvanijus. Nuo tada, kai Liza su Biule išsiaiškino, kad Gregoras yra žmogus varlė, jau buvo praėjusios trys dienos.

– Ar manai, kad ji – hik! – ateis? – paklausė į laikrodį dirstelėjęs Gregoras.

– Aišku, ateis, – atsakė Biulė.

Ir vos jam atsakius atsivėrė durys. Įėjo apkūni moteriškė ir ryžtingai žengė prie jų staliuko. Ji stabtelėjo, leido akiniams nuslysti ant nosies galiuko ir nužvelgė ketvertuką.

– Ar tik šis ketvertukas nesiruošia gelbėti pasaulio nuo pabaigos?

– Priimtume į savo būrį ir dar vieną, ponia Strube, – atsakė jai Liza.

– O? – sukluso ponia Strubė. – Nesu sužavėta. Ir turiu pasakyti, kad ši vieta netinkama susitikimui norint burti pasipriešinimo judėjimą.

– Čia ir esmė, ponia Strube. Jeigu mes susitikinėtume įprastoje pasipriešinimams rengti vietoje, būtume iškart sučiupti, – paaiškino jai Biulė.

– Mes neverčiame nė vieno prisidėti prie mūsų, ponia Strube, – kalbėjo daktaras Proktoras. – Šiaip ar taip, šio judėjimo dalyviai labai rizikuoja.

Ponia Strubė perbedė profesorių.

– Viską, apie ką kalbėjote, gerai apmąsčiau, – pasakė ji. – Ir neabejoju, kad jūs teisūs. Bemaž visi mano mokiniai po vienos nakties ėmė rašyti su klaidomis, dingsta kojinės, o dabar mes greičiausiai įsiveršime į Daniją. Čia kažkas labai negerai. – Ji pasidėjo rankinuką ant stalo. – Aš su jumis. Ar kas užsakytų man arbatos?

Gregoras pašoko. Jis išraudo ir paslaugiai pastūmė jai laisvą kėdę.

– Fenome – hik! – nalu!

Ponia Strubė kilstelėjo antakį ir maloningai linktelėjo kolegai.

– Rodos, sakėte, kad prisidės ir dar vienas?

– Jis jau turėjo būti čia, – dirstelėjo į laikrodį Biulė.

Ir kaip tik tuo metu virš durų suskambo varpelis. Jie atsisuko ir pamatė įeinantį vyriškį. Jo sintetinės

kelnės buvo tokios aptemptos, kad jis vargiai įstengė sulenkti kelius, o piloto akiniai nuo saulės buvo tokie tamsūs, kad jis vos neužlipo ant padavėjos, plaukiančios pro šalį su didžiuliu padėklu, pilnu arbatinukų ir puodelių. Vyriškis prie durų palaukė, kol akys apsipras prietemoje.

– Jūs pakvietėte orkestro dirigentą Madseną, – tarė ponia Strubė. – Iš kur žinote, kad jis, skirtingai nei kiti, išvengė hipnozės?

– Buvo paprasta, – atsakė Biulė, modamas durų pusėn. – Madsenas nepakenčia chorinio dainavimo. Jis prisiekė nežiūrėjęs „Chorų karų".

Vyriškis prie durų pagaliau atkreipė dėmesį į mojančią jam ranką ir atskubėjo tiesiai prie jų stalelio. Jis apgraibomis susirado kėdę, bet ant jos nesisėdo.

– Atsiprašau, kad vėluoju, bet greičiausiai nebevažinėja autobusai. Matyt, jie bus perdirbti į patrankų sviedinius.

– Puiku, kad iš viso atėjot, – apsidžiaugė daktaras Proktoras.

– Taip, šiaip ne taip pavyko, – pasakė Madsenas, čiupinėdamas akinius nuo saulės. – Aš... ech... negaliu. – Jis garsiai sušniurkštė ir išsitraukė baltą lapelį.

Ponia Strubė jį pagriebė ir garsiai perskaitė:

– „Madsenas peršalęs ir, deja, šiandien negali dalyvauti pasipriešinimo judėjime. Linkėjimai nuo Madseno motinos."

– Chm, – krenkštelėjo daktaras Proktoras. – Labai gaila. O rytoj galėtumėt?

Madsenas papurtė galvą.

– Galbūt poryt?

Madsenas kostelėjo.

– Aš labai peršalęs, – pasakė nudelbęs akis į grindis.

Daktaras Proktoras atsiduso.

– Suprantu. Telieka palinkėti greičiau pasveikti.

– Ačiū, – vos girdimai sušnibždėjo Madsenas, pasiėmė lapelį ir skubiai smulkiais žingsneliais išsinešdino iš kur atėjęs.

– Taigi, likome penkiese, – daktaras Proktoras pamėgino išspausti viltingą šypsnį.

– Mažiau virėjų, mažiau druskos, – rėžė ponia Strubė. – Koks planas?

– Pirmiausia turime išsiaiškinti, kur buriasi mėnulio chameleonai ir ką jie rezga, – pasakė daktaras Proktoras. – Liza turi nuostabią mintį.

– Ir kokia ji?

– Užmesti jauką, – atsakė Liza.

– Panaudojant štai šitą, – parodė daktaras Proktoras.

Jis laikė rankoje pageltusią kartoninę dėžutę, didžiosiomis raidėmis ant jos buvo užrašyta: E18. DAŽIKLIŲ PRIEDAI. VALGYTI DRAUDŽIAMA.

– Ei! – sušnypštė Gregoras. – Nuo šio priedo gaivieji gėrimai panėšėja į apelsinų sultis! Labai pavojinga!

– Nurimk, Gregorai, – pasakė Proktoras. – Gerai, kad šių priedų rūsyje mažumėlį dar turėjau.

– Mėnulio chameleonai nuo priedų kvarksės, – pasakė ponia Strubė. – Bet kaip mes priversime juos šitai praryti?

– Nereikės nieko versti, – patikslino Liza.

– Tai kaip?..

– Palaukime iki vakaro ir pamatysime, – nusišypsojo ir gudriai mirktelėjo Liza.

– Cho cho, – džiūgavo Biulė. – Man taip patinka, kad net krūtinę maudžia! Tik pamanykit, mes tikri partizanai! – Jis nebegalėjo nusėdėti ir užšoko ant kėdės. – Turim sugalvoti pavadinimą! Laimė, aš jau viską apmąsčiau. Mes pasivadinsime... – Biulė teatrališkai patylėjo, nužvelgdamas visus, turinčius

vilties, bet ja netrykštančius veidus. – „Nugalėtųjų penketukas!“

– Turi galvoj, „nenugalimųjų“, – patikslino ponia Strubė.

– Ak, nugalėtųjų, – juokėsi Gregoras. – Cha cha.

– Ne, nugalėtųjų, – atsakė Biulė. – Čia ir visa esmė. Mes galėsime priešintis. Nesame nepažeidžiami. Bet mes kovosim. Štai kas šauniausia!

Kol visi prie stalo mąstė, buvo tylu. Paskui vienas po kito ėmė linksėti pritardami.

– Šaunus pavadinimas, – pareiškė ponia Strubė.

– Taiklus, – pritarė daktaras Proktoras.

– Iškart ir imkimės darbo, – paragino Liza.

– Taip, bet iš pradžių atšvęskime, – pasiūlė Biulė.

– Ką švęsti?

– Tai, kad turime pavadinimą. Kad gelbėsime pasaulį nuo grėsmių. Rytoj jau galime būti kritę didvyriškoje kovoje ir švęsti būtų per vėlu.

Kiek pamąstę visi sutartinai nusprendė, kad švęsti verta, o Biulė ėmė šokinėti ant kėdės ir mojuoti padavėjai.

– Daugiau arbatos, daugiau arbatos! Arbatos „Nugalėtųjų penketukui“!

Tamsa ir tyla apgaubė Pabūklų gatvelę.

Namai stovėjo vienas šalia kito apgaubti tamsos ir pritilę, bet jeigu būtum gerai įsiklausęs, trijuose iš jų būtum išgirdęs garsus. Jie sklido iš raudonojo ir geltonojo namelio, taip pat sukrypusio mėlynojo, stovinčio atokiausiai. Ir tie garsai buvo panašūs. Vis besisukančių skalbyklių garsai. Paskui raudonajame name stojo tyla. Nurimo ir mėlynajame name. Pagaliau šie garsai nuščiuvo ir geltonajame namelyje.

Keletą minučių viešpatavo tyla. Tada mėlynajame namelyje kažkas vos girdimai sukrebždėjo – tarsi langui atsidarant. Ir iškart vėl sukrebždėjo lyg užveriant langą. Netrukus mėlynojo namo lange tris kartus sublyksėjo kišeninio žibintuvėlio šviesa. Ir kaipmat triskart trumpai blykstelėjo atsakymai iš geltonojo ir raudonojo namų. Tada šių namų durys atsargiai prasivėrė ir vėl užsivėrė, o Liza su Biule nuskuodė į daktaro Proktoro namelį. Ir įsmuko vidun.

– Čionai! – paragino daktaras Proktoras iš apačios.

Juodu nulipo į rūsį, kuriame, palinkę prie skalbyklės, stovėjo daktaras Proktoras su Gregoru.

– Vienas iš jų buvo čia! – patvirtino profesorius. – Kaip ir manėme, iš skalbyklės nudžiauta pora kojinių.

Tikra tiesa: ant grindų buvo likę šlapi pėdsakai, vedantys nuo skalbyklės prie rūsio langelio, vidinė jo sklendė buvo atstumta. Visi išskubėjo į lauką ir giliai sniege palei rūsio langelį pamatė pėdsakus. Jie vedė sodu iki pat vartelių ir tolyn į kelią. Ant kieto ledo kojinių vagišiaus pėdos, savaime suprantama, prapuolė. Bet pėdsekiai rado kitų įkalčių. Gatvės žibinto šviesoje vos užmetus akį buvo matyti, kad kai kas ant sniego nusišlapino. Priėję arčiau visi suprato, kad šlapimas geltonas kaip apelsinų sultys.

– Tai štai koks tas jaukas, – sušnibždėjo Biulė. – Apibarstyti savo kojines dažikliu, kuris neišsiskalbia, įkišti į savo skalbyklę ir laukti, kol bent vienas mėnulio chameleonas atsidurs spąstuose. Tu geniali, Liza!

Liza šypsojosi. Galima sakyti, ji irgi buvo savim patenkinta.

– Dabar tereikės pasekti pėdsakais ir sužinosime, kur jie gyvena, – pasakė ji.

Daktaras Proktoras nuo tvoros atrišo apsnigtas roges, jie buvo nutarę, kad būtų išmintingiausia pasinaudoti kuo tylesne transporto priemone.

*

– Ateik, – pakvietė Gregoras, įsitaisęs prie vairo rogių gale.

Biulė atsisėdo ant sėdynės ir kišeniniu žibintuvėliu apšvietė pėdų atspaudus, o profesorius su Liza stovėjo ant šliūžių Gregorui už nugaros.

Gregoras atsispyrė, jo šlaunys buvo stiprios kaip varlių.

– Taigi, taigi, Gregorai, ne taip greitai, – paprašė Proktoras. – Vagišiui neturi kilti įtarimas, kad jis sekamas.

Gregoras vairavo kiek ramiau, jie bemaž be garso čiuožė tai į gatvės žibintų šviesos ruožą, tai iš jo, buvo girdėti tik silpna šliūžių daina. Biulė apšviesdavo pėdsakus ir trumpai nurodydavo, kur jie turėtų sukti į dešinę, kur į kairę.

Iš vieno kiemo senis besmegenis juodų angliukų akimis nustebęs žvelgė į pilnas žmonių roges, čiuožiančias pro šalį.

Netrukus Biulė liepė sustoti.

– Pėdsakai dingo, – sušnibždėjo jis.

Gregoras liovėsi spirtis, visi nuščiuvę dairėsi ir klausėsi.

– Greičiausiai jis persikūnijo štai į šį medį, – sušnibždėjo Biulė.

– Arba štai į tą šuns būdą, – parodė daktaras Proktoras.

– Arba į sniegą, – sušnibždėjo Liza. – Bet kodėl dingo pėdsakai?

– Palaukit, – pasakė garsiai Gregoras, nesivargindamas šnibždėti.

Jis išlipo iš rogių ir visi akimis sekė jį, einantį atgal tuo pačiu keliu, iš kur buvo atšliuožę.

Už šešiasdešimties metrų Gregoras sustojo ir bedė pirštu žemyn į gatvę.

– Paskutinis pėdsakas veda čia. Tiesiai prie šio kanalizacijos šulinio dangčio. Jis nusileido į nuotekų šulinį.

Visi susispietė aplinkui. Gregoras pasilenkė ir pakėlė dangtį.

Biulė nukreipė šviesą į bedugnį šulinį. Jie išgirdo tik varvančio vandens aidą.

– Ką darysim? – paklausė Liza.

– Labai paprasta, – tarė Biulė. – Mums reikia savanorių. Tie, kas sutinka leistis žemyn ir toliau sekti, pakelkit rankas.

Jam nereikėjo skaičiuoti.

– Savanorių nėra, – pasakė Biulė. – Na, žinoma, nėra. Tada paprašysiu leisti nuspręsti man. Ir aš nusprendžiau, kad savanoriu taps... – jis pasukiojo smilių ore prieš jį besdamas, – ...Biulė!

– Tu vienas? – sutriko Liza. – Geriau jau tada eikime visi drauge.

– Nieku gyvu, – paprieštaravo Biulė. – Nedidelis vaikinukas pliuškenasi kur kas tyliau nei keturi. Be to, galiu prašliaužti siauriausiais vamzdžiais. Pasirūpink Periu.

Biulė nusiėmė kepurę, iškėlė vorą ant piršto ir atkišo Lizai, ši atsargiai jį paėmė.

– Biule, šitaip nesitarėme, – ryžtingai tarė daktaras Proktoras.

– Dar susitarsime, – atsakė Biulė, apsivyniojo kaklą ilgu šaliku ir du kartus atsikrenkštęs porino toliau: – Mieli pasipriešinimo judėjimo dalyviai, nebijokite. Tegul mano auka nebūna bevaisė, nesiliaukite kovoti su blogiu. Jeigu kartais gyvas negrįžčiau, perduokite linkėjimus mano draugužių haremui ir stulbinančio grožio mylimosioms. Pasakykite joms, kad Biulė prašė jų neverkti. Bent jau ne itin smarkiai.

Biulė nykščiu ir smiliumi užsispaudė mažą strazdanotos nosies galiuką ir nosiniu balsu atsisveikino:

– Sudie!

Jis kiek pašoko aukštyn ir... dingo tamsioje skylėje.

– Jis išprotėjęs, – tepasakė Liza.

– O jau dėl šito, – sumurmėjo daktaras Proktoras, – niekas niekada nė neturėjo abejonių.

Žemai kanalizacijos šulinyje pliūkštelėjo.

– Kita vertus, – kalbėjo daktaras Proktoras, – jis teisus, vienas jo ūgio žmogeliukas kelia mažiau triukšmo pliuškendamasis nei keturi. Bet gal gelmėje jam reikėtų kelionės vadovo? Ką manai, Gregorai?

Gregoras pašnairavo į jį ir sustingo.

– Ko... kodėl žiūri į mane? Hik!

– Tu plauki kaip varlė, – paaiškino Proktoras. – Tamsoje primeni varlę. Svarbiausia – tu pažįsti šių gelmių gyventojus, o jie galėtų mums padėti.

– Gyventojus, gyventojus, – sutrikęs vapėjo Gregoras. – Ten tik varlės, ir jos gana kvailos, ir visiškai nepaslaugios. Tik jau ne varlės.

– Žiūrėk, – iš kišenės profesorius išsitraukė mažą buteliuką. – Maniau, galėtum gurkštelti porą gurkšnelių, kai jau šitaip viskas sudėtingai susiklostė.

Gregoras paėmė buteliuką, pažiūrėjo į etiketę ir garsiai perskaitė:

– „Daktaro Proktoro gaivusis gėrimas su aitriosiomis meksikietiškomis paprikomis. Vidutinio stiprumo.“ – Jis nepatikliai pažvelgė į Viktorą. – Ar nori paversti mane dar didesne varle, Viktorai? Pirmoji tavo dovana ir taip man sugriovė gyvenimą!

– Aš... ech, šiek tiek jį išbandęs, Gregorai. Čia mažiau raguotosios varlės ištraukos, taigi ir poveikis bus mažesnis.

– Ne! – užriko Gregoras taip įraudęs iš pykčio, kad atrodė tuoj sprogs.

Jis sviedė buteliuką ant kalniuko ir šis sudužo.

– Chm, – numykė daktaras Proktoras, – čia greičiausiai buvo mažiau ir A tipo norvegiško graužiko.

– Ei! – sušuko Liza. – Kol čia stovit ir ginčijatės, ten žemai Biulė vienas stengiasi gelbėti pasaulį nuo baisenybių.

Du suaugę, na, bent jau tikrai vyresni už ją, vyriškiai dėbtelėjo vienas į kitą.

– Ką manote, – Liza pasilenkė prie darbų mokytojo, – pasakytų „Nugalėtųjų penketukas“, jeigu išgirstų, kad nenorėjote padėti Biulei kovoti su mėnulio chameleonais?

Gregoras sušnarpštė, net karštas garas parūko iš nosies.

– Man nusispjauti, ką, po... – Jo veidas suakmenėjo. – Hik!

– O ponia Strubė? – nekaltai pasidomėjo Liza. – Jums nusispjaut, ką pamanytų ponia *Rožė Marija* Strubė?

Užsispyrėlis Gregoras sutiko valdingą Lizos žvilgsnį. Jo užsispyrimas jau tirpo. Kol galiausiai jis suniurzgė:

– Gerai jau, gerai. Lendu!

Ir daugiau nesispyriodamas jis dingo skylėje.

16 skyrius

Nuotekos ir slaptasis ginklas

BIULĖ IKI JUOSMENS STOVĖJO dvokiančiame vandenyje ir kraipė žibintuvėlį beveik nepralaidžioje šviesai gelmėje. Matė tik rudai juodas nuotekų vamzdyno sienas, ant kurių besipjaunančių žiurkių šešėliai buvo daug kartų didesni nei tikrovėje. Bent jau Biulė tikėjosi, kad jos nėra tokios didžiulės. Staiga jis šoktelėjo, pajutęs ranką ant peties.

– Čia aš, – nuramino Gregoras. – Išjunk tą žibintuvėlį.

– Ar išprotėjot? Be šviesos nė velnio nematysim.

Gregoras žvelgė į jį akmeniniu veidu.

Biulė atsiduso.

– Ar nesupratot, ką pasakiau? *Nė velnio nematau.* Juk čia požeminė nuotekų sistema, tiesa? Na gerai, pajuokavau.

– Aš gerai matau ir be šviesos, – atsakė Gregoras. – Vis dėlto mes galime ir nepamatyti mėnulio

chameleonų, jie slėpsis. Pranašumas tik toks, kad tamsoje ir mūsų nematys.

– Puiku, – pradžiugo Biulė, išjungė žibintuvėlį ir pamirksėjo tamsoje. – Ar jūs čia?

– Tvirtai laikykis.

Biulė pajuto, kaip dvi gleivėtos rankos jį sugriebė ir jau kitą akimirką jis sėdėjo Gregorui ant kupros.

Gregoras stipriai atsistūmė ir sulig kiekvienu yriu Biulė pajusdavo lengvai truktelint. Jie be garso slydo vandeniu tamsoje. Biulė užsimerkė. Jausmas, tarsi sėdėtų pasispiriamosiose rogėse joms čiuožiant.

– Hik! – kažkur sukvarksėjo.

– Hik! – atsakė Gregoras. – Hik, hik, hihik?

– Hiketdihik!

– Ačiū! Ech... hik!

– Ką jis sakė? – pasmalsavo Biulė.

– Čia buvo ji, – atsakė Gregoras.

– Graži?

– Nei bjauri, nei gražuolė. Ji sakė girdėjusi kažką pliuškenant šiuo keliu. Bet nieko nemačiusi. Ir tai labai keista, nes...

– ...varlės velnioniškai gerai mato, – užbaigė Biulė.

Jie tebesiyrė tolyn, o Gregoras vis klausinėjo sutiktų varlių apie mistiškus padarus, kuriuos jos girdėjo, bet kurių nematė. Ir jos nurodydavo irtis tolyn – į kanalizacijos sistemos, skersai išilgai išsiraizgiusios giliai po Oslu, didįjį mazgą.

Biulė nusižiovavo. Nuo tamsos jis darėsi mieguistas.

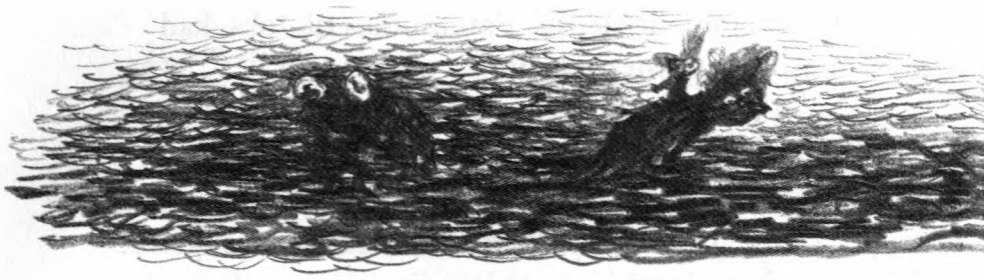

– Ką jūsų draugės varlės kalba apie gandą, neva čia gyvenantis aštuoniolikos metrų smauglys anakonda?

– Tu juk netiki tokiomis pasakomis? – sušnarpštė Gregoras. – Taigi, pasak panelių varlių, tas padaras pradingęs kaip tik čia.

Biulė apsidairė. Gregoras stabtelėjo tiesiai po kylančiu vamzdžiu. Iš viršaus driekėsi ploni geltonos šviesos ruoželiai, nuo jų vandens paviršius žvilgėjo.

– Kur mes? – pasiteiravo Biulė.

– Ar aš tau panašus į navigacijos sistemą? – supyko Gregoras.

– Pažvelkit, kopėčios. Lipkim!

– Ar tu tikras, kad mes – hik! – galime?

– Jau aš tai tikrų tikriausias, – pareiškė Biulė, nušokęs nuo Gregoro nugaros ir jau kopdamas aukštyn. Kiek palypėjęs, jis stabtelėjo. – Ar lipsit?

Biulė išgirdo sukvarksint ir galėjo prisiekti, kad tai nuskambėjo kaip plūdimasis. Girdėjo ir Gregorą lipant jam iš paskos.

Kopėčios baigėsi palei šulinio dangtį su mažomis skylutėmis, pro kurias skverbėsi šviesa. Biulė pamėgino kilstelėti dangtį, tačiau šis nė nekrustelėjo.

– Leisk man, – paragino Gregoras, perlipo per Biulę ir nustūmė dangtį lyg kokį razinų dėžutės dangtelį.

Biulė atsargiai žvilgtelėjo per kraštelį, pasiruošęs slėptis ir net kristi žemyn į kanalizaciją, jeigu tik būtų puolama. Bet šito neprireikė. Bent jau kol kas.

Jį iš visų pusių supo aukštos mūrinės sienos didžiuliais langais, pro šiuos buvo matyti krištoliniai šviestuvai ir prabangūs lubų piešiniai. Keturiuose balkonuose ant vis kito namo kabojo po vėliavą. Biulė matė šaligatvio plytelėmis grįstos ir prožektorių nutviekstos aikštės vartus. Aukštus, juodus ir su strypais, kylančiais iki mūrinių portalų. O kitapus vartų keturių blyksinčių fakelų šviesoje pamatė du sargybinius juodomis uniformomis ir keistomis kepurėmis su dar keistesnėmis plunksninėmis uodegomis.

Gregoras irgi iškišo galvą šalia Biulės.

– Kokiame čia – hik! – urve atsidūrėme?

Dabar jau Biulė galėjo atšauti: „Gal aš tau panašus į vadovą po Oslą?“ Bet jis nutylėjo. Be to, jis iš tiesų nežinojo, kur jie atsidūrė.

– Ar matote už vartų du apsauginiankus su tais kvailais plunksniniais kuokštais? – sušnibždėjo Biulė.

Gregoras linktelėjo.

– Jie sargybiniai. Čia rūmai.

– Tu manai?..

– Mėnulio chameleonai persikėlė į Karališkuosius Norvegijos rūmus. O mes – jų kieme. Ar suprantate? Mes paties prezidento Halvardo Tenoreseno panosėje.

– Hik!

– Greičiau!

– Hik hik!

Tačiau Biulė jau išsiropštė iš šulinio ir nubėgo slėptis į šešėlį palei vieną sienų. Jis stovėjo dairydamasis. Vienintelės durys buvo tiesiai priešais vartus, bet jos buvo apšviestos saulės, ten sargybinių jie būtų iškart pastebėti. Jis pažiūrėjo į langus. Visi sandariai uždaryti. Bet kas čia per garsai? Muzika? Vieno balkono durys buvo pravertos ir pro jas sklido šaltas balsas: „Čikitita, mudu žinome...“

Chiquitita, you and I know...

– Balkonas! – sušnibždėjo Biulė Gregorui, nenoromis atskubėjusiam paskui jį. – Mes turime pakliūti ten!

– Turime? – pūškavo Gregoras.

– Ar pavargot? – nusistebėjo Biulė. – Maniau, jūs – ypatinga varlė.

Gregoro veidas pamažu išraudo ir jis garsiai sušnypštė:

– Klausykis, tu, įžūlus berniūkšti! Su tavim ant kupros aš peplaukiau per pusę Oslo, o tu klausi, ar aš pavargęs? Tu nė nenumanai, ko reikėtų tikėtis iš vidutiniškai ypatingos varlės?

– Kad ji galėtų čia užšokti, – pasakė Biulė, rodydamas į balkoną ir raudoną vėliavą su auksiniu karališkuoju liūtu.

– Paklausyk...

– Prašau! Gregorai, žinau, kad jūs galit. Penkiasdešimt metrų pašokat be tramplino!

– Staiga pasijutau toks bejėgis. Net nežinau...

Biulė ėmė tyliai ir ritmingai drąsinti:

– Ei, Gre-go-rai, ei, Gre-go-rai...

Gregoras giliai įtraukė oro. Tada pritūpė ir pašoko. Į orą. Penkis metrus. Be jokio įsibėgėjimo.

Naujas pasaulio rekordas. Ir vis dėlto pusmetriu žemiau nei balkonas.

Jis nusileido ir vėl pamėgino iššokti penkis su puse metro.

Nusileido ir vėl pašoko, sudejavęs iš nevilties.

Vis dar tik penki metrai.

O tada nuvirto šešėlin, vos atgaudamas kvapą. Mėgino keltis, bet nesėkmingai.

Biulė pasilenkė prie jo.

– Ar kas negerai, Gregorai?

– Ta muzika! – sukriokė jis. – Jos daina!

– Apie ką jūs čia? – paklausė Biulė.

– Čia dainuoja Agneta. Todėl man ir nesiseka.

Biulė klausėsi. Pro balkono duris sklindantis balsas buvo šaltas ir nejausmingas; „Užtrauki naują dainą, Čikitita...“ buvo dainuojama angliškai ir su austrišku akcentu:

Sing a new song, Chiquitita...

– Jums turėtų pavykti, – drąsino Biulė.

– Nieko, – silpnai sušnabždėjo Gregoras Galvanijus ir susirietė, drebėdamas kaip drabužius gręžianti skalbyklė.

– Chm, – numykė Biulė ir ėmė mąstyti. Jis nusisuko ir susikaupęs suko galvą. Ieškoti ir ieškoti. Ir rado išeitį. – Jums patiko Peris, ar ne? – paklausė Biulė.

– Taip...

– Puiku. Ar matote tą auksinį liūtą vėliavoje, kabančioje balkone? Ten ne liūtas, o voras. Didelis, storas, geltonas, sultingas...

– ...sviestinis voras, – patikslino Gregoras.

– Taip! Sviestinis voras, Gregorai! Skanumėlis? Ar burnoje dar neišsiskiria sultys?

– Taip, taip, dabar jį matau. Ar man ne haliucinacijos? Aš toks bejėgis, Biule!

– Jums ne haliucinacijos, Gregorai. Gregorai! Atsimerkit! Grįžkite, Gregorai! – Biulė jam kumštelėjo ir Gregoro akys vėl išsprogo.

– Norėčiau, kad suvalgytumėt šitą skanutėlį vorą, Gregorai! Jūs jį sugausite ir... palaukit, palaukit!

Gregoras prasižiojo ir raudonas liežuvio ritinys jau buvo pasiruošęs išsivynioti. Biulė apsivijo liežuvį abiem rankomis ir kojomis.

– Dabar, Gregorai! Jau!

Ir liežuvis su tvirtai į jį įsikibusiu Biule iššovė. Jau kitą akimirką jis pasiekė vėliavą, o Biulės galva – balkono turėklų apačią. Biulė pasidavė į priekį ir vos ne vos pasiekė rankomis turėklus. O tada jis pajuto, kaip lipnus liežuvis stumtelėjo ore pakibusias jo kojas. Ausyse spengė, o akyse šokinėjo žvaigždutės. Bet Biulė nepasidavė. Jis kovojo iš visų jėgų – ir užkėlė vieną koją. Ir kitą. Tada persisvėrė per turėklą ir atsidūrė balkone. Atgavęs kvapą, jis paslapčiomis prisėlino prie durų ir išsitiesė tiek, kad galėtų dirstelėti pro langą.

Kambarys buvo tuščias.

Tačiau jame greičiausiai tūno koks tuzinas stovinčių ir sėdinčių mėnulio chameleonų, virtusių

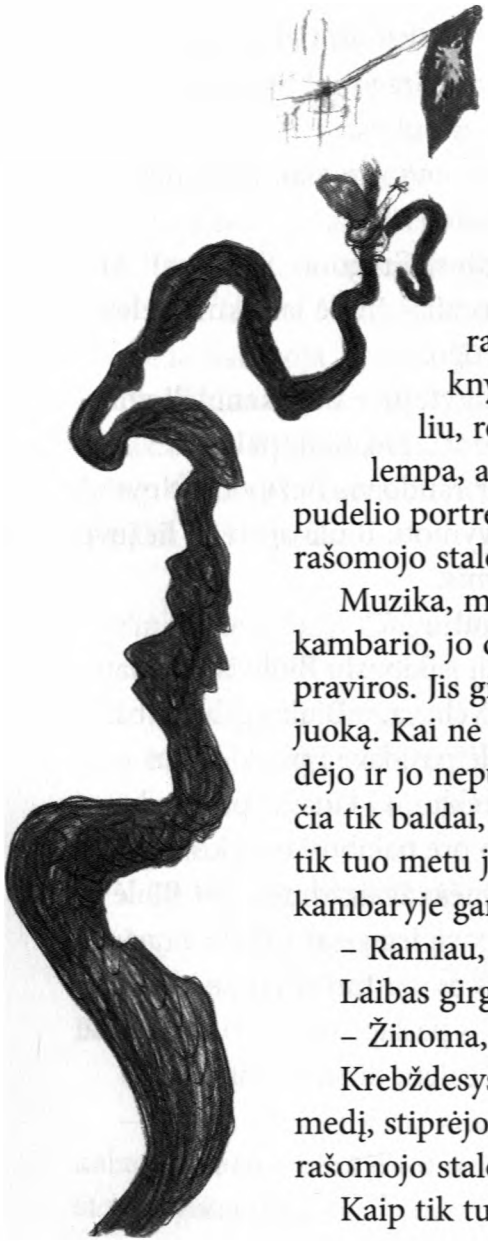

rašomuoju stalu, krėslu, knygų lentynomis, gaubliu, rokoko stiliaus sofa, lempa, apmušalais ar didžiuliu pudelio portretu, kabančiu virš rašomojo stalo.

Muzika, matyt, sklido iš gretimo kambario, jo durys buvo šiek tiek praviros. Jis girdėjo balsus ir tylų juoką. Kai nė vienas iš baldų nesujudėjo ir jo nepuolė, Biulė suprato, kad čia tik baldai, ir įsmuko vidun. Kaip tik tuo metu jis išgirdo gretimame kambaryje garsiai ir aiškiai sakant:

– Ramiau, Gioranai.

Laibas girgždus balsas atsakė:

– Žinoma, pone.

Krebždesys, lyg nagais dreskiant medį, stiprėjo. Biulė nuskubėjo prie rašomojo stalo ir po juo palindo.

Kaip tik tuo metu durys atsidarė.

Iš savo vietos Biulė tegalėjo matyti kojas. Jos buvo apaugusios šviesiais žilais plaukeliais ir baigėsi pora pėdų. Ak, štai iš kur tas krebždesys – iš apdriskusių baltų teniso kojinių styrojo dvi eilės pirštų su ilgiausiais, pačiais negrabiausiais ir nešvariausiais nagais, tokių Biulė dar nebuvo regėjęs. Nagai buvo užsilenkę ir drėskė parketą, kojoms šleivojant ir žirgliojant prie balkono durų. Jos trinktelėjo. Ilganagis padaras pasilenkė užspausti balkono durų užrakto mechanizmo, todėl Biulė išvydo kai ką baisiau už kojų nagus. Ilgą išriestą uodegą, plaukuotą užpakalį ir kažką jo angoje, o tada jau padaro kojų pirštai Biulei pasirodė palyginti gražūs ir negadinantys apetito. Ta kekė rausvų ataugų ant užpakalio galėjo būti vienintelis dalykas – hemorojaus mazgai. Išoriniai didžiuliai mazgai, ant kurių negera sėdėti ir kuriuos turėtų baisiai niežėti.

Padaras nurankiojo kažką nuo balkono durų slenksčio, ir kažkas ėmė garsiai šnarpšti. Paskui pasigirdo cypiantis suirzęs murmesys:

– Kaka! Bjaurios kelnės! Tarnaitė turi būti lengvai nubausta.

Kaka? Kaka? Biulė persigandęs dirstelėjo į savo batus ir prie rantuoto pado pamatė prilipusius rudus blynus. Kanalizacijos šulinyje jis bus užlipęs ant kakučio!

Vėl keletą kartų buvo sušnirpšta. Tada vėl ėmė artėti krebždesys nagais į parketą. Biulė sulaikė kva-

pą. Garsas vėl nutolo, padaras grįžo į gretimą kambarį. Biulė atsikvėpė – iš visų plaučių ir drebėdamas. Jis nedvejojo. Tai, ką jis čia pamatė, o nedaugeliui buvo pasitaikiusi proga, buvo baisusis mėnulio chameleonas.

Biulė atsistojo, ketindamas mauti greičiau negu greitai. Užduotis atlikta: jie išsiaiškino, kur apsistoję mėnulio chameleonai! Tereikia saugiai grįžti. Bet jo žvilgsnis užkliuvo už rašomojo stalo. Ant jo šalia rėmelio su linksmų pavianų nuotrauka gulėjo storas dokumentas. Biulė sustojo it įbestas. Visi puslapiai buvo antspauduoti didelėmis raudonomis raidėmis:

SLAPTAI

Antspaudas buvo tekštelėtas ir virš dokumento užrašo:

DANIJOS
(mažos šūdžių šalies)
IR VISO PASAULIO UŽGROBIMO PLANAS
Parašė Gioranas Klasonas, Liuftvaflio pulkininkas.
Iš švedų kalbos vertė leitenantė Tandūra Hansen.

Biulė suprato, kad jam reikia nešdintis, bet čia gulėjo kaip tik tokie dokumentai, kuriuos nepaprasti

KAKA.
BJAURIOS KELNĖS

agentai – o berniukas toks ir pats ketino tapti – trokšta rasti, tačiau net ir šnipinėjant visą gyvenimą retai kam pavyksta! Biulė pažvelgė į balkono duris. Gregoras jo laukia. Dirstelėjo į dokumentą. SLAPTAI. Biulė vertė lapus. Ir skaitė.

TRUMPOJO ŽYGIO PLANAS

Trumpai tariant, planas toks, kad mes užimsime Daniją (mažą šūdžių šalį!). Pirmasis žingsnis (žr. 1 skyriuje) – nukreipti smūgį į pačią jų širdį, kur knibždėte knibžda žmonių. Legolendo (mažo šūdžių miestelio) vidury padėti bombą, kuri nupūstų visą šį beprasmišką vienuolyną iš lego kubelių dangun! Mes suteiktume danams galimybę pasiduoti, kol nenutiko dar blogiau (žr. 2 skyriuje). Pirmoji alternatyva: jie pasiduoda, prisijungia prie Norvegų Sandraugos ir jau drauge skelbiame karą Islandijai (dar mažesniam šūdžių kraštui!) (žr. 3 skyriuje). Antroji alternatyva: bus tik dar blogiau. Mes leisime kvailus danus dar kvailesniems norvegams sušaudyti į skutelius. Leisime jiems pajusti, kaip mūsų mielasis tėvas ir geradarys Judolfas Staleris, persikūnijęs į kvailį Halvardą Tenoreseną, kasdien padidins hipnozės įtaką per chorinį dainavimą – geriausia prieš pat užmiegant, atsiprašau – per laidą „Chorų karai“ (žr. 4 skyriuje). Greitai norvegai (maža – iš tiesų

ne itin didelė – šūdžių tauta!) panorės sušaudyti savo močiutes, jeigu tik Judolfas įsakys! Tie, kas močiučių nešaudys, – o ką jau kalbėti apie danus, – atsidurs vaflinėje (žr. 5 skyriuje).

Vaflinėje? Biulė greitai atsivertė 5 skyrių.
5 SKYRIUS. NAUJAS SLAPTASIS GINKLAS CIVILIAMS NAIKINTI. VAFLINĖ (V1).
O ši va kaip atrodė – žiūrėkite kitame puslapyje:

Biulė vertė lapus ir skaitė. Ir ant sprando šiaušėsi plaukai. Tiesa, senelio knygoje buvo rašoma, kad turėtų nutikti kai kas labai baisaus, jeigu ima vaidentis mėnulio chameleonai. Tačiau šitai... nebuvo tik kažkas pabaisiškai baisaus, čia buvo *teragigamega*baisu, tai jau peržengė įprasto baisumo ribas, buvo taip baisu, kad jis turėjo pasitrinti akis ir skaityti dar sykį. Bet dabar nebebuvo priblokštas kaip pirmą kartą.

Kaip tik tuo metu jis išgirdo garsus – gretimame kambaryje stiprėjant ir artėjant krebždančius žingsnius. Durims darantis berniukas vėl palindo po rašomuoju stalu.

– Sulaikykit jį, – sududeno keistai pažįstamas balsas kažkam įsiveržus į kambarį.

– Neleiskit žmoggyvuliams pabėgti, – pritarė moteriškas balsas.

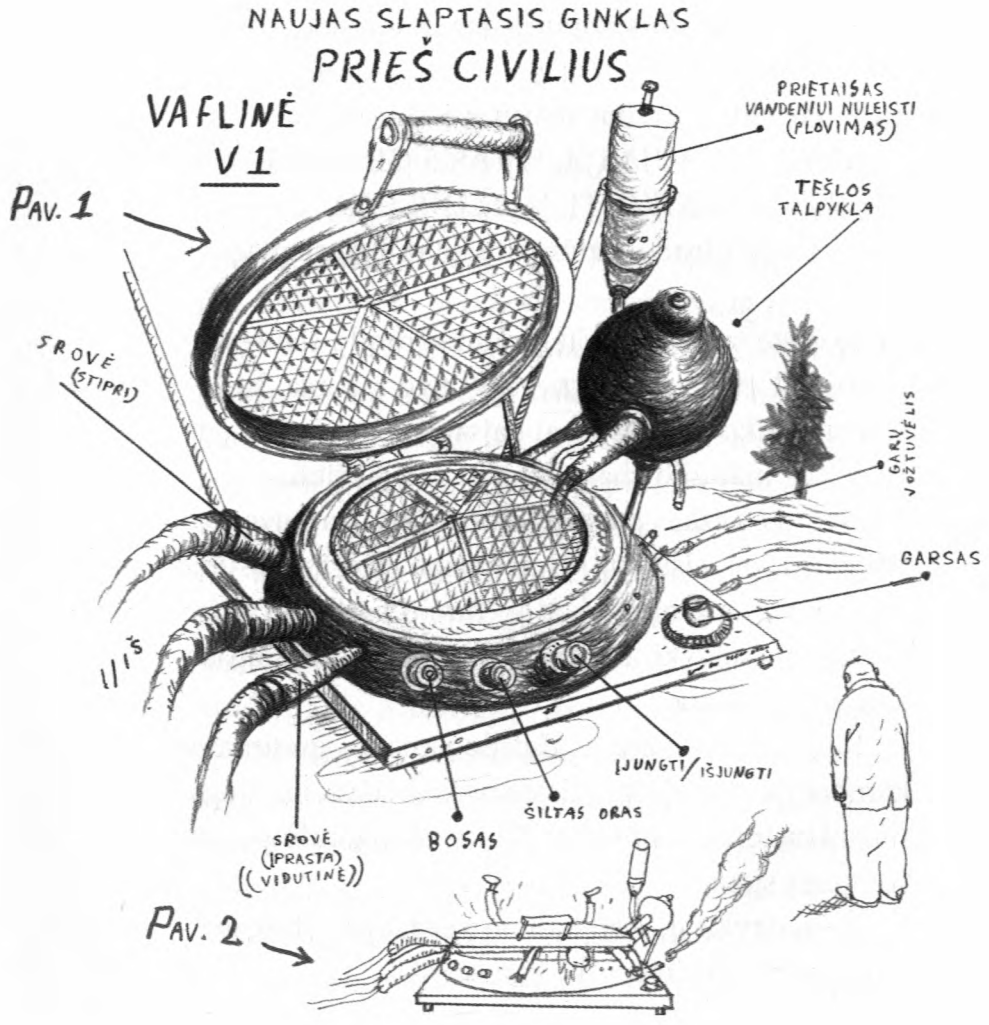
NAUJAS SLAPTASIS GINKLAS
PRIEŠ CIVILIUS
VAFLINĖ
V1
PAV. 1
PRIETAISAS VANDENIUI NULEISTI (PLOVIMAS)
TEŠLOS TALPYKLA
SROVĖ (STIPRI)
GARŲ VOŽTUVĖLIS
GARSAS
I/IŠ
ĮJUNGTI/IŠJUNGTI
ŠILTAS ORAS
BOSAS
SROVĖ (ĮPRASTA) ((VIDUTINĖ))
PAV. 2

O kitas vyriškas balsas cypsėjo:

– Pakankinti! Taip! Sukelti skausmą! Aš noriu, aš noriu!

Ir vėl gerai pažįstamas balsas:

– Užsičiaupk, Gioranai!

Biulė susirietė į kamuoliuką. Bėgti nebuvo kur. O jeigu tai, ką perskaitė, tiesa, jo laukia kur kas blogesni dalykai nei papildomi namų darbai, sprigtai ir nešlovė. Jis užsimerkė.

Vėl atsimerkė tik tada, kai pajuto šalto oro gūsį ir išgirdo tris balsus jau kiek tolėliau. Biulė žvilgtelėjo pro rašomojo stalo kamputį. Ir ten, balkone, už jau atvirų durų, jis pamatė persisvėrusius per turėklus tris rausvus užpakalius su pačiais šlykščiausiais hemorojaus mazgais, tokių dar nebuvo matęs... na, jau tris minutes.

– Čia jis! – šaukė moteriškas balsas. – Štai čia, prie sienos! Sargyba, čiupkite jį, kol jis nepaspruko į kanalizacijos šulinį!

Biulė išgirdo keletą garsų prie vartų ir šnaresį, privertusį jį galvoti apie grandines, kardus ir dantų griežimą. Ir staiga jis kuo aiškiausiai išgirdo:

– Hik!

– Taip, žvelkite čia! – cypė laibas balselis. – Tvirtesnį mazgą! Daugiau skausmo! Kankinkit! Aš noriu, aš noriu.

– Užsičiaupk, Gioranai. Jis keliaus į vaflinę, jokių keistenybių. Ar sutvarkysi, Tandūra?

– Žinoma, generole Staleri.

Trijulė balkone išsitiesė, atsisuko ir sugužėjo į kambarį. Biulė pasiskubino slėptis.

– Apie ką mes kalbėjome, Gioranai?

– Norite peršokti pirmąjį mano plano skyrių – Legolendo bombardavimą.

– Taip, ir jokių juokų. Mes užimsime Daniją iškart. Kitą trečiadienį. Aišku?

– Žinoma, generole Staleri.

Kai trijulė suėjo į gretimą kambarį, Biulė vis dar tebegirdėjo savo paties šnopavimą, lyg ką tik atšipusiomis pačiūžomis būtų nučiuožęs dešimtį tūkstančių metrų.

Biulei vos pasisekė žvilgtelėti į mėnulio chameleono, šnekančio bosu, veidą. Ir dabar Biulė žinojo tris dalykus:

1. Jis regėjo blogio veidą.
2. Gregoras pavojuje. Didžių didžiausiame – *teramegagiga*pavojuje.
3. Pasaulio pabaiga jau netoli.

– Ar manote, kad kas nors nutiko? – kalendama dantimis ir dirstelėjusi į laikrodį paklausė Liza.

– Tikiuosi, nieko nenutiko, – sumurmėjo daktaras Proktoras, klūpodamas prie šulinio krašto ir klausydamasis iš jo sklindančių garsų.

– Ką tu manai, Peri? – paklausė Liza, pasukdama galvą į petį, ant kurio matė Perį neseniai sėdint.

Tačiau septynkojis perujietiškas voras siurbikas buvo dingęs. Staiga ji pamatė jį, sėdintį ant kalniuko tarp daktaro Proktoro gaiviojo gėrimo buteliuko stiklo šukių.

Liza jį pakėlė.

– Kad šįvakar daugiau man nebėgtum, būčiau už tai labai dėkinga, – pasakė ji, pasikišdama jį po kepure.

– Judu su Periu eikite namo ir palįskite po šilta antklode, – pasiūlė daktaras Proktoras. – Aš čia vienas palauksiu. Gerai?

– Jokių kalbų, – atsakė Liza. – Būsiu čia, kol grįš Biulė.

Proktoras atsiduso.

– O kas bus, jeigu jis...

– Nekalbėkite! – pertraukė Liza. – *Žinau*, Biulė grįš. Jis man pažadėjo, kad visuomet grįš. Ir nors Biulė nesilaiko visų visiausių pažadų, bent svarbiausius iš jų visuomet ištesi.

Profesorius pažiūrėjo į ją, bet nutylėjo. O Liza akių kampučiuose kai ką pajuto. Tas kažkas ją užplūsdavo, kai ji labai pavargdavo arba nuliūsdavo.

– Taigi, taigi, – teištarė daktaras Proktoras.

– Jūs manote... – vos prasižiojusi Liza pajuto balso stygas virpinantį graudulį. – Ar manote, kad mes... niekada... – ji neįstengė susivaldyti, verksmo kamuolys jau veržėsi lauk, – ...daugiau

nepamatysime... – Liza suvokė, kad ištarusi Biulės vardą ims garsiai bliauti, bet vis tiek pamėgins. – Ar manote, kad agentas nulis nulis milijonas yra chameleonų šnipas?

– Biule! – choru sušuko Liza su profesoriumi.

Kitas trumpas skyrius

BUVO PATS VIDURDIENIS ir švietė saulė. Karolio XIV Jono gatvėje ant suoliukų sėdintys žmonės buvo šiltai apsirengę, blyškius besišypsančius veidus atsukę į saulę ir užsimerkę svajojo apie pavasarį ir vasarą. Ir apie naująją Norvegijos Sandraugą. O tamsiausiame ir giliausiame Sivertseno konditerijos krautuvėlės kamputyje išplėtę akis ir persigandę sėdėjo Liza, daktaras Proktoras ir ponia Strubė. Jie klausėsi.

– Dantys aštrūs it ylos, – sušnibždėjo Biulė, rodydamas savo mažus ir gana įprastus dantis. – Snukis atsikišęs. – Jis atkišo apatinį žandikaulį. – Ir įkritusios juodos be jokios išraiškos akys po vešliais antakiais. Šitaip, – jis kaip įmanydamas suraukė kaktą ir pažvairavo.

Liza vos nesukikeno. Šiaip ar taip, ji jau buvo girdėjusi Biulę vakar vakare apibūdinant mėnulio chameleoną.

– Trumpiau tariant, – šnibždėjo Biulė atkišęs į priekį žandikaulį, – tie atrodo visai kaip pavianai. Ir šneka švediškai.

– Tai patvirtina gandus, kad mėnulio chameleonai pirmiausia nuvyko į Švediją, kad pradėtų karą iš ten, – įsiterpė daktaras Proktoras. – Matyt, jie prabuvo ten daug metų, bet švedai nenorėjo su niekuo kariauti. Švedai nemėgsta rietenų ir mirtinai bijo tapti kieno nors priešais, kad ir kiek juos kas hipnotizuotų. Šitie mėnulio chameleonai greičiausiai užaugę Švedijoje.

– Aš atpažinau vieno iš jų balsą, – pasakė Biulė. – Halvardo Tenoreseno balsą.

Akimirką prie stalo buvo tylu ir visi žiūrėjo į Biulę, nutaisiusį paviano išraišką, kad sėdintieji prie stalo galėtų ją geriau perprasti.

– Svarbu, – prašneko daktaras Proktoras, – ne tai, kaip mėnulio chameleonai šneka ar atrodo, net jeigu jie ir gąsdinantys. Baisiausia – jie čia tam, jog įsitikintų, kad baisusis jų planas geriau veikia Norvegijoje.

Iš po Biulės kepurės pasigirdo garsas, tarsi koks menkas žagtelėjimas.

– Vargšas, vargšas, vargšas... – surypavo ponia Strubė, o Liza suskaičiavo dar keturis „vargšas“, kol šiaip griežta ir stipri mokytoja pagaliau apyverksnė ištarė „Gregoras“.

– Taip, – pritarė Proktoras. – Ir vargšas, vargšas, vargšas visas pasaulis. Biule, papasakok jiems.

– Taigi, – Biulė atsikrenkštė, – jie sukūrė planą, pagal kurį kitą trečiadienį Norvegija skelbs karą Danijai, tas karas išsiplės – apims Islandiją, Airiją, Indiją, Iraną, Stambulą, Iberijos pusiasalį, pasieks Izraelį, Iraką, Indoneziją...

– Pasakok trumpesnę versiją, – paprašė daktaras Proktoras.

– Gerai, – atsakė Biulė. – Mėnulio chameleonai pradės pasaulinį karą, jie trokšta kuo daugiau aukų.

– K-kodėl? – išmikčiojo ponia Strubė.

– Nes iš to jie ir gyvena, – tarė Biulė. – Jie ėda žmones.

– Ėda žmones?

– Daug kas taip daro, – aiškino Biulė. – Sūriuose vandenyse gyvenantys krokodilai. Smaugliai pitonai.

Baltieji lokiai. Ir kone pusė gyvūnų iš G. K. G. N. Juk žinote, mes jiems tik baltymingas maistas. Gyvieji mėsainiai. Svarbiausia, kad artimiausiu metu mėnulio chameleonams reikės daug maisto. Ir todėl šitai vyksta kaip tik dabar.

– Kodėl jiems dabar reikia daugiau maisto?

Biulė parodė pirštu į mėnulį.

– Jų giminaičiai tenai. Mėnulyje greitai nebeliks maisto. Todėl jie planuoja atvykti čia, visi iki vieno. Sakykim, jie pakviesti pietų. O pietums būsime patiekti mes.

– Juk tai siaubinga!

– Ką ir kalbėti, – tarė Biulė. – Jiems tai tas pats kaip mums, kai susirinkusi prie stalo šeima kartu valgo keptą vištą. Mes apie ją kitaip, kaip tik apie maistą, nė negalvojame.

– Tik čia jie leis mums patiems vienam kitą užmušti, kad jiems nereikėtų vargintis, – pridūrė Liza.

– Šitaip daug praktiškiau, – patvirtino Biulė.

– Ir kaip jie... – ponia Strubė ieškojo tinkamo žodžio, – ...tą maistą paruoš?

– Mačiau vaflinės piešinį, – pasakojo Biulė. – Didžiulės vaflinės. Didesnės nei tos, kurioje mes kepame...

– ...mėsainius, – atsiduso daktaras Proktoras.

– Gerasis Dieve! – ponia Strubė nesusilaikė ir vos girdimai sušnibždėjo: – Gregorai!

Visi nutilo, buvo girdėti tik pravažiuojančių automobilių ir tramvajų gausmas ir daina per radiją apie saulės spindulius, pavasarį ir paukščių čiulbesį.

Keturi iš „Nugalėtųjų penketo“ stovėjo Karolio XIV Jono gatvėje ir žvelgė į rūmus, o praeiviai skubėjo pro juos iš dešinės ir kairės. Biulė atsisuko į daktarą Proktorą.

– Jūs galėjote sukonstruoti šarvuotį, kuris įvažiuotų pro sienas ir išlaisvintų Gregorą.

– Išrasti tokį dalyką užimtų nemažai laiko, – atsakė Proktoras. – Ir brangu. Ar įsivaizduoji, kiek kainuotų vien šarvuočio danga? O kur dar vėdinimo įranga, dirželis ir...

Jį pertraukė Liza:

– ...iki kito trečiadienio nesuspėtume.

– Tikrai, – sutiko daktaras Proktoras. – Mums reikia tokio paties ginklo, kokį naudoja mėnulio chameleonai.

– Kokio? – paklausė Biulė.

– Įtaigos. Judolfas Staleris hipnotizuoja tautą, priversdamas ją veikti ir galvoti taip, kaip nori jis, tiesa? Mes turime rasti žmogų, kuris pasakytų tautai, kad tai, ką kalba Staleris, – netiesa, kad mes neturime pulti Danijos ir su ja kariauti.

– Hipnotizuotojo? – sukluso Biulė. – Puiku!

– Ne, tokio žmogaus, kurio visi klausytųsi.

– Žmonės nori klausyti tik Tenoreseno, – atsiduso Liza.

– Ne, yra ir kitas svarbus asmuo, – pasakė daktaras Proktoras.

– Manau, žinau, apie ką jūs galvojat, – ištarė ponia Strubė, lėtai linksėdama galvą.

– Apie ką, kas jis? – sušuko Biulė.

Ponia Strubė linktelėjo rūmų pusėn.

– Argi nežinote iš istorijos pamokų, ko norvegai klausė per Antrąjį pasaulinį karą?

– Karaliaus, – atsakė Liza.

– Taip, – patvirtino Proktoras. – Turime vykti į Pietų Triondelagą ir prašyti karaliaus įkalbėti tautą, kad ji pati save įkalbėtų neklausyti Judolfo! – uodė orą profesorius. – Ir skubiai!

Liza irgi ėmė uosti. Greičiausiai tai buvo jos vaizduotė, bet jai pasidingojo, kad užuodžia vaflių kvapą.

– O skuba reiškia tik viena, – tęsė Proktoras. – Mes turime pasinaudoti MSP.

– MSP? – nusistebėjo ponia Strubė. – Ar tai ne...

– Motociklas su priekaba, – paaiškino Proktoras. – Mes iškart važiuojame į Pietų Triondelagą.

– Bet motocikle su priekaba visiems vietos neužteks, – sumetė ponia Strubė.

– Jūs nematėte mano priekabos, ponia Strube, – pasakė Proktoras. – Eime!

Priekaba ir sienos vedlys

KAI LIZA, BIULĖ, PROKTORAS IR PONIA STRUBĖ per dvidešimt minučių nukasė sniego pusnis daktaro Proktoro kieme, išlindo motociklas.

– Paruošta, – pasakė daktaras Proktoras.

Jis ėmė kasti duobę sniege ir greitai pradingo joje. Buvo tylu, tik Biulės kepurėje pasigirdo žagtelėjimas. Po trijų minučių iš sniego pusnies pasigirdo sprogimas. Ir dar vienas. Iš duobės pakilo dūmai.
Vėl nugriaudėjo keli sprogimai, jie virto variklio gargaliavimu, ir štai – iš sniego pusnies išdardėjo senas motociklas su didžiulį triukšmą keliančiu varikliu. Ne tik tokio neapsakomo triukšmo niekas nebuvo girdėjęs, ir tokios didžiausios stilingiausios priekabos dar niekas niekada nebuvo matęs. Ji buvo apvali it pusė moliūgo, geltonai nudažyta ir išmoningai išdrožinėta. Aukštėliau buvo įrengta dešimt raudono pliušo sėdynių, kurių būtų užtekę nedideliam orkestrui.

– Gerasis Dieve, – bandė perrėkti triukšmą ponia Strubė. – Kas čia?

– Teatro ložė! – išdidus šaukė daktaras Proktoras. – Įsigijau, kai buvo išparduodamas Getės liaudies teatras Leipcige. Kėdės atkeliavo kartu.

– Čia užtektinai vietos nedideliam orkestrui! – sušuko ponia Strubė. – Bet kas per triukšmas!

– Joks ne triukšmas, – pasakė Biulė ir užsimerkęs, pakerėtas apsilaižė, – o tiksli A-dur. Paprasčiausias muzikinis variklis.

– Variklis iš Rytų Vokietijos, meksikiečių rankų darbo! – šaukė Proktoras dviem cilindrams stipriai klegant. Iš šoninio krepšio jis ištraukė krūvą nardymo akinių. – Užsidėkit ir šokit vidun!

– Į vietas! – ragino Biulė visiems sušokus į priekabą.

O kai visi susėdo į vietas, užsidėję kiekvienas savus nardymo akinius, pro kuriuos pasaulis atrodė šiek tiek geltonesnis, mėlynesnis ar raudonesnis, Proktoras pasuko greičio rankeną. Ir jie iššvilpė iš kiemo, palikę vienišą sniego pusnį.

Kažkas rėkė:

– Valio, ja ja!

Ir jūs žinote kas.

Jie važiavo ir važiavo, o pravažiavę Hamarą, Elveriumą ir Kopangą staiga pamatė nuorodą „Muitinė“.

Ir dar vieną užrašą, reiškiantį tą pat, tik Pietų Triondelago tarme.

– Pasiekėme pasienio punktą į Pietų Triondelagą! – sušuko Biulė, atsisukęs į pliušinėse kėdėse įsitaisiusius draugus, mosikuojančius rankomis ir dainuojančius trimis balsais, kad nesušaltų.

– Stop! – suriko Liza ir parodė ranka.

Ir iš tiesų priešais juos stovėjo dvi nuorodos STOP. Jas laikė du uniformuoti vyrai. Vieno iš jų apatinis žandikaulis buvo atsikišęs, galva apvali kaip gaublys, o juodos garbanos sukištos po kepure. Kitas buvo raudonskruostis, apskritaveidis, išsprogusiomis

menkės akimis ir gana griežtai išraitytais kaip S raidė keturiais ilgais it šiaudai plaukais.

– Ar jie vietiniai? – sušnibždėjo Liza.

– Jie norvegiškomis uniformomis, taigi, jie norvegai iš Triondelago, – aiškino Proktoras. – Leiskite man su jais pasišnekėti, gerai?

Liza su ponia Strube linktelėjo.

Proktoras atsikrenkštė.

– Ar girdėjai, Biule?

Biulė sunkiai atsiduso.

– Gerai jau, gerai.

Daktaras Proktoras sustabdė motociklą. Prie jų priėjo sargybiniai.

– Kur išsiruošėte?

– Į Pietų Triondelagą.

– Argi nematote, kad siena uždaryta? – paklausė sargybinis menkės akimis ir parodė į užkardą, nuleistą skersai kelią jiems už nugarų.

– Dabar matome, – atsakė profesorius. – Kokios bėdos?

– Jokių bėdų, – pareiškė sargybinis atsikišusiu žandikauliu. – Jeigu tik jūs nemėginsite sprukti iš šalies į Pietų Triondelagą?

– Ir tada jau jūs turėsite rūpesčių, o ne mes, – patikslino sargybinis menkės akimis.

– Gerai pasakyta, tu Triondelago velnie, – pagyrė sargybinis atsikišusiu žandikauliu.

– Ačiū, Triondelago snuki, – padėkojo sargybinis menkės akimis, plačiau išskėtė kojas ir užsikišo nykščius už diržo.

– Apie ką jūs kalbate? – paklausė Proktoras, nusiimdamas nardymo akinius.

– Argi negirdėjote? – aiškino sargybinis menkės akimis. – Prezidentas Tenoresenas griežtai uždraudė išvykti iš Norvegijos. Tie, kas bandys išvykti, bus apkaltinti tėvynės išdavyste ir jų lauks mirties bausmė. Greičiausiai nukirsdinimas.

– Mažų mažiausiai, – pasakė atkištalūpis. – Jeigu rasite vedlį, kuris perves jus per sieną į Pietų Triondelagą, irgi būsite nubausti mirti.

– Mažiausiai, – patvirtino sargybinis lyg menkės akimis.

– O kur mums rasti tokį vedlį?

– Trečias miško keliukas su iškirstomis eglėmis pakelėje. Raudonas namelis su žalia pašto dėžute. Pasisveikinkit ir pasakykit, kad jo taip pat laukia mirties bausmė.

– Taip ir padarysim, – tarė Proktoras, apsuko motociklą ir taip paspartino greitį, kad net sukėlė sniego audrą.

– Tai bent priekabėlė, – įvertino atkištalūpis ir nusivalė sniegą nuo atvėptos apatinės lūpos.

– Užtektų vietos ir nedideliam orkestrui, – pridūrė sargybinis ir nusivalė sniegą nuo menkės akių.

– Atrodo, jie suka į trečiąjį keliuką, kur iškirstos eglės, – sekė akimis motociklą atkištalūpis.

– Šiandien velnioniškai šalta, – sargybinis menkės akimis pasitrynė rankas. – Ką pasakytum apie kavą, Larsai?

– Aš ne Larsas. O ką pasakytumei apie kavą, daktare?

– Aš ne daktaras. O jeigu lašelį viskio?

– Puiku, tikrai, tu Triondelago velnie.

Sienos vedlys Kasa buvo toks senas, kad jo veidas dėl raukšlių panėšėjo į vaflinį blyną. Senas kūnas garsiai ir siaubingai traškėjo jam klumpinant sniegu ir vedant juos per mišką. Kai Proktoras su Kasa susitarė dėl kainos, jie pastatė motociklą tvarte ir skubiai išsiruošė į kelią.

– Iš tikrųjų labai malonu, kad jūs sutikote būti mūsų vedliu į Pietų Triondelagą, pone Kasa, – pasakė Proktoras.

– Užsičiaupk, – sušnibždėjo Kasa, atsikosėjo, nusispjovė į sniegą ir pažvelgė į aukštos įtampos laidus, besidriekiančius nuo vieno aukščiausio stulpo iki kito palei medžių viršūnes. – Turime elgtis tyliai. Pavojinga vesti jus per sieną. Jeigu jie mus pamatys, nušaus.

– Gerasis Dieve! – sušnibždėjo ponia Strubė. – Kas tie jie?

– Pietų Triondelago, kitaip – Norvegijos Triondelago, pasieniečiai. Ša!

Staiga jie sustojo ir sulaikė kvapą, o Kasa pridėjo ranką prie ausies. Garsas sklido iš miško glūdumos:

– *Kukū, kukū.*

– Gegutė, – sušnibždėjo Liza.

– Tarsi ir girdžiu Pietų Triondelago šnektą – nedaryti to? – susirūpino Kasa.

Jie vėl įsiklausė.

– *Kukū, kukū.*

– O aš girdžiu norvegiškąją gegutę, – sušnibždėjo Liza.

– Netreniruotai ausiai taip, – tarė Kasa. – Bet mes, turintys ypatingų įgimtų gabumų, *girdime* kitką. Eime, mes tame kelyje.

Jis išsitiesė ir ėmė eiti tolyn, o jo kojos ir sąnariai jį nešė traškėdami.

– Kokių įgimtų gabumų jūs dar turite? – pasidomėjo Biulė.

– O, visko po truputį, – atsakė Kasa. – Šiek tiek aiškiaregystės, leidžiančios mums numatyti, kas įvyks. Rankas, gydančias visokiausias ligas. Podagrą, kuri praneša apie viską: nuo gražaus saulėto oro iki sniego griūties pavojaus. Iš tiesų tai nėra kuo didžiuotis.

– O ką jūs matote dabar? – susidomėjo Liza.

– Matau... – Kasa primerkė vieną akį. – Matau... kad saulė rytoj iš ryto pakils lygiai septintą valandą penkiasdešimt trys minutės. Ir dar matau, kad jūs greitai sutiksite kai ką, kas nulems jūsų ateitį.

– Veikiausiai karalių! – pertraukė Liza.

– Patys matote! Aš turiu dovaną, – patenkintas tarė Kasa.

– Ką jūs manote apie pasaulio pabaigą? – paklausė Biulė. – Ar neseniai ką nors regėjote?

– Oi, tos pasaulio pabaigos ateina ir praeina, – pasakė Kasa. – O čia štai Pietų Triondelagas.

Jie išėjo iš miško ir priešais juos atsivėrė kraštovaizdis. Ir jau visiems paaiškėjo, kad tai Pietų Triondelagas, nes priešais vingiavo upė, kitapus jos driekėsi keliukas, o palei kelią po aukštos įtampos laidais stovėjo namelis ir ant jo puikavosi iškaba su užrašu:

DIDŽIAUSIAS SKLANDYTUVŲ
PASIRINKIMAS PIETŲ TRIONDELAGE.
PIRKITE DABAR! (ITIN MAŽOS KAINOS)

– Puiku, – pasakė daktaras Proktoras. – Bet kaip mes pereisime šitą?

Jis mostelėjo upės pusėn, ši buvo plati, žalsvai juoda ir tikrų tikriausiai ledinė ir gili. Ir jokio tilto, kur tik akys užmato – nei pasroviui, nei prieš srovę.

– Šito aš nežinau, – atsakė Kasa, krapštydamasis nosį, kad net girgždėjo šnervės.

– Betgi, mielasis, – kreipėsi į jį ponia Strubė, – mes jums sumokėjome, kad išvestumėt mus į patį Pietų Triondelagą.

– Taip, ir atvedžiau. Dabar jau paprasta, tereikia eiti palei aukštos įtampos laidus.

Jie pakėlė akis į aukštos įtampos laidus, vedančius per upę iki kito didžiulio stulpo ir dingstančius Pietų Triondelago Respublikoje. O Pietų Triondelage, upės pakrantėje, žinoma, stovėjo irklinė valtis su irklais, tarsi norėdama juos paerzinti, kad jie atsidūrė netinkamoje pusėje.

– Nenusiminkite, – kalbėjo Kasa. – Nes grąžinsiu jums motociklą už pusę tiek, kiek jūs sumokėjote, kad čia atvesčiau.

– Ačiū, nereikia, – choru atsakė ketvertas nugalėtųjų.

– Na ką gi, – tarė Kasa, – linkiu sėkmės.

Jis apsisuko ir grįžo į mišką tuo pačiu keliu, kuriuo atėjo.

– Ką dabar darysime? – atsiduso ponia Strubė.

Jie susėdo ant sniego ir ėmė žvilgčioti į kitą upės krantą.

– Gal perplauktume? – paklausė Liza.

Proktoras papurtė galvą.

– Srovė per srauni ir vanduo per šaltas. Turime eiti palei aukštos įtampos linijas, kaip sakė Kasa. Ką veiki, Biule?

– Ieškau... – sumurmėjo Biulė, palenkęs galvą prie savo nedidelės kuprinės, – ...šitų!

Jis priėjo pergalingai šypsodamasis ir aukštai iškėlęs porą ryškių oranžinių batų.

– Ei! – griežtai tarė daktaras Proktoras. – Čia mano pusiausvyrą padedantys išlaikyti batai!

– Aš juos paėmiau, – suglumo Biulė. – Pamaniau, jų gali prireikti.

Jis ėmė juos segtis, o kiti trys nesuprasdami spoksojo į jį. Staiga dviem iš jų kai kas toptelėjo. Liza su Proktoru atsisuko ir pažvelgė į aukštos įtampos liniją, nutiestą virš upės.

– Ne... – išsižiojo Liza.

– Tu... tu juokauji... – išlemeno daktaras Proktoras.

– Tu pamanei... pamanei... – lemeno ir Liza.

– Atsiprašau, bet apie ką čia judu šnekate? – paklausė ponia Strubė. – Ir ką tie keisti bokso bateliai turi bendra su visa šia padėtim?

– Čia daktaro Proktoro pusiausvyrą padedantys išlaikyti batai, – prašneko Biulė. – Ir jie padės man pereiti virš upės, kad valtimi galėčiau atsiirti čia.

– Tokiu atveju man pačiam teks atlikti šią užduotį, – pasakė daktaras Proktoras.

– Ar žinote? – palaižęs pirštą ir laikydamas jį iškėlęs paklausė Biulė. – Stipriai pučia. Vadinasi, aukštaūgiai tiesiog bus nupūsti nuo laidų. Mums reikia nediduko vaikino. O dar geriau – raudonplaukio.

– Chm, – tepratarė profesorius, įvertinęs gana smarkiai siūruojančias medžių viršūnes.

– Jis *gali* eiti, – pasakė Liza.

Ponia Strubė pašnairavo į profesorių, tada – į Lizą, o tada – į Biulę. Ir galiausiai į aukštos įtampos linijas.

– Manau, kad jūs trise, – ji lėtai dėliojo žodžius, – esate pašėlusiai ir iki skausmo jaudinamai akiplėšiškai visiškai pamišę.

– Jeigu jau taip... – šypsojosi profesorius.

– ...nusprendėte... – juokėsi Liza.

– ...jokios abejonės! – užbaigė Biulė.

Šokis ant lyno ir Peteris iš Triondelago

VĖJAS ŠVILPĖ BIULEI PALEI AUSIS. Jis sučiaupė burną ir kuo nuoširdžiausiai susikaupęs, ištiesęs rankas į šalis, žvelgdamas į priekį, labai atsargiai statė vieną koją priešais kitą. Vėjo gūsis pamėgino pasiųsti jį žemyn galva į prarają, tačiau batai siurbte prisisiurbė prie metalinių laidų.

Kai jis atgaudavo pusiausvyrą, kepurė ant galvos šoktelėdavo aukštyn.

– Liaukis žagsėjęs, Peri! – perspėjo Biulė. – Stengiuosi susikaupti! – Jis žvilgtelėjo žemyn. – Ir nesidairyk žemyn, Biule! – greitai sušnibždėjo ir vėl pakėlė akis.

Bet per vėlai. Jis jau matė, kaip svaiginamai toli iki vandens apačioje. Be to, upė buvo juoda. Juoda kaip asfaltas. Ir upės paviršius toks pat kietas, bent jeigu kristum iš šimto metrų aukščio. Biulė prisiminė senelio pasakojimą apie tą kartą, kai jis, jaunas jūreivis, išlipo San Fransiske kartu su antruoju laivo

kapitono padėjėju. Buvo taip karšta, kad jie nusprendė pasimaudyti ir pašokinėti nuo Aukso Vartų tilto. Bet teturėjo vienas maudymosi kelnaites – mėlynas ir gana laisvas. Taigi dėl maudymosi kelnaičių jie sužaidė akmens, žirklių ir popieriaus žaidimą: seneliui teko popierius, o antrajam laivo kapitono padėjėjui – akmuo. Pagal žaidimo taisykles laimėdavo popierius. Todėl antrasis laivo kapitono padėjėjas džiūgaudamas nusiėmė kepurę, apsimovė kiek per laisvas kelnaites, perlipo per tilto turėklus ir šoko. Senelis žiūrėjo, kaip antrasis kapitono padėjėjas vis mąžta, ir suprato, kad tiltas kur kas aukščiau, nei jiems atrodė. Ir kai antrasis kapitono padėjėjas pasiekė vandens paviršių, senelis suvokė, kad tas paviršius kur kas kietesnis, nei atrodo. Trumpai tariant, tai buvo atsisveikinimas su antruoju laivo kapitono padėjėju, išplaukė tik mėlynos dukslios jo maudymosi kelnaitės. Biulė dažnai pagalvodavo, kad jeigu tąkart senelis būtų pasirinkęs ne popierių, jis būtų turėjęs šokti. Ir jis niekuomet nebūtų sutikęs močiutės, ir jie nebūtų susilaukę tėčio, taigi nebūtų gimęs ir Biulė. Kaip tik dabar Biulei ir toptelėjo, ar šitaip nebūtų buvę geriau. Mat vėl papūtė vėjo gūsis ir ėmė judinti aukštos įtampos liniją, priversdamas laidą linguoti kartu su Biule taip, kad akimirką berniukas buvo priverstas pažvelgti tiesiai į juodą vandenį, kuriame kur ne kur jau plakėsi balti bangų purslai.

Biulė sulenkė kelius laikydamas pusiausvyrą ir laukdamas, kol nustos siūbuoti laidas. Bet iki kito stulpo dar buvo gana toli, o vėjas nesiliovė pūtęs. Jis tiksliai nė nežinojo, kaip jam būtų lengviau įveikti šią užduotį – su pusiausvyrą padedančiais išlaikyti batais ar be jų. Bet jis turi pasistengti. Tai taip paprasta. Ir jis padėjo kairę koją priešais dešinę. Tada – dešinę priešais kairę. Ne taip ir blogai. Gal ir pučia kiek mažiau? Tikra tiesa. Tolumoje Biulė išgirdo šaukiant. Apačioje laukymėje stovėjo Liza. Bet jis nenorėjo sukiotis. Jam reikėjo paskubėti. Jis vis greičiau perstatinėjo kojas. Ir dar šiek tiek greičiau.

Vėjas beveik nurimo. Kad tik jis vėl nepakiltų? O, jau kažką ir išgirdo. Miško ošimą. Akies krašteliu jis matė didžiulių eglių viršūnes žemai paupyje. Jos lingavo ir lenkėsi nuo vėjo gūsių. Biulė suprato, kad pralaimės. Atrodė, vėjas giliai įkvėpė ir sukaupė visas jėgas, kad nupūstų šį įžūlų mažą raudonplaukį žemyn. O dabar išpūtė orą visa jėga. Biulė susirietė, nes pirmasis gūsis nupūtė jam nuo galvos oranžinę kepuraitę. Jis matė ją plazdenant iš pradžių aukštyn, paskui žemyn, kol sukdamasi verpetais ir leisdamasi ji virto mažu taškeliu. Antrasis gūsis apsuko jį dukart apie aukštos įtampos laidus, o trečiasis ir paskutinis pasiuntė į orą.

– Uaaaa! – krisdamas rėkė Biulė.

– Hik! – žagsėjo Peris.

Jie taip apsisuko ore, kad pirmiausia Biulė pamatė virš jų artėjančią aukštos įtampos liniją, o paskui – artėjant po kojomis vandenį.

– Dvigubas uaaaa! – bliovė Biulė.

– Hikhik! – žagsėjo Peris.

Jie abu suprato, kas jų laukia. Blynai su žemuogių uogiene.

Biulė užsimerkė.

Tebebuvo užsimerkęs.

Laukė.

Ir laukė.

Ir laukė.

Ar jau greit trenksis?

Taip, taip, smūgis turėtų būti dar stipresnis.

Jis dar kiečiau suspaudė akis.

Greičiau, kiekgi galima?!

Bet ne. Nieko.

Kokiame jie aukštyje? Jis pradėjo nuobodžiauti. O gal jau mirė?

Biulė atsargiai pramerkė akį. Jis tebematė upę žemai apačioje, ji nepriartėjo. Greičiau priešingai, ji atrodė kiek nutolusi. Keista. Ir kažin kas buvo apsivijęs jam aplink klubus, tarsi jis sėdėtų prisirišęs.

Biulė pasisuko ir pasidairė.

Ir nepatikėjo savo akimis.

Plonytis siūlas kilo, atrodytų, iš niekur. O ant siūlo tiesiai virš jo sėdėjo Peris. Iš lėto Biulei ėmė aiškėti, kas tai – ogi voro nunertas siūlas.

– Ei, ar aš sapnuoju? – paklausė Biulė.

– Hik! – atsakė Peris.

– Ar aš kabau ant voratinklio? Negi tai įmanoma, Peri?

Dar nesulaukus atsakymo vėjas juos pakėlė ir ėmė sūpuoti pirmyn atgal, lyg didžiulėse sūpuoklėse tiesiai virš upės. Ir juos išlaikė voratinklis! Biulė sėdėjo ir džiaugėsi gyvenimu. Kol jam toptelėjo, kad šitai vyksta prieš pat pasaulio pabaigą. Jis turi veikti. Biulė nežinojo, kad septynkojo voro siurbiko iš Peru voratinklis gali išlaikyti vyruką su tokiais sunkiais raumenimis ir tokiomis didelėmis smegenimis kaip jo, bet apie tai pamąstys vėliau.

– Peri! – šūktelėjo Biulė. – Ar gali nunerti ilgesnį siūlą?

Ir Peris nunėrė. Netrukus jie kabojo virš upės, o Biulė atkišo mažas kojeles ir atsilošė į voratinklio pynę. Jie pasiūbavo. Biulė palinko į priekį ir sulenkė kojas po savimi. Ir taip atsistūmė atgal. Jis ištiesė kojas ir pakartojo sūpuoklių judesį. Pamažu judesiai greitėjo, siūbavimo kampas didėjo. Nusileidus žemiausiai, Biulė kojomis jau kone liesdavo vandenį, o į priekį ir atgal pakildavo vis aukščiau, net ausyse zvimbė. Ir kai į nugarą papūtė stipresnis vėjo gūsis, sūpuoklės su Biule ir Periu pagaliau atsidūrė kitapus upės.

– Paleisk! – sušuko Biulė.

Tučtuojau Peris siūlą nuleido dar žemiau ir Biulė nušoko ant žemės.

– Puikumėlis! – sušuko Biulė, minkštai nusileidęs pakrantėje ant sniego.

Jis susipainiojo voratinklio siūluose.

Peris turėjo juos perkąsti ir tada pasirodė siūlo galas. Biulė nubėgo prie valties su irklais, įstūmė ją giliau, įšoko valtin ir įstatė irklus įkabon. Besiirdamas žvilgčiojo į Perį ant suolelio valtyje.

– Nuostabu! – šaukė Proktoras, kai valtis priplaukė ir jis padėjo visiems į ją sulipti.

– Fantastiška, – pasakė ponia Strubė, paplekšnojusi Biulei per žandą.

– Bet kas ten iš tikrųjų nutiko? – paklausė Liza, paleidusi Biulę iš glėbio.

– Man nupūtė kepurę ir mes nukritome, – pasakė Biulė, perdavęs irklus Proktorui su ponia Strube, ir jie pasiėmė po vieną irklą. – Tai iš tiesų neįtikima, bet Peris voratinklio siūlą apsuko aplink aukštos įtampos laidus, o kitą galą pritvirtino prie manęs. Maždaug kaip kristi prisirišus guma, net nepastebėjau, kad mes pakibome. Nebūčiau patikėjęs, kad voratinklis gali būti toks stiprus.

– Hik! – žagsėjo Peris.

– Chm. Manau, čia nieko nepaprasta, – tarė daktaras Proktoras. – Ar pamenate buteliuką, kurį Gregoras sudaužė į asfaltą? Daktaro Proktoro gaivųjį gėrimą su aitriosiomis meksikietiškomis paprikomis, postiprį...

– Taip, taip! – nekantraudami sušuko Liza su Biule.

– Ar prisimenate, kaip Peris tupėjo ant kalniuko tarp stiklo šukių?

– A-ha, – ištarė Liza.

– A-ha, – pridūrė ponia Strubė.

– A-ha! – sušuko Biulė. – Peri, tu niekšeli! Paragavai gaiviojo gėrimo, tiesa?

Peris neatsakė.

– Šitokiam mažam padarėliui užtektų vos kelių lašų, kad taptų stiprus, – aiškino profesorius.

– Ir nunertų itin tvirtą voratinklį, – pritarė Biulė.

– Ir imtų žagsėti, – tarė Liza.

Jie perplaukė upę ir ištraukė valtį ant kranto, tada palypėjo aukštyn prie keliuko į namelį su iškaba.

– Po Pietų Triondelagą keliausime autostopu, – pasakė daktaras Proktoras.

– O gal netrukus atvažiuos autobusas? – vylėsi Liza.

Kurį laiką jie stovėjo, dairydamiesi į abi kelio puses, bet niekas pro šalį nevažiavo: nei automobiliai, nei autobusai, nei motociklai su priekabomis, nei paspiriamosios rogės, nei joks kitoks transportas.

– Beviltiška, – pasakė Biulė.

– Pasiteirausiu parduotuvėje, gal kas galėtų mums padėti, – tarė Proktoras.

Parduotuvė buvo neįprasta. Per didelę salę jis nuėjo prie tuštutėlio prekystalio.

– Ei? – šūktelėjo Proktoras, bet sulaukė tik aido.

– Kas čia? – paklausė Liza, rodydama į keistą įrangą, išrikiuotą ant grindų. Dydžiu ji buvo panaši į šuolių tramplinus ir pagaminta iš įvairiaspalvių medžiagų, užtemptų ant skersinių, virbų ir virvučių. Po kiekvienu tokiu prietaisu gulėjo lyg ir po miegmaišį.

– Atrodo, lyg niekas jų neskaitęs instrukcijų, kaip pasistatyti palapinę, – tarė Biulė.

– Čia sklandytuvai, – pataisė Proktoras. – Jeigu tokį įrenginį užsineštum ant kalno ir įsibėgėtum, pakiltum į orą ir gulėdamas maiše po sparnais ramiausiai nuskristumei. Keletą mylių, jeigu būtų geras oras ir tinkamas vėjas. Sveiki!

– Sveiki! – šūkavo ir Biulė.

Nieko.

– Greičiausiai čia nieko nėra, – pasakė Liza.

Kaip tik tuo metu pasigirdo trenksmas, ir oras salėje suvirpėjo.

– K-kas čia buvo? – sunerimo daktaras Proktoras.

Biulė linktelėjo į ponios Strubės ranką, tebegulinčią ant prekystalio.

– Ponios Strubės ypatingasis, – sušnibždėjo jis, – smūgis į suolą.

– Ar galėtumėte jos paprašyti daugiau taip nesielgti? – žiopčiojo daktaras Proktoras, mėgindamas nutildyti spengimą ausyse.

Pasigirdo triukšmas, durys atsilapojo ir įžengė jaunas vyras raudonu aptemptu kombinezonu su juodomis tepalų dėmėmis, vyro pilvukas buvo atsi-

kišęs. Atrodė, lyg būtų ką tik išlipęs iš lovos: šviesūs plaukai styrojo pasišiaušę į visas puses, o pro storiausius Lizos kada nors matytus akinių lęšius į juos spoksojo dvi mažos akutės.

– Po šimts pypkių! – su baime ir jauduliu sušuko nepažįstamasis. – Čia tiek žmonių! Tiek jų nematęs jau nuo Velykų!

– Laba diena, pone...

– Peteris! Aš Peteris! Čia tik aš – Peteris, ir pats šauniausias Peteris!

– Puiku. O štai čia daktaras Proktoras, čia Liza, Biulė ir ponia Strubė.

Peteris pasilenkė ir iš arčiau pažiūrėjo į Biulę.

– Ar tu tikras, berniuk, kad tavo vardas ne Peteris?

– Kuo tikriausias, – atsakė Biulė.

– O atrodai kaip Peteris.

Biulė gūžtelėjo pečiais.

– Tik jūs čia – Peteris.

– O tu smarkus vaikis! – tarė Peteris atsitiesdamas. – Ką čia veikiate?

– Ieškome karaliaus, – pasakė Liza. – Norvegijos karaliaus.

– Jis turi vasarnamį mieste, – paaiškino Peteris.

– Mieste?

– Klebu. Tolokai. Nuo čia devynios mylios. Ar turit automobilį?

– Ne, – atsakė Liza. – Bet gal čia važinėja autobusai?

Peteris papurtė galvą.

– Visi persikėlė į Norvegiją. Arba į Klebu. Aš čia vienas.

Jis iškėlė rankas, atlošė galvą ir sušuko:

– Aš Peteris! Peteris! Niekas nenuskriaus Pe-te-rio!

– Ar turit automobilį, Peteri? – paklausė Proktoras. – Sumokėtume už kelionę į Klebu.

Peteris papurtė galvą ir sprigtelėjo į akinių lęšį.

– Aš trumparegis. Minus septyniolika dioptrijų. Tas bailys techninės apžiūros stotyje neišdavė man vairuotojo pažymėjimo. Todėl aš taip ir neišvykau į Klebu. Iš šitos skylės be vairuotojo pažymėjimo niekur neišvyksiu.

Jis atlošė galvą aukštyn ir vėl užriko:

– Bailys! Peteri! Nagi!

Jis liovėsi ir pažvelgė į juos.

– Jie baiminosi, kad ir aš išvažiuosiu. Bet dabar, kai visi išvyko, nebeliko su kuo važiuoti. Ir kodėl man nebuvo išduotas vairuotojo pažymėjimas, kodėl visi susimokę prieš mane?

– O valtis? – paklausė Liza. – Ar galėtume ją pasiskolinti?

Peteris gūžtelėjo pečiais.

– Norint pasiekti Klebu, reikėtų plaukti prieš srovę. Kitu keliu plaukiant – kriokliai ir slenksčiai.

Ketvertas nugalėtųjų liūdnai susižvalgė.

Staiga Peterio veidas nušvito.

– Aš paruošiu šokoladinio gėrimo. Reklamavau kakavą skraidydamas sklandytuvu. Man sekėsi, visus

nugalėjau! Vaikų sportas! Peteri! Ar galėčiau išvirti kakavos? Jos turiu sočiai!

– Nežinau, – tepasakė daktaras Proktoras ir dirstelėjo į laikrodį. – Po keturiasdešimt aštuonių valandų bus užimta Danija.

Peteris maldaujamai į juos pažvelgė.

– Ar negalėtumėt šiek tiek čia pabūti? Pažaistume šaškėmis. Aš, Peteris, esu geras žaidėjas!

– Apgailestauju, – atsiprašė Proktoras.

– Neišeikite! Į kakavą įdėsiu sviesto.

Proktoras pažvelgė į kitus tris.

– Jis čia jaučiasi vienišas, – sušnibždėjo Liza. – Galėtume šiek tiek pabūti.

Proktoras atsigręžė į Peterį ir plačiai nusišypsojo.

– Ačiū, kakavos mielai išgertume.

Liza su Biule padėjo Peteriui paruošti kakavą mažoje virtuvėlėje salės gilumoje.

– Vieną dieną aš iš čia išvažiuosiu, – pareiškė Peteris. – Kai tik parduosiu visus sklandytuvus, paliksiu šią vietą. Taip, greičiausiai vyksiu netgi į Oslą, o ten ir jus aplankysiu. Jeigu jūs, žinoma, lauksit svečių.

– Tikrai lauksim, – tarė Liza.

– O kaipgi sekasi parduoti sklandytuvus, jeigu čia niekas negyvena? – pasidomėjo Biulė.

– Labai blogai, – liūdnai atsakė Peteris. – Nors pardavinėju juos jau beveik trejetą metų, niekas

dar nė vieno nenupirko. – Jis nudžiugo. – O gal jūs norėtumėt nusipirkti?

Liza nusijuokė.

– Manau, tikriausiai mums nereikia tokių... ech, sklandytuvų, Peteri.

Ir vėl viltis už storų minus septyniolikos stiprumo akinių užgeso.

– Ne, aišku. Ką gi jūs veiktumėt su sklandytuvais?

Akimirką virtuvėlėje buvo tylu, jie klausėsi, kaip ūžia puodas, ir sergėjo, kad neišbėgtų kakava.

– Man, regis... – išsižiojo Biulė. – Man toptelėjo... man toptelėjo puiki mintis.

O ne, pamanė Liza.

Pakilimas su vanilės skoniu

– KAIP TAU IR ŠOVĖ MINTIS, kad skrisime į Klebu sklandytuvu? – purtydamas galvą stebėjosi daktaras Proktoras. – Juk nė vienas iš mūsų nežino, kaip juo skristi.

– Peterio šeima – sklandytojai, – aiškino Biulė, šokinėdamas aukštyn žemyn iš džiaugsmo ir vilties. – Ir jis žino, kaip jį valdyti. Ar tiesa, Peteri?

Peteris linktelėjo.

– Taip, taip. Tačiau vietos čia tik keturios, o mūsų – penki.

– Mudu su Liza sutilpsime į vieną miegmaišį, – nenusileido Biulė. – O Proktoras – laibas it žibinto stulpas. Vietos užteks.

Profesorius pažvelgė į Peterį, linksintį galvą.

– *Take-off*, – pasakė Peteris, ir Proktoras ėmė linksėti.

– Kas? – klausė Biulė. – Kas dabar?

– *Take-off* reiškia pakilti. Startas. Puiku, kad mąstai kūrybiškai, Biule, bet apsižvalgyk. Ar matai kokią kalvos viršūnę, nuo kurios galėtume įsibėgėti ir pakilti?

Pro salės langus Biulė matė rupūžės odos reljefo kraštovaizdį.

– Turime keliauti į Klebu, – tarė profesorius.

– Turiu ir daugiau kakavos, – pasakė Peteris, o jo balse buvo justi bejėgiškumas. – Galėčiau išvirti ir su vanile? Ir dar nežaidėme šaškėmis.

Jie papurtė galvas, padėkojo už kakavą, užsisagstė striukes ir jau norėjo eiti, bet staiga Biulė šūktelėjo:

– Turiu!

Profesorius ir kiti atsisuko. Biulė tebesėdėjo prie stalo ir spoksojo į tuščią kakavos puodelį.

– Ką turi, Biule?

– Ar galėtumėt visiems dar įpilti kakavos, Peteri?

Peteris nudžiugo.

– Su vanile?

– Nebūtinai su vanile, – atsakė Biulė.

– Apie ką tu čia kalbi? – susirūpino Liza.

– Apie pakilimą, – atsakė Biulė.

– Ar jūs įsitikinę, kad jis veikia? – paklausė Peteris, pasviręs į priekį ir už strypo laikydamas didžiulį sklandytuvą visai šeimai.

– Ne, – pareiškė daktaras Proktoras, įsitaisęs jam už nugaros. – Jūsų valia, jūs vis dar galite rinktis.

– Nepriekabiaukite, – tarė Peteris, tvirčiau įsikibęs strypo. – Noriu į Klebu.

– Gerai, – ištarė Proktoras ir pakėlė puodelį su kakava. – Visi pasiruošę?

– Pasiruošę! – sušuko Liza su Biule, sulindę į miegmaišį vienoje sklandytuvo pusėje.

– Pasiruošusi! – šūktelėjo ponia Strubė iš miegmaišio kitoje pusėje.

– Tada išgerkime, – tarė Proktoras.

Ir visi vienu mauku ištuštino savo puodelius su kakava.

– Keturi, – ėmė skaičiuoti Biulė.

– Mm, – Peteris bandė atpažinti skonį. – Kad ir ne vanilės skonio, bet ne tokie ir blogi. Kaip jūs juos vadinate?

– Daktaro Proktoro pirstukonautų milteliais, – patenkintas apsilaižė daktaras Proktoras. – Ar nemanote, kad kriaušių skonis suteikia švilpiantį garsą?

– Trys, – skaičiavo Biulė.

– Ir jūs iš tiesų manote, kad šie milteliai nuskraidins mus iki Klebu?

– Na... – tepasakė Proktoras.

– Du, – skaičiavo Biulė, – vienas.

– Gnaibo, – juokėsi Peteris glostydamas pilvuką.

– Nulis, – ištarė Biulė.

Ir visa aplinkui pabalo.

O kai sprogimo garsas, nusiritęs upės paviršiumi, aidu grįžo ir vietovė pasidengė sniegu, prekybos salės aikštelė buvo tuščia. Tik ant stulpo plazdenanti vėliava skelbė didžiausią sklandytuvų išpardavimą Pietų Triondelage. Kieme vėl buvo tylu, tik gerai įsiklausęs, būtum išgirdęs riksmą aukštai iš dangaus:

– Po šimts pypkių! Peteris! Tėra vienintelis Peteris! Perduokite taurę jam!

Liza spoksojo. Gamtovaizdis apačioje panėšėjo į žemėlapį, pamažėl slenkantį po jais. Čia, viršuje, buvo šalčiau, ji juto savo nosies galiuku. Tačiau miegmaišyje buvo šilta ir gera.

O jau tylu! Tik didžiojo raudonojo sparno zvimbimas, stygų, čia įsitempiančių, čia atsilaisvinančių girgždesys, tiksintis aukščio matuoklis jiems kylant ir šalia jos šnopuojantis miegantis Biulė.

Kartkartėmis Proktoras kai ką pasakydavo Peteriui ir parodydavo žemėlapyje, nusikabintame nuo sienos parduotuvės salėje. Ir galiausiai Proktorui buvo patikėta valdyti sklandytuvą, prieš tai Peteriui parodžius, kaip visa veikia.

Saulė jau skendo jūroje toli vakaruose, dangaus mėlis iš pradžių nusidažė oranžiniu raudoniu, o paskui žalsvai violetine spalva. Kartkartėmis apačioje po jais nušvisdavo namų langai, kartkartėmis – kelių žibintai, iš aukštai jie panėšėjo į jonvabalius.

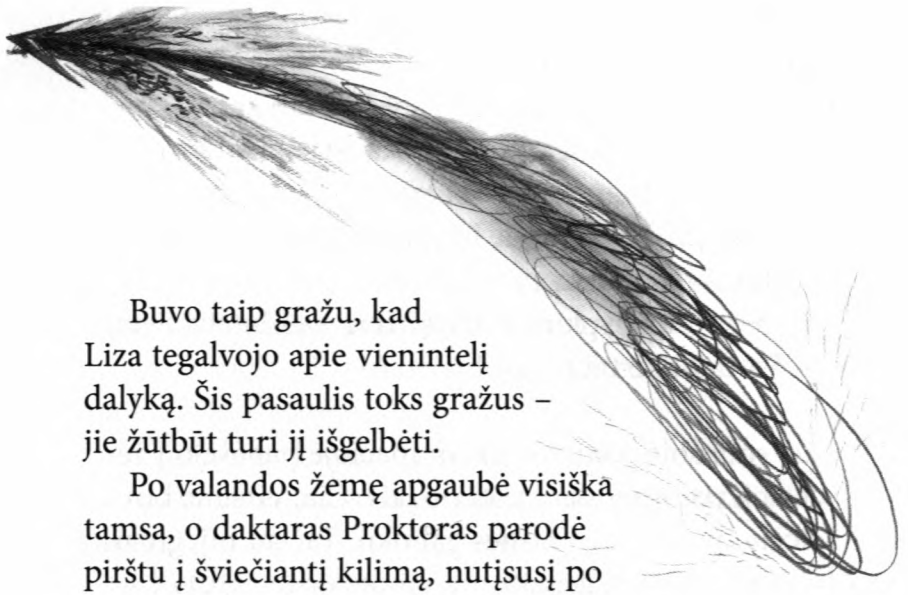

Buvo taip gražu, kad Liza tegalvojo apie vienintelį dalyką. Šis pasaulis toks gražus – jie žūtbūt turi jį išgelbėti.

Po valandos žemę apgaubė visiška tamsa, o daktaras Proktoras parodė pirštu į šviečiantį kilimą, nutįsusį po jais tarsi iš niekur.

– Klebu, – tarė jis.

Bet Liza jau miegojo.

Audiencija ir Morzės abėcėlė

– JŪSŲ KARALIŠKOJI DIDENYBĖ sulaukė svečių.

– Ko? – karalius pakėlė akis nuo kryžiažodžio laikraštyje „Pietų Triondelago laikas“.

Dirstelėjo į laikrodį. Vienuolikta valanda vakaro. Svečių tokiu vėlyvu metu? Karalius pažvelgė į tarną Okę tarpduryje. Tarnas buvo išstypęs ir prakaulus, tarsi kas būtų uoliai pasidarbavęs gerai pagaląstu skalpeliu – smailianosis, siauraveidis, smailiasmakris ir aštriadantis. Vilkėjo siaurą „pabučiuok man į užpakalį“ švarkelį su dviem nutįsusiais kampais. Ir laidė dar aštresnes pastabas, ką karalius daro ar ko nedaro. Bet pastabas jis laidė švediškai ir karalius ne visada suprasdavo jo sarkazmą.

Kartais karalius pamąstydavo, kodėl jis nusisamdė Okę, kol pasiteisindavo, kad samdyti švedus pigiau, be to, šiems patiko dirbti ir patarnauti norvegams, net jeigu tie mokėdavo kukliau. Jie patarnaudavo, šypsodavosi ir įtaikaudavo, sakydavo: „Kaip pagei-

dausite, o didysis, turtingasis norvege.“ Gal ir keista, mat nėra nė menkiausios abejonės, kad švedai ir sumanesni, ir gabesni už norvegus. Ir tarnas Okė pasiprašė darbo kaip tik tą dieną, kai apsimetėlis prezidentas išmetė karalių iš Karališkųjų rūmų.

Vis dėlto karalių dažnai apnikdavo jausmas, kad tarnas Okė slapta iš jo juokiasi. Kad ir kaip ten būtų, be rentos ir tremtyje, svetimame krašte, karaliui nieko neliko, kaip tik nusisamdyti tarną švedą ir vietoj „prašau“ pakęsti jo švedišką sarkazmą.

– Jie nusileido sklandytuvu. Jie kirto sieną, nes nori pasikalbėti su Jūsų Karališkąja Didenybe ir prašo audiencijos. Ar galiu juos atvesti?

– Chm, – numykė karalius ir vėl užmetė akį į laikraštį. Velnias, tie Pietų Triondelago kryžiažodžiai tokie sudėtingi. – Dešimtmetis? – paklausė karalius, įsikišo ranką į sportines kelnes ir pasikasė dešinę šlaunį.

Okė erzinamai ir sarkastiškai atsidūsėjo.

– *Decennium*.

Karalius suskaičiavo raides – žodis tiko. Šiaip ar taip, jis juk karalius.

– Pažiūrėkime, – vedžiojo jis pirštą kitu stulpeliu. – Penktas vertikaliai. Trylika raidžių. *Samprotavimas?*

– Jie laukia, Jūsų Karališka.

Karalius atkreipė dėmesį, kad tarnas Okė vis dažniau patrumpina jo titulą, ir jam tas nepatiko. Vis dėlto jis baiminosi, kad pareikalavęs kreiptis į jį visu kreipiniu kaskart sulauks prašymo padidinti algą.

– Taip, taip, siųsk juos čia, – piktai mostelėjo ranka karalius.

Okė išsmuko ir vėl įėjo laikydamas plačiai atvertas duris. Pro jas įžengė keista draugija. Pirmas pasirodė ilgas ir liesas it žibinto stulpas vyriškis nardymo akiniais, paskui jį – mažutėlis strazdanotas berniukas raudonais plaukais, ant kurių tupėjo vabzdys, ir niekuo nekrintanti į akis mergaitė su kasytėmis. Užtat paskutinė įėjusi viešnia privertė karalių išplėsti akis – atrodė, kad apkūnios griežtos damos nosis neturi pabaigos. Ir vis tiek ji buvo viena gražiausių būtybių, kokias tik karalius buvo kada nors matęs.

– Jūsų Karališkoji Didenybe, – prabilo žibinto stulpas su plaukimo akiniais. – Esu daktaras Proktoras ir mes atvykome pas Jus su misija – Jūs privalote kreiptis į norvegų tautą, kad ji atgautų sveiką protą.

– Tinka! – nušvito karalius ir užrašė atsakymą į penktą vertikaliąją užduotį. – Sveikas protas.

– Ar tai reiškia, kad Jūs sutinkate tai padaryti? – paklausė žibinto stulpas, prisistatęs daktaru ar panašiai.

– Vien tik dirbti ir dirbti, – kalbėjo karalius. – Aš drįstu jums pareikšti, kad ir taip turiu daug ką nuveikti. – Jis linktelėjo į metro aukščio žurnalų šūsnį su kryžiažodžiais po ranka.

– Šaliai reikia Jūsų, Karaliau, – įsiterpė mažytis raudonplaukis. – Kol dar pasaulio neužgriuvo nepaprastai didžiulė bėda. Jūs turite grįžti su mumis į Norvegiją.

– Grįžti? Pas tą mieląjį prezidentą, kuris mane išmetė lauk? – piktai sukikeno karalius.

– Halvardas Tenoresenas turi būti sustabdytas! – pareiškė mergaitė. – Beje, jo visai kitas vardas. Jo vardas – Judolfas Staleris ir jis – mėnulio chameleonas.

– Aišku, – tarė karalius. – O kas tie mėnulio chameleonai?

– Jie atrodo kaip pavianai, o jų užpakalis pilnas hemorojaus mazgų, – įsiterpė berniukas.

– Taip, ir kas gi jų neturi? – sumurmėjo karalius ir kryžiažodyje ėmė ieškoti, neseniai buvo matęs klausimą apie beždžionę, įdomu, gal tiks žodis „pavianas“?

– Tenoresenas užhipnotizavo visą tautą, – aiškino mergaitė. – Jis žvelgia tiesiai į kamerą, o tie, kas ilgą laiką žiūri jam į akis, ima daryti keistas kalbos klaidas ir besąlygiškai vykdo jo įsakymus.

– Man neįdomu, – atsakė karalius. – Mokiausi hipnozės, kai dar buvau princas. Mes irgi ją taikydavome, sakydami kalbą per televiziją Naujųjų metų išvakarėse. Mes hipnotizuodavome žmones, norėdami išlaikyti karaliaus valdžią ir dėl panašių kvailysčių. – Jis pažvelgė į kryžiažodį. – Gal galėčiau ir jus kiek užhipnotizuoti? *Mieli tautiečiai...*

– Ne, ačiū, – pasakė mergaitė. – Tenoresenas iškeps Galvanijų ir užims Daniją kitą trečiadienį. Ir tai bus poryt. Jūs turite būti su mumis, Jūsų Karališkoji Didenybe.

– Tuščios kalbos, – atšovė karalius. – Man čia patinka. Parabolinė antena, jokių mokesčių už kelius, pigūs degalai, nėra užsieniečių... taip, išskyrus mudu su Oke. Ir Pietų Triondelago kepsninės dešrelės kur kas skanesnės nei...

Kitą akimirką kambaryje kažkas sprogo. Karalius pašoko, net pakilo virš krėslo, o kai vėl į jį klestelėjo, persigandęs žvelgė į ranką, ką tik trinktelėjusią į stalą. Smūgis buvo toks nežmoniškai baisus, kad privertė akimirką sustoti širdį, o dabar ji daužėsi trigubai greičiau. Karaliaus žvilgsnis lėtai sekė ranka aukštyn iki pečių, veidu ir ilga nosimi, akiniais, veriančiu žvilgsniu, skrodžiančiu jį kiaurai.

– Paklausykite, – tarė ir kiaurai veriantis balsas. – Jūs, mano berniuk, padėsite mums išgelbėti pasaulį. Aišku?

– K-k-kas jūs to-kia? – skiemenavo karalius.

Jokio atsakymo, karalius matė vien tik jį prikaustančiusį žvilgsnį, net nepajėgė nusukti akių.

– Čia ponia Strubė, – išgirdo jis sakant raudonplaukį berniuką. – Tai, ką išgirdote, buvo ponios Strubės smūgis, o dabar į Jus įsisiurbęs ponios Strubės žvilgsnis.

– S-S-Strubės žvilgsnis?

– Taip, ar pajutote, kaip jis persmelkė Jūsų smegenis ir po kelių sekundžių jos ims virti.

– D-duokite mano smegenims ramybę.

– Su sąlyga, – tarė toji, kuri buvo pavadinta ponia Strube, – kad atliksite savąją karaliaus pareigą.

– Žinoma. Kuri... ech, yra?..

Iniciatyvą perėmė mergaitė su kaselėmis.

– Jūsų pareiga – pranešti norvegų tautai, kad Judolfas Staleris yra apsimetėlis ir kad nevalia jam paklusti. Kad jie turi atsisakyti apsišaukėlio prezidento. Ir tai turi būti padaryta tučtuojau!

– O dangau, – sunerimo karalius. – Ir jūs manote, kad tai mano jėgoms ir... ech, ryšiuosi pasakyti kalbą?

Visa delegacija priešais jį sulinksėjo.

– Ir viskas? – klausė karalius. – Tik kalbą pasakyti?

– Taip, iš dalies, – patvirtino žibinto stulpas su plaukimo akiniais. – Panašiai jūsų pirmtakas veikė iš

Londono per ankstesnį pasaulinį karą. Jis kreipėsi į tautą ir įkvėpė ją pasipriešinti.

– Chm, – stebėjosi karalius. – Ir norvegai pasipriešino?

– Na. Gal ne taip drąsiai, kaip būtume norėję, bet gerokai ryžtingiau nei tuomet, jei karalius būtų pratylėjęs.

– Suprantu... – karalius mąsliai žvelgė į juos ir svėrė visus už ir prieš. Jo pirmtakas anuomet padarė keletą trumpų radijo pranešimų, todėl galėjo grįžti į krėslą prie židinio ir toliau spręsti kryžiažodžius. O vėliau net galėjo parsikraustyti į rūmus. Kita vertus, baisiausiai nuobodu rašyti tokias kalbas.

– Mes pasitikime Jumis, Jūsų Karališkoji Didenybe, – švelniai tarė ponia Strubė ir nusišypsojo.

O jis pamanė: ji graži. Ir pasilenkė prie jos.

– Tarp mūsų kalbant, ponia Strube, man atrodo, kad titulas „Jūsų Karališkoji Didenybė“ per daug formalus. Būtų puiku, jei kreiptumėtės į mane Jūsų Karališkoji.

– O, labai dėkoju, Jūsų Karališkoji, – tarė ponia Strubė ir sumirksėjo. – O jūs galite mane vadinti Rože Marija.

– Cha cha, – juokėsi karalius.

– Tai ar kreipsitės į tautą, kaip prašome?

– Na, jau gana vėlu, išsimiegokime, – tarė karalius. – Oke, paruoškite mūsų svečiams princesių lovas.

Okė apsisuko ant kulnų.

– Čia tokių nėra, turime tik keletą kuklių miegamų vietų.

– Kokių dar vietų?

– Lovų. Mes gyvename kalnų namelyje, o ne rūmuose, Jūsų Karališkoji.

– Didenybe, Oke.

– Atsiprašau.

– Karališkoji Dide... pamiršk tai. Puiku, tebus lovos. Ir vakarienė. – Karalius atsisuko į ponią Strubę. – Turiu kepsninės dešrelių, Rože Marija. Iš prekybos centro „Rema“. Itin skanios. Itin pigios.

– Ak, ačiū, labai ačiū, Jūsų Karališkoji.

– Che che, – kikeno karalius.

– Ir dar kai kas, – įsiterpė raudonplaukis berniukas.

– Na? – nepatenkintas paklausė karalius.

Mat visuomet būdavo ir *dar* vienas dalykas. Ir dažniausiai to *dar* vieno dalyko karalius nemėgo labiausiai.

– Jūs turite duoti mums užduotį išgelbėti Gregorą, – kalbėjo berniukas. – Ir šalį. O iš tiesų – ir visą pasaulį.

– Aš?

– Jūsų pareiga.

– O kodėl?

– Nes Jūs – karalius, – aiškino berniukas. – O jeigu mums bus lemta žūti pirmiems, norėtume mirti už karalių ir tėvynę. Būtų geras pavyzdys, tiesa?

Karalius susimąstė.

– Puiku, – tarė jis ir pasikasė dešinę šlaunį. – Aš įsakau jums išgelbėti Gregorą. Ir šalį. Ir visą pasaulį.

– Jėga jėjė! – užriko berniukas.

– Dėkoju, – pasakė mergaitė ir pagarbiai tūptelėjo.

Liza nepajėgė užmigti. Ir ne todėl, kad persivalgė keptų Pietų Triondelago dešrelių. Ir ne todėl, kad galvojo apie komendantą tėtį ir komendantienę mamą, apie Gregorą ir mėnulio chameleonus, ir pasaulio pabaigą. Ir net ne apie šnarpštimą ir knarkimą kaimynams saldžiai įmigus lovose šalimais. Ją trikdė kitoks garsas. Ir ne garsas vėjo, švilpaujančio sklandytuve kieme. Peteris leido jiems pasilaikyti sklandytuvą, kol jis nusigausiąs į miestą, išgersiąs kakavos ir pažaisiąs pokerį. Tai kitoks garsas. Spragsintis garsas. Liza nenutuokė, kas čia per garsas galėtų būti, bet atrodė, lyg jis sklistų iš kitos patalpos vasarnamyje.

– Biule, – sušnibždėjo ji.

Tačiau Biulė atsakė tik švilpiančiu knarkimu.

Liza nuspyrė antklodę ir vogčiomis nusėlino prie durų ir į koridorių. Čia ji sustojo ir klausėsi, o ledinės grindys stingdė nuogas pėdas.

Garsas sklido pro praviras duris koridoriaus gale.

Ji prisėlino prie durų ir žvilgtelėjo vidun.

Pirmiausia ji pamatė ant kėdės atlošo kabantį švarką. Tarno Okės „pabučiuok man į užpakalį“ švarkas. Ant kėdės nugara į Lizą kažkas sėdėjo, lengvai ir ritmingai spaudydamas klavišus, gal

rašomosios mašinėlės. Bet Liza greitai atpažino Morzės aparatą. Komendantas tėtis tokį aparatą turi Akershiuso tvirtovėje, jis naudojamas per karą, juo siunčiami pranešimai, panašiai kaip šiais laikais elektroninės žinutės mobiliaisiais. Tėtis buvo išmokinęs Lizą Morzės abėcėlės. Pavyzdžiui, trys trumpi, trys ilgi ir trys trumpi signalai reiškia SOS. O žodelį „ei!“ sudarytų vienas trumpas ir du trumpi signalai. Bet kurgi, po galais, tarnas Okė siunčia pranešimus tokią gūdžią naktį? Ji apmirė, pamačiusi tarno Okės ranką. Negi čia jo ranka? Okės rankos pirštai buvo ilgut ilgutėliai, apaugę žilais plaukais ir juodais nagais.

Lizos žvilgsnis nuslydo kėdės atlošu. Ogi čia, „pabučiuok man į užpakalį“ švarko skvernams nugaroje prasiskyrus, ji pamatė kažką kyšant pro kėdės atlošo tarpelius. Kažką šviesiai rausvą. It kekę. Ir nors nebuvo anksčiau nieko panašaus mačiusi, Liza jau nutuokė, kad čia hemorojaus mazgai.

Staiga spragsėti liovėsi. Liza akimirksniu atsitraukė nuo durų. Sulaikiusi kvapą klausėsi, o širdis krūtinėje daužėsi kaip pašėlusi. Tarnas Okė – mėnulio chameleonas! Gal jis išgirdo, kad ji čia? Iš baimės ji norėjo kuo greičiau nešti kudašių, o blaivus protas kuždėjo, kad tarnas Okė išgirstų jos žingsnius. Laimėjo blaivus protas. Ji laukė prašydama širdelės plakti šiek tiek tyliau. Sekundės bėgo. Nieko neįvyko. Ir Liza vėl išgirdo siunčiamus Morzės signalus.

Ji iškvėpė ir klausėsi. Skaičiavo. Ir dėliojo raides.

K-A-R-A-L-I-U-S S-U-L-A-U-K-Ė S-V-E-Č-I-Ų S-U-K-I-L-Ė-L-I-Ų TAŠKAS J-I-E N-O-R-I I-Š-G-E-L-B-Ė-T-I V-A-R-L-Ę TAŠKAS K-Ą D-A-R-Y-T-I? TAŠKAS

Liza luktelėjo. Ir vėl pasigirdo spragsint atsakymą:

P-I-L-N-O-S K-E-L-N-Ė-S! J-U-D-O-L-F-A-S L-I-E-P-I-A N-U-K-I-R-S-T-I J-I-E-M-S G-A-L-V-A-S I-R S-U-V-A-L-G-Y-T-I P-U-S-R-Y-Č-I-A-M-S TAŠKAS G-I-O-R-A-N-A-S.

Suvalgyk juos pusryčiams!

Jie neturi ko prarasti, jie turi iš čia dingti!

Liza tylut tylutėliai sėlino koridoriumi. Girgžtelėjo grindlentė. Jai pasirodė, kad durys už nugaros atsiveria, bet iškentė negrįžtelėjusi. Komendante tėti! – mintyse šaukė ji. Komendante tėti. SOS. SOS!

Nugalėtieji greičiausiai taps maliniu

KARALIUS SAPNAVO, kad rūmuose ruošiama iškilminga vakarienė. Aplinkui vien spindesys ir linksmybės, ministrai linkčioja ir tūpčioja, jis pats pasipuošęs šventiniu drabužiu, perrištu šilkine juosta, o ant krūtinės – vien medaliai. Pasakodamas šalia sėdinčiai damai, poniai Strubei, apie medalį „Mažasis jūrų arkliukas“, staiga jis pajuto klibant krėslą po užpakaliu. Pažvelgęs aukštyn, jis pamatė manualinį terapeutą – dainuojantį. Halvardą Tenoreseną. „Čia mano krėslas, – pareiškė Tenoresenas. – Traukis!“

Karalius tebesėdėjo, o Tenoresenas jį vis purtė.

– Kelkitės, Jūsų Karališkoji!

Karalius atsimerkė. Ir prieš akis pamatė tarną Okę.

– Turite eiti, Jūsų Karališkoji. Svečiai užsirakino kambaryje. Man reikia raktų.

– U-užsirakino. Ir kam gi, po galais...

– Nežinau, bet jie manęs neįsileidžia. Jie kažką rezga. Manau, greičiausiai juos pasiuntė Tenoresenas.

Tenoresenas! Karalius pašoko iš lovos, apsivilko chalatą, įkišo ranką į naktipuodį šalia lovos ir ištraukė raktų ryšulį.

– Aha, – tepasakė Okė, imdamas ryšulį.

– Einu kartu, – tarė karalius.

Einant koridoriumi link svečių kambario karaliui neprasprūdo pro akis, kad Okė pasiėmęs aprūdijusį kardą.

– Kam šitas?

– Nukirsiu jiems galvas. Jeigu priešintųsi.

– Neprireiks, – ištarė karalius ir pabeldė į duris. – Greičiausiai įvyko nesusipratimas. Rože Marija! Čia Jūsų Karališkoji! Kas vyksta?

Jokio atsakymo.

Karalius atsisuko į Okę.

– O ko tau prireikė eiti pas juos naktį?

– Kirsti... ech, patikrinti, ar nereikia ištuštinti naktipuodžių.

– Na gerai, – pasakė karalius, ryšulyje rado reikiamą raktą, įkišo jį į spynos skylę ir pasuko. – Rože Marija! Ateinu!

Jis palenkė durų rankeną ir, vos spėjo atverti duris, tarnas Okė įpuolė į kambarį iškėlęs kardą virš galvos.

– Ne! – surėkė karalius, bet per vėlai.

Kardas perskrodė pagalvės audinį ir pakilo plunksnų debesis. Ir dar vienas. Ir dar.

– Tarne Oke! – sušuko karalius.

– Tarne karaliau! – atsiliepė Okė, garsiai nusikvatojo ir vis niršiau kapojo.

– Oke, ką čia darai?

– Ruošiu pusryčius, Jūsų Karališkoji Didenybe, – stenėjo Okė.

Karalius beveik nieko nematė pro plunksnų debesis. Bet pamatė atvirą langą. Okė liovėsi kapojęs ir įtūžęs suriaumojo:

– Kurgi jie, žmonių kūnai?

Tyloje karalius nugirdo raudonplaukio balsą:

– Trys, du, vienas.

Tarnas Okė puolė prie lango.

– Štai jie!

– Nulis.

– Pagaminsiu karpač...

Ir staiga driokstelėjo, net vasarnamis sudrebėjo.

– Ka-kas čia buvo? – sumikčiojo karalius.

Okė iš lėto atsigręžė į karalių. Jo veidas buvo apneštas balta migla.

– Maištininkai paspruko, – tarė jis, o jam iš burnos iškrito gumulai, balti kaip sniegas, – bet tu nepabėgsi.

– Jūsų Karališkoji Didenybe...

– Ką? – pasiuto Okė, o nuo jo veido ir toliau krito sniegas.

– Pamiršai pasakyti Jūsų Karališkoji Didenybe.

Karalius pažvelgė į Okę. Tarnas buvo neatpažįstamas. Juodas ir apžėlęs žilais plaukais, atkištu smakru, o iš burnos kyšojo aštrūs blizgantys dantys.

– O Dieve, vos suspėjome, – atsidūsėjo daktaras Proktoras ir nusitraukė naktinę kepuraitę. Užsidėjęs plaukimo akinius ir vairuodamas sklandytuvą tarp kelių debesėlių jis paklausė: – Ar visi?

– Aš esu, – tarė ponia Strubė.

– Ir aš esu, – atsiliepė Liza.

– Ir aš, – pasakė Biulė.

Biulė iškišo galvą iš miegmaišio ir pažvelgė žemyn. Pietų Triondelagas dingo jiems už nugarų, apačioje buvo matyti mėnesienos nutviekstos snieguotos viršukalnės ir apledėjusios jūros. Jie taip skubiai išvyko, kad jis dorai nė nebuvo pabudęs. Biulė vos spėjo apsimauti kelnes ir apsiauti vienu batu, o kitą įsikišo į striukės kišenę. Jis apsičiupinėjo. Turi pirštines, ir šaliką. Ir...

– Peris!

– Kas atsitiko, Biule?

– Vėl pamiršau Perį! Jis liko namelyje.

– Bėda, – pripažino daktaras Proktoras. – Jau per vėlu, nebegrįšime. Bet aš gerai pažįstu Perį, jis sugebės pasislėpti.

Biulė sugriebė rankomis sau už plaukų.

– Bet ką jis be mūsų darys?

– Gaudys muses ir vengs pavianų, kol visa ši košė baigsis, – ramino jį Liza. – Pažadu, kai tik galėsime, grįšime ir jį pasiimsime, Biule.

– Liza teisi, – pritarė Proktoras. – Dabar mums reikia į Oslą. Išgelbėti Gregorą. Ir pasaulį. O jeigu iki tol netapsime pusryčiais – ir Perį.

– Vargšas Peris, – tepasakė ponia Strubė. – Ir vargšelis Biulė.

Biulė vėl įkišo galvą į miegmaišį ir niūrojo, kol Liza neužriko: „Elveriumas!“ Tada Biulė vėl iškišo galvą ir apačioje pamatė praplaukiant miestelį. Rytuose iš tamsos išniro raudonas ruoželis. Tuoj

patekės saulė. Kokia nauda, jeigu būsi paniuręs, pamanė Biulė. Šiaip ar taip, nieko nebepadarysi. Per karą žmonės visuomet ko nors netenka, o gyvenimas ir toliau eina sava vaga. Reikia žiūrėti į ateitį. Aplinkui taip gražu, o tiems, kas myli gyvenimą, nevalia švaistyti laiko.

23 skyrius

Žagsulys ir kietasis nusileidimas

SAULEI PATEKĖJUS VIRŠ PIETŲ TRIONDELAGO, karalius tebegulėjo lovoje ant nugaros ir žvelgė tiesiai į voratinklį lubose. Jis buvo draugijos besiilgintis ir labai vienišas karalius, liūdnai įkalintas tarp langų ir durų, neturintis su kuo pasišnekėti, todėl ėmė šnekėtis su voru voratinklio centre.

– Pavianas. Ir kas galėjo pamanyti, kad mano tarnas – nenaudėlis šnekantis pavianas?

– Hik! – atsakė voras.

– Matyt, išprotėjau, jeigu vaidenasi, kad girdžiu žagsint vorą, – sunerimo karalius.

– Hik! – patvirtino voras.

– Ačiū, – tarė karalius. – Ir pats atrodai vienišas ir visų paliktas. Girdėjai, ką sakė pavianas? Kad jis sekė mane visą laiką, kad jis šnipas, turintis užduotį šniukštinėti, ką aš veikiu, kas pas mane lankosi. Ar šitai girdėjai?

– Hikhik!

– Kaip manai, ką pavianai dabar su mumis darys?

Greičiausiai voras atsakymo neturėjo, nes nė nežagtelėjo.

– Taigi, tikra tiesa. – Karalius išsitiesė.

Ir pamanė – nėra to bloga, kas neišeitų į gera. Bent jau niekas neprikaišios, kad jis gulinėja, o labiau už viską jis mėgo vartytis lovoje. Na, nebent kryžiažodžius smagiau spręsti. Dar ir kalbų sakyti nebereikės. Tiesa, jis aptingęs. Ir ką čia bepadarysi. Karalius užsimerkė. Mintims taip pasisukus, jis pajuto šiokį tokį pasitenkinimą. Jis stengėsi nebegalvoti apie kardą, kuriuo Okė mojavo jam prieš nosį, ir apie pasukamo rakto garsą, kai buvo užrakintas kambaryje. Kone visą naktį jis girdėjo toli koridoriuje Okę taukšint Morzės aparatu. Tarkšt, tarkšt, stop. Kabarkšt, stop, tarkšt. O panoręs pasmalsauti, kas vyksta, ir pažvelgęs pro rakto skylutę, tepamatė iš kitos pusės įkištą raktą. Jis suraukė nosį. Kas čia per kvapas? Vaflių? Ne, ne vaflių, o riebalų. Čia kaitinamos metalinės vaflinės kvapas. Taigi – pusryčiams bus vafliai.

Karalių kiek pamalonino ta mintis ir jis užsnūdo.

– Oi!

Karalius atsimerkė. Jam ant nosies sėdėjo voras ir dėbsojo į jį aštuoniomis juodomis akutėmis.

– Ar tu man įkandai?

– Hik!

– Ką sau manai?

Užuot atsakęs žagtelėdamas, voras nuropojo antklode, lovos rėmu žemyn ant grindų ir dingo rakto skylutėje.

– Keistas gyvis, – sumurmėjo karalius ir užsimerkė.

Ir vėl kai ką išgirdo. Išgirdo duryse sukantis raktą. Pusryčiai! Jis palaukė, kol atsivers durys, deja – niekas nepasirodė. Užtat pro rakto skylutę vėl išlindo voras. Jis tempė šviesų voratinklio siūlą.

– Hik!

– Hik šen, hik ten, – pratarė karalius, nusisuko į sieną, nusižiovavo ir užsisvajojo apie Užgavėnių bandeles.

Bet ar jis tikrai girdėjo sukantis raktą? Karalius vėl atsimerkė. Ir kuo čia dėtas voras? Voratinklio siūlas... juk negalėtų... Karalius pašoko iš lovos ir

nusėlino prie durų. Atsargiai spustelėjo rankeną ir stumtelėjo duris. Durys buvo atrakintos! Jis pažvelgė į raktą spynoje, į voratinklio siūlais apraizgytą rakto galiuką. Nejaugi voras iš tiesų įstengė pasukti tokį didelį raktą voratinklio siūlu?

Iš už tolimiausių durų koridoriaus gale atsklido kaukšinčio telegrafo aparato garsas. Tarkšt, tarkšt, stop. Karalius suprato, kad štai jo proga, jis turi galimybę pabėgti! Jis apsiavė batus ir užsisagstė drabužį. Ir staiga jam toptelėjo: nuo ko pabėgti? Nuo vaflių pusryčiams? Karalius mąstė. Jis nesuvokė prasmės, kodėl jam reikėtų bėgti. Vis dėlto tas mažylis raudonplaukis buvo kai ką pasakęs. Kad jis privaląs būti karalius. O ir tais vafliais nekvepia, tik kaistančia vaflinės geležimi. Jis pasuko prie laukujų durų, bet staiga stabtelėjo. Einant batai taukšėjo. Jis pasiklausė, greta kambaryje tebetarškėjo. Jis susikaupė ir statydavo koją priešais save tik tada, kai tarkštelėdavo Morzės aparatas. Nelengva. Tarkšt, tarkšt, stop. Kabarkšt, stop, tarkšt. Kad ir koks buvo keistas karaliaus žingsnių šokis, galiausiai jis atsidūrė prie laukujų durų. Karalius čiupo automobilio raktelius nuo sienos, kur kabėjo visi raktai. Nuo kabyklos čiupo šermuonėlių mantiją ir jau ketino išsmukti nepastebėtas, bet staiga kažkas grybštelėjo jam į sprandą. Jis sustingo, kol jam toptelėjo, kad čia ne Okės kardas, o voras! Jis buvo užsiropštęs ant karaliaus ir jau sėdėjo ant baltos jo šermuonėlių kailinių apykaklės.

– Įdarbinu jus, bičiuli, – sušnibždėjo karalius. – O tarnui Okei spyris į užpakalį.

Šitai pasakęs jis nušlepsėjo kuo greičiau laiptais žemyn prie juodo seno rolsroiso, kurį jo prosenelis buvo gavęs dovanų iš Didžiosios Britanijos ir aplinkinių kolonijų karaliaus. Jis sėdo prie vairo ir įkišo raktelį į spynutę. Ir kaip niekad užsinorėjo turėti mažą visuomet lengvai paleidžiamą japonišką automobiliuką, tačiau teliko sukryžiuoti pirštus. Jis atlaisvino droselį, paspaudė greičio pedalą ir pasuko raktelį.

Variklis suaimanavo. *Uink, uink, uink.*

Iš namelio pasigirdo šūksnis:

– Ei! Stabdykit! Po velnių, Jūsų Karališkoji!

Karalius vėl pasuko raktelį.

– Jūs turit keliauti į vaflinę! Aš noriu pusryčiauti!

Iš nevilties karalius nuspaudė greičio pedalą, nes veidrodėlyje pamatė artinantis didžiulį ir nuogut nuogutėlį pavianą.

– Nagi, tu kvailas angliškas automobilpalaiki!

Pavianas visu gražumu jau pasirodė veidrodėlyje, bet automobilis pagaliau suburzgė, karalius atleido sankabą, rolsroisas pajudėjo išvaža ir nuriedėjo kelio link.

– Ačiū Dievui, jis buvo prie pat mūsų, drauguži, – tarė karalius ir pažvelgė į užpakalinio vaizdo veidrodį.

Matė tik namelį ir jokio paviano.

– Hik! – sužagsėjo voras, užropojęs ant kabyklėlės skrybėlei.

– Kas čia, drauguži? – karalius vėl pažvelgė į veidrodėlį.

Ir ėmė plūstis – garsiai ir karališkai. Virš bagažinės dangčio vos įžiūrimos kyšojo dvi smailios apžėlusios paviano ausys ir žili kirpčiai. Ant buferio jis vežėsi pavianą. Nejaugi ši beždžionė nežino, kad Pietų Triondelage kelių eismo taisyklėse griežtai draudžiama važiuoti užsikabinus už automobilio? Karalius vėl pažvelgė į priekį. Ir ten jo akis už kai ko užkliuvo. Karalius kuo plačiausiai išsišiepė, pradarė langelį, paspaudė iš visų jėgų greitį ir garsiausiai sušuko:

– Na, Oke, dabar tai pasivažinėsi!

Pasigirdo trenksmas – rolsroiso važiuoklė atsitrenkė į greičio ribojimo kalnelį ir automobilio užpakalis krestelėjęs taip pakilo, kad atrodė tarsi žirgas, besispardantis užpakalinėmis kanopomis. Beždžionė pašėlusiai suklykė ir greitai dingo tolumoje.

Karalius žvilgtelėjo į veidrodėlį ir nusijuokė.

– Ar nori pamatyti skraidantį pavianą, drauguži?

Ogi čia – tarp Pietų Triondelago ir dangaus – akimirką prasklendė pilkas pavianas ir vėl pradėjo kelionę žemyn.

– Leiskime sau vykti į Norvegiją, – pasakė karalius ir paspaudė greičio pedalą.

*

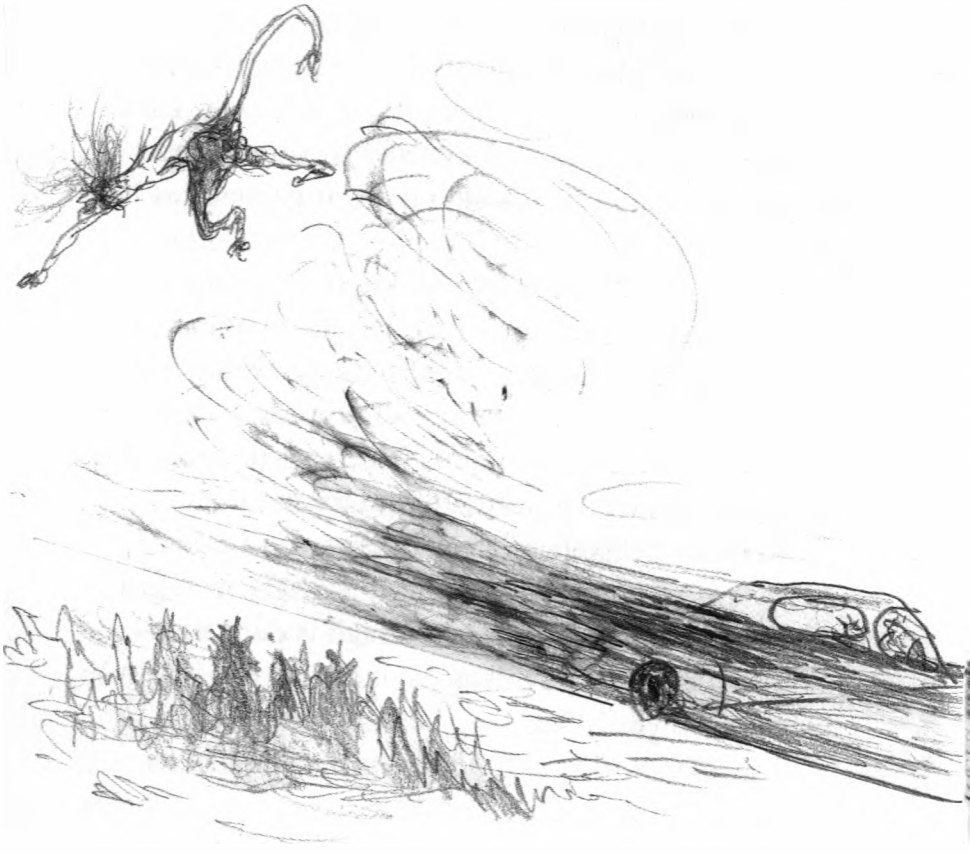

Pastarąjį pusvalandį ketvertas nugalėtųjų matė apačioje vien miškus. Vieną kitą ežeriuką, retsykiais kokį keliuką ir jokių namų. Jie jau buvo beprarandą aukštį ir sklandytuvas ėmė skristi pavojingai arti medžių viršūnių.

– Regis, atvykstame toli gražu ne į Oslą, – paskelbė daktaras Proktoras.

– Proskyna priešais! – riktelėjo Biulė.

Staiga tamsus eglynas baigėsi ir po jais pasirodė apledijęs vandens plotas. Proktoras nustatė sklandytuvą leistis ir iš miegmaišio ištraukė savo ilgas kojas.

– Užsisekite saugos diržus! – sušuko jis.

Ir jie nutūpė ant žemės. Profesorius kulnais atsirėmė į ledą, bet šeimai pritaikytas sklandytuvas buvo toks sunkus, kad jis neįstengė jo sustabdyti. Orlėkis susverdėjo ir kitą akimirką visi tysojo ant ledų krūvos.

– Ar visi sveiki?! – riktelėjo daktaras Proktoras, padėdamas poniai Strubei atsistoti.

– Tik ne šis, – liūdnai pasakė Biulė, spoksodamas į apgadintą sklandytuvo nosį.

– Tai ką dabar darysime? – sunerimo Liza, pasivaliusi drabužius ir žvelgdama į niūrų mišką, iš visų pusių juosiantį vandens telkinį.

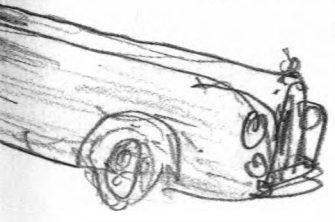

– Pritaikysime patį geriausią kelionių išradimą, – atsakė daktaras Proktoras.

– Ir kokį gi? – pradžiugęs paklausė Biulė.

– Kojas, – atsakė daktaras Proktoras ir ėmė eiti.

Jie pasuko prie miško, sunkiai klampojo sniegu tol, kol atsidūrė tarp medžių ir sniego buvo mažiau. Ir ėjo toliau.

Po valandėlės ant kalvos jie šiek tiek atsikvėpė.

– Verkšlenti nenoriu, – pasakė ponia Strubė, atsisėdusi ant kelmelio, – tačiau leidžiantis pamečiau vieną batą. Ir nebežinau, ar pajėgsiu toli nueiti.

Apie skaudančią koją ji neužsiminė, bet numovus kojinę jie pamatė, kad koja kraujuoja ir ištinusi.

Ir kaip tik tuo metu jie išgirdo pažįstamą garsą.

Automobilio garsą.

Ir vėl garsas dingo.

Biulė pabėgėjo į tą pusę, iš kurios sklido garsas, ir greitai grįžo.

– Tiesiai priešais mus kelias, – pasakė jis.

Jie padėjo poniai Strubei ir netrukus visi priėjo žvyrkelį.

– Jeigu pravažiavo vienas automobilis, pravažiuos ir daugiau, – suteikė vilties daktaras Proktoras.

Jie palaukė. Luktelėjo ir dar truputį. Ir vėl laukė.

– Niekas nebeatvažiuos, – po kurio laiko atsiduso Liza.

– Nesąmonė, – nukirto Biulė. – Beveik tas pats, kas sakyti, kad arbatinukas neužvirs. Tereikia išeiti iš

kambario, ir jis iškart pradės švilpti. Judinkimės, vėl teks eiti mišku.

Neryžtingai visi sekė Biulei iš paskos. Ir tą pačią akimirką, kai priėjo pamiškę, išgirdo artėjant variklio gausmą.

– Ką aš sakiau? – suriko Biulė ir puolė atgal.

Iš tiesų artinosi automobilis.

– Teks važiuoti autostopu, – tarė daktaras Proktoras ir iškėlė nykštį.

– Autostopu, tai autostopu, – patvirtino Biulė, išsiskėtęs siauro vieškelio vidury ir mojuodamas abiem rankomis.

O jau po dešimties sekundžių visi sėdėjo šiltame automobilyje.

– Jūs esate labai malonus, – šniurkštelėdama nosimi tarė ponia Strubė.

– Taigi, – tarė vairuotojas. – Ir ką gi jūs veiksite Osle?

– Gelbėsime Gregorą Galvanijų, – atsakė Biulė. – Ir Norvegiją. Ir, tiesą pasakius, – visą pasaulį. O jūs ko ten važiuojate?

– Aš? Gavau šaukimą į kariuomenę, turiu prisistatyti į rūmus. Gausime uniformą, ginklų ir būsime išsiųsti į Daniją.

– Ar jūs tikras, kad tai... gera mintis? – paklausė Liza, suspausta ant užpakalinės sėdynės.

Vairuotojas per užpakalinio vaizdo veidrodėlį pažvelgė į ją.

– Labai gera mintis. Jei mes neužimsime Danijos, danai ateis ir užims mus. Argi negirdėjote prezidento?

– Jeigu jau apie tai prašnekome, gal galėtumėte įjungti radiją, – paprašė daktaras Proktoras.

– Žinoma, – tarė vyriškis ir spustelėjo mygtuką.

Per garsiakalbius skambėjo choro daina. Daktaras Proktoras perjungė kitą stotį. Choro daina. Ir kitą. Dar daugiau choro dainų. Proktoras sukiojo stotis toliau, tačiau visur skambėjo vien chorų dainos.

– Ieškote ko nors kito? – paklausė vairuotojas.

– Karaliaus kalbos, – atsakė Proktoras.

Vairuotojas pašnairavo į Proktorą.

– Kokio karaliaus?

– Karaliaus.

– Nieko nežinau apie jokius karalius.

Visi automobilyje sustingo.

Proktoras kostelėjo.

– Puikiai atpažintumėt karaliaus balsą, jeigu tik jį išgirstumėt. Ir suprastumėt, kad jis vadovaujasi sveika nuovoka liepdamas neklausyti HalvardoTenoreseno.

Profesorius vos nesitrenkė kakta į priekinį langą, automobilį staiga sustabdžius. Jie sustojo kelio vidury.

– Manau, čia jums geriau išlipti, – tarė vairuotojas ir, persisvėręs per daktarą Proktorą, atidarė dureles.

– Bet...

– Lauk! Mano automobilyje ne vieta tėvynės išdavikams.

*

– Taip, taip, – atsiduso Proktoras, kai jis ir dar trejetas nugalėtųjų žiūrėjo, kaip automobilis pradingsta už sniego pusnių.

Paskui jie ėmė kiūtinti keliu. Bet kaskart ties posūkiu išvysdavo tik dar tankesnius eglynus ir didesnes pusnis, ir besišakojančius kelius.

Jie ėjo. Ir stingo. Ėjo. Ir šalo. Ir, trokšdami išsigauti iš miško, vis dairėsi proskynos ar pamiškės. Bet keliu nevažiavo joks automobilis. Jie dar kiek paėjėjo. Ir dar kiek pašalo.

– Ir neatvažiuos autobusas? – atsiduso Liza.

– Ar negausime pusryčių? – paklausė Biulė, išspjaudamas sukramtytą pušies spyglį.

– Drrr, – kaleno ponios Strubės dantys. – A-arrr grrreit ateis vasara?

Ir tuomet tolių toliausiai jie išgirdo menką garselį. Ir šiek tiek stipresnį garsą. Ir labai stiprų garsą.

– Ka... kas... kas čia galėtų būti? – šnarpšdama paklausė ponia Strubė.

– Chm, – numykė daktaras Proktoras ir pažvelgė į dangų. – Garsas, lyg būtų visa armada su bombonešiu. Greičiausiai laivynas jau pakeliui į Daniją.

Liza nusiminusi sudejavo.

– Oi! Nieko nebespėsime išgelbėti.

Garsas vis artėjo ir vis labiau griaudė.

– Ieškokime prieglobsčio! – suriko Proktoras. – Į mišką!

– Palaukit, – sudraudė Biulė. – Čia ne bombonešis, o A-dur. Išties tobula A-dur.

Jie žvelgė į posūkį.

Ir jis pasirodė. Riaumojantis motociklas su didžiausia kada nors matyta priekaba. Visa teatro ložė, kurioje vietos užtektų nedideliam orkestrui.

O prie vairo sėdėjo vyrukas, kurį jie atpažino. Nors jis vilkėjo kvaila raudona mantija su balta apykakle.

– J-J-Jūsų Karališkoji Didenybe! – kalendama dantimis sušuko ponia Strubė.

Jau iš tolo jie matė, kaip vyrukas prie vairo šypsosi ir spaudžia stabdį. Motociklas kiek slystelėjo į šalį, trūktelėjo atgal, vėl kryptelėjo į šalį ir pavažiavo pirmyn, kol galiausiai sustojo priešais juos.

– Peri! – apsidžiaugė Biulė, ant baltos karaliaus apykaklės pamatęs savo septynkojį draugą.

– Rože Marija! – sušuko karalius. – Ir... ir... – buvo aišku, kad jis neprisimena jų vardų, tad greitai pasidavė: – ir visi kiti! Net nežinote, kas nutiko, kai jūs išvykote. Aš...

– Palaukit, – pertraukė jį daktaras Proktoras. – Nėra laiko, papasakosit šitą istoriją pakeliui. Visi į priekabą! – Profesorius pažiūrėjo į karalių. – Vairuosiu aš.

– Bet... bet aš juk karalius.

– Čia mano motociklas, – pasakė Proktoras, apžergė motociklą priešais karalių ir užpakaliu jį pastūmė į galą. – Ar visi vietose?

Nuskambėjus vieningam pritarimo šūksniui „taip!“ iš sėdynių priekaboje, daktaras Proktoras spustelėjo greičio pedalą, ir visi nurūko.

Biulės planas B

JIEMS VAŽIUOJANT KARALIUS ŠAUKĖ kuo garsiau, kad perrėktų variklio gaudesį. Apie pabėgimą. Ir kad jam nuvažiavus prie sienos tuojau buvo nuleistas užkardas, o du keistuoliai sargybiniai aiškino, kad joks karalius iš šalies niekur nebuvo išvažiavęs ar išvežtas. Todėl karalius apsisukęs, o pakeliui paėmęs pakeleivį, vilkintį raudonu triko.

– Jis sakėsi esąs Peteris, kad pralošęs visus pinigus žaisdamas pokerį Klebu mieste ir pasiilgęs namų ir savo sklandytuvų.

Todėl karalius nuvežęs Peterį namo. Namie Peteris paruošė karaliui kakavos ir keturis sykius aplošė šaškėmis (ir keturis kartus sušuko: „Tik aš čia Peteris ir pats šauniausias Peteris!“), o tada perplukdęs karalių per upę ir nurodęs eiti palei aukštos įtampos liniją, tik taip slapčia jis pateksiąs į Norvegiją. Taigi karalius sekęs kažkieno sniege paliktais pėdsakais ir šie jį nuvedę prie raudono namelio, o jame gyvenan-

tis senukas sakėsi esąs vedlys per sieną ir gydantis rankų prisilietimu.

– Jis man ir pardavė šį motociklą, – pasakė karalius.

– Pardavė? – pertraukė Proktoras. – Jis jums pardavė mano motociklą?!

– Taip. Už devynis tūkstančius devynis šimtus ir devyniasdešimt devynias kronas. Ir kartą prisilietė prie manęs rankomis. Jis išgydė man kepenų artrozę ir tiesiosios žarnos bronchitą. Gabus senukas, nė nežinojau, kad sergu tomis ligomis.

Jie švilpė miško keliu ir už kelių kryžkelių privažiavo platesnį kelią ir retesnį mišką. Pagaliau jie išvydo ir keletą automobilių. Netrukus – ir dar keletą. Ir galų gale pamatė nuorodą, kurioje buvo parašyta:

OSLAS 11 kilometrų

Kai rotušės laikrodis mušė trečią, motociklas jau stovėjo priešais Sivertseno konditerijos krautuvėlę. Ir kai toji, kurios vardas nebuvo Dararbatos, atnešė dar arbatos ir ponios Strubės dantys nustojo kalenę, o Biulė sušveitė pustrečios porcijos pusryčių, daktaras Proktoras kostelėjo.

– Taigi, Gregoras, šalis ir pasaulis turi būti išgelbėti, ir kuo greičiau. Deja, mes nežinome, kur laikomas Gregoras ir koks Judolfo planas Danijai užgrobti. O be šios informacijos ką nors išgelbėti būtų sudėtinga.

– Gaila, kad nemokate Morzės abėcėlės, – papriekaištavo karaliui Liza. – Būtumėte mums papasakoję, ką tarnas Okė pranešė saviškiams.

– Viskas, ką prisimenu, tai mėginau sėlinti tarškančio aparato taktu, – atsiduso karalius pilna burna vaflių. – Tik tiek galiu pasakyti – buvo toks keistas kabarkšt.

– Pirmoji yra K, o antroji – V, – paaiškino Liza. – Bet tai mažai gelbsti.

– Tu moki Morzės abėcėlę? – susižavėjęs paklausė karalius.

Liza linktelėjo.

– Gal atsimenate šiek tiek daugiau žingsnio taktų?

– Leisk pasukti galvą, – tarė karalius ir ėmė rodyti visokias grimasas.

– Hik hak!

– Raidė A, – pasakė Liza.

– Aš nieko nesakiau, – tarė karalius ir suaimanavęs liovėsi sukti galvą.

– Hik-hik. Hik-hak. Hak!

Penkios poros vyzdžių nukrypo į Biulę. O pora Biulės vyzdžių užvirto aukštyn. Ant paties jo viršugalvio sėdėjo Peris ir žagsėjo:

– Hik-hik. Hik-hak-hik-hik. Hik-hik. Hik-hak. Hik-hik!

– I, – tarė Liza. – Ir L. L-I-A-I.

– KVAILIAI! – susijaudinęs sušuko Biulė. – Peris atsimena Morzės signalus! Gal ir daugiau atsimeni, Peri?

Ir Peris prisiminė. Galų gale Lizai teko išsitraukti rašiklį, kad raidės nesusilietų į vieną garsą. Ir kai galų pagalėj Peris baigė, Liza perskaitė servetėlėje, kurioje buvo užsirašiusi.

Kvailiai vyksta į Oslą gelbėti kvaišos varlės.

Ponia Strubė išsipūtė nosį į didžiulę nosinę.

– Kvai*d*iai? – sušnypštė užgulta nosimi ir kilstelėjo ranką.

– Čia dar ne viskas, – skaitė Liza. – Čia yra ir aiškus atsakymas iš Oslo: *Kvailiai atvyksta per vėlai, cha cha. Mes uždarėme jį rūmų bokšte, kur laikomi kaliniai, ir rytojaus rytą iškepsime pusryčiams. Mes ilgai grosime BABA plokšteles, jis bus ramus. Prieš užimant Daniją, vafliai pusryčiams bus paruošti. Saugok karalystę.*

– Karalystę?! – suprunkštė karalius ir taip pat iškėlė ranką.

– Turime išgelbėti Gregorą, kol jis dar nevirto vafliu, – pareiškė Biulė.

– Jie žino, kad klausydamasis grupės BABA, jis netenka jėgų, – įsiterpė Liza.

– Va*lgs*as, va*lgs*as, va*lgs*as mielasis g*laz*usis G*leg*o-*l*ijus, – sudejavo ponia Strubė, šluostydamasi ašarą akies kamputyje. Karalius nustebęs pažiūrėjo į ją.

– Jūsų Karališkoji Didenybe, – kreipėsi daktaras Proktoras. – Jūs turite pasakyti kalbą per televiziją. Tuojau pat! Jūs turite pasitelkti visą savo karališkąją įtaigą ir pavergti žiūrovus, ir priversti juos pulti rūmus rytoj prieš kepant vaflius!

– Šit kaip? – nusistebėjo karalius, vis dar tebespoksodamas į susigraudinusią ponią Strubę, kurios veidas įgavo lengvai žalsvą atspalvį. – Išgelbėti šitą vargšą, vargšą, mielą, mielą, GRAŽUOLĮ? Tarsi karalius neturėtų svarbesnių reikalų.

– Oi, bet Jūsų Karališkoji, – šnarpštė ponia Strubė, imdama iš Lizos prirašytą servetėlę, – juk tokia jūsų *pareiga*.

– Mano *pareiga*, Rože Marija? – paklausė karalius, sunerdamas rankas. – O jeigu aš to nedarysiu?

Rožė Marija ilgai žvelgė į karalių. Paskui ji giliai įkvėpė ir, prie nosies pridėjusi servetėlę, pro ilgas lyg dramblio straublys šnerves išpūtė orą. Pasigirdo sprogimas, ponia Strubė privertė ne tik šnerves suvirpėti, suskambėjo net krištolinė lempa, ir visi Sivertseno konditerijos krautuvėlėje persigandę ėmė spoksoti į jų staliuką. Tada ji įbedė savo strubiškąjį žvilgsnį į karalių.

Tačiau tas ryžtingai papurtė galvą.

– Pajudinkit smegenėles. Negelbėsiu kvailio, kurio nė nepažįstu, bet kad jau esate taip iki ausų įsimylėjusi, turbūt norėsite pati jį gelbėti.

Ponia Strubė žioptelėjo ir prarado strubiškąjį žvilgsnį.

– A*s*... a*s* įsimylėjusi...

– Niekam ne paslaptis, – tarė karalius. – Ir šitai mane skaudina, Rože Marija, – vos neverkė jis. – Turite žinoti, jūs mane skaudinate iki širdies gelmių. Juk aš, šiaip ar taip, karalius, tiesa? O kas jis? Varlė? Atsiprašau, Rože Marija, bet tai mane žemina. Patys turėsite susitvarkyti.

Ponia Strubė ir visa draugija praradę žadą spoksojo į karalių. Jis atsistojo, nusibraukė nuo mantijos torto trupinius ir nužygiavęs taip trenkė durimis, kad net varpelis šoktelėjo ir suskambo.

– Negraži pabaiga, tiesa? – tepaklausė daktaras Proktoras.

– Ką dabar darysime? – atsiduso Liza.

– Paprasta, – tarė Biulė, šokdamas ant stalo. – Dabar nugalėtieji stengsis įgyvendinti planą B.

– O koks jis?

– O jis toks, – tauškėjo Biulė. – Pirmiausia jį reikia išdėstyti. Bet jis puikus. Biulės planas B. Gražutis mažas strazdanotas planas. Toks pat nuostabus ir netikėtas, koks išmoningai paprastas.

Trumpai tariant, planas B toks geras, kad tiesiog nesuvokiama, kodėl jis netapo planu A!

Proktoras atsikrenkštė.

– Jeigu jau baigei reklamą, gal imkimės darbo?

– Žinoma, – atsakė Biulė ir nušoko nuo stalo. – Gal kas turi minčių?

Prie stalo ilgai buvo tylu.

Galiausiai žodį tarė ponia Strubė:

– O jeigu nueitume iki kalinių boksto, jį atidalytume il... ech, paleistume Glegolą?

– Taip, būtų paprasta, ponia Strube, – tarė Biulė. – Tačiau kad ir koks jums būčiau atsidavęs – šis planas ne itin nuostabus ir anaiptol ne išmoningas. Nebent labai trokštumėte patys tapti vafliais. Bokštas saugomas labiau nei Norvegijos bankas, be to, priešas žino, kad mes pasiruošę išgelbėti Gregorą. Mes privalome mėnulio chameleonus vienaip ar kitaip pergudrauti. Kitų pasiūlymų bus?

Vėl ilgą laiką visi tylėjo, net buvo girdėti, kaip pasislenka sieninio laikrodžio sekundžių rodyklė. Ji tiksėjo pranašaudama, kas nutiks, jeigu nė vienas nesugalvos ko nors nuostabiai netikėta ir išmoningai paprasta.

– Kai ką sumaniau, – pagaliau tarė Liza.

– Ir ką gi? – choru paklausė visi.

– Keliausime į viešbutį, – paaiškino Liza.

Viešbutis ir Didysis mėginimas pabėgti

OSLE BUVO GIEDRA NAKTIS, nors žvaigždėtame danguje mėnulis kabojo lyg gelsvai balkšva ryžių lempa. Jis apšvietė viešbučio „Radisonas“, įsikūrusio šalia rūmų, 20-ąjį aukštą ir žemesnį kalinių bokštą, taip pat didelį žvilgantį aparatą, stovintį rūmų aikštėje tiesiai prieš vartus. Aparatas baisiai priminė vaflinę, tik šimtą kartų didesnę. Mėnesiena apšvietė ir rūmų kiemo vartus, ir du ūsuotus sargybinius juodomis uniformomis ir kvailomis skrybėlėmis su plunksninėmis puošmenomis.

– Čia, Norvegijoje, dangus nepaprastai gražus, – pasakė riestaūsis. – Kaip manai, Gunarai?

– Taip ir yra, Rolfai, – atsakė sargybinis nukarusiais ūsais. – Niekas nemato gražesnių žvaigždžių.

– Taip, šinau, susijaudinu vien pagalvojęs, kad Dievas kaip tik mums nutarė sukurti tokį gražų dangų.

– Nieko keista, kad danai nori jį iš mūsų atimti.

– Iš mūsų, did*fyrių* šalies, – koks įžeidimas! Galiu pasakyti, kad džiaugsiuosi juos sunaikinęs.

– Manau, geriau sakyti „tai padaręs“, Rolfai.

– Taip, tu teisus, Gunarai. Ir aš patenkintas, kad rytojaus rytmetį *tai padarysime*.

– Ar tiki to varliaus paistalais? – paklausė Gunaras, sargybinis nukarusiais ūsais.

Jie abudu metė skubų žvilgsnį į kalinių bokštą, savo siluetu besistiebiantį į žvaigždėtą dangų.

– Keista, – ištarė nuleistaūsis, sutrepsėjęs kojomis. – Akimirką pasivaideno, kad aukštai danguje matau mažytį berniuką.

– Cha cha, – nusijuokė riestaūsis.

Biulė stovėjo it pagalys ir stengėsi išlaikyti pusiausvyrą. Jis sustingo, kai du sargybiniai apačioje staiga užvertė galvas aukštyn. Ar jie jį pamatė? Greičiausiai ne.

Jis pajuto, kaip įtemptas, beveik neįžiūrimas voratinklio siūlas suvirpėjo po pusiausvyrą padedančiais išlaikyti batais. Biulė atsargiai grįžtelėjo atgal į „Radisono“ viešbutį. Tiksliau – į 1146 kambario langą, už kurio siūlas dingo. Jis buvo apsuktas aplink mažutį barą kambario kampe. Tamsoje jis dar spėjo pastebėti Lizos, daktaro Proktoro ir ponios Strubės siluetus lange. Ir jis

vėl atsargiai pasisuko į kalinių bokštą. Stovint aukščiau vėjas visuomet pučia stipriau nei ant žemės. Tačiau vėlų vakarą vėjas – pagalbininkas. Prieš dvidešimt minučių visas penketukas sugužėjo į viešbutį ir paprašė kambario kuo aukščiau, kad būtų matyti rūmai. Laimė, viešbutyje buvo laisvas 1146 kambarys. Taigi, pasiėmę durų kortelę ir pakilę į vienuoliktą aukštą, jie ėmėsi įgyvendinti Lizos planą.

Liza buvo skaičiusi, kad vorai, retsykiais susiruošę į ilgą kelionę, susisuka į voratinklį tarsi į bures ir leidžiasi skrydžiui įkinkę vėją. Ponia Strubė jai pritarė – tai tiesa. Šitai Peris ir padarė. Kai daktaras Proktoras patikrino, ar vėjas pučia reikiama kryptimi, sumanus ir vikrus voras susirezgė mažytį sklandytuvą, užkabino lyg inkarą aplink mini barą ir iššoko pro langą. Ir, užuot tapęs vorų uogiene, krisdamas ant gatvės iš vienuolikto aukšto, jis nuskriejo rūmų parko link ir silpnai žagtelėjęs pradingo nakties tamsoje.

Jie laukė maždaug dešimt minučių, kol galiausiai gavo ženklą – tris kartus virptelėjo, tai buvo pranešimas, kad Peris pasiekė rūmų kalėjimo bokštą ir pritvirtino siūlą.

Ir tada jau Biulė ėmėsi užduoties. Juk kas kitas, jeigu ne Biulė galėjo gauti tokią užduotį? Šįkart ir kiti siūlėsi, tačiau jis visus įtikino: jis vienintelis toks

lengvas, kurį išlaikytų Perio voratinklis, be to, toks mažas, kad pralįstų pro grotas, už kurių įkalintas Gregoras.

Taigi Biulė apsiavė pusiausvyrą padedančius išlaikyti batus ir atsargiai nužingsniavo plonu voratinklio siūleliu.

„Čia“, – jam pasakė daktaras Proktoras, įdavęs rožines dvigubas garso slopinimo ausines ir mažą buteliuką su užrašu „Daktaro Proktoro gaivusis gėrimas su aitriosiomis meksikietiškomis paprikomis. Labai stiprus“.

Ir Biulė ėjo. Iki tol, kol prie vartų pamatė du sargybinius, staiga pakėlusius akis aukštyn. Ir jis sustojo.

Dabar mes vėl grįžtame į tą pačią vietą ir laiką, kai Biulė sustingo it medinis ant voro siūlo, o riestaūsis sargybinis ėmė juoktis iš nuleistaūsio, akimirką pamaniusio, kad ore mato berniuką.

Biulė atsikvėpė supratęs, kad sargybiniai jo nepastebėjo, ir toliau balansavo žygiuodamas į kalėjimo bokštą. Jis išgirdo muziką. Ir gerai pažįstamą moters balsą dainuojant: „Mama mia, vėl aš čia, mai, mai, kaip tau atsispirti?..“

Mamma mia, here I go again
My my, how can I resist you?..

Ir tamsoje vienoje šaudymo angų jis įžiūrėjo blyksint aštuonetą juodų Perio akių.

Biulė sėlino paskutinius metrus, įšoko į balkoną, juosiantį bokšto viršų lanku, ir palaukė, kol Peris užropos ant jo šukuosenos, prieš įsprausdamas galvą tarp lango grotų.

Jis išvydo tamsią celę plikomis mūro sienomis. Mėnulio šviesoje ir blyksint žvakei jis pamatė Gregorą Galvanijų. Šis buvo tvirtai prirakintas prie sienų metalinėmis grandinėmis už riešų ir kulkšnių. Jis buvo pusnuogis, mūvėjo tik ilgas apatines baltas – ar bent jau apybaltes – kelnes. Jo krūtinė buvo melsvai balkšva kaip rūgpienis, o liūdnas veidas dėl gelsvai rudų barzdos šerių ir mėlynų maišelių po pajuodusiais paakiais dar liūdnesnis.

– Gregorai, – sušnibždėjo Biulė.

Tyla.

– Gregorai! Mes atvykome jūsų išgelbėti.

Vargšelis Gregoras lėtai pakėlė galvą ir bejausmis pažvelgė į Biulę. O kai pamažu atsitokėjo, supratęs, kad čia iš tiesų Biulė, o ne sapnas, jo veidas nušvito.

Biulė prasispraudė pro grotas ir štai – jis viduje.

– Pasižiūrėkit, – tarė laikydamas rožines ausines. – Jums jas uždėsime, kad negirdėtumėt muzikos. Ir dar gurkštelsite šito... – Jis atsuko gaiviojo gėrimo dangtelį. – Labai stiprus. Kad užtektų jėgų išlaužti ir geležines grotas, ir šias duris. Turime paskubėti, kiti laukia.

Jis jau buvo bededąs Gregorui ausines, bet staiga šio veidas persimainė. Tiksliau – transformavosi. Gregoro Galvanijaus veidas Biulės akyse staiga sumažėjo. Suapvalėjo. Pradingo barzdos šeriai ir maišeliai po akimis, o veide išryškėjo strazdanos ir trumpa riesta noselė. Ir galiausiai plaukai tapo tokie ugniniai, kad galėjo būti vienintelio Biulei žinomo berniuko.

Jo paties.

Biulė žvelgė į savo paties atvaizdą. Ir atvaizdas ėmė juoktis. Jis išsižiojo, pasirodė aštrūs dantys ir rožinis liežuvis, krutantis burnoje juokui veržiantis ir nustelbiant Agnetos dainos garsą. O kai Biulė pažvelgė žemyn, pamatė skylėtas kojines, iš kurių kyšojo kreivi juodi nagai. Ilga ir plaukuota žila uodega mosikavo pirmyn atgal ant akmeninio grindinio.

– Oi! – suklykė Biulė.

– Hik! – sužagsėjo Peris.

– Dvigubas oi! – klykė Biulė.

– Hikhik! – pasigirdo jau kitoje pusėje.

Besijuokiantis, uodeguotas Biulės atvaizdas pasitraukė, o čia kabojo jis, tikrasis Gregoras. Vos pramerkęs akis, tarsi būtų be sąmonės.

– Aš laukiau ir troškau šio apsilankymo, – pasakė atvaizdas, ir Biulė atpažino balsą iš rūmų.

Pats vadas. Judolfas Staleris. Paskui jis vėl persi-

kūnijo – tapo Halvardu Tenoresenu, nutaisiusiu atsiprašinėjančią išraišką.

– Atsiprašau, kad pažintis bus tokia trumpa. Rytoj judu, deja, tapsite vafliais.

Ir kaip tik tuo metu durys atsidarė ir įšokavo keturi pavianai. Ir greičiau nei Biulė būtų ištaręs „karamelinis pudingas“, pavianai jį pakėlė ir prirakino grandinėmis šalia Gregoro.

Judolfas priėjo prie Biulės, pakreipė galvą ir taip jį perbedė, tarsi jam būtų įdomu, kas čia per padaras. Tada iš plaukų ištraukė Perį, palaikė jį tarp nykščio ir smiliaus ir nužvelgė, lyg norėtų sutraiškyti septynkojį gyvį. Vis dėlto, užuot traiškęs, jis išpylė iš buteliuko daktaro Proktoro gaivųjį gėrimą, įkišo vorą vidun, užsuko dangtelį ir padėjo buteliuką ant palangės.

– Dabar galėsite stebėti, kaip draugas pamažu miršta nuo oro stygiaus, – pareiškė Judolfas.

Jis iškišo ranką tarp grotų, apčiuopė voratinklio siūlą ir truktelėjo.

– Chm, – pasakė susimąstęs. – Tandūra, ar gali nubėgti ir pažiūrėti, iš kur tas siūlas ateina? Jeigu manęs neapgauna nuojauta, kitame siūlo gale rasime kitus teroristus.

– Judolfai, bėgu, – pasakė mažiausia pavianė ir dingo vilkdama kojas.

– Tu saugosi, Gioranai, – pasakė Judolfas, nukandęs voratinklio siūlą.

– Aš? Betgi aš...

– Liuftvaflio vadas, žinau. Bet sprendžiu vis dar aš. Pradėk jau dabar! Eisim pažiūrėti, ką Tandūra ras.

Judolfas išsivarė kitus pavianus, užrakino duris ir atidavė raktą Gioranui.

– Ar galėčiau... – išsižiojo Gioranas.

– Ne, – suurzgė Judolfas. – Negali jų kankinti. Nekankintų geresnis skonis.

Gioranas sumurmėjo vos girdimai „bjaurios kelnės“, pagriebė raktų ryšulį, ir visi dingo. Kai Gioranas atsisėdo koridoriuje ir įjungė muziką, Biulė išgirdo sugirgždant kėdės kojas.

– Taip, tiesa, – tarė Biulė, – retsykiais šitaip nutinka.

– Man atrodo, kad man kaskart šitaip, – sušnarpštė Gregoras. – Bent jau būtų išjungę tą prakeiktą muziką!

– Netrukus mus išgelbės... – tarė Biulė, bet suirzęs Gregoras jį nutraukė.

– Ar matei apsaugą aplink rūmus? Čia penkiasdešimt mėnulio chameleonų ir šimtas užhipnotizuotų ir ginkluotų norvegų kerziniais batais. Pamiršk! Mes jau traškučiai.

Biulė atsidūsėjo ir užsičiaupė, mat buvo aišku, kad Gregoras nenusiteikęs šnekučiuotis. Po akimirkos jis išgirdo sargybinį koridoriuje knarkiant.

– Ei! – sušnibždėjo Biulė. – Turiu mintį!

– O ne, – sudejavo Gregoras, – nebeištversiu.

– Visai paprasta, – tarė Biulė. – Tereikia iškišti liežuvį.

Turėklai ir kupranugario mėšlas

– O NE, – SUDEJAVO LIZA. – Jie sučiupti!

Daktaras Proktoras su ponia Strube šalia Lizos žvelgė į tamsą pro 1146 kambario langą „Radisono“ viešbutyje. Daktaro Proktoro ranka vis tebetraukė palaidą voratinklio siūlą ir aptiko nukąstą galą.

– Greitai ir mes galime tapti kaliniais, – sunerimo daktaras Proktoras. – Judolfas jau greičiausiai išsiaiškino, kad siūlas veda čia. Turime dingti. Ir tučtuojau!

Tai sakydamas, jis paleido voratinklio siūlą ir išbėgo iš 1146 kambario, o kiti – iš paskos. Koridoriaus gale jie sustojo prie lifto.

– Mums pasišekė, – tebešveplavo ponia Strubė, rodydama į šviečiančius skaičius virš lifto durų. – Liftas kyla.

– O jeigu juo kyla mėnulio chameleonai? – baiminosi Liza.

– Nesąmonės, kazin, ar jie tokie *gl*eiti, – ramino ponia Strubė.

Visi nuščiuvo. Skaičius rodė, kad liftas kyla iš septintojo į aštuntą aukštą.

– Kita vertus, – prašneko Proktoras, – sveikiau būtų lipti laiptais.

Liftas pakilo į devintą aukštą.

– Laipteliais – labai sveika, – pritarė Liza.

Į dešimtą aukštą.

– Kopimas laiptais ilgina gyvenimą, – pasakė ponia Strubė.

– Eime, – paliepė Proktoras.

Jie nuskubėjo prie durų su ryškiu žaliu užrašu viršuje IŠĖJIMAS ir dingo už jų. Durys užsitrenkė, ir jie aiškiai išgirdo garsiai cingtelint atsidarančias lifto duris.

– Turėklai, – tarė Liza ir žvilgtelėjo žemyn į įvijus turėklus, vis mąžtančius, kol jie užsibaigė toli apačioje, pirmame aukšte. – Biulė būtų jais nusileidęs.

Liza apžergė turėklą ir leidosi slysti žemyn. Vos pasiekusi pirmą posūkį ji pamatė, kaip daktaras Proktoras padeda poniai Strubei užsiropšti ant turėklų.

Vis posūkiai ir posūkiai, ir vis greityn. Sienos, laiptų pakopos ir avarinės durys skriejo pro šalį. Ir kai ji pasiekė pirmo aukšto grindis, buvo tokia

apsvaigusi, kad lingavo į šalis ir tik šiaip ne taip pavyko išstovėti ant kojų. Tada pasirodė ir Strubė. Plumpt.

– O kurgi Proktoras? – paklausė Liza ir žvilgtelėjo į laiptus.

Pasirodė ir jis. Daktaras Proktoras lėtai slydo turėklais, jo kelnės ties šlaunimis buvo tvirtai apsivijusios apie turėklą, o jis pats dejavo iš skausmo.

– Taip stip*l*iai nep*l*isispausk! – šūktelėjo jam ponia Strubė.

Ir profesorius turėjo jos paklausyti. Staiga jis atšvilpė ir pliumptelėjo. Ir taip tysojo, skleisdamas rusenančios medžiagos dvoką ir karštligiškai mėgindamas užgesinti ant šlaunų svylantį audinį.

Liza išgirdo aukštai trinktelint durimis ir kyštelėjo galvą į laiptinę. Ir ten aukštai ji pamatė veidų, žiopsančių į ją, apybrėžas. Juodus veidus ir žilus plaukus. Laiptinėje nuaidėjo balsas, jis šaukė:

– Bjaurios kelnės! Jie štai ten! Atgal į liftą! Paskubėkim!

– Greičiau! – sušuko Liza ir nubėgo prie vienintelių durų.

Registratūros, pilnutėlės žmonių, pusėn. Liza nesustojo, bėgo prie besisukančių durų, o profesorius ir ponia Strubė iš paskos. Jie bėgo Holbergo aikšte prie automobilių aikštelės.

– Jie už mūsų! – girdėjo ji aikčiojant ponią Strubę.

– Jie vejasi, – girdėjo daktarą Proktorą šnopuojant jai už nugaros.

Liza skuto kiek kojos neša. Ji žinojo, ką daryti, kad netaptų vafliu.

Ji pašoko, praskriejo oru, nusileido ant MSP, kitaip – motociklo su priekaba, sėdynės, pasuko užraktą ir patrepsėjusi iš visų jėgų nuspaudė paleidimo kojelę. Variklis neužbirbė.

Ji spustelėjo dar kartą.

Nieko.

Dar kartelį.

Ne.

Mergaitė išgirdo ponią Strubę ropščiantis į priekabą. Ir daktarą Proktorą. Ji grįžtelėjo. Ir nieko nepamatė. Tik išgirdo. Išgirdo kažką greitai šleivojant asfaltu ilgais ir labai bjauriais kojų pirštų nagais. Skubiai artinosi užsimaskavę padarai!

Liza pašoko ir vėl koja nusileido ant kojelės.

Brum!

Užbirbė, o kas toliau? Ji niekada dar nebuvo vairavusi.

– Sankabą ir bėgį! – rėkė Proktoras. – Sankabą ir bėgį!

Ir kuri ta sankaba, karštligiškai galvojo Liza, grabaliodama rankenas.

Žingsniai jau priartėjo. Liza spustelėjo ir stumtelėjo. Ji pajuto, kaip kažkas atsisėdo jai už nugaros ir apkabino per pečius.

– Šitaip.

Daktaras Proktoras.

Motociklas pajudėjo nuo šaligatvio į kelią.

– Dabar pakreipkit liežuvį į dešinę, – šnibždėjo Biulė, pasukęs galvą, kad matytų melsvą varlišką Gregoro liežuvį, išvyniotą per visą kamerą ir iškištą pro durų grotas.

– Kul? – išsižiojęs suaimanavo Gregoras.

– Dešiniau. Už kampo. Gioranas sėdi koridoriuje.

– Ne taip lengva, – stenėjo Gregoras.

– Turite pasistengti, – drąsino Biulė. – Čia vienintelė mūsų galimybė.

Gregoras beviltiškai sudejavo, bet išvyniojo dar ilgėlesnį liežuvį. Netgi sugebėjo priversti jį pasukti už kampo, ir liežuvis dingo iš akių.

– Toliau jau apčiuopomis, – šnibždėjo Biulė. – Neabejoju, raktų ryšulį jis laiko užantyje.

– Oi!

– Kas yla? Turiu galvoj – kas yra?

– Liezuvis sustingo.

– Ką?

– Oi oi!

– Ša! Prižadinsit Gioraną.

Ir kaip tik tada Biulė pamatė liežuvį ir suprato, ką Gregoras nori pasakyti. Liežuvis buvo prilipęs prie šaltos it ledas grotų geležies! Jis su siaubu prisiminė tuos kartus, kai ir pats pasiduodavo pagundai

palaižyti apledijusį tvorelės stulpą – liežuvis prilipdavo. Pats skausmingiausias dalykas iš visų, kokius tik prisiminė, – liežuvio atitraukimas. Ir tik mažo liežuvėlio. O šis liežuvis...

– Greičiau jį atitraukit, – paliepė Biulė.

– Skauda, – dejavo apyverksnis Gregoras.

– Dabar! – paliepė Biulė ir užsimerkė.

Ir kai Gregoras įstengė trūktelėti galvą, berniukas išgirdo nuo liežuvio atplyštančios odos garsą.

– Oi! Oi oi!

Trigubas oi! – pamanė Biulė ir atsimerkė.

Varlės liežuvis gulėjo ant šaltų purvinų mūrinių grindų kaip pamėlęs šaldytos banginio mėsos gabalas.

– Puiki kova, Gregorai. Nepasiduokite.

Melsvas mėsos gabalas raitėsi ir judėjo. Ir vėl liovėsi.

– A*s* taip pava*l*gau, Biule, – atsiduso Gregoras.

– Galvokit, kad išgelbėsime pasaulį, Gregorai.

– Neken*c*iu pasaulio!

– Tada galvokit, kad išgelbėsit ponią Strubę.

Akimirką buvo tylu. Ir liežuvis vėl sujudėjo.

– Palie*c*iau jo kojas, – šnibždėjo Gregoras.

– Aukščiau, – ragino Biulė.

– Pakinklį – tarė Gregoras.

– Aukštėliau.

– *S*launį.

– Dar aukščiau.

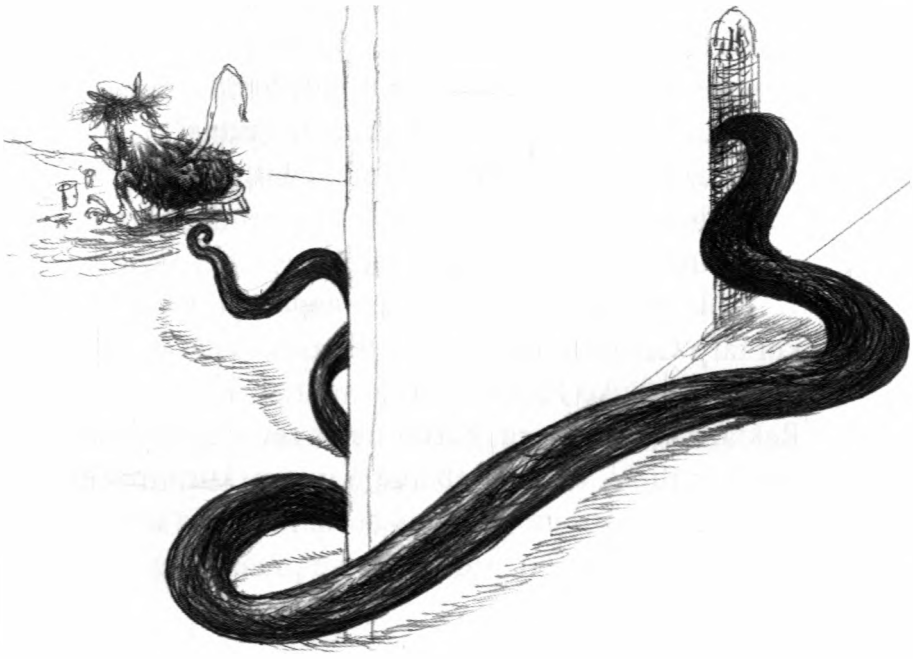

– Cia kazkas yla... yla... kas cia? Svelnus il kietas...

– Ech... – tepasakė Biulė, jau numanydamas, ką Gregoras galėjo paliesti liežuviu.

Kaip gerai, kad draugas to nemato ir nėra reikalo jam aiškinti.

– Fui! – Gregoras užsimerkė ir ėmė spjaudytis.

Buvo girdėti, kaip koridoriuje lygus knarkimas pereina į patenkintą kriuksėjimą. Ir Biulė ilgiau nebeištvėrė. Jis nusikvatojo. Prirakintas prie sienos, pasmerktas myriop, jis tirtėjo iš juoko.

– Gregorai, nepasiduokite, – šnibždėjo Biulė, springdamas juoku. – Ar užčiuopėte raktus?

– Cia, – tarė Gregoras. – Tu*l*iu *l*aktų *l*ysulį. Jie – uzantyje.

– Puiku! Čionai su jais!

Biulė spoksojo į liežuvį, besirangantį it gyvatė, kol tarp Gregorų lūpų kyšojo tik jo galiukas. O ant liežuvio galiuko kabojo sunkus raktų ryšulys. Raktai nuo visų durų, kurias jiems reikėtų atrakinti, pamanė Biulė. Abiejų kabamųjų spynų, kuriomis jie prirakinti, grotuotų kameros durų, kalėjimo bokšto durų, slaptų durelių, pro kurias jie prasmuktų

nepastebėti. Kol kas tiek priskaičiavo kliūčių. Buvo ir dar viena bėda.

– Kaipgi mes atsi*l*akinsime spynas, jeigu mūsų *l*ankos su*l*istos?

*L*ankos. Rankos. Jie negali pajudinti rankų. Biulė nepajėgė mąstyti.

Ilgesingai žvelgė į Perį, kuris vis silpo, tūnodamas užsuktame buteliuke. Iš jo pagalbos nebesulauksi.

Laisvė taip arti ir kartu taip toli.

– Laisvė taip arti, – ištarė balsas palei pat jo ausį, – ir kartu taip toli.

Biulė šalo, bet nuo šio balso jam pasidarė dar šalčiau. Judolfas įsėlino taip tyliai, kad jie nė neišgirdo. Ir nepamatė. Iki pat dabar, kai mūro sienos priešais juos pasikeitė ir didžiulis į pavianą panašus mėnulio chameleonas materializavosi.

– Dabar man pasakysit, kas jūsų bendrininkai, – tarė Judolfas. – Ir kur jie gyvena.

Nors ir atsidūręs beviltiškoje padėtyje, Biulė džiūgaudamas suvirpėjo. Jeigu Judolfas to klausia, vadinasi, Lizai, daktarui Proktorui ir poniai Strubei pasisekė išnešti sveiką kailį!

– Paklausyk tu, didžiasnuki, nesiskutęs pavianai, – nesutriko Biulė. – Gali daryti ką panorėjęs, bet iš manęs neišgirsi nė žodžio. Gali kepti iš mūsų vaflius, ką dar galėtum blogesnio padaryti?

– Truputį pakankinti? – paklausė Judolfas.

– Kankink, kiek nori, – ištarė Biulė ir nusišypsojo. – Raudonplaukiams patinka skausmas, argi nežinojai?

– Chm, – sutriko Judolfas ir atsisuko į Gregorą. – O kaipgi tu, varle? Mėgsti kankinimą? Arba ką pasakytum, jeigu pagarsintume muziką?

Biulė sunerimęs žvelgė į Gregorą.

– Vienintelis dalykas, ku*l*io nolė*c*iau i*s*vengti, – ištarė Gregoras vis dar su tabaluojančiu raktų ryšuliu ant liežuvio galo, – pavianų hemo*l*ojinių mazgų. Jie atsiduoda kup*l*anuga*l*ių mė*s*lu. O *s*iaip kankinimai man patinka.

Ir Biulė nebeištvėrė. Jis vėl pratrūko juoktis.

Judolfas nepatikliai žvelgė į porelę. Ir lėtai purtė galvą.

– Žmonės, – ištarė jis, – greičiausiai jūs nesveiki.

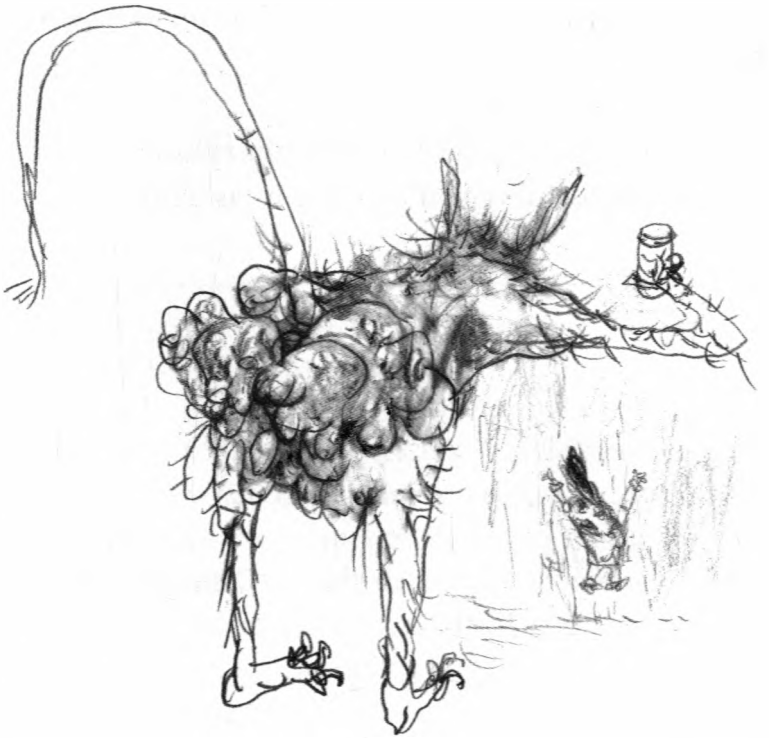

Jis nuėjo prie lango, čiupo buteliuką ir papurtė jį taip, kad leisgyvis Peris šoktelėjo aukštyn žemyn.

– Bent jau šitas bijo, – pasakė Judolfas ir išmetė buteliuką pro langą.

Biulė sulaikė kvapą. Jie išgirdo, kaip kieme į šaligatvio plyteles dūžta buteliukas.

Judolfas suraukė paviano snukį tiesiai priešais Biulės veidą.

– Kas gi čia buvo, nykštuke? Gal daugiau nebesijuoki?

Biulė nurijo seiles.

Judolfas nusižvengė, paėmė raktų ryšulį nuo Gregoro liežuvio, nužygiavo iki durų ir jas užtrenkė.

Karalius yra karalius

OSLE ARTINOSI VIDURNAKTIS. Vis dėlto miestas dar nesiruošė ilsėtis. Kildamas aukštyn Bažnyčios gatve, karalius matė žmones skubant į namus su popieriniais maišais, pilnais maisto, ir kareivius, važiuojančius pro šalį slepiamos spalvos sunkvežimiais. Jie atrodė karingai nusiteikę, sėdėjo sunkvežimiuose ir žvelgė į vieną tašką. Karingi ir tarsi užhipnotizuoti. O keisčiausia – niekas karaliaus nebepažino. Jis išgėrė beveik visą bokaliuką alinėje „Valkirijos svetys“, kad nuskandintų skausmą dėl mylimos, ak, ir šitaip prarastos Rožės Marijos. Kai padavėjas pareikalavo sumokėti, nelaimingasis paaiškino vyrukui, kad jis gi, Viešpatie, karalius! Ir ne tik – jis gi esąs karalius, *liūdįs iš meilės*! Ir padavėjas, sužinojęs, kad karalius turįs tik švediškų kronų, nešvaistydamas laiko paprasčiausiai išmetė jį lauk. Taip ir neatpažinęs Jo Didenybės. Kaip liūdna. Net baisu. Ir dabar jam teks rasti vietą pernakvoti. Jis paskambino keletui

žmonių, kuriuos, manė, galėtų vadinti draugais, ir pasiteiravo, ar galėtų pas juos pernakvoti, bet tie, supratę, kas skambina, iš karto padėdavo ragelį. Gal jam kreiptis į Gelbėjimo armiją, priglaudžiančią benamius?

Jis ėjo pro daugybę baltų mūrinių pastatų. Karalius gerai žinojo, kas tuose pastatuose. Norvegijos karalystės transliuotojai. Televizija ir radijas. Iš čia jie buvo atvykę į rūmus, kai reikėjo įrašyti naujametinę kalbą. Ir kojos nunešė karalių baltų pastatų pusėn, lyg pačios būtų norėjusios. Pro besisukančias televizijos pastato duris. Prie administratorės stalo.

– Norėčiau šnektelėti su Kale Papsu, – pasakė administratorei apsauginin*k*ei.

Šioji griežtai jį nužvelgė.

– Abejoju, ar jį pašįstate. Kalė Papsas – didelė televizijos *z*vaig*z*dė.

– O aš – karalius, – atšovė jis.

Apsauginin*k*ė jį nužvelgė per akinių viršų ir kreivai šyptelėjo.

– *S*it kaip, mielas d*l*auge! A*l* mantiją pasiskolinai i*s* *l*ekvizitų kamba*l*io?

Karalius įbedė į ją akis. Ne kiaurai persmelkiantį strubiškąjį žvilgsnį, bet švelnesnį, mieguistą, sunkių vokų žvilgsnį. Ir tada jis prašneko. Nuobodokai it giedodamas dėliojo žodžius, lėtai, kaip kad sirupas darosi vis klampesnis temperatūrai pasiekus minus dvidešimt.

– Mieli tautiečiai. Senieji metai baigėsi ir mums atnešė gausybę sėkmingų ir džiugių dalykų. Pavyzdžiui, Norvegijoje nuolat didėja vidutinis svoris ir mes – laimingiausių pasaulyje žmonių šalis. Laimėjome auksą „Telemarko“ klasikinėje biatlono su nakvyne rungtyje, o Honingsvogas ir vėl tapo pačiu šiauriausiu miestu pasaulyje.

Apsauginінkė nusižiovavo. O karalius kalbėjo toliau:

– Tačiau metai mums pateikė naujų iššūkių ir uždavinių. Naujaisiais metais turėsime juos spręsti kartu visa tauta...

Apsauginінkės galva kiek nusviro, bet karalius pasilenkė taip, kad matytų jos akis.

– O dabar kaip tik tas metas, kai reikia gelbėti Norvegiją ir pasaulį nuo katastrofos. Ar galėtumėt pakartoti?

– Katastrofos, – pakartojo apsauginінkė lunatikės balsu.

– Ir todėl dabar jūs paskambinsite Kalei Papsui, – kalbėjo toliau karalius, – ir paprašysite jo ateiti čia.

– Paskambinsiu Kalei Papsui, – pakartojo moteris, pakėlė telefono ragelį, surinko numerį, truputį palaukė ir lunatikės balsu pasakė: – Kale, ateikit prie administratorės stalo.

Po minutės laidos vedėjas Kalė Papsas stovėjo prieš juos.

– Labei malonu su jumis susitikti, – nutaisė jis plačią šypseną, taip gerai pažįstamą iš laidos „Chorų karai“, ir itin greitai spustelėjo karaliui ranką. – Tačiau aš turiu bėgti, tiesioginis eteris ir...

Jis nustebo, nes karalius nenorėjo paleisti jo rankos.

– Ei, paleiskit, laukia žmonės ir...

– Mieli tautiečiai, – prašneko karalius, ir Kalė Papsas dar labiau nustebęs pažvelgė į jį. – Mes stovime ant Naujųjų metų slenksčio, ir kaip tik dabar laikas padėkoti už senus...

Kalės Papso akių vokai staiga pasidarė tokie sunkūs, lyg ant jų kas būtų uždėjęs svarmenis.

– O šioje tiesioginio eterio laidoje jūs pristatysite karalių, kuris kreipsis į norvegų tautą, – kalbėjo karalius.

– Karalius kreipsis į norvegų tautą, – pakartojo Kalė Papsas.

– Puiku, eime, – tarė karalius.

Pabūklų gatvelėje tarp sniego pusnių pasislėpusiame mėlyname namelyje aplink virtuvinį stalelį sėdėjo Liza, daktaras Proktoras ir ponia Strubė.

– Is tiesų tai pliesai buvo visai alti, – šnarpšdama drebančiu balsu ištarė ponia Strubė.

– Iš tikrųjų puiku, kad įjungėt sankabą ir bėgį, – kreipėsi Liza į daktarą Proktorą.

– Ir vis dar nieko gera, kad Biulei su Periu tebegresia pavojus būti iškeptiems kartu su Gregoru rytojaus rytą, – pasakė jis ir nusiminęs abiem rankomis pasikasė sušiauštą galvą. – Ir čia tik mano kaltė.

– Daugiausia čia mano kaltės, – tarė Liza. – Tai buvo mano planas.

– Tu*l*ėjau tai sustabdyti, – jaudinosi ponia Strubė. – I*l* tai mano...

– Gana! – užriko daktaras Proktoras ir sudejavo. – Kodėl mes vis pakliūvame į kalėjimą?

– Aš bent jau žinau, ką atsakytų Biulė, – įsiterpė Liza. – *Ir kaip mes vis dėlto galėtume būti išlaisvinti?*

Išgirdę šią mintį, visi nusišypsojo. Bet paskui dar labiau nuliūdo. Jie pamąstė. Ir dar šiek tiek. Kol pagaliau daktaras Proktoras pasakė tai, apie ką visi galvojo:

– Nieko negalime padaryti.

Ponia Strubė prapliupo raudoti, susisupo į vilnonį apsiaustą ir dingo svetainėje, atsigulė ant sofos ir įsijungė televizorių. Jie girdėjo chorinį dainavimą nustelbiantį jos šnarpštimą.

Lizai norėjosi verkti, bet ji tik ryžtingai apsiavė aulinukus.

– Man jau reikia namo, – pasakė ji. – Nors mama su tėčiu ir užhipnotizuoti, bet galbūt vis tiek nerimauja dėl manęs.

Užuot atsakęs, Proktoras tik linktelėjo.

Liza nuėjo koridoriumi, atidarė duris ir buvo beišeinanti, bet kaip tik tada išgirdo gerai pažįstamą balsą. Ji stabtelėjo. Balsas sklido iš svetainės.

– Mieli tautiečiai, leiskite man pasakyti svarbiausią dalyką: Laimingų Naujųjų metų! Ir pridurti: dėkui už senuosius. O kai šitai jau pasakyta, leiskite palinkėti sveikatos visiems, kurie šiais metais susirgs. Ypač vyresniesiems, vienišiams ir tiems, kas jūroje. Dar vieni metai prabėgo keičiantis debesuotumui, siuvinėjant tautiškais raštais ir medžiojant elnius...

Nors Liza pajuto, kaip nejučiomis atsėlina žiovulys, paskubėjo grįžti į svetainę, kurioje priešais televizorių snaudė ponia Strubė. Iš ekrano nenuleisdamas akių į ją žvelgė vyriškis raudona mantija su balta kailine apykakle ir nuobodžiai pamokslavo:

– Tačiau mes susidūrėme su žiauriu įsibrovėliu, pasiskelbusiu prezidentu.

– Karalius! – apsidžiaugė Liza. – Jis sako naujametinę kalbą per televizorių!

Strubė liovėsi knarkti. Lizai pasigirdo, kad virtuvėje sugirgždėjo kėdė. O kitą akimirką jau visi trys sėdėjo priešais televizorių ir išpūtę akis žvelgė į ekraną.

– Halvardo Tenoreseno tikslas nėra pasirūpinti geresniu jūsų gyvenimu, mieli tautiečiai. Jo tikslas – sukelti sąmyšį ir pasitaisyti pusryčius sau ir pašerti savo pavianus. Tiesa ta, kad jis, Judolfas Staleris, ir atvyko iš Mėnulio. Jis užhipnotizavo jus chorų dainomis, bet visas šis jukinys tučtuojau turi baig-

tis. Dabar mes, mieli tautiečiai, gyvenantys šalyje, ir tie, kas jūroje, sustabdysime Judolfą Stalerį. Danai – mūsų draugai, ir raginu jus kuo greičiau sudėti ginklus... O būtų dar geriau, jeigu nukreiptumėte ginklus į Judolfą Stalerį ir jo draugužius. Ir į apsimetėlį tarną Okę, apskurusį klastingą niekšą, vyresnįjį liokajų.

– Nuostabu, – sušnibždėjo daktaras Proktoras. – Jis ryžosi! Tai išties tikrų... tikriausias...

– ...karalius, – sausai užbaigė Liza.

– Bet... bet... ar nepavėlavome? – vis dar neatgavusi vilties sušnibždėjo ponia Strubė. – Ar spėsime išgelbėti Gregorą ir Biulę? Tik kelios valandos iki aušros...

– Žinau, – ištarė Liza.

– Ką žinai? – sukluso daktaras Proktoras.

– Orkestro muzika. Štai išsigelbėjimas.

– Iš tiesų? – sukluso Strubė.

– Aiškių aiškiausia, – pasakė Liza. – Mes privalome suburti orkestrą. Ar mokate kuo nors groti? Bet kuo! Greičiau!

– Truputėlį skambinu pianinu, – pratarė ponia Strubė. – Bent jau mokėjau.

– Ech... – atsiduso daktaras Proktoras. – Moku griežti „Senelį Nojų“ išilgine fleita.

– Reikia daugiau, – kalbėjo Liza. – Turime eiti į gatves ir ieškoti. Ir mums reikalingas dirigentas... Mums reikia...

*

Madsenas iškart pabudo. Skambino į duris. Jis suprato užmigęs fotelyje. O televizoriaus ekrane mirgėjo sniegas. Prieš užmigdamas priešais televizorių jis klausėsi choro atliekamos dainos „Norvegija puiki, Norvegija geriausia“. Na, panašiai – kai ko intriguojančio. Madsenas įsispyrė į šlepetes, užsisagstė orkestro uniformos švarko sagas ir nušlepsėjo prie durų daugiabutyje.

Jis atidarė duris. Už jų stovėjo trijulė. Vos atgaunanti kvapą mergaitė, prunkščiantis vyriškis su nardymo akiniais ir dailininko teptuko verta moteris stulbinamo ilgio nosimi.

– Turime suburti orkestrą, – pareiškė mergaitė. – Ir privalome išmokti dainą, kol dar nepatekėjo saulė!

Madsenas pasitaisė piloto akinius ir nieko nesuvokdamas spoksojo į juos.

– Ar aš jus pažįstu?

– Aš Liza.

– Liza?

– Aš griežiu jūsų orkestre!

– Orkestre? – mėgino prisiminti Madsenas. – Fui, orkestro muzika nuopodi.

Mergaitė atsiduso ir atsisuko į ponią su rankinuku.

– Jis užhipnotizuotas. Ar galėtumėt...

Ponia linktelėjo, pakėlė ranką ir pliaukštelėjo ja į duris. Smūgis buvo toks stiprus, kad nuaidėjo per

visą laiptinę. Madsenas mirksėjo nustebęs, kad Liza, profesorius ir mokytoja ponia Strubė stovi priešais jį.

– K-kur aš?

Jis apsisuko ir pamatė savo butą. Ant grindų mėtėsi gėlių vazono šukės, o vaizdas televizoriaus ekrane bangavo.

– Sakykite „nuobodi“, – paprašė Liza.

– Nuobodi, – atsakė Madsenas. – Kas nutiko?

– Jūsų nebeveikia hipnozė, – pasakė Liza, čiupo orkestro dirigentui už rankos ir nusitempė. – O dabar mes skambinsime į kiekvienas Pabūklų gatvelės duris!

Daktaras Proktoras stovėjo ant dėžės nuo kriaušių ir žvelgė į minią, apšviestą žibintų vidury Pabūklų gatvelės. Visi buvo čia: senukai, vaikai ir suaugusieji. Komendantas tėtis, komendantienė mama, Biulės sesuo su motina ir net ponia Tranė su Trulsu ir Trymu. Kai kas vilkėjo tik chalatais ir pižamomis, kiti storomis pūkinėmis striukėmis, keletas – chorų dalyvių apranga, o kai kas buvo net uniformuoti ir ginkluoti ir pasiruošę šaudyti ne vien į danus. Tačiau visi jie buvo girdėję karaliaus kalbą, o dabar ką tik išklausė Proktorą, kuris viską kuo išsamiausiai papasakojo. Ar minia juo patikėjo? – kitas klausimas. Iš jų tuščios išraiškos negalėjai suprasti.

– Mes turime sukilti, – kalbėjo profesorius, – ir išlaisvinti Gregorą su Biule.

– Ir kodėl? – kažkas sušuko iš minios. – Kam rizikuoti gyvybe ir sveikata dėl nykštuko ir varliaus?

– Nes taip elgtis mūsų pareiga, – tarė Proktoras, paskui jo tonas kiek sušvelnėjo. – Ir todėl, kad mes galime.

– Šit kaip? – riktelėjo kažkas. – Ir koks mūsų planas?

Proktoras nurijo seiles.

– Planas, mano mieli draugai... planas yra... dabar jūs esate iš tiesų sunerimę... – jis parodė dantis. – Ir tai svarbiausia priežastis, nes planas geras... išskirtinis planas... toks, kuriam neprilygsta jokie kiti planai, palyginti gana prasti. Tai visų planų motina, jei tik jūs... che che... suprantate, apie ką kalbu...

– Nelabai suprantame. Apie ką jūs kalbate?

– Planas, apie kurį kalbu, kaip tik toks, kuris skirtas išlaisvinti ne ką kitą, o Gregorą su Biule. Argi čia ne puikus planas?

Buvo taip tylu, kad girdėjai, kaip spyglys krinta į sniegą. Staiga tylą perskrodė šūksnis:

– Koks konkrečiai tas planas, kaliause?

Proktoras tik šyptelėjo.

– Luktelėkit, techninės garso bėdos.

Jis pasilenkė prie Lizos.

– Koks ten tas planas?

– Suburti orkestrą ir sugriežti dainą.

– Planų planas, – Proktoras išsitiesė, įkvėpė ir

sušuko: – PLANAS, MANO PONIOS IR PONAI... – jis vėl pats save pertraukė ir pasilenkė prie Lizos. – Kokią dainą ir kodėl?

– Pasakykit jiems tik tai, ką sakiau.

Proktoras vėl išsitiesė:

– ...SUBURTI ORKESTRĄ IR SUREPETUOTI VIENĄ DAINĄ!

Susirinkusieji akimirką žiopsojo apimti siaubo. O tada pasigirdo juokas. Madsenas keletą kartų atsikrenkštė ir pasitaisė akinius nuo saulės.

– Taigi, gerbiamieji. Tai iš tiesų rimtas reikalas. Ir aš diriguosiu.

– Kas tas kvailys generolo uniforma? – riktelėjo kažkas iš minios.

– Ar jis aklas? – paklausė mažas berniukas tėvo.

Ir vėl pasigirdo juokas.

– Dieve, apie kokią dainą čia šnekate? – riktelėjo Biulės motina.

– Kokią dainą? – garsiai pakartojo Proktoras.

– Popso, – atsakė Liza žvelgdama į rytus.

Ar tik nepradėjo pilkėti tamsiausiame nakties kampelyje?

– POPSO DAINĄ! – sušuko daktaras Proktoras.

Atsakymas nuskambėjo garsiausiu juoko pliūpsniu. Ponia Tranė, stovinti priekyje, žagsėjo iš juoko, o akys buvo pilnos ašarų.

– Jūs išprotėjote. Juk nemanote, kad popso daina gali išgelbėti pasaulį?

KAS SU MUMIS ?

– Kas su mumis? – šūktelėjo Proktoras.

Liza apžvelgė susirinkusiuosius ir nusivylė – vien nepatikliai purtomos galvos. Minios užnugaryje kažkas sujudėjo. Ir Liza pamatė prie kriaušių dėžės per minią besiiriančias dvi mergaites. Viena nešėsi didžiąją tūbą, o jos akiniai buvo užlipinti dviem pleistrais. Ją buvo lengva atpažinti – Jana. O antroji mergaitė buvo išblyškusi ir išsigandusi, su keliais plaukų kuokštais, styrančiais ant gėdingai apkarpytos galvos.

– Beatriče... – nepatikėjo akimis Liza. Ji vos bepažino susikūprinusią mergaitę, kuri jau toli gražu nebebuvo pati gražiausia klasėje. – Kas atsitiko?

Beatričė sušnibždėjo:

– Kai karaliaus kalba mergaites privertė atsitokėti, jos atėjo pas mus į namus. Ir pasakė, kad aš jas apkvailinau per tą Norvegijos jaunimo grupę. Jos išsitempė mane į gatvę ir štai ką padarė, – parodė ji iškarpytus plaukus.

– Vargšelė! – pasibaisėjo Liza.

– Atsiprašau už visas kvailystes ir blogį, kokį tik jums padariau, – šnarpštė Beatričė, o jos akys buvo pilnos ašarų. – A-a-ar priimtumėt mane vėl į orkestrą? Labai prašau.

Liza pasižiūrėjo į Madseną, šis nepastebimai jai linktelėjo.

– Mes priimame visus norinčius, – paaiškino Liza. – Supratai, Beatriče?

Beatričė nurijo seiles, nudelbė akis ir linktelėjo supratusi. Liza uždėjo ranką buvusiai klasės gražuolei ant peties.

– Ar atsinešei saksofoną?

Beatričė pakėlė akis, nusišypsojo pro ašaras ir kilstelėjo instrumento dėklą.

– Ei! – šūktelėjo kažkas iš minios. – Jūs neatsakėte! Ar gali popso daina išgelbėti pasaulį?

Liza žvelgė į daktarą Proktorą, ponią Strubę ir Madseną. Tada visi keturi atsisuko į minią ir choru atsakė:

– Taip!

Vaflių tešla ir migruojančių paukščių giesmė

JOKIOS ABEJONĖS – ŠVITO. O kai saulė patekėjo, jai buvo smalsu, kas nutiko nedidukėje sostinėje. Ji dirstelėjo pro kraštelį ir kai ką pamatė apsnigtame rūmų kieme. Ji pakilo kiek aukštėliau, kad geriau įžiūrėtų. Ir pašvietė tiesiai į mažytį strazdanotą veidelį. Vaikiukas stovėjo rūmų kieme, o šalia jo žmogus pažaliavusiu veidu rodė įvairiausias grimasas. Aplink juos buvo išsirikiavę kareiviai, o priešais juos it saulė žvilgėjo milžiniškas aparatas. Ir jeigu būtumėte nežinoję, kas čia per pabaisa, būtumėte pamanę, kad tik didžiulė metalinė vaflinė. O kildama rūmų užpakaliniame kieme saulė šįryt niūniavo dainą:

*Waterloo, couldn't escape if I wanted to...**

* Vaterlo, ir norėdamas pabėgti negalėčiau (*angl.*).

Biulė pajuto saulės, žvelgiančios pro mūrinės sienos kraštelį, spindulių šilumą.

– Regis, šiemet bus ankstyvas pavasaris, – pasidžiaugė jis.

– Taip, o gal dar ir nuostabi vasara, – sušnarpštė Gregoras ir trūktelėjo antrankius, kuriais už nugaros jam buvo surakintos rankos.

Karščio banga nutvieskė Biulei veidą.

– Išties maloni saulutė, – ištarė Biulė neatsimerkdamas.

– Šią šilumą skleidžia ne saulė, – garsiai pasakė Gregoras.

Biulė atsimerkė. Ir iš vietos, kur stovėjo ant kėdės, jis pasižiūrėjo į juodus ką tik atvertos geležinės vaflinės nasrus. Čirškėdami riebalai varvėjo rievėtomis plieninėmis sienelėmis.

– Ne, šito atsisakome, – pasigirdo balsas jiems už nugaros.

Jie atsisuko. Judolfas Staleris, tapęs Halvardu Tenoresenu, buvo pasipuošęs žalia uniforma ir užsidėjęs pareigūno kepurę raudonu apvadu.

– Tarptautiniame reglamente išdėstyta, kaip elgtis su karo belaisviais. Jame parašyta, kad vaflinė skirta tik vafliams kepti. O aš, Judolfas Staleris, esu iš tų, kurie laikosi taisyklių. Todėl mes nenaudosime vaflinės...

Tarp kareivių nuvilnijo palengvėjimo atodūsis. O vienas drebantis balsas sušnibždėjo:

– Ačiū Dievui...

– Kas tai pasakė? – užstaugė Judolfas, sukdamas ratus.

Kareiviai išsirikiavo pagal komandą „dėmesio“ ir žvelgė tiesiai prieš nosį, kad nesujudėtų nė plaukelis šnervėse.

– Kur tas šlykštynė?! – bliovė Judolfas.

Jokio atsakymo.

– Kur?! – baubė Judolfas.

Kareiviai išsigandę žvilgčiojo vienas į kitą, kai kurie papurtė galvas. Papurtė ir dar keletas. Ir galiausiai visi taip įnirtingai purtė galvas, kad girdėjai šimtą trumpai apkirptų sprandų trinantis į šimtą uniformų apykaklių.

Judolfas įtariai perbedė kareivius, o tada atsisuko į Biulę su Gregoru.

– Kur aš baigiau?

– Mes nebūsime kepami... – sumikčiojo Biulė, stengdamasis išsilaikyti ant suklypusios palaikės kėdės.

– Šito aš nesakiau, – tarė Judolfas. – Sakiau, kad nenaudosime vaflinės, nes taisyklės sako, kad vaflinės skirtos kepti vafliams... taigi, Gioranai!

Kareivis iš už Judolfo nugaros žengė į priekį. Jis laikė priešgaisrinę žarną. Ir nenaudėlis Gioranas buvo prisitaikęs slepiamąją uniformą, nes iš po jos Biulė matė kyšant apžėlusias paviano rankas. Biulės akys sekė žarną, kol ji pradingo lauko virtuvėje – palapinės už kampo angoje.

– ...taigi pirmiausia apie tai, iš ko kepsime vaflius, – pareiškė Judolfas. – Prašom, Gioranai!

Ir Gioranas, kareivis su žarna, kaipmat ėmė švirkšti geltoną skystą srovę. Ji taip stipriai mušė į Gregorą, kad šis atatupstas žengtelėjo atgal.

Kai nuo jo ėmė varvėti geltona tyrė, atėjo ir Biulės eilė. Jis užsimerkė ir iškišo liežuvį į čiurkšlę. Vaflinės tešlos skonis.

– Dabar norėtume dar šio to, – juokėsi Judolfas. – Ar atsiras du savanoriai kareiviai, kurie įmestų juos į metalinę vaflinę...

– Taip, taip! Skausmo! Aš noriu...

– Ne tu, Gioranai, reikia kareivių.

Jis žvelgė į kareivius, bet nė vienas jų nė nekrustelėjo. Buvo taip tylu, kad girdėjai tik dainuojant „Vaterlo, mano likimas – tu“:

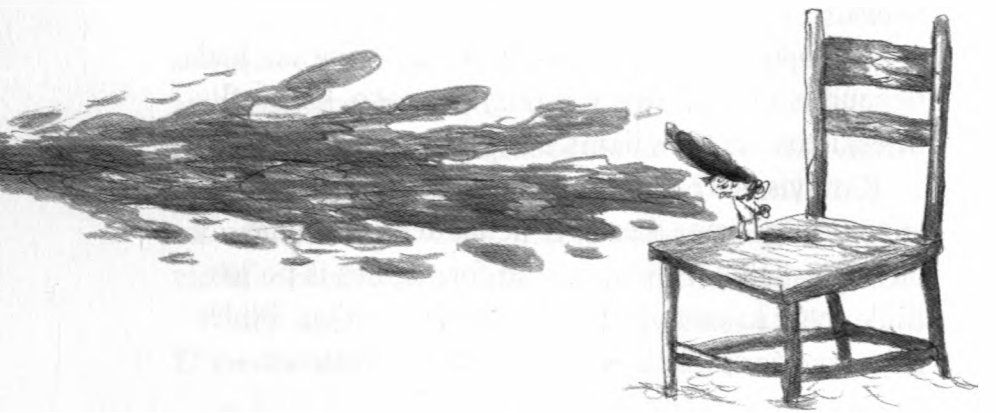

– Puiku, – pratarė Judolfas. – Tada mudu su tavim, Gioranai, atliksime šį darbą. Tempiam kalinius prie vaflinės.

Biulė nusisuko ir nuo akių nusivalė vaflių tešlą. Medyje virš rūkstančios ir žvilgančios vaflinės sučiulbo paukštelis. Jis ir vėl anksti parskrido gimtinėn iš šiltų kraštų. Jis tupėjo pačioje kriaušės viršūnėje, giedojo apie ankstyvą pavasarį ir šiek tiek nustelbė Agnetos balsą.

– Kaip manote, aš būsiu suvalgytas su braškių uogiene ar grietine? – šnibždėjo Biulė. – O jūs su kuo? Su ruduoju sūriu?

– Man tas pats, – atsakė Gregoras. – Dar prieš keletą dienų man neatrodė žiauru būti iškeptam ir suvalgytam. Mano gyvenimas ir taip buvo nepaprastai liūdnas. Bet dabar, kai žinau, kad ponia Strubė yra laisvėje ir galbūt apie mane galvoja, ir sunerimusi...

– Taip, – atsiduso Biulė ir išgirdo besiartinančio Giorano žingsnius per žvyrą.

Atrodė, kad baimė dėl neišvengiamo likimo paaštrino jo jusles, nes jis išgirdo netgi kai ką daugiau. Tolimą variklio gausmą. O dar tolėliau ir trečią dainą, kuri ėmė stelbti Agnetos ir paukštelio giesmes. Tada jis pajuto karštą Giorano kvėpavimą į sprandą ir paviano grybšnį per nugarą, nes buvo stumtelėtas

prie pat kėdės krašto. Biulė užsimerkė, jo galvoje sukosi mintis, kad Lizai pasiseks. Jis pasiruošė.

– Palaukit! – sušuko Judolfas. – Nuimkit geležinius antrankius.

– Bet...

– Valgant į antrankius gali sulūžti krūminiai dantys ir reikėtų eiti pas odontologą, o tu žinai, kaip blogai jaučiuosi jo kabinete...

Klausydamasis, kaip plūsdamasis Gioranas rausiasi kišenėse, ieškodamas rakto nuo antrankių, Biulė girdėjo vis stiprėjantį motociklo variklio gausmą. Tai ir buvo trečioji daina.

– Na štai, – pasakė Gioranas ir Biulė išgirdo pasisukant raktelį pirmiausia savo antrankiuose, o paskui – Gregoro.

Pasigirdo velniškas Judolfo juokas.

– O dabar, velniūkščiai, liks tik bjaurios kelnės.

Popso daina gelbsti pasaulį. Greičiausiai

PRIE RŪMŲ VARTŲ vienas iš apsauginiukų, žvelgdamas aukštyn, prisidengė akis nuo žemai kybančios saulės – iš tos pusės buvo girdėti motociklo gausmas.

– Pasakyk man, Gunarai, – jis atsisuko į riestaūsį, – ar čia tik ne milžiniškas motociklas?

– Didžiausias, kokį tik kada esu matęs, Rolfai, – atsakė antrasis sargybinis, kilstelėjo apatinę lūpą ir ėmė uosti pro nukarusius ūsus. – Atrodo, tarsi važiuotų visa teatro ložė. Su dūdų orkestru.

– O ką jie ten griežia? Lyg ir girdėta...

– Pala! Jie suka čionai! Žiūrėk, jie atvažiuoja! Kas čia vyksta?

– Rūmuose nieko nelaukiama!

– Paklausyk! Jie griežia... jie griežia dainą...

– „Ji myli tave“?

– Važiuokit tiesiai pro vartelius, profesoriau! – iš priekabos sušuko Liza.

– Taip ir padarysiu, – atsakė profesorius, sėdėdamas prie motociklo vairo ir stipriai sukdamas greičio rankeną jiems važiuojant rūmų parku. – Tik pūskit kuo garsiau!

– Girdėjote?! – iš ložės šūktelėjo Madsenas ir dar žvaliau sumojavo dirigento lazdele.

O keisčiausio iš visų kada nors priekaboje grojusių orkestrų dalyvių ilgai prašyti nereikėjo. Liza pūtė klarnetą, ponia Strubė taukšėjo žaisliniu pianinu, Jana pūtė tūbą, Beatričė – saksofoną, komendantas tėtis braukė per gitarą, kurios dvi stygos buvo nutrūkusios, komendantienė mama griežė mažąja fleita, Trymas su Trulsu mušė perkusinius būgnelius, Biulės sesuo lingavo klubais prie didžiojo būgno, o jos motina rėkė it pjaunama, taip garsiai ir bjauriai, kad turistai prie rūmų atvipusiais žandikauliais mėgino užsikimšti ausis. *She loves you, yeah, yeah, yeah! She loves you, yeah, yeah, yeah!*

Abu sargybiniai atšoko į šalis motociklui įvažiuojant pro vartus į rūmų aikštę.

Biulė girdėjo muziką, girdėjo, kaip „Debitels“ daina „Ji myli tave“ nustelbia grupės BABA dainą „Vaterlo“, klausėsi Agnetos balso pradingstant už daktaro Proktoro priekabos orkestro, surengusio spektaklį. Jo draugai atvyko jo išgelbėti. Bet kas iš tos pagalbos? Jau per vėlu. Gioranas jį jau pastūmė ir Biulė nuvirto. Nuo kėdės jis krito į karščiu tvoskiančią vaflinę.

Prieš akis jam bėgo gyvenimo akimirkos. Būta ir pakilimų, ir nuosmukių, gausybė linksmybių, viena kita liūdnesnė diena, o ryškiausi ir svarbiausi buvo karamelinio pudingo vaizdai, pirstukonautų milteliai ir nuotykiai su gerais draugais. Trumpai tariant, kiek per trumpas itin nedidelio ūgio berniuko gyvenimas. Tačiau dabar viskas baigta.

Pliaukšt!

Kas gi čia?

Biulei aplink pilvą buvo apvyniotas mėlynas diržas. Ir jis jau nekrito. Jis kilo... aukštyn. Vis aukščiau. Akies kampučiu matė rūmų fasadą už nugaros praplaukiant pro šalį, ir – keberiokšt! – ėmė leistis. Mėlynasis diržas, kuris buvo ne kas kita kaip pamėlęs varlės liežuvis, atsipalaidavo ir Biulė išvydo, kad jis vėl pakeliui į balkoną, kuriame stovėjo prieš keletą dienų. Šalia jo spjaudėsi Gregoras.

– Užšokot čia! – pasakė Biulė, žvilgčiodamas į rūmų kiemą, kuriame aplink vaflinę su Gioranu, Judolfu ir Tandūra ratus suko motociklas. – Su manim ant liežuvio!

– Fui! – susiraukė Gregoras. – Tu atsiduodi žole ir muilu.

– Jūs mane išgelbėjote! – Biulė apsivijo Gregorui kaklą.

– Ei! Laikykis! – įspėjo Gregoras, mosuodamas rankomis. – Dar neaišku, ar mes išgelbėti.

Ir jis buvo teisus, nes motociklą apsupo kareiviai, o BABA muzika buvo paleista visu garsu. Taip garsiai, kad Pabūklų gatvelės orkestras priekaboje paskendo Agnetos garsuose:

WATERLOO!!! – FINALLY FACING
MY WATERLOO!!!

Ir Biulė vėl pamatė, kaip Gregoras perbalo, matė, kaip virpa jo keliai ir lėtai sulinksta. Kol Agneta giliai įkvėpė tarp -LOO ir FINALLY, pasigirdo nevilties šūksnis iš rūmų kiemo:

– Gregorai! Aš tave myliu!

– Hik! – žagtelėjo Gregoras. – Kas čia buvo?

– Kažkas, – atsiliepė Biulė, – ir pasakė, kad jus myli.

– Myli m-m-mane? Bet k-kas...

– Ir kas čia jūs, varlės smegenėlės, manote, buvo? Taigi ponia Strubė. Puiku?

Ir Biulė matė, kaip gaivus žalsvumas vėl nudažo Gregoro skruostus. Jo akys ėmė spindėti, o veide pasirodė platus šypsnys.

– Reikia ką nors daryti, kol kareiviai jų nesučiupo! – susirūpino Biulė.

Neatrodė, kad Gregoras klausytųsi Biulės, jis tik žvelgė į vieną tašką palaimingu žvilgsniu.

– Argi ne graži daina? – paklausė jis.

– „Vaterlo!!! Pagaliau susitikom, Vaterlo!!!“? – nustebo Biulė.

– Taip, kai gerai įsiklausai, – atsakė Gregoras.

– Ei! Pabuskit! – sunerimo Biulė ir spragtelėjo pirštais Gregorui prieš akis. – Pasaulio pabaiga ir visa kita!

O tada pasigirdo šnaresys! Pliaukšt! Paukšt! Taukšt! Ir iiiik!

Taukšt! Tuos garsus išleido trys kareiviai, mat Gregoro liežuvis juos iškėlė aukštyn ir paleido į sieną. O iiiik?! Šį garsą išleido nelaimėlis, nevykusiai atsitrenkęs į didžiulį langą ir dabar pamažu slystantis žemyn.

Judolfas šokinėjo aukštyn žemyn ir rėkė kareiviams:

– Nušaukit juos! Pribaikime tą baisiai triukšmingą orkestrą! Sušaudykit juos visus!

Kai kurie kareiviai neryžtingai pakėlė šautuvus ir nusitaikė į priekabą, bet nepaleido nė vieno šūvio.

– Dabar! Prezidento įsakymas! Tų, kas neklausys, laukia karo tribunolas ir karalystės apkalta, jokių pokštų, čia rimta... ir... ir... ŠAUKITE PAGALIAU!

Bet niekas nešaudė.

– Gerieji norvegai! – iš balkono sušuko Biulė.

Kareiviai atsisuko ir nustebę spoksojo į jį.

– Atėjo metas parodyti, kad mes nesileisime komanduojami pavianų, banditų ir žiaurių akiplėšų!

– Nušaukit išdaviką! – žviegė Judolfas ir rodė drebančiu, juodu smiliaus nagu į balkoną.

– Negaliu jums pažadėti, kad bus lengva, – griausmingai kalbėjo Biulė. – Priešingai, pasakysiu, kad jūsų laukia prakaituoti batai ir kieti padai! – Biulė didingai kilstelėjo ranką. – Bet galiu jums pažadėti štai ką: daugiau jokių choro dainų per televiziją! Taigi klausimas toks: ką pasirinksite – pučiamųjų orkestrą ar chorų dainas?

– Šaukit! – raudojo Judolfas.

Ir staiga jis nutilo išgirdęs, kaip spragtelėjo užtaisai ir visi šautuvai nukrypo į jį.

– Ui, – tepasakė Judolfas ir tą pačią akimirką dingo. Prapuolė. Išgaravo.

– Jis persikūnijo! – šaukė Biulė. – Greičiau, neleiskit jam dingti. Sargybiniai, uždarykit vartus!

– Žinai ką, Gunarai? – riestaūsis atsisuko į nuleistaūsį. Jie stovėjo prie vartų ir įsmeigę akis vėpsojo į šurmuliuojantį rūmų kiemą. – Manau, jau atėjo metas tikriems norvegams pasikeisti.

– Taip, vėjo kryptis, regis, pasikeitė. Taigi ir mes turime keisti kryptį, Rolfai.

– Sąmojinga, Gunarai, išties sąmojinga.

Ir sargybiniai uždarė sunkius metalinius vartus. O kaip tik tuo metu kažkas į juos atsitrenkė ir pliaukštelėjo, tarsi kas būtų puolęs prie vartų ir taip bjauriai švediškai plūdęsis, kad mes, deja, neturime teisės perduoti jums tų bjauryščių.

*

Rūmų kieme daktaras Proktoras sustabdė motociklą. Ir nors Pabūklų gatvelės orkestras tebegriežė, iš priekabos iššoko ponia Strubė ir dingo lauko virtuvės palapinėje. Čia ji turėjo rasti grotuvą, kuris plyšavo „Vaterlo“, nes Liza išgirdo ponią Strubę šūktelint „aha!“, paskui smūgį į stalą, ir šioje istorijoje daugiau nebegirdėsime grupės BABA muzikos.

Po rūmų kiemą lakstė kareiviai ir grabaliodami ieškojo mėnulio chameleonų, pavirtusių neregimais. Staiga kažkas nutraukė daktarą Proktorą nuo motociklo ir mėgino paleisti variklį. Tačiau komendantas tėtis iš visų jėgų trūktelėjo gitarą arčiau ir – matyt, jau ore, – jos dugnas sutraškėjęs išlūžo.

– Vieną sučiupau! – šaukė komendantas, laikydamas už gitaros koto.

Iš po gitaros pasigirdo neviltingas moters balsas:

– Judolfai! Neleisk jiems mūsų sučiupti! Gelbėk mane! Judolfai! Judolfai, tu apgavike! Jud...

Rūmų aikštės kampe, už pusnies, du kareiviai irgi kažką sugriebė, tačiau gavo į nosį ir išsidrėbė.

– Sveiki atvykę į skausmo namus, žmoggyvuliai, – niršo Gioranas. – Ateikit pas dėdę, dabar! Ateikit... Umff!

„Umff!“ garsą Gioranas išleido kaip tik tuo metu, kai iš viršaus jį užklupo kažkas didelis ir sunkus ir priplojo sniege.

– Dvigubas umff!

Antrasis „umff!“ pasigirdo todėl, kad Gioranui ir antrą sykį trenkė kažkas didelis ir sunkus, ir dar giliau įmurgdė jį sniego pusnyje. O kai Gioranas pakėlė akis aukštyn, įžvelgė kažin ką ore – ogi šokantį žemyn varlių. Bjaurios kelnės, pamanė jis ir užsimerkė.

Bet kurgi dingo Judolfas?

Liza padėjo klarnetą, atsistojo priekaboje ir ėmė dairytis po maišalienę rūmų kieme, bet Judolfo Stalerio niekur nematė.

Daktaras Proktoras priėjo prie jos ir pasakė tai, apie ką ji pati pagalvojo:

– Jeigu Staleris pabėgo, jis dar grįš. Ir galbūt turėdamas kur kas bjauresnį planą.

Liza nužvelgė sienas. Jos buvo aukštos, tačiau apimtas nevilties pavianas būtų griebęsis ir šiaudo, kad paspruktų. Reikėjo paskubėti. Ji iššoko iš priekabos ir nubėgo prie ugniagesių žarnos, ją pakėlė ir paspaudė angos svirtį.

– Ką čia darai? – paklausė Proktoras, žvelgdamas į geltoną lipnią tešlą, kurią žarna ėmė spjaudyti lauk.

– Surasiu Judolfą, – paaiškino Liza, dar labiau spausdama svirtį ir nukreipdama žarnos angą aukštyn.

Geltona čiurkšlė stiprėjo ir kilo į mėlyną ryto dangų, į saulę, sunerimusią ir šviečiančią į visas tas žmonių ir nemalonių padarų Osle keistenybes. Kai tešla pakilo jau gana aukštai, ji buvo nukreipta į šalis ir vėl purslojo ir liejosi žemyn. Ji tryško ant

apledijusio grindinio, balkonų, uniforminių kepurių, strazdanotų nosių galiukų, šokuojančių varliažmogių ir besigrumiančių kareivių. O svarbiausia – apipylė būtybę, kuri iki šiol buvo nematoma.

– Stai ku*l* jis! – šaukė vafline tešla apkibusi būtybė, įtartinai primenanti ponią Strubę.

Ir ji sakė tiesą. Rūmų kiemo vidury jie pamatė paviano pavidalą, nuo jo varvėjo tešla. Pavidalas stovėjo palinkęs prie kanalizacijos šulinio, kuriuo čia prieš keletą dienų buvo įsigavę Biulė su Gregoru. Ir kol kareiviai skubėjo prie vaflinio paviano, jis nukėlė dangtį, šoko į šulinį ir dingo.

Biulė nučiuožė lataku žemyn ir nubėgo prie Lizos ir daktaro Proktoro, stovinčių palei šulinį ir spoksančių žemyn.

– Tai nelaimė, jeigu jis pabėgs, – gailestavo daktaras Proktoras.

– Tai jau tikrai, – sumurmėjo Biulė. – Ar nemanote, kad neįtikimai pasisektų, jeigu kas nors atsitiktinai turėtų kišeninį žibintuvėlį?

Visi kariai, susispietę aplinkui, ėmė raustis uniformų kišenėse ir jau po akimirkos dvidešimt keturi žibintuvėliai buvo atkišti Biulei.

– Būtinoji lauko amunicija, seržante, – paaiškino vienas iš jų.

– Laisvai, – tarė Biulė, griebė vieną žibintuvėlį ir, užsispaudęs nosį nykščiu ir smiliumi, paklausė: – Kas eis su manim?

– Aš, – pasišovė profesorius ir pasitikrino, ar nardymo akiniai gerai uždėti, o tada taip pat užsispaudė nosį.

– Ir aš! – atsišaukė Gregoras.

Baigęs šokčioti aukštyn žemyn ant Giorano jis nuskubėjo prie lauko virtuvės ir vafline tešla aptekusios būtybės, įtartinai panėšėjančios į ponią Strubę. Dabar Gregoras braukė jai nuo veido vaflių tešlą ir valgė.

Liza suaimanavo, susiėmė nosį ir nosiniu balsu prabilo:

– Ir kodėl mums VISADA reikia lįsti į tą dvokiantį šulinį?

– O kaipgi kitaip mes... – ėmė aiškinti Biulė.

– ...pakilsime? – atsiduso Liza ir įšoko.

Ir ji dingo. Ir Biulė dingo. O kiek vėliau paskui juos įšoko ir profesorius su Gregoru.

– Čia tamsu, nors į akį durk, – piktinosi daktaras Proktoras visiems pliūkštelėjus į kanalizacijos nuotekas, vieniems stipriau, kitiems ne taip stipriai.

– Ir dvokia! – pareiškė šlykštėdamasi Liza, rišdamasi kuo aukščiau plaukus.

– Bent jau nusiplausime vaflinę tešlą, – paguodė Biulė, įžiebdamas žibintuvėlį.

– Tiesa, – sutiko Proktoras. – Tik kaip rasime Judolfą, jeigu jis nusiplaus tešlą?

– Net nežinome, vamzdžiu sukti dešinėn ar kairėn? – spėliojo Liza.

Trys iš keturių draugų suglumę susižvalgė.

Ketvirtasis, Gregoras, ėmė žagsėti.

– Hik! – žagsėjo jis. – Hikelihik!

– Dabar ne laikas būti įsitempusiam, Gregorai, – ramino Proktoras.

– Jis tik klausia, kuriuo keliu nuėjo Judolfas, – paaiškino Biulė.

– Kas klausia?

Biulė grįžtelėjo su žibintuvėliu. Į juos žvelgė ryškios varlės akys.

– Hik! – tarė šioji. – Hik hik!

– Šiuo keliu, – atsakė Gregoras rodydamas.

Ir Biulė nusiyrė paskui jį, nukreipęs priešais šviesos spindulį.

Kiti sekė jiems įkandin, Proktoras – sulinkęs, kad neužsigautų į kanalizacijos vamzdį. Staiga Biulė stabtelėjo. Jie priėjo kryžkelę, kur vamzdynas šakojosi į penkias atšakas.

– Hik! – šūktelėjo Gregoras. – Hikelihik!

Tamsoje sukvarksėjo.

– Ech, – atsiduso Gregoras.

– Kas yra? – susirūpino Liza.

– Anot varlių, čia niekas nepraėjo.

– Praėjo, – pasakė Proktoras. – Judolfas nusiprausė tešlą ir vėl prisitaikė prie aplinkos. Mes jo niekada nerasime.

Ir kiti suprato, kad profesorius teisus.

– Fui, – nusivylė Liza. – O aš tikėjausi, kad viskas baigsis laimingiausiai ir Judolfas atsidurs už grotų.

– Turime pasitenkinti ir gana gera pabaiga, – kalbėjo Proktoras. – Ir tikėtis, kad Judolfas Staleris daugiau nebepasirodys.

Visi pritardami sulinkčiojo.

– Ką gi, grįžkime, – paragino Proktoras.

– Hik!

Trejetas iš draugų ketvertuko apsisuko bristi atgal keliu, kuriuo atėjo.

– Biule! – šūktelėjo Liza. – Ar eini?

Ji atsisuko ir pamatė mažąjį draugą, tebestovintį tamsoje.

– Kas yra, Biule?

– Ką tik žagtelėjo, – atsakė jis, – labai pažįstamai.

– Visos varlės kvarksi panašiai, – tarė Liza.

– Čia ne varlė, – pasakė Biulė, nukreipdamas žibintuvėlio šviesą į tunelio atšaką. – Čia juk... čia juk...

Jis pradžiugo ir ištiesė ranką. Tik draugai nematė kur. Tačiau jau žinojo.

– Peri! – šaukė Biulė. – Peri, tu gyvas! Ar ilgai čia pratūnojai?

– Hik!

Liza ir kiti grįžo prie Biulės.

– O jergutėliau! – juokėsi daktaras Proktoras. – Taigi, mielieji, kad ir kas nutiko, turime būti patenkinti šios istorijos baigtimi!

– Beveik, – sudrausmino Biulė. – Tylos!

Jis grįžtelėjo galvą prie mažyčio septynkojo perujietiško voro siurbiko, įsitaisiusio jam ant peties.

– Peris mums parodys kelią, – tarė Biulė ir nubrido vamzdyno atšaka.

Čia buvo mažiau vandens, jis žliugsėjo palei kojas. Visi puolė jam iš paskos ir už posūkio pamatė išsižergusį Biulę. O už jo – didžiulį gražų voratinklį, nuaustą per visą vamzdžio angą ir raibuliuojantį šviesoje.

– Pažvelkit! – sušnibždėjo Biulė.

Ir jie pamatė. Pamatė kai ką krutant voratinklyje. Kažkas didžiulis ir nematomas beviltiškai spurdėjo stipriausių siūlų tinkle, jis buvo sunertas voro, paragavusio paties stipriausio daktaro Proktoro gaiviojo gėrimo su aitriosiomis meksikietiškomis paprikomis. Geriau įsižiūrėję jie pamatė, kad toji būtybė kai kur vis dar aplipusi vafline tešla.

Liza šalia Biulės ištiesė ranką į priekį. Ir sudrebėjo, nes palietė kai ką šiltą ir plaukuotą.

– Judolfas Staleris, – ištarė Biulė kuo sodresniu balsu. – Likimui panorėjus mes ir vėl susitikome.

– Čiaupkis, nykštuke! – riktelėjo gerai pažįstamas įtūžio kupinas balsas iš voratinklio. – Paleiskit mane!

– Kurgi ne, – pareiškė daktaras Proktoras. – Atsiųsime čia keletą puikių karių, jie surakins tave gražiais blizgiais antrankiais ir suteiks tau nemokamą transportą į šiltą ir jaukų narvą. Ir kas čia žino, gal

tau bus suteikta teisė tapti zoologijos sodo eksponatu? Kaip įspėjimas kitiems.

– Aaaaak! – pasigirdo šnypštimas.

Ir netrukus jis pasirodė. Judolfas Staleris. Liza vėl sudrebėjo, pamačiusi aštrius dantis, blizgančius išsižiojusiame snukyje.

Jiems apsisukus eiti atgal, Liza vylėsi daugiau niekada nebepamatyti Judolfo Stalerio – nei zoologijos sode, nei kur nors kitur. Taip juk turėtų būti.

Ir Liza liovėsi apie tai galvojusi. Mat mūsų draugai jau išlindo į dienos šviesą rūmų kieme, kur šventė buvo įsisiūbavusi visu smarkumu. Kareiviai šoko, o už vartų susirinkę žmonės mojavo mažomis norvegiškomis vėliavėlėmis ir šaukė: „Valio!“

– Šventė! – suriko Biulė ir Mėnulio gyventojų eitynės patraukė rūmų kiemu. – Merginos, karamelinis pudingas ir dainos!

Ir viskas vyko taip, kaip ir turėjo vykti.

Gyvūnas, kurio geriau nebūtų. Nuo šiol

– VIS DĖLTO MALONU, ROLFAI, – pareiškė Gunaras, spragtelėdamas antrankius ant plaukuotų Judolfo, kabaruojančio ir siūbuojančio voratinklyje, rankų.

Pačioje pradžioje ūsuotieji sargybiniai Judolfui ant burnos užlipdė plėvelę, kad nesijaustų kalti išgirdę pažadus apie pinigus, auksą ir žaliuosius miškus, jeigu tik jis būsiąs paleistas. O vėliau, jeigu padėkoję jie vis dėlto būtų atsisakę ir kaipmat jo nepaleidę, mėnulio chameleonas veikiausiai būtų pagrasinęs įkasti į žemę kvailas jų galvas su dar kvailesnėmis kepurėmis. Dabar užčiauptas pavianas neišleido nė garselio, ir giliai kanalizacijoje buvo taip tylu, kad jie girdėjo viršuje džiūgaujant minią ir skambant muziką. Šventinė nuotaika pasklido po visą Oslą ir visą šalį, žmonės leidosi į gatves švęsti ir sveikinti vieni kitų nugalėjus tironą Stalerį.

Rolfas persibraukė skruostą, į kurį rūmų aikštėje jį buvo pabučiavusios kelios mergaitės.

– Smagu būti Norvegijos gelbėtoju, Gunarai, – nusijuokė jis.

– Apie mus, didvyrius, bus kuriamas epas, – pritarė Gunaras, rakindamas antrankius ant riešų bjauriajam mėnulio chameleonui.

– Dėl mūsų statys muziejus ir kurs apie mus vaidybinius filmus, – džiaugėsi Rolfas.

Gunaras bandė išlaisvinti Judolfą iš voratinklio.

– Pasakyčiau, jis čia tvirtai įspraustas. Rolfai, reikia ir tavo rankų!

– Žinoma, Gunarai.

Tačiau ir dviese jiems nesisekė išlaisvinti Judolfo.

– It priklijuotas, – stenėjo Rolfas. – Turime atsinešti pačias didžiausias sodo žirkles ir jį iškirpti.

– Gerai prigalvojai.

– Mano galva, labiau tiktų sakyti – *sugalvojai*, – pataisė draugas Gunarą.

– Tu teisus, Rolfai, reikia žirklių.

Jie atplėšė plėvelę Judolfui nuo burnos, kad šis neuždustų, kol jų nebus, ir ėmė bristi atgal tuo pačiu keliu, iš kur atėję. Judolfas jiems pavymui šūktelėjo:

– Bukagalviai! Bjaurios kelnės!

Gunaras stabtelėjo.

– Kas čia buvo? – paklausė Rolfas.

– Ir tu matei?

– Ką mačiau?

– Ten tamsoje. Kažkas subolavo. Lyg dantys didžiuliuose nasruose, – atsakė Gunaras.

– Kokio dydžio?

– Ša! Lyg gelbėjimo ratas.

– Nejaugi, Gunarai?

– Tai tu čia Gunaras.

– Na, Rolfai. Tu juk netiki ta sklandančia pasaka apie anakondą, gyvenančią Oslo kanalizacijoje, aštuoniolikos metrų ilgio ir dantimis nelyginant apverstais ledų kaušeliais. Atsiprašau, bet tu kur kas patiklesnis...

Jį nutraukė stiprus riksmas, lydimas dar stipresnio sprogimo.

– Kas čia per garsas?

– Jeigu nebūčiau girdėjęs tos istorijos, sakyčiau, kad staiga užsičiaupė didžiuliai nasrai ir kažkas šaukėsi pagalbos.

– Čia buvo garsiau nei paprastas pagalbos šauksmas.

– Tikrų tikriausias šauksmas.

– Betgi jis liovėsi.

– Tarsi tas riksmas būtų perkirstas pusiau.

– Arba tiksliau tas, kuris šaukė, būtų perplėštas pusiau.

– Chm. Ar dar ką girdi?

– Ne.

– Tikrai. Visiškai nutilo.

– Tu manai...

Jie lėtai apsisuko ir nukreipė kišeninių žibintuvėlių šviesas į voratinklį. O čia, voratinklio viduryje, kur prieš keletą sekundžių kabojo įtūžęs ir spurdantis mėnulio chameleonas, nieko nebebuvo. Netgi voratinklio. Tarsi kas būtų jį pačiupęs didžiuliais nasrais. Didumo sulig... na, gelbėjimo ratu.

– R-R-Rolfai? – mikčiojo Gunaras jiems slenkant atbulomis ir šviečiantis kelią. – A-a-ar manai, kad anakondos mėgsta mėnulio chameleonus?

– N-n-nežinau, Gunarai. Nenorėčiau tuo tikėti. Bet gal ir mėgsta, jeigu tie padarai bent šiek tiek primena vaflių skonį.

O tada jie apsisuko, kuo greičiausiai išrūko iš kanalizacijos vamzdynų ir išsiropštė į dienos šviesą. Čia juodu stovėjo saulės nušviesti ir mirksintys tarp šokėjų, balionų, fejerverkų ir plazdančių vėliavų. Kai mergaitės ir vėl pabučiavo kiekvienam į skruostą, ir riestaūsiui, ir nuleistaūsiui, abu puolė šokti ir pamiršo Judolfą ir mažų mažiausiai pusę gyvatės anakondos.

Merginos, karamelinis pudingas ir dainos

KITĄ POPIETĘ buvo surengta šventė pakrypusiame mėlynajame namelyje Pabūklų gatvelės gale. O kadangi saulė švietė dar karščiau nei vakar, daktaras Proktoras, Liza ir Biulė išnešė medines kėdes, skylėtą sofą ir net kepsninę į sodą. Susirinko visi Pabūklų gatvelės skubiai suburto orkestro dalyviai, kaimynai ir draugai. Tirpdamas sniegas žliugsėjo ir čiurlendamas latakais ir pakelių grioviais kikeno svečiams valgant kepsninės dešreles. Ir tai buvo ne bet kokios dešrelės, o kepsninės dešrelės iš Pietų Triondelago; jas atskraidino vienas ypatingas svečias, kiek anksčiau kieme nusileidęs sklandytuvu. Jis sėdėjo kieme ir lošė šaškėmis su kitu ypatingu svečiu.

– Jūsų Karališkoji Didenybe, manau... – pilna burna dešrelės kalbėjo Peteris, perkeldamas paskutines mėlyną ir geltoną šaškes į mėlynąjį laukelį, – ...kad aš laimėjau.

Karalius žvilgtelėjo į lentą ir sumurmėjo:

– Iš tiesų, keliu skrybėlę.

Peteris atlošė galvą į mėlyną dangų ir užriko:

– Didysis Peteri! Neįtikimai nuostabusis Peteri! Visi sveikina Peterį! Tai tik aš esu Pe...

Biulė trinktelėjo peiliu į stiklinę, duodamas ženklą, kad sakys kalbą. Vis dar baltame nuo sniego kieme įsivyravo tyla. Biulė užšoko ant kėdės ir atsikrenkštė.

– Žmonės keisti, – pradėjo jis kalbą. – Kai norime griebti kam nors už gerklės, dažniausiai sugriebiame tam, kuris mums labiausiai patinka.

– Tikra tiesa! – sušuko Biulės sesuo.

– Mes patys išsirinkome Judolfą prezidentu, – kalbėjo Biulė. – Bet žmogiška leistis apgaunamiems ir klysti. Taip, pripažįstu, ir pats porą kartų buvau suklydęs.

Liza, sėdėdama šalia, kumštelėjo jam į šoną. Biulė vėl kostelėjo.

– Na, gal net tris kartus. Bet svarbiausia, kad žmonės išdrįsta prisipažinti klydę. Taip, kartais *reikia* padaryti ką nors bloga. Juk kaip kitaip gausi galimybę ištaisyti klaidas?

Biulė luktelėjo, kad visi galėtų apie tai pamąstyti, paskui vėl prakalbo:

– Šiandien visi švenčiame, o tai rodo, kad mes dėl kai ko kovojome. Ir už ką gi iš tiesų čia kovojome? Už teisę būti mažam ir sudėti žodį iš raidžių? Ar tai taip svarbu, kad žmogus rizikuotų būti iškeptas vaflinėje?

Jis apsidairė.

– Svarbu, – pritarė Liza ir taip pat atsistojo. – Nes kalbame ne tik apie teisę būti mažam ar nedaryti klaidų žodžiuose. Tai teisė ir būti dideliam, ir padaryti rašybos klaidų. Čia kalbame apie teisę ir išsiskirti iš kitų, ir būti tokiam kaip visi.

Liza su Biule nusilenkė ir atsisėdo, nuaidėjo plojimai, o Liza griežtokai pažvelgė į komendantą tėtį ir komendantienę mamą – tegul mato, kad jai nepatogu, kai jie vis dar ploja, nors kiti jau baigė.

– Ši mergaitė vieną dieną taps ministre pirmininke, – pakuždėjo karalius Gregorui ir poniai Strubei.

Jis taip pat trinktelėjo į taurę ir pašoko.

– Mieli tautiečiai, ir aš noriu šį bei tą pasakyti. Per metus daug visko nutiko ir dar daug nutiks.

Biulės motina taip garsiai nusižiovavo, kad net sutraškėjo žandikaulis.

– Tačiau pirmiausia noriu kai ką pranešti, – kalbėjo karalius. – Šiandieną čia turime du žmones, nusprendusius susižadėti. Ir aš didžiuojuosi, kad jie paprašė manęs būti piršliu. Mano ponios ir ponai, mūsų pora – Rožė Marija Strubė ir Gregoras Galvanijus.

Nuvilnijo džiugesio banga, ir raudonskruostė ponia Strubė šypsodamasi pakėlė taurę. Tada Gregoras ją apkabino ir garsiai paklausė, ar galėtų pabučiuoti.

– Liežuvio bučiniu? – paklausė ji.

– Tik labai mažutėliu liežuvio galiuku, – pasakė jis, rodydamas nykščiu ir smiliumi.

Visi kvatojosi pilvus susiėmę, o Biulė pakėlė taurę kriaušių sulčių.

– Tada skelbiu, kad karas baigėsi ir bus valgomas desertas. Nes daktaras Proktoras ir jo sužadėtinė Džuljeta, kuri šiandieną grįžo iš Paryžiaus, pagamino karamelinį pudingą.

Pasigirdo ilgas ir viltingas „ooo!“, visi atsigręžė į mėlynąjį namelį, iš kurio išėjo profesorius su sužadėtine. Virš galvų iškėlę rankas jie laikė patį ilgiausią padėklą, kokį tik kam nors buvo tekę matyti.

– Š-š-štai ir DIDYSIS PUDINGS!

Ištarus paskutinį žodį visi kieme sustingo. Ir persigandę sužiuro į tą, kuris šitai pasakė.

– Echeche, – nusijuokė susigėdęs Madsenas ir pasitaisė akinius nuo saulės. – Suklydau. Iš dalies.

Ir po šių žodžių vėl visi ėmė džiūgauti.

Čia ir paliksime mūsų draugus. Tarkim, įlipsime į sklandytuvą ir nusklęsime oru. Virš sodo su mėlynuoju nameliu, kur svečiai vis dar kemša ilgiausią karamelinį pudingą, kokį tik kas nors buvo valgęs. Kur kriaušėje paukščiukas čiulba apie kiek per ankstyvą pavasarį. Viršum Oslo miesto, kur žmonės tebešoka gatvėse kaitinant saulutei. Paseksime ir saulės spindulėlį, tebešviečiantį į kanalizacijos šulinį,

pro mažytę skylutę besiskverbiantį gilyn į Oslo požeminių vamzdynų džiungles, kur greičiausiai net išgirsime kažką čepsint. Sotų ir patenkintą. Žinau, apie ką pamanėte, bet iš tiesų juk netikite panašiomis istorijomis. O gal aš klystu?

Nesbø, Jo

Ne-154 Daktaras Proktoras ir galbūt pasaulio pabaiga : [romanas] / Jo Nesbø ; iš norvegų kalbos vertė Alvyda Gaivenienė. – Vilnius : Alma littera, 2014. – 320 p. : iliustr.

Romanų ciklo 3-ioji knyga

ISBN 978-609-01-1429-2

Knygų „Daktaras Proktoras ir laiko vonia“ bei „Daktaras Proktoras ir pirstukonautai“ autorius Jo Nesbø (Jo Nesbė) – vienas geriausių šių laikų detektyvų ir kriminalinių romanų rašytojų, jau pelnęs keletą premijų ir apdovanojimų.

Tai jau trečioji nuotaikinga, šmaikščiai iliustruota „Daktaro Proktoro“ serijos knygelė vaikams apie mums pažįstamos šauniosios trijulės – nenuspėjamo Biulės, rimtuolės Lizos ir išradingojo daktaro Proktoro nuotykius vykdant svarbią misiją – gelbstint pasaulį nuo pabaigos. Smagus pasakojimas lyginamas su Roaldo Dahlo (Roaldo Dalio) knygomis: „Čarlis ir šokolado fabrikas“, „Matilda“, „Raganos“.

UDK 821.113.5-93

Jo Nesbø

Daktaras Proktoras ir galbūt pasaulio pabaiga

Iš norvegų kalbos vertė Alvyda Gaivenienė
Redagavo Danutė Gadeikienė
Korektorė Rasa Mielkuvienė
Viršelio dailininkas Agnius Tarabilda
Viršelio iliustracija Per Dybvig
Maketavo Jurga Morkūnienė

Tiražas 1500 egz.
Išleido leidykla „Alma littera“, Ulonų g. 2, LT-08245 Vilnius
Interneto svetainė: www.almalittera.lt
Spaudė AB spaustuvė „Spauda“, Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius
Interneto svetainė: www.spauda.com

Kol nieko nežinote, neturite dėl ko ir nerimauti. Jūs turbūt nesate girdėję apie dingstančias iš skalbyklių kojines, smauglius kanalizacijoje, apie tikrų tikriausius varliažmogius, keistus pavianus ir kitus gyvūnus, kurių geriau nebūtų. Pasaulis artėja prie pabaigos – jam gresia užkariavimas iš kosmoso.

Jeigu išdrįsite skaityti apie artėjančią pasaulio pabaigą, dar sužinosite apie septynkojo voro siurbiko ir mūsų draugų – Biulės, Lizos ir daktaro Proktoro nuotykius. Greičiausiai.

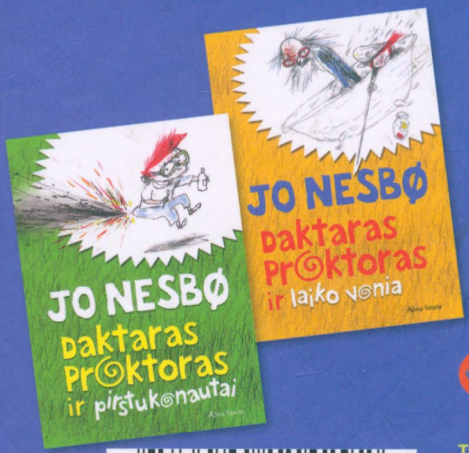

Knygų serija apie daktarą Pr◎ktorą išleista daugiau nei 22 šalyse.

„Knyga verčia ir juoktis, ir mąstyti... Mažųjų skaitytojų ir suaugusiųjų džiaugsmui, J. Nesbø rašo nepaprastai linksmai“

Stian Bromark, Dagsavisen

9 786090 114292

www.almalittera.lt

knygų klubas

Tapkite Knygų klubo nariu!

- Nemokamas knygų katalogas kiekvieną ketvirtį
- Naujausios ir populiariausios knygos
- Ypatingi pasiūlymai
- Knygų pristatymas į namus, darbovietę ar paštą

www.knyguklubas.lt